

ΣΠΥΡΟΥ ΛΥΓΚΩΝΗ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ε' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ-ΑΘΗΝΑΙ 1975

Θ(32)

3

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ε' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗΣ

ΑΘΗΝΑΙ 1971

ΣΠΥΡΟΥ ΛΥΤΚΩΝΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Εκκλήσια

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ε' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1975

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ε. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΝΤΙΚΑΤΑΡΧΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἐκκλησία

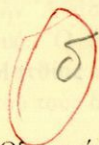
Με τὴ λέξη ἐκκλησία, σὴν ἀρχαία ἐποχή, ἐννοοῦσαν συνάθροιση πολλῶν ἀνθρώπων σὲ ὀρισμένο μέρος γιὰ ὀρισμένο σκοπό. Στὴν ἀρχαία Ἀθήνα, καθὼς ξέρομε ἀπὸ τὴν ἱστορία, τὴ συνάθροιση τῶν πολιτῶν τὴν ἔλεγαν «ἐκκλησία τοῦ δήμου».

Ἐκκλησία σήμερα λέμε τὸ σύνολο ὅλων τῶν ἀνθρώπων, ποὺ πιστεύουν, πὼς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτήρας τοῦ κόσμου.

Ἐκκλησία ἀκόμα σημαίνει καὶ τὸ σύνολο τῶν χριστιανῶν, ποὺ ἀνήκουν στὸ ἴδιο δόγμα, ὅπως ὀρθόδοξη χριστιανικὴ Ἐκκλησία, Ἐκκλησία διαμαρτυρομένων κτλ. ἢ ἀνήκουν στὸ ἴδιο κράτος, ὅπως Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδας, Ἐκκλησία τῆς Ἀμερικῆς κτλ.

Ἐκκλησία ἀκόμη λέγεται καὶ ὁ ναός, ὁ τόπος δηλ. ὅπου συγκεντρώνονται οἱ χριστιανοὶ γιὰ νὰ προσευχηθοῦν.

Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία μᾶς πληροφορεῖ γιὰ τὴν ἴδρυσή, τὴν ἐξάπλωσιν καὶ τὴ ζωὴ τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας.

Πηγὲς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας

Οἱ κυριότερες πηγὲς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας εἶναι :

- α. οἱ ἰδιωτικὲς μαρτυρίες,
- β. τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα καὶ
- γ. τὰ μνημεῖα.

Οἱ ἰδιωτικὲς μαρτυρίες περιλαμβάνονται στὰ συγγράμματα τῶν ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων, καθὼς καὶ στὰ συγγράμματα τῶν ἄλλων συγγραφέων, ἐφόσον ἔχουν σχέση μὲ τὴ χριστιανικὴ θρησκεία.

Τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα εἶναι διατάξεις, πού ἔχουν συντάξει κατὰ διάφορες ἐποχὲς οἱ ἀρχηγοὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ νόμοι, πού θέσπισαν τὰ κράτη καὶ πού ἀφοροῦν τὴν Ἐκκλησία.

Τὰ μνημεῖα τέλος εἶναι ἡ Ἁγία Γραφή, οἱ χριστιανικοὶ ναοί, τάφοι, εἰκόνες, νομίσματα, ἐπιγραφές σὲ διάφορους χριστιανικοὺς ναοὺς.

Διαίρεση τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία χωρίζεται σὲ 4 μέρη, ὅσες εἶναι καὶ οἱ περίοδοι, στὶς ὁποῖες ἀναφέρεται ἡ ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας.

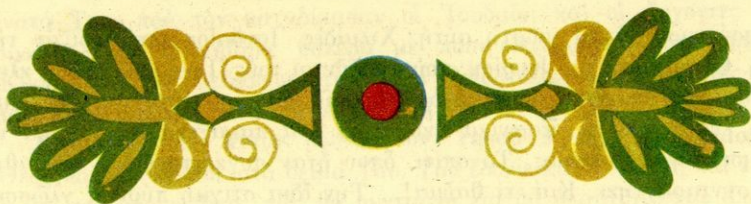
Τὸ πρῶτο μέρος καλύπτει 313 χρόνια (1—313). Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ δηλ. πού ἰδρύθηκε ἡ χριστιανικὴ Ἐκκλησία ὡς τὴν ἐποχὴ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου.

Τὸ δεύτερο μέρος ἀρχίζει ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου ὡς τὴν ἐποχὴ πού ἔγινε τὸ σχίσμα τῶν Ἐκκλησιῶν, τὸν καιρὸ δηλ. πού ἡ μία καὶ ἀδιαίρετη Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ χωρίστηκε σὲ ἀνατολικὴ Ἐκκλησία καὶ σὲ δυτικὴ (313—867 μ.Χ.).

Τὸ τρίτο μέρος ἀρχίζει ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ σχίσματος ὡς τὸ 1453, πού ἔπεσε ἡ Κωνσταντινούπολη στοὺς Τούρκους.

Τὸ τέταρτο τέλος μέρος ἀρχίζει ἀπὸ τὴν ἄλωση τῆς Πόλης, δηλ. τὸ 1453, ὡς τὰ σημερινὰ χρόνια.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

1. Ἡ ἐκλογή τοῦ Ματθαίου (Πράξ. α', 13-26).

Ὅταν ἔγινε ἡ ἀνάληψη τοῦ Ἰησοῦ στοὺς οὐρανοὺς ἀπὸ τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, οἱ μαθητὲς του ἦρθαν στὰ Ἱεροσόλυμα. Κρατᾶνε στὴν ψυχὴ τοὺς γλυκιὰ τὴν ἀνάμνηση τοῦ Ἰησοῦ. Αἰσθάνονται σὰν νὰ βρίσκωνται σὲ ἀφιλόξενο περιβάλλον, γιατί τοὺς λείπει Ἐκεῖνος. Ὅταν συγκεντρῶνται, τότε ξαναβρίσκουν τὸ γνωστὸ θερμὸ περιβάλλον τοῦ Κυρίου.

Μιά μέρα πού ἦταν συγκεντρωμένοι οἱ ἔντεκα Ἀπόστολοι καὶ ἑκατὸν εἴκοσι ἄλλοι μαθητὲς τοῦ Κυρίου σ' ἓνα φιλικὸ τους σπίτι, ὁ Πέτρος τοὺς πρότεινε νὰ ἐκλέξουν ἄλλον Ἀπόστολο στὴ θέση τοῦ Ἰούδα, τοῦ προδότη μαθητῆ. Νά γίνουν πάλι Δώδεκα.

Πραγματικὰ διάλεξαν δύο, τὸ Βαρσαβᾶ ἢ Ἰουστο καὶ τὸ Ματθαί. Ἡ ἐκλογή ἔγινε ἀνάμεσα στοὺς ἄλλους μαθητὲς τοῦ Κυρίου, πού Τὸν εἶχαν παρακολουθήσει ἀπὸ τὴν ἀρχὴ πού ἐμφανίστηκε, ἄκουσαν τὴ διδασκαλία Του, εἶδαν τὰ θαύματά Του, ἔζησαν τὰ Πάθη Του καὶ εἶδαν τὴν Ἀνάστασή Του. Ἀφοῦ προσευχήθηκαν, ἔριξαν κλῆρο ἀνάμεσα στοὺς δύο. Ὁ κλῆρος ἔπεσε στὸ Ματθαί. Ἔτσι τὴ θέση τοῦ Ἰούδα πῆρε ὁ Ματθαίος καὶ οἱ Ἀπόστολοι ἔγιναν πάλι Δώδεκα, ὅσοι ἦταν ἀπὸ τὴν ἀρχή, πού τοὺς διάλεξε ὁ Ἰησοῦς.

2. Ἡ Πεντηκοστὴ καὶ ἡ ἐπιφοίτηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος

Πενήντα μέρες ὕστερα ἀπὸ τὴ γιορτὴ τοῦ Πάσχα τοὺς, οἱ Ἑβραῖοι γιορτάζουν τὴν Πεντηκοστὴ τοὺς, πού εἶναι μεγάλη θρησκευτικὴ γιορτὴ. Ὅπως κάθε χρόνο, πλήθι ἀπὸ κόσμο εἶχαν συγκεντρωθῇ στὰ

Ἰεροσόλυμα γιὰ τὴ γιορτὴ αὐτῇ. Χιλιάδες Ἰουδαῖοι πλημμύριζαν τὴν πόλη. Οἱ μαθητὲς τοῦ Κυρίου, ποὺ φοβοῦνται τοὺς Ἰουδαίους, εἶναι κλεισμένοι στὸ ἐπάνω πάτωμα ἐνὸς σπιτιοῦ καὶ προσεύχονται. Ἡ ὥρα εἶναι ἐννέα πρωΐνῃ. Ξαφνικὰ ἀκούστηκε ἓνα παράξενο βουητό, σὰ νὰ φύσησε δυνατὸς ἄνεμος. Τὸ σπίτι, ὅπου ἦταν συγκεντρωμένοι οἱ μαθητὲς, συνταράχτηκε. Καί, τί θαῦμα!... Τὴν ἴδια στιγμή πύρινες γλῶσσες φάνηκαν ἐπάνω στὰ κεφάλια τῶν μαθητῶν.

Ἦταν ἡ στιγμή ποὺ κατέβηκε τὸ Ἅγιο Πνεῦμα σὰν πύρινες γλῶσσες καὶ ἐπιφοίτησε καὶ φώτισε τοὺς Ἀποστόλους. Οἱ καταφοβισμένοι ὡς τώρα μαθητὲς τοῦ Κυρίου ἐλευθερώθηκαν ἀπὸ τὸ φόβο τους. Οἱ ψυχὲς ἀναθάρρησαν καὶ ὁ νοῦς φωτίστηκε. Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα μεταμόρφωσε τοὺς ἀμόρφωτους ψαράδες τῆς Τιβεριάδας σὲ Μεγάλους Ἀποστόλους καὶ σοφοὺς Δασκάλους. Μιλοῦνε ξένες γλῶσσες ποὺ δὲν ἤξεραν πρὶν. Διατυπώνουν ὑψηλὰ νοήματα, ὅπως οἱ σοφοὶ καὶ σπουδασμένοι ἄνθρωποι.

Τὰ πλήθη τοῦ κόσμου, ποὺ βρίσκονταν στὴ πόλη, ἔτρεξαν ἐκεῖ ποὺ ἀκούστηκε ἡ βοή, νὰ μάθουν τί ἀκριβῶς συμβαίνει. Σὲ λίγο ὅλο ἐκεῖνο τὸ πλήθος συγκεντρώθηκε ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι, ποὺ ἔμεναν οἱ Ἀπόστολοι καὶ ρωτοῦσε τί ἐγίνε.

Οἱ μαθητὲς θύησαν τότε ἔξω καὶ ἄρχισαν νὰ μιλοῦν στὰ πλήθη γιὰ τὸ Χριστὸ σὲ διάφορες γλῶσσες· ἐλληνικὰ στοὺς Ἕλληνες, ἀραβικὰ στοὺς Ἀραβες, περσικὰ στοὺς Πέρσες, ρωμαϊκὰ στοὺς Ρωμαίους. Αὐτὸ ἔκαμε μεγάλη ἐντύπωση στὸν κόσμον. Καὶ πολλοὶ ποὺ γινώριζαν τοὺς μαθητὲς ἔλεγον μὲ ἀπορία: Μὰ αὐτοὶ δὲν εἶναι οἱ ἀμόρφωτοι Γαλιλαῖοι; Τοὺς γνωρίζουμε πολὺ καλά. Πῶς σήμερα γνωρίζουν καὶ μιλοῦν ξένες γλῶσσες καὶ διηγοῦνται τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ σὰ ρήτορες;

Ἄλλοι ὅμως ποὺ δὲν μπορούσαν νὰ ἐξηγήσουν τὴν ἐπιφοίτηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἔλεγον: Μὴ τοὺς πιστεύετε καὶ μὴ τοὺς προσέχετε. Εἶναι μεθυσμένοι!

Ἡ κατηγορία αὐτὴ ἦταν μιὰ ἀνόητη συκοφαντία. Ἐνας μεθυσμένος δὲν εἶναι ἱκανὸς νὰ μιλήσῃ οὔτε στὴ δική του γλώσσα.

Ὁ Πέτρος, ποὺ ἄκουσε τὴν κατηγορίαν, πῆρε ἀμέσως τὸ λόγο καὶ εἶπε στὰ πλήθη: Ἄντρες Ἰουδαῖοι καὶ ὅλοι ἐσεῖς οἱ ξένοι, ποὺ βρίσκεστε στὰ Ἱεροσόλυμα, μάθετε πὼς δὲν εἴμαστε μεθυσμένοι. Ἄλλωστε εἶναι πρωὶ ἀκόμη καὶ αὐτὴ τὴν ὥρα κανένας δὲ μεθάει. Τὸ κήρυγμά μας σὲ διάφορες γλῶσσες ὀφείλεται στὴ δύναμι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ποὺ μᾶς φώτισε.

Καὶ συνέχισε ὁ Πέτρος τὴν ὁμιλία του μὲ θερμὰ λόγια, ποὺ εἶχαν πηγὴ τους τὴν ἀγάπη καὶ τὴν πίστη του στὸν Κύριο. Θύμισε σ' ὅλους τὰ θαύματα ποὺ ἔκανε ὁ Ἰησοῦς. Περιέγραψε τὸ σκληρὸ καὶ ἄδικο

θάνατό Του, πού τὸν καταδίκασαν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ οἱ ἄρχοντες τοῦ Ἰσραήλ. Τοὺς διηγήθηκε ὕστερα μὲ πόση λαμπρότητα ἀναστήθηκε ὁ Κύριος καὶ τοὺς θεβαίωσε ὅτι ὅλοι οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ μαθητές Του εἶδαν τὸν Κύριό τους μετὰ τὴν Ἀνάστασή Του.

Καὶ συνέχισε. Αὐτὸν λοιπὸν τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ τὸν ἀνάστησε ὁ Θεὸς καὶ τὸν κάθισε στὰ δεξιὰ Του. Τοῦ ἔδωκε κάθε δύναμη καὶ ἐξουσία καὶ τοῦ ὑποσχέθηκε, πὼς θὰ συντρίψῃ καὶ θὰ ὑποτάξῃ κάτω ἀπὸ τὰ πόδια Του ὅλους τοὺς ἐχθρούς Του. Ἀφοῦ πῆρε ἀπὸ τὸν Πατέρα τὴν ὑπόσχεση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, φώτισε κι ἐμᾶς μὲ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα. Αὐτὸ εἶναι πού βλέπετε σεῖς τώρα, χωρὶς νὰ ἀκοῦτε.

Τὰ πλήθη ἄκουσαν τὰ λόγια τοῦ Πέτρου μὲ συντριβὴ τῆς καρδιάς. Καὶ ρωτοῦσαν τὸν Πέτρο καὶ τοὺς ἄλλους Ἀποστόλους τί πρέπει νὰ κάμουν, γιὰ νὰ σωθοῦν.

Ὁ Πέτρος τοὺς κάλεσε νὰ βαπτιστοῦν στὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, γιὰ νὰ συγχωρεθοῦν καὶ νὰ λάβουν τὴ Δωρεὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Τρεῖς χιλιάδες ἄνθρωποι πίστεψαν ἐκείνη τὴν ἡμέρα καὶ βαπτίστηκαν ἀπὸ τοὺς μαθητές.

Αὕτῃ τὴν ἡμέρα, πού εἶναι μεγάλῃ καὶ ἱστορικῇ, γιατί ἔγινε ἡ ἐπιφοίτηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἡ Ἐκκλησία μας γιορτάζει τὴν Πεντηκοστή. Καὶ λέγεται Πεντηκοστή, γιατί γιορτάζεται ἀκριβῶς πενήντα ἡμέρες ἔπειτα ἀπὸ τὴν ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ.

Στὴν Ἐκκλησία ψάλλεται τὸ παρακάτω Τροπάριο.

Εὐλογητὸς εἰ Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πανσόφους τοὺς ἁλιεῖς ἀναδείξας καταπέμψας αὐτοῖς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Καὶ δι' αὐτῶν τὴν

3. Ἡ πρώτη Χριστιανικὴ ἐκκλησία καὶ ὁ βίος τῶν πρώτων Χριστιανῶν

Οἱ τρεῖς χιλιάδες, πού πίστεψαν καὶ βαπτίστηκαν τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς, σχημάτισαν τὴν πρώτη χριστιανικὴ Ἐκκλησία τὸ 33 μ.Χ. Ἀπ' αὐτὴ τὴν ἡμέρα ἄρχισαν οἱ Ἀπόστολοι τὸ ἔργο τους. Οἱ Ἀπόστολοι δὲν εἶναι πιά οἱ ἀπλοῖκοι καὶ ἀμόρφωτοι ψαράδες. Εἶναι οἱ φωτισμένοι ἀπὸ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα Ἀπόστολοι τοῦ Κυρίου, πού κηρύττουν τὸ

Λόγο του Θεού σ' όλους τους ανθρώπους. Μέσα σέ λίγες ημέρες οι πιστοί έγιναν πέντε χιλιάδες.

Κι επειδή οι πρώτοι χριστιανοί έπρεπε νά έχουν ένα δυνατό δεσμό μεταξύ τους, οργανώθηκαν σέ μιá χριστιανική κοινότητα. 'Η πρώτη αυτή χριστιανική κοινότητα είναι τó μεγάλο έργο τής χριστιανικής διδασκαλίας, γιατί αποτελείται από τέλειους, από ιδανικούς χριστιανούς. Ποτέ ως τότε δέν είχε ξαναφανή στόν κόσμο τόση αφοσίωση, τόση στοργή ανάμεσα σ' ανθρώπους, πού δέν είχαν κανέναν άλλο δεσμό μεταξύ τους, παρά μονάχα τήν ΑΓΑΠΗ. Μ' αυτή τήν αγάπη ó γλυκύτατος 'Ιησούς θεμελιώσε τήν ωραιότερη και τελειότερη θρησκεία. Κανένας δέ λογάριαζε σάν προσωπική του περιουσία τά υπάρχοντά του. 'Όλα τά είχαν κοινά. Κανένας δέν έλεγε «τό δικό μου». 'Όλοι έλεγαν «τά δικά μας». Τά σπίτια τους και τά κάθε λογής κτήματά τους τά πουλούσαν και όσα έπαιρναν τά παράδιναν στους 'Αποστόλους.

Πρώτος έδωκε τó παράδειγμα ó 'Ιωσήs, πού λεγόταν και Βαρνάβας (= παιδί τής παρηγοριάs).

'Ο Βαρνάβας ήταν Λεβίτης και καταγόταν από τήν Κύπρο. Διακρινόταν γιά τή μεγάλη του πίστη και τήν άκεραιότητά του. Πούλησε τó χωράφι του και τά χρήματα πού πήρε τά παράδωσε στους 'Αποστόλους. Τό ίδιο έκαμαν και πολλοί άλλοι χριστιανοί. 'Όλοι τώρα αποτελούν μιá οικογένεια. Πιστεύουν πώς είναι όλοι παιδιά του ίδιου Πατέρα, του Θεού. Είναι λοιπόν αδέρφια. Πηγαίνουν όλοι στήν 'Αγάπη, όπως έλεγαν τά κοινά δείπνα. Κάθονται σέ μεγάλα τραπέζια, όπως τ' αδέρφια μιáς οικογένειας. Ένας από τους 'Αποστόλους εύλογεί τόν άρτο, όπως ó Χριστός στο Μυστικό Δείπνο. Τελειώνουν τó φαγητό τους πάλι μέ προσευχή και ύστερα αποχωρίζονται μέ ένα φίλημα αδελφικής αγάπης. Οι 'Απόστολοι ασχολούνται μέ τó κήρυγμα. Διδάσκουν δηλ. όσα είχαν διδαχτή από τόν Κύριο, όσα είχαν ακούσει από τó θείο στόμα του Διδασκάλου τους. Δέν υπάρχουν ανάμεσά τους ούτε φθόνος ούτε μίσος. Δέν υπάρχουν διακρίσεις και άδικίες. Μιá μονάχα φιλοδοξία θερμαίνει τήν ψυχή τους: πούς θά ύπηρετήσει τους άλλους καλύτερα. 'Η άρετή τής 'Αγάπης είναι ή πολýτιμη περιουσία τους. Πιστεύουν ότι ó Χριστός είναι πάντα παρών ανάμεσά τους και τους οδηγεί στο δρόμο, πού ó ίδιος έχάραξε.

Αυτός είναι ó τρόπος τής ζωής των χριστιανών τής πρώτης χριστιανικής Έκκλησίας. 'Από τόν τρόπο τούτο θά πηγáση ó θρίαμβος του χριστιανισμού. 'Από κείνη τήν πρώτη χριστιανική κοινωνία έκπορεύτηκε τó κήρυγμα τής ειρήνης και τής ισότητας μεταξύ όλων των ανθρώπων χωρίς καμιά διάκριση.

Οἱ Ἀπόστολοι ἀκούραστοι διδάσκουν καὶ ἐπιστατοῦν στίς ἱερῆς τελετές, στήν προσευχή καὶ στή μελέτη τῶν Ἀγίων Γραφῶν.

4. Ἡ θεραπεία τοῦ χωλοῦ ἀπὸ τὸν Ἀπόστολο Πέτρο

Λίγες μέρες ὕστερα ἀπὸ τὴν Πεντηκοστή, οἱ Ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Ἰωάννης πῆγαιναν στὸ ναὸ τοῦ Σολομώντα κατὰ τὴν ὥρα τῆς προσευχῆς. Στὴν ἐξωτερικὴ πόρτα τοῦ ναοῦ καθόταν ἓνας χωλός, ἀπὸ τὴ γέννησή του ἀνάπηρος, καὶ ζητοῦσε ἐλεημοσύνη, ἀπὸ ὅσους ἔμπαιναν στὸ ναό. Ζήτησε καὶ ἀπὸ τοὺς δυὸ Ἀποστόλους. Ὁ Πέτρος τότε τοῦ εἶπε:

— Κοίταξέ μας!

Καὶ κεῖνος τοὺς κοίταξε μὲ προσοχή, νομίζοντας πὼς κάτι σημαντικό θὰ τοῦ δώσουν ὡς ἐλεημοσύνη. Τοῦ εἶπε πάλι ὁ Πέτρος:

— Χρήματα δὲν ἔχω νὰ σοῦ δώσω. Σοῦ δίνω ὅμως ἀπὸ ὅ,τι ἔχω. Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου σηκώσου καὶ περπάτησε.

Ὁ χωλὸς σηκώθηκε ἀμέσως καὶ στερεώθηκε στὰ πόδια του τόσο καλὰ ὥστε ἄρχισε νὰ περπατῇ καὶ νὰ πηδᾷ δοξάζοντας τὸ Θεό.

Ὁ λαὸς ποὺ ἔβλεπε τὸ χωλὸ κάθε μέρα στὴν πόρτα τοῦ ναοῦ νὰ ζητιανεύη, τὸν βλέπει τώρα νὰ περπατῇ καὶ νὰ δοξάζῃ τὸ Θεὸ καὶ μένει ἐκπληκτός. Καὶ ἐνῶ ὁ θεραπευμένος χωλὸς πηγαίνει μὲ τοὺς Ἀποστόλους στὴ στοὰ τοῦ Σολομώντα, οἱ ἄνθρωποι τὸν παρακαλοῦν μὲ ἀπορία καὶ θαυμασμό.

— Μὴ θαυμάζετε ἐμᾶς, τοὺς εἶπε ὁ Πέτρος. Ὁ χωλὸς δὲ θεραπεύτηκε μὲ τὴ δική μας δύναμη, ἀλλὰ μὲ τὴ δύναμη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Αὐτὸν ποὺ σεῖς θανατώσατε, ὁ Θεὸς τὸν ἀνάστησε. Εἶμαι βέβαιος, πὼς αὐτὸ ποὺ κάματε σεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες, τὸ κάματε ἀπὸ ἄγνοια. Γιὰ νὰ συγχωρεθῇτε ὅμως γιὰ τὸ ἔγκλημά σας αὐτό, πρέπει νὰ μετανοήσετε καὶ νὰ πιστέψετε στὸ Χριστό.

Ἀνάμεσα στὸ λαό, ποὺ ἄκουγε τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων καὶ θαύμαζε γιὰ τὴν θεραπεία τοῦ χωλοῦ, ἦταν καὶ ἱερεῖς, ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ πολλοὶ Σαδδουκαῖοι.

Ὅταν ἄκουσαν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Σαδδουκαῖοι νὰ μιλοῦν γιὰ τὴν ἀνάσταση τοῦ Ἰησοῦ ἐκ νεκρῶν, ἀγανάκτησαν καὶ συνέλαβαν τοὺς Ἀποστόλους. Κι ἐπειδὴ εἶχε ἀρχίσει νὰ νυχτώνη, τοὺς φυλάκισαν, γιὰ νὰ τοὺς φέρουν τὴν ἄλλη μέρα στὸ δικαστήριο νὰ τοὺς δικάσουν. Πολλοὶ ὅμως ἀπ' αὐτοὺς, ποὺ ἄκουσαν τὸ κήρυγμα, πίστεψαν.

Τὴν ἄλλῃ μέρᾳ συγκεντρώθηκαν στὰ Ἱεροσόλυμα οἱ ἄρχοντες, οἱ πρεσβύτεροι, οἱ γραμματεῖς καὶ ὅσοι ἄλλοι ἀποτελοῦσαν τὸ Συνέδριον. Ἀνάμεσα στὰ μέλη τοῦ Συνεδρίου ἦταν καὶ ὁ Ἄννας ὁ ἀρχιερέας καὶ ὁ Καϊάφας, οἱ θλιβεροὶ δικαστὲς τοῦ Ἰησοῦ.

Ἐφερᾶν, λοιπόν, προστά τους τοὺς δύο Ἀποστόλους καὶ τοὺς ρωτοῦσαν μὲ ποιὰ δύναμις ἢ σὲ τίνος τὸ ὄνομα κάνουν αὐτὰ τὰ πράγματα. Ὁ Πέτρος τότε τοὺς ἀπάντησε: Ἐάν μᾶς ἀνακρίνετε σήμερον ἐξαιτίας τῆς εὐεργεσίας μας σ' ἓνα ἄρρωστο καὶ ἀνάπηρο καὶ ἂν ἀπορῆτε μὲ ποιὰ δύναμις θεραπεύτηκε, μάθετε καὶ σεῖς καὶ ὅλος ὁ λαὸς τοῦ Ἰσραὴλ ὅτι ὁ χωλὸς θεραπεύτηκε στὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, πὺν σεῖς Τὸν σταυρώσατε καὶ ὁ Θεὸς Τὸν ἀνάστησε.

Τὰ μέλη τοῦ Συνεδρίου ἔμειναν κατὰπληκτα ἀπὸ τὸ θάρρος τῶν Ἀποστόλων. Καὶ ὅταν ἔμαθαν, ὅτι οἱ Ἀπόστολοι εἶναι ἄνθρωποι ἀγράμματοι, τοὺς θαύμασαν καὶ τοὺς ἀναγνώρισαν. Θυμήθηκαν ὅτι αὐτοὶ ἦταν ἐκεῖνοι, πὺν ἀκολουθοῦσαν πάντοτε τὸν Ἰησοῦ. Ἐβλέπαν κοντὰ στοὺς Ἀποστόλους καὶ τὸ χωλὸ, πὺν θεραπεύτηκε καὶ δὲν ἤξεραν τί νὰ ποῦν. Τοὺς διέταξαν νὰ βγοῦν ἔξω ἀπὸ τὸ Συνέδριον καὶ νὰ περιμένουν, γιὰ ν' ἀποφασίσουν μεταξὺ τους τί πρέπει νὰ κάνουν μ' αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους. Δὲ μπορούσαν ν' ἀρνηθοῦν τὸ θαῦμα, γιὰ τὸ εἶδαν καὶ τὸ ἔμαθαν ὅλοι οἱ κάτοικοι στὴν Ἱερουσαλὴμ. Τίποτε ἄλλο δὲ γίνεται, εἶπαν, παρὰ νὰ τοὺς φοβερίσουμε μὲ αὐστηρὴ τιμωρία, ἂν ξαναμιλήσουν σὲ ἄνθρωπο γιὰ τὸν Ἰησοῦ καὶ τὴν Ἀνάστασίν Του.

Αὐτὸ καὶ ἔκαμαν. Τοὺς κάλεσαν καὶ τοὺς σύστησαν νὰ μὴ διδάσκουν στὸ ἔξῃς στὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ, γιὰ τὸ τοὺς περιμένει πολὺ αὐστηρὴ τιμωρία.

— Εἶναι σωστό, ἀπάντησαν οἱ Ἀπόστολοι, νὰ ὑπακούσωμε σὲ σᾶς καὶ ὅχι στὸ Θεό; Νὰ τὸ κρίνετε μόνοι σας. Ἐμεῖς δὲν εἶναι δυνατό νὰ μὴν πληροφορησώμε τὸ λαὸ τί εἶδαμε καὶ τί ἀκούσαμε.

Κι ἐπειδὴ στὸ Συνέδριον δὲν ἤξεραν πῶς νὰ δικαιολογηθοῦν στὸ λαό, ἂν τοὺς τιμωροῦσαν, τοὺς ἄφησαν ἐλεύθερους.

5. Θαύματα τῶν Ἀποστόλων

Οἱ Ἀπόστολοι εἶχαν ἀφοσιωθῇ στοῦ ἔργο τους. Καί ἔργο τους ἦταν ἡ διδασκαλία. Κήρυτταν λοιπὸν τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ κι ἔκαναν θαύματα στοῦ ὄνομα τοῦ Κυρίου. Ἀσθενεῖς, παράλυτοι, χωλοί, τυφλοί, δαιμονιζόμενοι, ζητοῦσαν καὶ ἔβρισκαν τὴ θεραπεία τους. Ὅποιος κατέφευγε στοὺς Ἀποστόλους μὲ πίστη, ἔπαιρνε ὅ,τι ζητοῦσε. Τόση ἦταν ἡ φήμη τῶν Ἀποστόλων, καὶ τόση ἡ πίστη τῶν ἀνθρώπων, ὥστε νὰ πιστεύουν πολλοὶ πὼς καὶ ἡ σκιά ἀκόμη τοῦ Πέτρου, ἂν ἔπεφτε ἐπάνω τους, ἀμέσως θὰ ἔβρισκαν τὴ θεραπεία τους. Οἱ κάτοικοι τῆς Ἱερουσαλήμ ἄκουαν καὶ μάθαιναν τὴ δραστηριότητα τῶν Ἀποστόλων καὶ τοὺς ἔβλεπαν μὲ σεβασμὸ καὶ φόβο.

Ἄλλ' αὐτὴ ἡ δραστηριότητα τῶν Ἀποστόλων καὶ ἡ διάδοση τῆς φήμης τους δὲν ἄρесе καθόλου στὸν ἀρχιερέα καὶ στοὺς Σαδδουκαίους. Σκέπτονταν πὼς δὲν ὠφέλησε καθόλου ἡ θανατικὴ ποινὴ, ποὺ ἐπέβαλαν στὸν Ἰησοῦ, ἀφοῦ οἱ ἀπλοῖκοι αὐτοὶ ψαράδες συνεχίζουν τὸ ἔργο Του. Ἀγανακτισμένοι λοιπὸν συνέλαβαν τοὺς Ἀποστόλους καὶ τοὺς φυλάκισαν, γιὰ νὰ τοὺς δικάσουν τὴν ἄλλη μέρα.

Τὴ νύχτα ὅμως παρουσιάστηκε στοὺς φυλακισμένους ἄγγελος Κυρίου καί, ἀφοῦ τοὺς ἀνοίξε τί πόρτες τῆς φυλακῆς, τοὺς ὁδήγησε ἔξω, χωρὶς νὰ ἀντιληφτοῦν τίποτε οἱ φρουροί. Τοὺς εἶπε τότε ὁ ἄγγελος: Πηγαίνετε στὸ ναὸ νὰ κηρύξετε στὸ λαό.

Πρῶι πρῶι ἦρθαν οἱ Ἀπόστολοι στὸ ἱερὸ καὶ ἄρχισαν νὰ διδάσκουν. Στὸ μεταξὺ τὸ Συνέδριο ἔστειλε στρατιῶτες στὴ φυλακὴ νὰ παραλάβουν τοὺς φυλακισμένους, γιὰ νὰ τοὺς δικάσουν.

Οἱ στρατιῶτες βρῆκαν τοὺς φύλακες στὴ θέση τους καὶ τὶς φυλακὲς κατάκλειστες, ἀλλὰ χωρὶς τοὺς φυλακισμένους. Γύρισαν στὸ Συνέδριο καὶ ἀνάφεραν τὰ καθέκαστα. Ἡ πληροφορία ἀνησύχησε τὰ μέλη τοῦ Συνεδρίου. Δὲ μπορούσαν νὰ ἐξηγήσουν τὴν ἀπουσία τῶν Ἀποστόλων ἀπὸ τὶς φυλακὲς. Ἦρθαν ὅμως ἄλλοι ἀπὸ τὸ ναὸ καὶ τοὺς πληροφοροῦσαν ὅτι οἱ Ἀπόστολοι βρῖσκονται στὸ ναὸ καὶ διδάσκουν τὸ λαό. Ἔστειλαν τότε ὑπηρετές μὲ τὸ στρατηγὸ καὶ τοὺς συνέλαβαν χωρὶς νὰ χρησιμοποιοῦσαν καμιά βία, γιὰτὶ φοβήθηκαν μήπως τοὺς λιθοβολήσῃ ὁ λαός. Τοὺς ὁδήγησαν στὸ Συνέδριο καὶ τοὺς ρώτησαν:

— Γιατὶ ἐπιμένετε νὰ διδάσκετε, ἀφοῦ σᾶς τὸ ἀπαγορέψαμε; Σεῖς ξεσηκώσατε τὴν πόλιν τῆς Ἱερουσαλήμ μὲ τὶς διδασκαλίαι σας καὶ δὲν παύετε νὰ μᾶς κατηγορεῖτε ὅτι ἔχουμε τὴν εὐθύνη γιὰ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ. Τί ἔχετε ν' ἀπαντήσετε;

Ὁ Πέτρος πῆρε τὸ λόγο καὶ τοὺς ἔδωσε τὴν ἀπάντηση:

— Πρέπει νὰ πειθαρχοῦμε περισσότερο στοῦ Θεοῦ παρὰ στοὺς ἀνθρώπους. Σεῖς θανατώσατε τὸν Ἰησοῦ μὲ σταυρικὸ θάνατο, ἀλλὰ ὁ Θεὸς τῶν πατέρων μας τὸν ἀνάστησε. Μετὰ τὴν Ἀνάστασίν Του τὸν ἀνύψωσε στὸν οὐρανὸ καὶ τὸν ὅρισε ἀρχηγὸ καὶ Σωτῆρα, γιὰ νὰ δώσῃ στοὺς ἀπογόνους τῶν Ἰσραηλιτῶν τὸ μυστήριον τῆς μετάνοιας καὶ τὴ συγχώρηση τῶν ἁμαρτιῶν. Ἐμεῖς εἴμαστε μάρτυρες γιὰ ὅλα αὐτά.

Ἡ ἀπάντηση τοῦ Πέτρου τάραξε τὰ μέλη τοῦ Συνεδρίου καὶ στὸ θυμὸ τοὺς σκέπτονται νὰ τοὺς καταδικάσουν σὲ θάνατο. Καὶ θὰ τὸ πραγματοποιοῦσαν, ἂν δὲν τοὺς ἐμπόδιζε ὁ Γαμαλιήλ.

Ὁ Γαμαλιήλ ἦταν Φαρισαῖος καὶ ἓνα ἀπὸ τὰ σεβαστὰ μέλη τοῦ Συνεδρίου. Ἦταν νομοδιδάσκαλος μὲ ἀξία καὶ τίμιος. Ὁ λόγος τοῦ ἀκουγόταν μὲ σεβασμὸ. Δὲν παρασύρθηκε αὐτὸς ἀπὸ τὸν ἀνόητο θυμὸ τῶν ἄλλων. Διάταξε τοὺς Ἀποστόλους ν' ἀποσυρθοῦν ἀπὸ τὴν αἴθουσα καί, ὅταν ἔμειναν μόνον οἱ μέλη τοῦ Συνεδρίου, τοὺς εἶπε πὼς θὰ εἶναι μάταιον νὰ πάρουν μιὰ τόσο σκληρὴ ἀπόφασις γιὰ τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς. Εἶναι προτιμότερον, τοὺς σύστησε, νὰ τοὺς ἀφήσουμε ἐλεύθερους, γιατί, ἂν ἡ διδασκαλία τοὺς προέρχεται ἀπὸ ἀνθρώπους, μόνον τῆς θὰ σβήσῃ καὶ θὰ χαθῇ, ὅπως ἔγινε καὶ σὲ τόσες ἄλλες παρόμοιες περιπτώσεις. Ἄν ὅμως ἡ διδασκαλία τοὺς προέρχεται ἀπὸ τὸ Θεό, καμιά δύναμις δὲ θὰ μπορέσῃ ν' ἀντισταθῇ σ' αὐτή. Καὶ τὸ χειρότερον εἶναι πὺ θὰ γίνετε θεομάχοι.

Τὴ σύστασις τοῦ Γαμαλιήλ τὴν παραδέχτηκαν ὅλοι σὰ λογικὴ καὶ δίκαιη. Ἔτσι τὸ Συνέδριον οὔτε τώρα τιμώρησε τοὺς Ἀποστόλους καὶ μάλιστα μὲ τὴν ἔσχατη ποινὴ, τὸ θάνατο. Τοὺς κάλεσαν μόνον καί, ἀφοῦ τοὺς ἔδειραν, τοὺς ἀπόλυσαν μὲ τὴν ἀπειλὴ τῆς σκληρῆς τιμωρίας, ἂν συνεχίσουν νὰ μιλοῦν γιὰ τὸν Ἰησοῦ.

Οἱ Ἀπόστολοι ἔφυγαν ἀπὸ τὸ Συνέδριον χαρούμενοι, γιατί ἀξιώθηκαν νὰ τιμωρηθοῦν γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου.

6. Ἐκλογὴ διακόνων

Τὴν πρώτην χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν τὴ διοικοῦσαν, ὅπως ἦταν φυσικόν, οἱ Ἀπόστολοι. Ὁ ἀριθμὸς ὅμως τῶν χριστιανῶν μέρα μὲ τὴν ἡμέραν μεγάλωνε καὶ οἱ Ἀπόστολοι, πὺ ἦταν ἀπασχολημένοι μὲ τὸ κήρυγμα, δὲν προλάβαιναν νὰ παρακολουθοῦν καὶ νὰ φροντίζουν γιὰ ὅλες τὰς ἀνάγκας τῆς χριστιανικῆς κοινότητος. Γιὰ νὰ μὴν παραμελήσουν λοιπὸν τὸ κύριον ἔργον τοὺς, τὸ κήρυγμα, συμβούλεψαν τοὺς χριστιανούς νὰ ἐκλέξουν

ἐφτὰ μορφωμένους, τίμιους καὶ ἐνάρετους χριστιανούς, γιὰ ν' ἀναλάβουν αὐτοὶ νὰ διαχειρίζονται τὴν κοινὴν περιουσίαν τῆς κοινότητος. Καὶ οἱ χριστιανοί, σύμφωνα μὲ τὴν ὑπόδειξιν, διάλεξαν ἐφτὰ πιστοὺς καὶ τοὺς παρουσάσαν τοὺς Ἀποστόλους. Οἱ Ἀπόστολοι, ἀφοῦ προσευχήθηκαν, ἔβαλαν τὰ χέρια τοὺς ἐπάνω στὰ κεφάλια τῶν ἐφτὰ διαλεχτῶν χριστιανῶν καὶ παρακάλεσαν τὸ Θεὸ νὰ τοὺς δώσῃ τὴ Θεία χάρις Του, γιὰ νὰ γίνουν ἄξιοι τοῦ ἔργου, ποὺ ἀναλαμβάνουν.

Ἡ πράξις αὕτη λέγεται χειροτονία. Οἱ Ἀπόστολοι δηλ. χειροτόνησαν τοὺς ἐφτὰ πιστοὺς καὶ τοὺς ὀνόμασαν διακόνους. Ἀπὸ αὐτὴ τὴ στιγμή οἱ διάκονοι ἔγιναν πολῦτιμοι βοηθοὶ τῶν Ἀποστόλων στὸ ἔργο τους. Στὴν ἀρχὴ βοηθοῦσαν στὴ διαχείριση τῆς περιουσίας καὶ στὰ ἔργα φιλανθρωπίας. Ἀργότερα ὅμως τοὺς βοηθοῦσαν καὶ στὸ κήρυγμα.

Οἱ πρῶτοι διάκονοι τῆς Ἐκκλησίας ἦταν οἱ ἐξῆς: Στέφανος, Φίλιππος, Πρόχορος, Νικάνορας, Τίμωνας, Παρμενᾶς καὶ Νικόλαος.

Ἡ χειροτονία τῶν ἐφτὰ διακόνων προσδιόρισε καὶ τὸν τρόπο, μὲ τὸν ὁποῖο θὰ ἔπρεπε νὰ γίνεται στὸ ἐξῆς ἡ ἐκλογή καὶ ἡ χειροτονία τῶν κληρικῶν.

7. Ὁ πρωτομάρτυρας Στέφανος

Ὁ Στέφανος, ὅπως εἶδαμε, ἦταν ἓνας ἀπὸ τοὺς ἐφτὰ διακόνους. Ἄνθρωπος μὲ μεγάλη καὶ θερμὴ πίστιν ἔδειξε μεγάλη δραστηριότητα. Δὲν περιορίστηκε στὴ φροντίδα γιὰ τοὺς φτωχοὺς καὶ στὴ διανομὴ τῆς ἐλεημοσύνης. Ἀπλώσε τὴ δραστηριότητά του καὶ πρὸ πέρα, στὴ διδασκαλία, μ' ἓνα ἐλκυστικὸ καὶ θερμὸ κήρυγμα. Δίδασκε κι αὐτός, ὅπως οἱ Ἀπόστολοι, μὲ ἀκάματο ζῆλον καὶ ἀφοσίωσιν.

Ἦταν τόσο ἡ ἱκανότητά του, ὥστε κανένας ἀπὸ τοὺς σοφοὺς καὶ νομοδιδασκάλους Ἰουδαίους τῆς ἐποχῆς του δὲ μποροῦσε νὰ τὸν νικήσῃ στὰ ἐπιχειρήματα καὶ στὴ σοφία τῶν λόγων του.

Ὅ,τι ὅμως δὲ μποροῦσαν νὰ κάμουν μὲ τὶς γνώσεις τους καὶ τὴ μόρφωσή τους, τὸ κατάφεραν μὲ τὴ συνοφαντία. Κατηγόρησαν τὸ Στέφανο στὸ λαὸ τῶν Ἰουδαίων καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ γραμματεῖς, ὅτι βλασφημεῖ κατὰ τοῦ Μωυσῆ καὶ κατὰ τοῦ Θεοῦ. Βρῆκαν καὶ ψευτομάρτυρες καὶ θεβαιώθηκε ἡ ψεύτικη κατηγορία.

Τὸν συνέλαβαν τότε καὶ τὸν ἔφεραν στὸ Συνέδριον νὰ τὸν δικάσῃ. Ἦρθαν καὶ οἱ ψευτομάρτυρες καὶ θεβαιώσαν πὺς ὁ Στέφανος δὲν παύει νὰ λέῃ βλασφημίες καὶ γιὰ τοῦτο τὸν ἅγιο τόπο καὶ κατὰ τοῦ Νόμου.

Τὸν ἀκούσαμε μάλιστα νὰ λέη, εἶπαν, πὼς ὁ Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος θὰ καταλύσῃ τοῦτον τὸ ναὸ καὶ θὰ μεταβάλῃ τὰ ἔθιμα ποὺ μᾶς ἄφησε ὁ Μωυσῆς.

Ὅλοι ὅσοι ἦταν στὸ Συνέδριο κοίταξαν τότε τὸ Στέφανο καὶ εἶδαν τὸ πρόσωπό του τόσο φωτεινὸ σὰν νὰ ἦταν ἀγγελικό.

Εἶναι ἀλήθεια λοιπὸν ὅσα σοῦ κατηγοροῦν; ρώτησε ὁ ἀρχιερέας.

Ὁ Στέφανος ἦταν δεινὸς ρήτορας. Εἶχε δυνατὸ λόγο. Καὶ ὁ λόγος του πῆγαξε ἀπὸ τὴ βαθιὰ του πίστη στὸν Κύριο. Πρὶν νὰ ἐξαπολύσῃ τοὺς κεραυνοὺς τοῦ λόγου του, διηγήθηκε μὲ ἥρεμη καὶ εἰρηνικὴ ψυχὴ τὴ θρησκευτικὴ ἱστορία τῶν Ἑβραίων. Τοὺς θύμιζε τὴν προστασία, ποὺ τοὺς ἔδειξε ὁ Θεὸς καὶ τὴν ἀπιστία καὶ ἀχαριστία τῶν προγόνων τους.

Ὅποτε τοὺς ἔκαμε αὐστηρὲς ἐπικρίσεις: «Σκληρόκαρδοι, ποὺ ἐναντιώνεστε πάντα σας στὸ Ἅγιο Πνεῦμα, ὅπως ἀκριβῶς καὶ οἱ πρόγονοί σας. Ποιὸν ἀπὸ τοὺς προφῆτες δὲν καταδίωξαν οἱ πατέρες σας; Αὐτοὶ δὲν τοὺς θανάτωσαν, γιατί προφήτεψαν τὸν ἐρχομὸ τοῦ Μεσσία; Αὐτοῦ τοῦ Μεσσία ἐσεῖς γίνετε προδότες καὶ φονιάδες»

Τὰ λόγια τοῦ Στέφανου ἦταν ἓνα σκληρὸ ράπισμα στὰ μέλη τοῦ Συνεδρίου. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ θυμὸς καὶ ἡ μανία τῶν μελῶν τοῦ Συνεδρίου γιὰ ἐκδίκηση πλημμύρισε τὶς ψυχές τους καὶ φλόγισε τὶς ἄνομες καρδιές τους.

Σ' αὐτὴ τὴ μανία ὁ Στέφανος τί ἄλλο εἶχε ν' ἀντιτάξῃ ἀπὸ τὴ βαθιὰ πίστη του στὸν Ἰησοῦ; Σήκωσε λοιπὸν τὰ μάτια του στὸν οὐρανὸ καὶ εἶπε: «Νά! βλέπω ἀνοιχτοὺς τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὸν Υἱὸν τοῦ Ἀνθρώπου νὰ κάθεται στὰ δεξιὰ τοῦ Θεοῦ...».

Αὐτὸ ἔγινε αἰτία νὰ ξεχειλίσῃ τὸ ποτήρι τῆς ὀργῆς τῶν δικαστῶν. Ὅλοι τοὺς φρούαξαν καὶ ὀρμησαν ἐναντίον του καὶ ἀφοῦ τὸν ὀδήγησαν ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν σὲ μέρος ἀνοιχτό, ἄρχισαν νὰ τὸν λιθοβολοῦν μὲ πείσμα, μὲ μανία. Γιὰ νὰ εἶναι μάλιστα ἐλεύθεροι στίς κινήσεις τους, ἔβγαλαν τὰ ἐπανωφόρια τους. Ἕνας νεαρὸς Ἰουδαῖος, ποὺ τὸν ἔλεγε Σαούλ, ἀνάλαβε νὰ τὰ φυλάξῃ.

Βροχὴ ἔπεφταν οἱ πέτρες ἐπάνω στὸ Στέφανο. Κι αὐτὸς γονατισμένος σήκωσε τὰ χέρια του στὸν οὐρανὸ λέγοντας: «Κύριε, μὴ στήσῃς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην», δηλ. «Μὴ λογαριάσῃς, Θεέ μου, αὐτὴ τὴν ἁμαρτία τους».

Μ' αὐτὰ τὰ λόγια ξεψύχησε. Παράδωσε τὸ πνεῦμα στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ, ἐνῶ ἓνας σωρὸς ἀπὸ πέτρες σκέπασε τὸ καταπληγωμένο σῶμα του. Ὁ ἀρχιδιάκονος Στέφανος εἶναι ὁ πρῶτος μάρτυρας τοῦ χριστιανισμοῦ. Τὸ παράδειγμά του ἀκολούθησε μιὰ δλόκληρη στρατιὰ ἀπὸ μάρτυρες.

Ἐπὶ πολλὰ χρόνια πλῆθος μαρτύρων ἔγραψαν μὲ τὸ αἷμα τοὺς τὴ χριστιανικὴ ἱστορία καὶ πότισαν τὸ δέντρο τοῦ χριστιανισμοῦ. Πρῶτος ὅμως ἀπ' ὅλους εἶναι ὁ Στέφανος. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ χριστιανικὴ Ἐκκλησία τὸν ὀνόμασε πρωτομάρτυρα.

Τὴ μνήμη τοῦ πρωτομάρτυρα Στεφάνου τὴ γιορτάζει ἡ Ἐκκλησία μας στὶς 27 Δεκεμβρίου.

8. Ὁ διάκονος Φίλιππος

Ὅσοι ἀπὸ τὸ λιθοβολισμὸ καὶ τὸ μαρτυρικὸ θάνατο τοῦ Στεφάνου ἀκολούθησε ἄγριος διωγμὸς κατὰ τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας στὰ Ἱεροσόλυμα.

Ἀπὸ τοὺς ἀγριότερους διώκτες τῶν χριστιανῶν ἦταν ὁ Σαοὺλ, ποὺ εἶχε διακριθῇ στὸ μαρτύριο τοῦ Στεφάνου, κρατώντας τὰ ἐπανωφόρια τῶν βασανιστῶν καὶ παρακινώντας τοὺς νὰ χτυποῦν χωρὶς ἔλεος τὸν πρωτομάρτυρα.

Ὁ Σαοὺλ ἔμπαινε στὰ χριστιανικὰ σπίτια καὶ ἄντρες καὶ γυναῖκες τοὺς ἔσερνε στὴ φυλακὴ. Τὸ ὄνομά του εἶχε καταντήσῃ ὁ φόβος καὶ ὁ τρόμος τῶν χριστιανῶν.

Γιὰ ν' ἀποφύγουν τὴ φυλακὴ καὶ τὶς κακοποιήσεις, ὅλοι οἱ χριστιανοὶ ἔφυγαν ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ διασκορπίστηκαν σὲ διάφορες πόλεις τῆς Ἰουδαίας καὶ τῆς Σαμαρείας. Μόνο οἱ Ἀπόστολοι ἔμειναν στὶς θέσεις τοὺς στὰ Ἱεροσόλυμα.

Ἀνάμεσα στοὺς χριστιανούς, ποὺ ἔφυγαν ἀπὸ τὴν ἱερὴ πόλη, ἦταν καὶ ὁ διάκονος Φίλιππος, ποὺ ἦταν ἐξίσου φλογερὸς καὶ πιστὸς μὲ τὸ Στέφανο.

Ὁ Φίλιππος ἦρθε στὴν πόλιν τῆς Σαμαρείας καὶ ἄρχισε νὰ κηρύττῃ τὸ Εὐαγγέλιο καὶ νὰ κἀν θάυματα. Πολλοὶ Σαμαρεῖτες, ἄντρες καὶ γυναῖκες, πίστεψαν στὴ διδασκαλία του καὶ βαπτίστηκαν.

Ὅταν πληροφορήθηκαν οἱ Ἀπόστολοι στὰ Ἱεροσόλυμα, ὅτι οἱ Σαμαρεῖτες δέχτηκαν τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ, ἔστειλαν ἐκεῖ τὸν Πέτρο καὶ τὸν Ἰωάννη, γιὰ νὰ ἐνισχύσουν τοὺς νεοφώτιστους χριστιανούς καὶ νὰ τοὺς μεταδώσουν τὸ Ἅγιο Πνεῦμα.

Ἀνάμεσα στοὺς νεοφώτιστους ἦταν καὶ ὁ Σίμωνας ὁ μάγος. Αὐτὸς μὲ τὰ μάγια του εἶχε προκαλέσει τὸ θαυμασμὸ τῶν Σαμαρειτῶν καὶ εἶχε κατορθώσει νὰ τοὺς πείσῃ νὰ τὸν θεωροῦν σὰν ἕνα εἶδος ἀνθρώπου ὑπερφυσικοῦ. Ὅταν ὅμως ὁ Σίμωνας εἶδε τὰ πραγματικὰ θαύματα καὶ

τὴ δύναμη τοῦ Φιλίππου, πίστεψε κι αὐτὸς καὶ βαπτίστηκε. Τώρα ποὺ ἦρθαν οἱ Ἀπόστολοι στὴ Σαμάρεια καὶ εἶδε τὴ θεϊκὴ τους δύναμη, σκέφτηκε πὼς θὰ εἶχε μεγάλο συμφέρον, ἂν ἀποχτοῦσε καὶ αὐτὸς τὸ δικαίωμα καὶ τὴ δύναμη νὰ χαρίζῃ Ἅγιο Πνεῦμα ὅπως οἱ Ἀπόστολοι.

Πλησίασε τότε τοὺς Ἀποστόλους καὶ τοὺς πρόσφερε πολλὰ χρήματα λέγοντας: «Δώστε καὶ σὲ μένα αὐτὴ τὴν ἐξουσία, ὥστε σὲ ὅποιον ἐπιθέσω τὰ χέρια μου νὰ δέχεται Ἅγιο Πνεῦμα».

Ὁ Πέτρος ὅμως τὸν καταράστηκε μὲ ὀργή καὶ τοῦ εἶπε: «Τὸ ἀργὺριόν σου σὺν σοὶ εἶναι εἰς ἀπώλειαν». Δηλ. «Νὰ χαθῇς καὶ σὺ καὶ τὰ χρήματά σου, ποὺ νόμισες πὼς ἢ δωρεὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μπορεῖ νὰ ἀγοραστῇ μὲ χρήματα», Ἀπὸ τότε ἡ Ἐκκλησία ἀπαγορεύει αὐστηρὰ νὰ πωλιεῖται ἢ δωρεὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ ἡ ἱεροσύνη. Τὴν πράξιν αὐτὴ τὴν ὀνομάζει σιμωνία ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ μάγου Σίμωνα.

Οἱ Ἀπόστολοι ὕστερα ἀπὸ λίγες ἡμέρες παραμονῆς στὴν πόλιν τῆς Σαμάρειας βγῆκαν σὲ περιοδεΐα σὲ πολλὰς κωμοπόλεις στὴ Σαμάρεια κηρύττοντας τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ καὶ κατόπι γύρισαν στὰ Ἱεροσόλυμα. M

9. Ἐνας ἐπίσημος ἐθνικὸς γίνεται Χριστιανὸς

Αὐτὲς τὶς ἡμέρες ἐπέστρεφε ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα στὴν πατρίδα του ὁ διαχειριστὴς τῆς βασιλισσας τῆς Αἰθιοπίας, ποὺ ἦταν κάτι σὰν ὑπουργὸς δηλ. τῶν οἰκονομικῶν τῆς χώρας.

Φαίνεται πὼς ὁ ἄρχοντας αὐτὸς ἔκανε ταχτικὲς ἐπισκέψεις στὰ Ἱεροσόλυμα, γιὰ νὰ προσκυνᾷ τὸ Θεὸ τοῦ Ἰσραὴλ. Τώρα ταξίδευε μὲ ἅμαξα καί, γιὰ νὰ μὴ χάνῃ τὸν καιρὸ του στὸ μακρινὸ ταξίδι του, μελετοῦσε τὴν Παλαιὰ Διαθήκη. Τοῦ εἶχε κάμει ζωερὴ ἐντύπωση ὁ προφήτης Ἡσαΐας καὶ μάλιστα ἡ προφητεία, στὴν ὁποία ὁ Ἡσαΐας προλέγει τὰ παθήματα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὅπως συνήθιζαν ἐκείνῃ τὴν ἐποχὴ, ὁ ἄρχοντας τῆς Αἰθιοπίας διάβαζε μεγαλόφωνα, χωρὶς καὶ νὰ καταλαβαίνει καλὰ καλὰ τὶ διάβαζε.

Ξαφνικὰ ἄκουσε πολὺ κοντὰ του μιὰ φωνὴ νὰ τοῦ λέη:

— Γινώσκεις ἂ ἀναγινώσκεις; Δηλ. Καταλαβαίνεις αὐτὰ ποὺ διαβά-
ξεις;

— Πὼς εἶναι δυνατόν νὰ καταλαβαίνω τὸ νόημα αὐτῶν ποὺ διαβά-
ζω, χωρὶς νὰ μὲ βοηθήσῃ κάποιος ποὺ νὰ ξέρῃ; τοῦ ἀπάντησε ὁ ἄρχον-
τας καὶ τὸν παρακάλεσε ν' ἀνεβῇ κοντὰ στοῦ ἀμάξι νὰ συζητήσουν.

Ὁ Φίλιππος, πὺν εἶχε φύγει μὲ διαταγὴ τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τῆ Σαμάρεια, εἶχε ἀκολουθήσει τὸν ἴδιο δρόμο μὲ τὸν Αἰθίοπα ἄρχοντα. Τὸν ἄκουσε πὺν διάβαζε μεγαλόφωνα καὶ τοῦ μίλησε, ὅπως εἶπαμε. Τώρα πὺν τὸν κάλεσε στὸ ἅμαξι τοῦ ὁ ἄρχοντας, ἀνέβηκε καὶ κάθισε κοντά του. Ὁ Αἰθίοπας τὸν παρακάλεσε νὰ τοῦ ἐξηγήσῃ τί ἀκριβῶς θέλει νὰ πῇ ἡ προφητεία πὺν διάβαζε καὶ δὲν ἐννοοῦσε.

Ἀφορμὴ ζητοῦσε καὶ ὁ Φίλιππος καὶ ἄρχισε νὰ τοῦ μιλῇ γιὰ τὸν Κύριο ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστό. Τοῦ μίλησε γιὰ τὴ Θεία γέννηση τοῦ Ἰησοῦ, γιὰ τὴ διδασκαλία Του καὶ γιὰ τὰ θαύματά Του. Τοῦ περιέγραψε τὸ Πάθος τοῦ Κυρίου, τὴν Ἀνάστασή Του καὶ τέλος τὴν Ἀνάληψή Του στοὺς οὐρανούς.

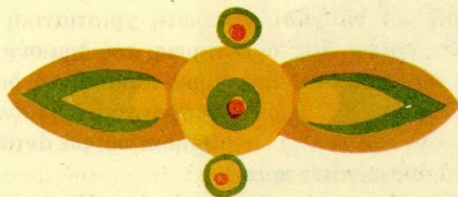
Συνεχίζοντας ὁ Φίλιππος πρόσθεσε πὺς ὁ Κύριος εἶπε στοὺς μαθητές του: «Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος». Ἐκείνη ἀκριβῶς τὴ στιγμή περνοῦσαν ἀπὸ τὸ νερὸ μιᾶς πηγῆς. Εἶδε ὁ Αἰθίοπας τὸ νερὸ καὶ λέει στὸ Φίλιππο:

— Νά, ἐδῶ εἶναι τὸ νερό! Τί μ' ἐμποδίζει νὰ βαπτιστῶ τώρα;

— Ἄν πιστεῦς μὲ ὅλη σου τὴν καρδιά, μπορεῖς νὰ βαπτιστῇς, ἀπαντᾷ ὁ Φίλιππος.

— Πιστεύω, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, εἶπε ὁ ἄρχοντας.

Καὶ σ' ἐκείνη τὴν ἐρρημιά στάθηκε ἡ ἅμαξα καὶ κατέβηκαν καὶ οἱ δυὸ κοντὰ στὸ νερό, ὅπου ὁ Αἰθίοπας ὑπουργὸς βαπτίστηκε, καὶ ὁ Φίλιππος ἔγινε ἄφαντος μὲ τὴν ἐνέργεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Δὲν τὸν εἶδε πλέον ὁ ἄρχοντας τῆς Αἰθιοπίας, συνέχισε ὅμως τὸ δρόμο του χαρούμενος καὶ μὲ θερμὴ πίστη γιὰ τὸν Ἰησοῦ. Ἦρθε στὴν πατρίδα του, πρῶτος αὐτὸς χριστιανὸς στὴν Αἰθιοπία, καὶ καθὼς λένε, κήρυξε τὴ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ στὴ χώρα του καὶ ἵδρυσε τὴν πρώτη χριστιανικὴ Ἐκκλησία.

α. Γέννηση και σπουδές του Παύλου.

Ὁ Παῦλος εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς πιὸ σημαντικὲς προσωπικότητες τῶν πρώτων χρόνων τοῦ χριστιανισμοῦ. Εἶναι ὁ Ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν, πού σκόρπισε παντοῦ τὸ χριστιανικὸ φῶς. Χάρη στὸν Παῦλο ἡ χριστιανικὴ θρησκεία ἀπλώθηκε παντοῦ.

Ὁ Παῦλος ὥστόσο δὲν ἦταν χριστιανὸς ἀπὸ τὰ πρώτα του χρόνια. Ἀντίθετα μάλιστα ἦταν φανατικὸς διώκτης τῶν χριστιανῶν. Στὸ λιθοβολισμὸ τοῦ Πρωτομάρτυρα Στέφανου τὸν εἶδαμε, τὸ Σαοὺλ, νὰ παρακινῇ τοὺς Ἰουδαίους νὰ φανοῦν σκληροὶ στὸ μάρτυρα. Τὸν εἶδαμε ἀκόμη νὰ κυνηγᾷ τοὺς χριστιανοὺς μὲ μίσος καὶ πάθος.

Ὁ Παῦλος, πού λεγόταν Σαοὺλ, γεννήθηκε στὴν Ταρσό τῆς Κιλικίας τὸ 4 ἢ 5 μ.Χ. ἀπὸ τὴ φυλὴ τοῦ Βενιαμίν. Ὁ πατέρας του, πλούσιος ἔμπορος, ἀνῆκε στὴν τάξη τῶν Φαρισαίων. Ἦθελε δὲ καὶ τὸ παιδί του, ὁ Σαοὺλ ἢ Σαῦλος, νὰ μορφωθῇ σύμφωνα μὲ τὶς αὐστηρὲς ἀρχές τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου.

Ὅταν ὁ Σαοὺλ τελείωσε τὶς σπουδές του στὴν Ταρσό, τὸν ἔστειλε στὰ Ἱεροσόλυμα, ὅπου διδάχτηκε τὸ Μωσαϊκὸ νόμο ἀπὸ τὸν περίφημο τότε διδάσκαλο Γαμαλιήλ. Σύμφωνα μὲ τὴν ἀνατροφή καὶ τὴ μόρφωση πού πῆρε, ἀφοσιώθηκε μὲ ζῆλο στὶς ἰουδαϊκὲς παραδόσεις. Καὶ τοῦτος ὁ ζῆλος ἦταν ἡ αἰτία νὰ μισήσῃ μ' ὅλη τὴ δύναμη τῆς φλογερῆς ψυχῆς του τὴ χριστιανικὴ θρησκεία, πού, καθὼς πίστευε, ἀνέτρεπε τὸ Μωσαϊκὸ νόμο καὶ καταργοῦσε τὶς ἰουδαϊκὲς συνήθειες. Γι' αὐτὸ καὶ πρωτοστατεῖ στοὺς διωγμοὺς κατὰ τῶν χριστιανῶν καὶ γίνεται τὸ φόβητρο τῶν πιστῶν τῆς νέας θρησκείας.

Ὅπως εἶδαμε σὲ προηγούμενα κεφάλαια, οἱ χριστιανοὶ τῆς πρώτης χριστιανικῆς κοινότητος τῶν Ἱεροσολύμων διασκορπίστηκαν ἐξαιτίας τῶν διωγμῶν. Ἐγκατέλειψαν τὴν αὐστηρὴ Ἱερουσαλὴμ καὶ πῆγαν σὲ ἄλλες πόλεις, ὅπου σχημάτισαν κέντρα χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν. Οἱ Ἀπόστολοι μόνο δὲν ἔφυγαν ἀπὸ τὴν ἅγια πόλη. Ἐμείναν, γιατί δὲν ἔπρεπε νὰ διαλυθῇ καὶ νὰ χαθῇ ἡ πρώτη χριστιανικὴ Ἐκκλησία τοῦ κόσμου. Ἀπ' αὐτὴ πῆγασαν ὅλες οἱ δυνάμεις, πού δημιούργησαν τὴ μεγάλη Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, πού ἀπλώθηκε παντοῦ καὶ διαδόθηκε σ' ὅλο τὸν κόσμο. Ὁ διωγμὸς, στὸν ὁποῖο πρωτοστατεῖ ὁ Παῦλος, ὄχι μονάχα δὲν ἔσθισε τὴ λαμπρὴ φλόγα τῆς νέας θρησκείας, μὰ ἀντίθετα ἔγινε αἰτία νὰ διαδοθῇ καὶ σ' ἄλλες μεγάλες πόλεις.

Μιὰ τέτοια πόλη ἦταν καὶ ἡ Δαμασκός, στὴ Συρία, πόλη ἀρχαία καὶ

319

Ο Άγιος Παῦλος

μεγάλη. Ἡ σπουδαιότητά της καὶ ἡ ἀπόστασή της ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα ἔγιναν ἀφορμὴ νὰ συγκεντρωθοῦν ἐκεῖ οἱ περισσότεροι φυγάδες χριστιανοί.

Καὶ ἐπειδὴ ἐκεῖ οἱ χριστιανοὶ ἦταν πολλοί, ἐπόμενο ἦταν νὰ ὀδηγηθοῦν ἐκεῖ καὶ οἱ διώκτες τους καὶ πρῶτος καὶ καλύτερος ὁ Σαοὺλ, ποὺ ὁ ζῆλος του γιὰ τὴν ἰουδαϊκὴ θρησκεία τροφοδοτοῦσε τὸ μῖσος του κατὰ τῶν χριστιανῶν. Ἐφοδιάζεται λοιπὸν μὲ συστατικὰς ἐπιστολὰς ἀπὸ τοὺς ἀρχιερεῖς τῶν Ἱεροσολύμων πρὸς τὶς συναγωγὰς τῆς Δαμασκοῦ καὶ ξεκινάει νὰ διαλύσῃ τὴ χριστιανικὴ κοινότητα τῆς Δαμασκοῦ.

6. Τὸ φῶς τῆς Δαμασκοῦ (8', 1-19).

Εἶναι μεσημέρι, ὅταν ὁ Σαοὺλ μὲ τοὺς συνοδοὺς του πλησιάζουν στὴ Δαμασκὸν. Δὲν ἀπέχουν παρὰ δέκα χιλιόμετρα ἀπὸ τὴν πόλιν, δηλ. λιγότερο ἀπὸ τρεῖς ὥρες περπάτημα. Οἱ ἀκόλουθοί του ἐμπνέονται ἀπὸ τὰ σχέδιά του καὶ φανατίζονται ἀπὸ τὴν ὁργὴ του.

Ξαφνικὰ ἓνα λαμπρὸ φῶς, πῶ λαμπρὸ καὶ ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, περιέλαμψε τὸ Σαοὺλ καὶ τοὺς συντροφοὺς του. Τρομοκρατημένοι οἱ ὁδοιπόροι πέφτουν στὴ γῆ, ἐνῶ μιὰ φωνὴ λέει:

— Σαοὺλ, Σαοὺλ, τί μὲ διώκεις;

— Ποιὸς εἶσαι, Κύριε;

— Ἐγὼ εἶμαι ὁ Ἰησοῦς, τὸν ὁποῖο σὺ καταδιώκεις. Εἶναι σκληρὸ γιὰ σένα νὰ λακτίζῃς πρὸς κέντρα.

Τρέμει ἀπὸ τὸ φόβο του ὁ Σαοὺλ καὶ ἡ ἀγωνία τὸν ἀναστατώνει. Καὶ ρωτᾷ:

— Κύριε, τί θέλεις νὰ κάμω;

— Σηκώσου καὶ πήγαινε στὴν πόλιν. Ἐκεῖ θὰ σοῦ ποῦν τί πρέπει νὰ κάμῃς.

Οἱ σύντροφοί του ἀκοῦνε τὴ φωνὴ χωρὶς νὰ βλέπουν κανένα καὶ στέκονται ἄφωνοι. Σηκώθηκε καὶ ὁ Παῦλος, ἀλλὰ δὲ βλέπει νὰ περπατήσῃ. Εἶναι τυφλός. Οἱ σύντροφοί του γίνονται ὀδηγοὶ του ὡς τὴ Δαμασκὸν.

Τρεῖς μέρες ὁ Σαοὺλ εἶναι τυφλός. Δὲν τρώγει καὶ δὲν πίνει. Μόνο προσεύχεται. Μετανοεῖ μὲ συντριβὴ γιὰ τοὺς διωγμούς, ποὺ ἔχει κάμει καὶ αὐτοὺς ποὺ ἔχει ὀργανώσει κατὰ τῶν χριστιανῶν, καὶ ζητάει τὴ συγγνώμην τοῦ Κυρίου. Καὶ ὁ Κύριος, ποὺ προορίζει τὸν Παῦλον γιὰ ἀπόστολο τῶν ἐθνῶν, δὲν τὸν ἐγκαταλείπει.

Στὴ Δαμασκὸν ἦταν καὶ ἓνας μαθητής, ποὺ τὸν ἔλεγαν Ἀνανία. Σ' αὐτὸν παρουσιάστηκε ὁ Κύριος σὲ ὄραμα καὶ τοῦ εἶπε:

— Πήγαινε στὴν ὁδὸ, ποὺ λέγεται εὐθεία, στὸ σπίτι τοῦ Ἰούδα. Ἐκεῖ θὰ ζητήσῃς τὸν Παῦλον ἀπὸ τὴν Ταρσό.

— 'Αλλά, Κύριε, παρακαλεί ὁ 'Ανανίας, αὐτὸς εἶναι τρομερὸς διώκτης τῶν πιστῶν σου καὶ ἀδελφῶν μου. Ἦρθε ἐδῶ σταλμένος ἀπὸ τοὺς ἀρχιερεῖς μὲ τὴν παραγγελία νὰ μᾶς συλλάβῃ- ὅλους καὶ νὰ μᾶς δέσῃ.

— Πήγαινε, ἐπανελάβε ὁ Κύριος, γιατί ὁ Παῦλος εἶναι «σχευὸς τῆς ἐκλογῆς μου». Αὐτὸς θὰ κηρύξῃ τὸ θέλημά μου σ' ὅλον τὸν κόσμον.

'Ο 'Ανανίας, ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐντολὴ τοῦ Κυρίου, ἦρθε καὶ συνάντησε τὸν Παῦλο. Ἔβαλε τὰ χέρια του στὸ κεφάλι τοῦ τρομεροῦ διώκτη καὶ τοῦ εἶπε:

— Ἀδελφέ μου, ὁ Κύριος Ἰησοῦς, ποὺ σοῦ φανερώθηκε στὸ δρόμο σου, μ' ἔστειλε, γιὰ νὰ βρῆς τὸ φῶς σου καὶ νὰ λάβῃς Πνεῦμα Ἅγιο.

Καὶ πράγματι. Χοντρά λέπια πέφτουν ἀπὸ τὰ μάτια τοῦ Παύλου καὶ τὸ φῶς, λαμπρὸ καὶ ἀκτινοβόλο, λάμπει στὰ μάτια καὶ στὴν ψυχὴ του. Βαπτίζεται καὶ διδάσκεται τὸ μεγαλεῖο τοῦ Θεοῦ στὴ Δαμασκό, ἀπὸ ἐκείνους ποὺ πῆγε νὰ καταδιώξῃ. Ὁ διώκτης γίνεται Ἀπόστολος τῆς νέας θρησκείας καὶ Ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν.

γ. Ὁ Παῦλος κήρυκας τοῦ χριστιανισμοῦ.

Ἀπὸ τὴ στιγμή ποὺ βαπτίστηκε ὁ Παῦλος, τὸ 37 μ.Χ., ἔγινε ἄλλος ἄνθρωπος. Ἡ μεταστροφή του στὸ χριστιανισμὸ εἶναι ἀπόλυτη. Λατρεῖ ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ψυχῆς του τὸν Ἰησοῦ. Ἀναζητᾷ στὴ συντροφιά τῶν χριστιανῶν νὰ πληροφορηθῇ γιὰ τὸν Ἰησοῦ καὶ τὴ διδασκαλία του.

Ὅποτερα ἀπὸ μέρες ὁ Παῦλος πῆγε στὴ συναγωγή. Οἱ Ἰουδαῖοι στὴ Δαμασκὸ περιμένουν ἀπὸ τὸ φανατισμένο διώκτη τῶν χριστιανῶν καὶ τὸν ἀφροσιωμένο στὴν ἰουδαϊκὴ παράδοση φαρισαῖο νὰ τοὺς μιλήσῃ γιὰ τὴν ἰουδαϊκὴ θρησκεία καὶ νὰ τοὺς ἐξηγήσῃ τὸ Μωσαϊκὸ νόμο, κατηγορώντας καὶ ἀνατρέποντας τὴ διδασκαλία τῆς νέας αἵρεσης, τοῦ χριστιανισμοῦ. Ἀλλὰ τὸ κήρυγμα τοῦ Παύλου εἶναι ὁμολογία τῆς πίστεως του στὴ νέα θρησκεία, στὸν Ἰησοῦ, τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ.

Ἐκπλήσσονται οἱ ἀκροατές του Ἰουδαῖοι καὶ λένε μεταξὺ τους: Αὐτὸς δὲν εἶναι ποὺ καταδίωξε τοὺς χριστιανούς στὰ Ἱεροσόλυμα καὶ τοὺς σκόρπισε στὰ πέρατα τῆς γῆς; Αὐτὸς δὲν εἶναι ποὺ τὸν ἔστειλαν ἐδῶ οἱ ἀρχιερεῖς, γιὰ νὰ πιάσῃ καὶ νὰ δέσῃ τοὺς χριστιανούς καὶ ὁσους ἐπικαλοῦνται τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ;

Ὁργίζονται οἱ Ἰουδαῖοι καὶ σκέπτονται νὰ τὸν θανατώσουν. Συνεννοήθηκαν μάλιστα μὲ τὸ Διοικητὴ τῆς Δαμασκοῦ καὶ φρουροὺν νύχτα μέρα τὶς πύλες τῆς πόλης, γιὰ νὰ τὸν συλλάβουν, ὅταν ἐπιχειρήσῃ νὰ φύγῃ. Ἀλλὰ οἱ χριστιανοὶ ἀγρυπνοῦν καὶ ἀναλαβαίνουν νὰ προστατέψουν τὸν Παῦλο, γιατί ἔμαθαν τὰ φονικά σχέδια τῶν Ἰουδαίων. Ἔτσι μιὰ νύχτα κατέβασαν τὸν Παῦλο ἀπὸ τὰ τεῖχη τῆς Δαμασκοῦ μέσα σ' ἓνα καλάθι.

Ὁ Παῦλος ἐπιστρέφει στὰ Ἱεροσόλυμα καὶ προσπαθεῖ νὰ συναντήσῃ τοὺς μαθητὲς τοῦ Κυρίου. Ἀλλὰ οἱ χριστιανοὶ στὰ Ἱεροσόλυμα δὲν πιστεύουν στὴ μεταστροφή του καὶ τὸν φοβοῦνται. Καὶ ὅσο ὁ Παῦλος προσπαθεῖ νὰ τοὺς συναντήσῃ, τόσο ἐκεῖνοι τὸν ἀποφεύγουν.

Στὸ τέλος ὁ Βαρνάβας, πὺν εἶχε πειστή γιὰ τὴν εἰλικρίνεια τοῦ Παύλου καὶ τὴ σταθερότητα τῆς πίστεως του, τὸν ἔφερε κοντὰ στοὺς Ἀποστόλους Πέτρο καὶ Ἰωάννη. Ἡ συνάντηση τῶν μεγάλων πρωταγωνιστῶν τοῦ χριστιανισμοῦ ὑπῆρξε θερμὴ καὶ εἰλικρινής. Ὁ Παῦλος διηγήθηκε στοὺς Ἀποστόλους, πῶς εἶδε τὸν Κύριο στὸ δρόμο πρὸς τὴ Δαμασκὸ, τί τοῦ εἶπε καὶ πῶς κήρυξε μὲ θάρρος στὴ Δαμασκὸ καὶ στὴ συναγωγὴ στὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου.

Στὴν Ἱερουσαλὴμ ὁ Παῦλος ἄρχισε νὰ κηρύττῃ τὸ Εὐαγγέλιο μὲ θάρρος καὶ μὲ ζῆλο. Πότε τὸν βρίσκομε στὸ ναό, πότε στοὺς δρόμους. Ἀναζητεῖ εὐκαιρίες νὰ διδάξῃ στὸν κόσμο.

Ἡ τόση δραστηριότητα τοῦ Παύλου κίνησε τὸ μίσος τῶν φανατικῶν Ἰουδαίων, τόσο μάλιστα πὺν σκέπτονται νὰ βροῦν τρόπο, γιὰ νὰ τὸν θανατώσουν. Τὸ πληροφορηθήθηκαν ὅμως οἱ χριστιανοὶ καὶ τὸν βοήθησαν νὰ φύγῃ στὴν Καισάρεια καὶ ἀπὸ ἐκεῖ στὴν Ταρσό, τὴ γενέτειρα πόλη του (πιθανὸν τὸ 41 μ.Χ.).

11. 'Ο 'Απόστολος Πέτρος

α. 'Η ανάσταση της Ταβιθά

'Ο 'Απόστολος Πέτρος μετά την επιστροφή του από τη Σαμάρεια, διαμένει μόνιμα στὰ 'Ιερουσόλυμα. Ἐκεῖ περιορίζει τὸ ἀποστολικό του ἔργο αὐτὸν τὸν καιρό. Ὑπηρετεῖ τὴν πρώτη χριστιανικὴ Ἐκκλησία, τὴ μητέρα ὅλων τῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν. Θεώρησε ὅμως σκόπιμο νὰ περιοδεύσῃ σὲ ὅλη τὴν Παλαιστίνη καὶ νὰ ἐπισκεφτῇ ὅλες τὶς ἐκεῖ χριστιανικὲς κοινότητες. Στὴν περιοδεία του, ποὺ τὴν πραγματοποιοῖ, δὲν περιορίζεται μονάχα στὸ κήρυγμα. Βρίσκει εὐκαιρίες νὰ εὐεργετήσῃ τοὺς ἀνθρώπους θεραπεύοντας διάφορες ἀρρώστιες του.

Στὴ Λύδδα, μιὰ πόλη στὴν Ἰουδαία, θεραπεύει τὸν Αἰνέα, ποὺ ἦταν παραλυτικὸς ἀπὸ ὀχτὼ χρόνια. Τὸ θαῦμα αὐτὸ προκάλεσε τὸ θαυμασμό σὲ ὅλη τὴν περιοχὴ καὶ ἔγινε ἀφορμὴ νὰ προσέλθουν πολλοὶ στὴ χριστιανικὴ θρησκεία.

Ἡ ἐπίσκεψη τοῦ Πέτρου στὴ Λύδδα ἔγινε γνωστὴ καὶ στὴν Ἰόππη, μιὰ παραλιακὴ πόλη στὴν Ἰουδαία, ὅπου ὑπῆρχε χριστιανικὴ κοινότητα.

Τὴν ἐποχὴ αὐτὴ ἔτυχε ν' ἀρρωστήσῃ καὶ νὰ πεθάνῃ στὴν Ἰόππη ἢ Ταβιθά (ποὺ ἐλληνικὰ σημαίνει Δορκάς). Ἡ Ταβιθά, τόσο μὲ τὴν ἐνάρετη ζωὴ της, ὅσο καὶ μὲ τὶς εὐεργεσίες της, εἶχε κερδίσει τὴν ἀγάπη καὶ τὴν ἐκτίμησι ὅλων τῶν χριστιανῶν τῆς Ἰόππης. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ θάνατός της καταλύπησε ὅλους τοὺς χριστιανοὺς καὶ τοὺς βύθισε σὲ βαρὺ πένθος.

Στὴν ἀπελπισία τους οἱ χριστιανοὶ σκέφτηκαν νὰ προσκαλέσουν τὸν 'Απόστολο Πέτρο ἀπὸ τὴ Λύδδα, ποὺ δὲν ἦταν μακριὰ ἀπὸ τὴν πόλιν τους. Σ' αὐτὸν πιά εἶχαν ἀποθέσει ὅλες τὶς ἐλπίδες τους, πιστεύοντας στὴ θαυματουργὴ δύναμή του.

Πραγματικά ὁ Πέτρος πολὺ σύντομα βρέθηκε ἀνάμεσα στοὺς χριστιανοὺς τῆς Ἰόππης, ὑπακούοντας στὴν ἐπείγουσα πρόσκλησή τους. Μόλις ἔφτασε, ἐκεῖνοι τὸν ὀδήγησαν ἀμέσως κοντὰ στὴ νεκρή. Οἱ γυναῖκες ποὺ εἶναι συγκεντρωμένες γύρω στὴ Ταβιθά κλαίουν καὶ ὀδύρονται γιὰ τὸν πρόωγο χαμό της. Δείχνουν στὸν 'Απόστολο Πέτρο τὰ φορέματα, ποὺ εἶχε κατασκευάσει γι' αὐτοὺς ἡ Ταβιθά καὶ τοῦ λένε πόσο πολύτιμη ἦταν γιὰ ὅλους.

'Ο 'Απόστολος ἔδωξε τότε ὅλους ἀπὸ τὸ δωμάτιο τῆς νεκρῆς καὶ ἔμεινε μόνος. Γονάτισε καὶ προσευχήθηκε στὸ Θεὸ μὲ κατάνυξι. Ὅστερα στράφηκε πρὸς τὸ νεκρὸ σῶμα καὶ εἶπε: «Ταβιθά, ἀνάστηθι...».

Καὶ ἡ Ταβιθά, σὰ νὰ βρισκόταν σὲ ὕπνο, ἄνοιξε τὰ μάτια της, εἶδε κοντὰ της τὸν 'Απόστολο Πέτρο καὶ ἀνακάθισε. 'Ο 'Απόστολος τῆς ἔδωσε

τότε τὸ χέρι του καὶ τὴ σήκωσε. Κάλεσε ἔπειτα τὶς γυναῖκες καὶ ὁ-
σους περιμέναν ἔξω ἀπὸ τὸ δωμάτιο καὶ τοὺς ἔδειξε, ζωντανή πιά, τὴν
Ταβιθά.

Τὸ ἀνέλπιστο τοῦτο θαῦμα ἔγινε πολὺ γρήγορα γνωστὸ σὲ ὅλη τὴν
πόλη καὶ πολλοὶ πίστεψαν στὸν Κύριο.

Ὁ Πέτρος ἔμεινε στὴν Ἰόππη ἄρκετὲς ἡμέρες κάτω ἀπὸ τὴ φιλό-
ξενη στέγη τοῦ θυροδοῆψι Σίμωνα. M

6. Ὁ Πέτρος στὴν Καισάρεια. (1', 1-48).

Τὴν Καισάρεια τῆς Παλαιστίνης τὴν ἔχτισε ἐκ νέου ὁ βασιλιάς
Ἡρώδης σ' ἓνα ἀκρωτήριο στὴ Μεσόγειο θάλασσα, πρὸς τὰ βόρεια τῆς
Ἰόππης καὶ σαράντα περίπου χιλιόμετρα μακριὰ της.

Ἡ νέα πόλη ἦταν ὠραιότατη καὶ οἱ κάτοικοί της ὅλοι ἦταν ἐθνικοί.
Ἐκεῖ εἶχαν τὴν ἔδρα τοὺς ὅλοι οἱ Ἑπαρχοὶ Ρωμαῖοι καὶ στάθμευαν τρεῖς
λόχοι ρωμαϊκὸς στρατός. Σ' ἓναν ἀπὸ τοὺς λόχους αὐτοὺς διοικητὴς
ἦταν ὁ Κορνήλιος, ὁ ὁποῖος συμπαθοῦσε πολὺ τὴν Ἰουδαϊκὴ θρησκεία
μὲ τὸν Ἕνα καὶ τὸν ἀληθινὸ Θεό. Ἡ θρησκεία τῶν πολλῶν ἔπαψε νὰ τὸν
ικανοποιῇ, γιατί κατάλαβε πὼς ἦταν θρησκεία τῶν εἰδώλων.

Ἡ προσοχὴ τοῦ Κορνήλιου καὶ τῆς οἰκογένειάς του στράφηκε
πρὸς τὸν Ἕνα ἀληθινὸ Θεό, στὸν ὁποῖο προσεύχονται. Ἐλεοῦν τοὺς φτω-
χοὺς καὶ εἶναι θεοσεβεῖς.

Τὶς ἡμέρες πού βρισκόταν ὁ Ἀπόστολος Πέτρος στὴν Ἰόππη, ἄγ-
γελος Κυρίου παρουσιάστηκε σὲ ὄραμα στὸν Κορνήλιο καὶ τοῦ συνέστη-
σε νὰ προσκαλέσῃ τὸν Ἀπόστολο ἀπὸ τὴν Ἰόππη στὴν Καισάρεια. Αὐτός,
τοῦ εἶπε ὁ ἄγγελος, θὰ σὲ διδάξῃ τί πρέπει νὰ κάνῃς.

Ὁ Κορνήλιος, μετὰ τὸ ὄραμα καὶ τὴν ἐντολὴ τοῦ Κυρίου, ἔστειλε
δύο πιστοὺς ὑπηρετὲς του καὶ ἓνα στρατιώτῃ στὴν Ἰόππη, νὰ παρακαλέ-
σουν ἀπὸ μέρους του τὸν Ἀπόστολο νὰ τὸν ἐπισκεφτῇ στὴν Καισάρεια.

Τὴν ἄλλη μέρα, καὶ ἐνῶ ὅλοι οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ Κορνήλιου βρίσκον-
ται στὸ δρόμο πρὸς τὴν Ἰόππη, ὁ Πέτρος ἀνέβηκε στὸ δωμάτιό του νὰ
προσευχηθῇ. Καὶ ἐπειδὴ πείνασε, ζήτησε φαγητό. Ἡ οἰκογένεια πού τὸν
φιλοξενοῦσε, τοῦ ἐτοίμαζε τὸ φαγητὸ πού ζήτησε. Ἐκείνῃ τῇ στιγμῇ ὁ Πέ-
τρος ἔπεσε σὲ ἔκσταση καὶ εἶδε θεῖο ὄραμα: Ἀπὸ ἓνα ἄνοιγμα τοῦ
οὐρανοῦ εἶδε νὰ κατεβαίνῃ ἓνα σεντόνι λευκό, δεμένο ἀπὸ τὶς τέσσερις
ἅκρες του καὶ φορτωμένο μὲ κάθε λογῆς τετράποδα τῆς γῆς, θηρία, ἐρπε-
τὰ καὶ πτηνὰ, ἐνῶ μιὰ φωνὴ τὸν καλοῦσε λέγοντας:

— Πέτρο, πάρε ἀπὸ αὐτὰ τὰ ζῶα, σφάξε καὶ φάγε.

Στὸ σεντόνι ὅμως ὑπῆρχαν καὶ ζῶα ἀκάθαρτα, πού σύμφωνα μὲ τὸ

Ὁ Ἅγιος Πέτρος

νόμο ἀπαγορευόταν νὰ τρῶνε. Ἡ φωνὴ ὁμως ἐπέμενε καὶ ἔλεγε στὸν Πέτρο νὰ πάρη χωρὶς διάκριση ἀπὸ τὰ ζῶα αὐτὰ καθάρὰ ἢ ἀκάθαρτα.

— Ὅχι Κύριε, ποτὲ δὲν ἔφαγα ἀκάθαρτο ζῶο, πού τὸ ἀπαγορεύει ὁ νόμος, ἀπάντησε ὁ Πέτρος.

— Ὅσα καθάρισε ὁ Θεός, ἐσὺ μὴ τὰ ὀνομάζης ἀκάθαρτα, τοῦ ἀπάντησε ἡ φωνή.

Τρεῖς φορὲς ἐπαναλήφθηκε αὐτὸ τὸ φαινόμενο καὶ ὕστερα τὸ λευκὸ σεντόνι χάθηκε στὸν οὐρανό. Ὁ Πέτρος ἔπασσε σὲ βαθιὰ συλλογὴ. Τί ἐσήμαινε τάχα τὸ ὄραμα; Τί ἐννοοῦσε καὶ ποιά παραγγελία τοῦ ἔστειλε ὁ Κύριος;

Δὲν κράτησε πολὺ ἡ ἀπορία του, γιατί ἐκεῖνη ἀκριβῶς τὴ στιγμὴ χτυποῦσαν τὴν πόρτα τοῦ θυροδοῦν Σίμωνα οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ Κορνήλιου, ἐνῶ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα διέκοψε τοὺς διαλογισμοὺς του καὶ τοῦ εἶπε: Μὴν ἀπορῆς. Νά, τρεῖς ἄνθρωποι σὲ ζητοῦν. Πήγαινε νὰ τοὺς ὑποδεχῇς χωρὶς δισταγμό, γιατί ἐγὼ τοὺς ἔστειλα σὲ σένα.

Κατέβηκε ὁ Πέτρος καὶ ὑποδέχτηκε τοὺς ἀπεσταλμένους λέγοντας:

— Ἐγὼ εἶμαι αὐτὸς πού ζητᾶτε. Τί θέλετε;

Ἐκεῖνοι τοῦ ἀνάφεραν τὴν πρόσκληση τοῦ Κορνήλιου καὶ ὁ Πέτρος τοὺς κάλεσε νὰ μποῦνε στὸ σπίτι καὶ τοὺς φιλοξένησε.

Τὴν ἄλλη μέρα ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, χωρὶς νὰ διστάσῃ σὲ τίποτε, ἀναχώρησε γιὰ τὴν Καισάρεια μαζί μὲ τοὺς ἀπεσταλμένους καὶ μὲ μερικοὺς χριστιανοὺς ἀπὸ τὴν Ἰόππη.

Ὅταν ἔφτασαν στὴν Καισάρεια, ὁ Κορνήλιος βγήκε νὰ τοὺς προαπαντήσῃ καὶ ἔπασσε στὰ πόδια τοῦ Πέτρου, γιὰ νὰ τὸν προσκυνήσῃ.

— Ὅχι, τοῦ εἶπε ὁ Πέτρος. Σηκώσου, γιατί κι ἐγὼ εἶμαι ἄνθρωπος, ὅπως ἐσὺ, ὅπως οἱ ἄλλοι. Καὶ πῆγαν στὸ σπίτι τοῦ Κορνήλιου συνομιλῶντας. Ἐκεῖ εἶχαν συγκεντρωθῇ πολλοὶ καὶ περιέμεναν τὸν Ἀπόστολο. Πρὸς ὅλους αὐτοὺς μίλησε ὁ Πέτρος καὶ τοὺς εἶπε:

— Γνωρίζετε, βέβαια, ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται σὲ Ἰουδαῖο νὰ συναναστρέφεται ἢ νὰ πλησιάζῃ ἀλλόφυλους. Ὁ Θεός, ὁμως, μοῦ ἔδειξε, πὼς δὲν πρέπει νὰ θεωρῶ κανένα ἄνθρωπο βέβηλο ἢ ἀκάθαρτο. Γι' αὐτὸ καὶ ἤρθα κοντά σας.

Τοῦ ἐξήγησε τότε ὁ Κορνήλιος γιὰ ποῖο λόγο τὸν προσκάλεσε στὴν Καισάρεια καὶ τὸν παρακάλεσε νὰ τοὺς διδάξῃ ὅσα τὸν διέταξε ὁ Θεός.

Ὁ Πέτρος χωρὶς δισταγμοὺς ἐκθέτει στοὺς ἀκροατὲς του τὴ θεία λαμπρότητα τοῦ Κυρίου καὶ τοὺς διδάσκει τὴ θρησκεία τῆς Ἀγάπης. Ἐνῶ δὲ εἶναι ἑτοιμος νὰ τοὺς διαβεβαιώσῃ ὅτι κάθε ἄνθρωπος, χωρὶς διάκριση φυλῆς καὶ ἐθνικότητος, εἶναι δεκτὸς στὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἡ

χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐφώτισε ὅλους, ἀκριβῶς ὅπως ἔγινε κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς στὰ Ἱεροσόλυμα, ὅταν ἐπιφοίτησε τὸ Ἅγιο Πνεῦμα.

Οἱ Ἰουδαῖοι χριστιανοί, πού εἶχαν ἀκολουθήσει τὸν Ἀπόστολο Πέτρο ἀπὸ τὴν Ἰόππη στὴν Καισάρεια, ὕστερα ἀπὸ τὴ δωρεὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ στοὺς εἰδωλολάτρες, ἔμειναν ἔκκληστοι, γιατί πίστευαν, πὼς τὴ δωρεὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τὴ δικαιοῦνται μονάχα οἱ Ἰουδαῖοι χριστιανοί. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος διέταξε νὰ βαπτίσουν τοὺς ἐθνικοὺς στὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου, σὰν νὰ ἦταν Ἰουδαῖοι. Καμιὰ διαφορὰ δὲν ὑπάρχει πιά ἀνάμεσα στοὺς χριστιανοὺς εἴτε ἀπὸ Ἰουδαίους προέρχονται εἴτε ἀπὸ εἰδωλολάτρες (ἐθνικοὺς).

γ. Ἐπιστροφή τοῦ Πέτρου στὰ Ἱεροσόλυμα.

Τὸ βάπτισμα τῶν ἐθνικῶν δημιούργησε μεγάλη ἀναταραχὴ στοὺς χριστιανοὺς, πού προέρχονταν ἀπὸ Ἰουδαίους. Ἔλεγαν πὼς δὲ μπορεῖ ἓνας ἐθνικὸς νὰ γίνῃ ἀπευθείας χριστιανός; πὼς πρέπει πρῶτα νὰ προσέλθῃ στὸν Ἰουδαϊσμό, νὰ περιτμηθῇ καὶ ὕστερα νὰ βαπτισθῇ καὶ νὰ γίνῃ τέλειος χριστιανός.

Μόλις ἔφτασε λοιπὸν στὰ Ἱεροσόλυμα ὁ Ἀπόστολος Πέτρος καὶ βρέθηκε ἀνάμεσα στὰ μέλη τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, δέχτηκε τὰ παράπονα καὶ τὶς παρατηρήσεις τοὺς, γιὰ ποῖο λόγο νὰ ἐπικοινωνήσῃ μὲ τοὺς ἐθνικοὺς καὶ νὰ τοὺς δεχτῇ ἀπευθείας στὸ χριστιανισμό.

Ὁ Πέτρος τοὺς διηγήθηκε μὲ λεπτομέρειες ὅσα συνέβηκαν ἀνάμεσα σ' αὐτὸν καὶ τὸν Κορνήλιο καὶ ὅσα εἶδε ὁ ἴδιος στὸ ὄραμά του στὸ σπίτι τοῦ Σίμωνος στὴν Ἰόππη. Ὁ λόγος του εἶναι ἀκαταμάχητος. Διαβεβαιώνει τοὺς ἀδελφοὺς χριστιανοὺς, ὅτι ὁ Κορνήλιος καὶ οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι του, πρὶν βαπτιστοῦν, δέχτηκαν τὴ δωρεὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

— Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, τοὺς εἶπε, ἐπιφοίτησε καὶ σ' αὐτοὺς, ἀκριβῶς ὅπως ἐπιφοίτησε καὶ στοὺς Μαθητὲς τοῦ Κυρίου τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς στὰ Ἱεροσόλυμα. Τοὺς θύμιζε ὕστερα τὰ λόγια τοῦ Κυρίου πού εἶπε: «Ὁ Ἰωάννης ἐβάπτισε μὲ νερό, σεῖς θὰ βαπτισθῆτε μὲ Ἅγιο Πνεῦμα». Καὶ πρόσθεσε:

— Ἄν, λοιπὸν, ὁ Θεὸς τοὺς ἔδωσε τὴ δωρεὰ, ὅπως ἔδωσε καὶ σὲ μᾶς, γιατί πίστεψαν στὸν Κύριο, τί ἤμουν ἐγὼ νὰ ἐμποδίσω τὸν Κύριο στὸ ἔργο Του;

Ἡ ὁμιλία τοῦ Πέτρου ἔπεισε ὅλους, ὅτι ὀρθὰ ἔπραξε καὶ ὅλοι δόξαζαν τὸ Θεό, πού ἔδωσε στοὺς ἐθνικοὺς «τὴν μετάνοιαν εἰς ζωὴν».

Μ 12. Ἡ ἱδρύση τῆς Ἐκκλησίας στήν Ἀντιόχεια

Τὴν Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία τῶν Ἱεροσολύμων τὴ θεωροῦσαν καὶ ἦταν Μητέρα ὅλων τῶν ἄλλων ἐκκλησιῶν. Ἀπὸ αὐτὴ ἔπαιρναν τὸ φῶς τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Αὐτὴ ἦταν ὁ καθοδηγητὴς γιὰ ὅλους. Γιὰ κάθε ἀπορία, ποὺ εἶχαν οἱ χριστιανικὲς Κοινότητες, στὴν ἀποστολικὴ Ἐκκλησία ἀπευθύνονταν.

Ὁ Πέτρος καὶ οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι ἦταν οἱ θεμελιωτὲς καὶ ἐμφυχωτὲς τῆς. Ἐξαιτίας ὅμως τῶν διωγμῶν πολλοὶ χριστιανοὶ σκορπίστηκαν σὲ διάφορες πόλεις. Ὅπου πῆγαν, ἔγιναν κήρυκες τῆς χριστιανικῆς θρησκείας καὶ πυρῆνες νέων ἐκκλησιῶν.

Τότε ἀναφάνηκε καὶ ἡ Ἀντιόχεια, σπουδαῖο χριστιανικὸ κέντρο.

Ἡ Ἀντιόχεια ἦταν εἰδωλολατρικὴ πόλη μὲ μισὸ ἑκατομμύριο κατοίκους, τρίτη σὲ σπουδαιότητα μετὰ τὴ Ρώμη καὶ τὴν Ἀλεξάντρεια. Τὸν πληθυσμὸ τῆς τὸν ἀποτελοῦσαν Σύριοι, Ἕλληνες, Ἰουδαῖοι καὶ Ῥωμαῖοι. Ἐνα ἀνακάτωμα δηλ. ἀπὸ ἀνθρώπους διαφόρων φυλῶν καὶ χωρῶν, ποὺ εἶχαν ἓνα μονάχα κοινὸ γνῶρισμα, τὴ γλῶσσα. Ἐπίσημη γλῶσσα ὅλων αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων ἦταν ἡ ἐλληνικὴ.

Ἐξαιτίας τῶν διωγμῶν ποὺ ὀργάνωσαν οἱ Ἰουδαῖοι, πολλοὶ χριστιανοὶ κατέφυγαν στὴν Ἀντιόχεια καὶ μὲ τὴ φλογερὴ πίστη, ποὺ τοὺς διέκρινε, διέδωσαν τὸ χριστιανισμὸ ἀνάμεσα στοὺς Ἰουδαίους.

Ὅταν ἔμαθαν στὴν ἀποστολικὴ Ἐκκλησία τῶν Ἱεροσολύμων τὴν πρόοδο τῆς ἐκκλησίας στὴν Ἀντιόχεια, ἔστειλαν ἐκεῖ τὸν Ἀπόστολο Βαρνάβα, νὰ ἐνισχύσῃ τοὺς χριστιανούς καὶ νὰ τοὺς συνδέσῃ μὲ τὴ Μητέρα Ἐκκλησία, τὴν Ἀποστολική.

Διάλεξαν τὸ Βαρνάβα γιὰ πιὸ κατάλληλο, πρῶτα γιατί γινώριζε πολὺ καλὰ τὴν ἐλληνικὴ γλῶσσα κι ἔπειτα γιατί ἦταν ἀπὸ τοὺς ἐκλεκτοὺς πιστοὺς.

Ἦρθε λοιπὸν ὁ Βαρνάβας στὴν Ἀντιόχεια καὶ χάρηκε, γιατί συνάντησε χριστιανούς μὲ θερμὴ πίστη στὸν Κύριο. Ὁ ἴδιος μάλιστα μὲ τὴ διδασκαλία του ἔφερε πολλοὺς στὸ χριστιανισμὸ καὶ διοργάνωσε τὴ χριστιανικὴ κοινότητα.

Γιὰ τὸ ἔργο του τοῦτο ὁ Ἀπόστολος Βαρνάβας σκέφτηκε νὰ πάρῃ ὥς βοηθὸ του τὸν Παῦλο, ποὺ, ὅπως εἶδαμε, βρισκόταν στὴν Ταρσό.

Ἔρχεται λοιπὸν στὴν Ταρσό καὶ προσκαλεῖ τὸν Παῦλο νὰ τὸν βοηθήσῃ στὸ δύσκολο καὶ θεάρεστο ἔργο.

Ὁ Παῦλος δέχτηκε χωρὶς κανένα δισταγμὸ. Γινώριζε ἄλλωστε καὶ αὐτὸς πολὺ καλὰ τὴν ἐλληνικὴ γλῶσσα. Ἦρθαν μαζὶ στὴν Ἀντιόχεια κι ἐπὶ ἓνα χρόνο συνεργάζονται μὲ ζῆλο καὶ ἀναπτύσσουν δραστηριότητα.

Ἡ ἐκκλησία τώρα στὴν Ἀντιόχεια ἔχει πολυάριθμους πιστοὺς χάρι στοὺς δυὸ Ἀποστόλους. Ἀρχίζουν νὰ τὴν ὑπολογίζουν σὰ σοβαρὸ κοινωνικὸ καὶ θρησκευτικὸ παράγοντα. Στὴν Ἀντιόχεια ὀνομάστηκαν χριστιανοὶ οἱ ὁπαδοὶ τῆς νέας θρησκείας, γιὰ νὰ διακρίνονται ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους καὶ τοὺς εἰδωλολάτρεις.

Οἱ χριστιανοὶ στὴν Ἀντιόχεια ἔδειξαν καὶ μὲ ἔργα τὴ χριστιανικὴ τοὺς ἀρετὴ καὶ εὐσέβεια. Ὅταν στὴν ἐποχὴ τοῦ αὐτοκράτορα Κλαυδίου Καίσαρα, κατὰ τὸ 44-45 μ.Χ., ἔπεσε φοβερὴ πείνα σ' ὅλη τὴν ἐπικράτεια, πείνασαν καὶ οἱ χριστιανοὶ στὰ Ἱεροσόλυμα. Οἱ ἀδελφοὶ τότε στὴν Ἀντιόχεια ἔκαμαν ἔρανο μεταξὺ τοὺς καὶ συγκέντρωσαν χρήματα καὶ τροφίμα καὶ τὰ ἔστειλαν ἐκεῖ μὲ τοὺς Ἀποστόλους Παῦλο καὶ Βαρνάβα. M

13. Σύλληψη καὶ ἀπελευθέρωση τοῦ Πέτρου

Ἐνῶ ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας μετέφεραν τροφίμα καὶ ἄλλα βοηθήματα στοὺς ἀδελφοὺς στὰ Ἱεροσόλυμα, ἡ χριστιανικὴ ἐκκλησία δέχτηκε φοβερὸ πλήγμα.

Στὴν Παλαιστίνη βασίλευε αὐτὴν τὴν ἐποχὴ (41-44) ὁ Ἡρώδης ὁ Ἀγρίππας, ἐγγονὸς τοῦ μεγάλου Ἡρώδη.

Ὁ Ἀγρίππας κατάλαβε ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι μισοῦσαν τοὺς χριστιανούς καί, γιὰ νὰ τοὺς κολακέψῃ, κίνησε ἐναντίον τῶν χριστιανῶν διωγμὸ. Ἔτσι στὶς παραμονὲς τῆς μεγάλης γιορτῆς τοῦ Πάσχα τοῦ 44 μ.Χ. συνέλαβε πολλοὺς χριστιανούς ἀνάμεσα στοὺς ὁποίους καὶ τὸν Ἰάκωβο, τὸν ἀδελφὸ τοῦ Ἰωάννη καὶ τὸν ἀποκεφάλισε. Ὅταν εἶδε πὼς αὐτὴ ἡ ἐνέργειά του εὐχαρίστησε τοὺς Ἰουδαίους, ἔπιασε καὶ τὸν Πέτρο καὶ τὸν φυλάκισε μὲ σκοπὸ νὰ τὸν θανατώσῃ. Καὶ θὰ ἐκτελοῦσε ἀμέσως τὴν ἐγκληματικὴ του ἀπόφαση, ἀλλὰ τὶς ἡμέρες τοῦ Πάσχα δὲ γίνονταν ἐκτελέσεις θανατικές. Διέταξε ὅμως νὰ τὸν φρουροῦν αὐστηρὰ δεκαῆξι στρατιῶτες, τέσσερις κάθε φορὰ. Δυὸ γιὰ φρουροὶ στὴν πόρτα καὶ οἱ ἄλλοι δυὸ δέονταν μὲ τὸν Πέτρο μὲ τὶς ἴδιες ἀλυσίδες. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ἦταν ἀδύνατο νὰ δραπετεῦσθαι ὁ κρατούμενος.

Εἶχε φτάσει ἡ τελευταία νύχτα τοῦ Πέτρου. Τὸ πρωὶ θὰ τὸν ἐκτελοῦσαν. Παρ' ὅλα αὐτὰ ὁ Ἀπόστολος παρέμενε ἥρεμος καὶ ἀτάραχος. Προσευχήθηκε τὸ βράδυ καὶ ἔπεσε νὰ κοιμηθῇ.

Κατὰ τὰ μεσάνυχτα καὶ ἐνῶ κοιμόταν, ἓνα λαμπρὸ φῶς φώτισε τὴ φυλακὴ του ἀπὸ τὴν παρουσία ἀγγέλου. Ὁ ἀγγελὸς ξύπνησε τὸν Πέτρο καὶ τοῦ εἶπε νὰ σηκωθῇ καὶ νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ. Οἱ ἀλυσίδες πέφτουν

ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Ἀποστόλου, ἡ πόρτα τῆς φυλακῆς του ἀνοίξε καὶ ὁ Πέτρος ἀκολουθεῖ τὸν ἄγγελο. Περνοῦν ἀπὸ τὴν πρώτη φρουρά, περνοῦν ἀπὸ τὴ δεύτερη καὶ φτάνουν στὴν ἐξώθυρα, ποὺ ἀνοίξε καὶ αὐτὴ μόνη τῆς ἐμπρὸς στὸν ἄγγελο. Ὁ Ἀπόστολος βρέθηκε στὸ δρόμο, ἐνῶ ὁ ἄγγελος ἐξαφανίστηκε. Τώρα καταλάβε ὁ Πέτρος, πὼς δὲν ὄνειρεύεται. Πὼς εἶναι πραγματικά ἐλεύθερος. Δοξάζει τὸ Θεὸ καὶ πηγαίνει στὸ σπίτι τῆς Μαρίας, τῆς μητέρας τοῦ Μάρκου. Ἐκεῖ ἦταν συγκεντρωμένοι χριστιανοὶ καὶ ἔκαναν προσευχὴς γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ Πέτρου. Κανένας δὲν πιστεύει πὼς βλέπει τὸν Πέτρο. Τόση εἶναι ἡ ἐκκλησιῇ τους. Ὁ Πέτρος τοὺς σύστησε νὰ σιωπήσουν καὶ νὰ σταματήσουν τὶς ἐκδηλώσεις. Τοὺς διηγεῖται σύντομα καὶ βιαστικά τί ἔγινε καὶ τοὺς παρακαλεῖ νὰ ἀναφέρουν στὸν Ἰάκωβο τὸν ἀδελφόθεο καὶ στοὺς ἄλλους ἀδελφοὺς ὅσα τοὺς διηγήθηκε. Τὴν ἴδια νύχτα ὁ Ἀπόστολος Πέτρος ἔφυγε μακριὰ ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα.

ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΕΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

14. Τὸ ἀποστολικὸ ἔργο τοῦ Παύλου

Πρώτη ἀποστολική πορεία τοῦ Παύλου

Ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας παρὰδωσαν τὰ βοηθήματα στοὺς χριστιανοὺς τῶν Ἱεροσολύμων καὶ γύρισαν στὴν Ἀντιόχεια. Μαζί τους πήραν καὶ τὸ Μάρκο, ἀνεψιὸ τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα.

Οἱ ἐπίσημοι τότε στὴν Ἀντιόχεια μὲ τὴν ἐπιθυμία νὰ διαδοθῇ ἡ νέα θρησκεία καὶ σ' ἄλλες χῶρες, διάλεξαν τὸν Παῦλο καὶ τὸ Βαρνάβα, κατὰ τὴν ὑπόδειξη τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, γιὰ νὰ κηρύξουν τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ διαδώσουν τὴ χριστιανικὴ θρησκεία παντοῦ, ὅπου εἶναι δυνατό νὰ φτάσουν. Δὲ λησμονοῦσαν ἄλλωστε τὰ τελευταῖα λόγια τοῦ Σωτῆρα στοὺς Ἀποστόλους καὶ τοὺς μαθητὲς Του, ὅταν τοὺς εἶπε νὰ πᾶνε σ' ὅλη τὴν οἰκουμένη καὶ νὰ διδάξουν ὅλα τὰ ἔθνη. Ἡ ἀποστολή

λοιπὸν τῶν δύο Ἀποστόλων ἦταν καὶ σύμφωνη μὲ τὴν παραγγελία τοῦ Κυρίου.

Ἔτσι μὲ τὶς εὐχὲς τῶν προεστώτων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀντιόχειας, ὁ Βαρνάβας καὶ ὁ Σαῦλος ἢ Σαοὺλ — δὲ λέγεται ἀκόμα Παῦλος — καὶ μὲ τὴ συνοδεία τοῦ Μάρκου φεύγουν ἀπὸ τὴν Ἀντιόχεια.

Πρῶτα-πρῶτα ἐπισκέφτηκαν τὴν Κύπρο. Ἀποβιβάστηκαν στὴ Σαλαμίνα, ὅπου κήρυξαν τὸ Εὐαγγέλιο καὶ ἀπὸ ἐκεῖ πέρασαν ἀπὸ ὅλο τὸ νησί, ἀπὸ πόλη σὲ πόλη. Παντοῦ κηρύττουν τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ, βαπτίζουν, ὅσους πιστεύουν καὶ ἰδρύνουν ἐκκλησίες. Κατέληξαν στὴν Πάφο, ὅπου εἶχε τὴν ἑδρα του ὁ διοικητὴς τοῦ νησιοῦ Σέργιος Παῦλος.

Ὅταν ὁ διοικητὴς ἔμαθε τὸν ἐρχομὸ τῶν Ἀποστόλων, τοὺς κάλεσε νὰ τὸν ἐπισκεφτοῦν καὶ νὰ τοῦ μιλήσουν γιὰ τὴ νέα θρησκεία. Ὁ μάγος του ὅμως, ἓνας ψευτοπροφήτης Ἰουδαῖος, ποὺ τὸν ἔλεγαν Βαρισησοῦ ἢ Ἐλύμα, ἀντιδρούσε στὴν ἀπόφαση τοῦ Διοικητῆ Σέργιου Παύλου καὶ προσπαθοῦσε νὰ τὸν ἐμποδίσῃ ν' ἀκούσῃ τὴ διδασκαλία τῶν Ἀποστόλων. Ὁ Παῦλος κατάλαβε τὴ δολιότητα τοῦ μάγου καὶ τοῦ εἶπε ὀργισμένος πὼς ἔχει τὴν ψυχὴ του γεμάτη δολιότητα καὶ ραδιουργία καὶ πὼς εἶναι ἐχθρὸς τῆς δικαιοσύνης. Καὶ ἀφοῦ τὸν ἐπετίμησε, μ' αὐτὰ τὰ αὐστηρὰ λόγια, πρόσθεσε πιὸ αὐστηρά: «Τὸ χεῖρι τοῦ Κυρίου σὲ καταδικάζει νὰ μείνῃς προσωρινὰ τυφλός» Κι ἀμέσως βαθὺ σκοτάδι ἀπλώθηκε στὰ μάτια τοῦ μάγου, ὁ ὁποῖος ζητοῦσε τώρα νὰ τὸν βοηθήσουν νὰ φύγῃ.

Ὁ Ἀνθύπατος Σέργιος Παῦλος ὕστερα ἀπ' αὐτὸ τὸ συμβάν, κατάλαβε πὼς οἱ Ἀπόστολοι εἶναι ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ. Δέχτηκε μὲ εὐχαρίστησή του τὴ χριστιανικὴ θρησκεία καὶ τὸ βάπτισμα.

Ἀπὸ τὴν Κύπρο οἱ Ἀπόστολοι πέρασαν στὴν Πέργη, ποὺ εἶναι στὴν Παμφυλία, στὴ Μικρὰ Ἀσία. Στὸ ἐξῆς ὁ Σαοὺλ ἢ Σαῦλος μετονομάζεται σὲ Παῦλο. Ἄλλαξε τὸ ὄνομα αὐτὸ γιατί ἦταν ἐβραϊκό, ἐνῶ τὸ ὄνομα Παῦλος ἦταν ρωμαϊκό καὶ ὁ Παῦλος ἦταν Ρωμαῖος πολίτης.

Στὴν Πέργη ὁ Μάρκος ἄφησε τοὺς δύο συντρόφους του καὶ γύρισε στὰ Ἱεροσόλυμα, ἐνῶ οἱ δύο Ἀπόστολοι ἔφτασαν στὴν Ἀντιόχεια τῆς Πισιδίας ὕστερα ἀπὸ κοπιαστικὸ ταξίδι καὶ πορεία πολλῶν ἡμερῶν. Σ' αὐτὴ τὴν πόλη οἱ Ἀπόστολοι ἐπισκέφτηκαν τὴ Συναγωγὴ τοῦ Σάββατο. Ἄγνωστοι καθὼς ἦταν, πῆγαν καὶ κάθισαν στὰ καθίσματα, ποὺ τὰ προόριζαν γιὰ ὅσους δίδασκαν, ἐξηγοῦσαν δηλ. στοὺς πιστοὺς τὸ Μωσαϊκὸ νόμο ἢ τὶς προφητεῖες τῶν προφητῶν.

Ὅταν ἦρθε ἡ ὥρα τοῦ κηρύγματος, ὁ ἀρχισυνάγωγος τοὺς παρακάλεσε νὰ διδάξουν τὸ λαὸ καὶ ὅτι μ' εὐχαρίστησή τους θ' ἀκούσουν ὅ,τι ἔχουν νὰ ποῦν.

Σηκώθηκε τότε ὁ Παῦλος καί καθὼς ἦταν ἄριστος ρήτορας καὶ γνώστης τῶν γραφῶν σὰ φαραισαῖος, τοὺς μίλησε γιὰ τὸ Χριστὸ καὶ γιὰ τὴ διδασκαλία του καὶ στὸ τέλος τοὺς κάλεσε νὰ πιστέψουν καὶ νὰ προσέλθουν στὴ θρησκεία τῆς Ἀγάπης.

Μετὰ τὸ τέλος τῆς Συναγωγῆς πολλοὶ Ἰουδαῖοι καὶ εὐσεβεῖς προσήλυτοι ζήτησαν ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους περισσότερες πληροφορίες. Μεγαλύτερο ὅμως ἐνδιαφέρον ἔδειξαν οἱ προσήλυτοι, ἔθνικοι δηλ., ποὺ εἶχαν δεχτῇ τὴν Ἰουδαϊκὴ θρησκεία, καὶ παρακάλεσαν τὸν Παῦλο νὰ μιλήσῃ καὶ στοὺς ἄλλους ἔθνικοὺς.

Τὸ ἐπόμενο Σάββατο ἦρθαν στὴ Συναγωγὴ τόσο πολλοὶ — ὅλοι σχεδὸν οἱ κάτοικοι τῆς πόλης — ὥστε νὰ κινήθῃ ὁ φθόνος τῶν Ἰουδαίων, ποὺ ἔφερναν τώρα ἀντιρροήσεις σὲ ὅσα ἔλεγε ὁ Παῦλος καὶ βλαστημοῦσαν.

Ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας ἀπάντησαν μὲ θάρρος στοὺς ὕβριστὲς Ἰουδαίους λέγοντας ὅτι «σὲ σὰς ἔπρεπε πρῶτα νὰ κηρυχτῇ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ σεῖς δὲ δέχεστε καὶ δὲν κρίνετε ἄξιους τοὺς ἑαυτοὺς σας γιὰ τὴν αἰώνιο ζωή. Ἀπευθυνθήκαμε λοιπὸν στοὺς εἰδωλολάτρες, ὅπως μᾶς διέταξε ὁ Κύριος: «Σὲ ἔθεσα φῶς τῶν ἐθνῶν, διὰ νὰ εἶσαι πρὸς σωτηρίαν ἕως ἑσχάτων τῆς γῆς».

Πολλοὶ εἰδωλολάτρες πίστεψαν. Οἱ Ἰουδαῖοι ὅμως κίνησαν διωγμὸ ἐναντίον τῶν Ἀποστόλων καὶ τοὺς ἀνάγκασαν νὰ φύγουν ἀπὸ τὴν πόλη. Οἱ Ἀπόστολοι τόσο λυπήθηκαν γιὰ τὴ διαγωγή καὶ τὴ συμπεριφορὰ τῶν Ἰουδαίων, ὥστε φεύγοντας τίναξαν καὶ τὴ σκόνη ἀπὸ τὰ παπούτσι τους. Ἀὐτὸ ἔχασαν ὅμως τὸ θάρρος τους. Ἐφτάσαν στὸ Ἰζόνιο, ὅπου βρισκόνταν πολλοὶ Ἰουδαῖοι. Καὶ ἐδῶ ὁ Παῦλος κήρυξε στὴ Συναγωγὴ καὶ τὸ κήρυγμά του βοήθη θεριμῇ ὑποδοχῇ καὶ ἀνταπόκριση. Γι' αὐτὸ καὶ ἔμειναν ἐκεῖ ἀρχετὸν καιρὸ. Οἱ Ἰουδαῖοι ὅμως, ὅπως ἔκαναν παντοῦ, μὲ τίς συζοφαντίες τους παρέσυραν ἐναντίον τῶν Ἀποστόλων λαὸ καὶ ἄρχοντες. Αὐτὸ ἔγινε ἀφορμὴ νὰ χωριστοῦν οἱ κάτοικοι σὲ δύο ἀντίθετες μεταξὺ τους παρατάξεις. Ἡ μία παρατάξις ὑποστήριξε τοὺς Ἀποστόλους, ἡ ἄλλη τοὺς κατηγοροῦσε.

Γιὰ νὰ ἀποφύγουν οἱ Ἀπόστολοι τὰ χειρότερα ἀπὸ μιὰ πιθανὴ σύγκρουση τῶν ἀντίθετων παρατάξεων, προτίμησαν νὰ φύγουν ἀπὸ τὸ Ἰζόνιο. Ἐφυγαν καὶ πῆγαν στὴ Λύστρα τῆς Λυκαονίας, ὅπου κήρυξαν τὸ Εὐαγγέλιο.

Οἱ κάτοικοι αὐτῆς τῆς πόλης ἦταν εἰδωλολάτρες. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Παῦλος γιάτρεψε ἓνα χωλὸ, ποὺ δὲν εἶχε περπατήσει ποτὲ ἀπὸ τὴν ὥρα ποὺ γεννήθηκε, οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖ πίστεψαν, πὼς οἱ δυὸ Ἀπόστολοι ἦταν θεοί, ποὺ κατέβηκαν ἀπὸ τὸν Ὀλυμπο. Γιὰ τὸ Βαρνάβα ἔλεγαν πὼς

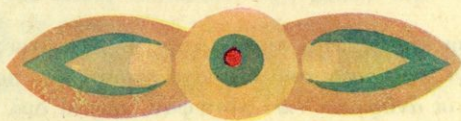
Ήταν ὁ Δίας καί γιά τόν Παῦλο ὁ Ἑρμῆς. Ἐτοιμάστηκαν μάλιστα νά τοὺς προσφέρουν θυσίες, ὅπως ἔκαναν παντοῦ οἱ εἰδωλολάτρες. Ὅταν τὸ πληροφορήθηκαν οἱ Ἀπόστολοι ἔσκισαν τὰ ρούχα τους ἀπὸ ἀπελπισία. Πήδησαν ἀνάμεσα στὸν ὄγλο φωνάζοντας: «Μή, αὐτὸ ποὺ κάνετε δὲν εἶναι καθόλου σωστό. Εἴμαστε καὶ μεῖς ἄνθρωποι ἅπλοι ὅπως ὅλοι σας. Τὸ κήρυγμά μας δὲν ἔχει ἄλλο σκοπό, παρὰ νὰ ἀποσπαστῇτε ἀπὸ αὐτὲς τὶς μάταιες ἐκδηλώσεις καὶ νὰ πιστέψετε στὸν ἀληθινὸ Θεό. Αὐτὸν ποὺ ἔκαμε τὸν οὐρανὸ καὶ τὴ γῆ, τὴ θάλασσα καὶ ὅσα βρίσκονται σ' αὐτά».

Καὶ ἄλλα πολλὰ εἶπαν στὸ πλῆθος καὶ τοὺς ἐμπόδισαν νὰ προσφέρουν θυσίες.

Στὸ μεταξὺ, ὅμως, ἔφτασαν ὡς ἐκεῖ Ἰουδαῖοι ἀπὸ ἄλλες πόλεις, ἀπὸ τὶς ὁποῖες εἶχαν περάσει οἱ Ἀπόστολοι, καὶ κατόρθωσαν νὰ παρασύρουν τοὺς κατοίκους τῆς Λύστρας μὲ τὸ μέρος τους ἐναντίον τῶν Ἀποστόλων. Καί, ὅπως γίνεται πάντα σ' ὅλες τὶς ἐποχές, οἱ θαυμαστὲς ὡς τώρα τῶν Ἀποστόλων, αὐτοὶ ποὺ τοὺς πῆραν γιὰ θεοὺς τους καὶ ἤθελαν νὰ τοὺς προσφέρουν θυσίες, ἀποδοκίμασαν τοὺς Ἀποστόλους, ἐπίασαν μάλιστα τὸν Παῦλο καὶ τὸν λιθοβόλησαν, καὶ τὸν ἄφησαν μόνο, ὅταν νόμισαν πὼς πέθανε. Πῆγαν οἱ μαθητὲς του κοντά του, τὸν περιποιήθηκαν καὶ τὸν συνέφεραν, γιατί εἶχε λιποθυμήσει, καὶ τὸν ἔφεραν στὴν πόλη. Τὴν ἄλλη μέρα οἱ δύο Ἀπόστολοι ἔφυγαν καὶ ἤρθαν στὴ Δέρβη, μιὰ ἄλλη πόλη. Κήρυξαν καὶ κεῖ τὸ Εὐαγγέλιο καὶ πίστεψαν πολλοί. Ἀπὸ τὴ Δέρβη οἱ Ἀπόστολοι γύρισαν στὴ Λύστρα, στὸ Ἰκόνιο, στὴν Ἀντιόχεια καὶ ἔδωσαν θάρρος στοὺς μαθητὲς τους, οἱ ὁποῖοι ἀποτελοῦσαν τὸν πυρῆνα τῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν σὲ κάθε πόλη. Ἀφοῦ δὲ χειροτόνησαν πρεσβυτέρους σὲ κάθε ἐκκλησία ἔφυγαν. Πέρασαν στὴν Πισιδία, τὴν Παμφυλία καί, ἀφοῦ κήρυξαν τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ στὴν Πέργη, κατέβηκαν στὴν Ἀττάλεια καὶ ἀπὸ ἐκεῖ στὴν Ἀντιόχεια τῆς Συρίας, (κατὰ τὸ ἔτος 48 μ.Χ.), ἀπ' ὅπου εἶχαν ξεκινήσει.

Στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἀντιόχειας οἱ δύο Ἀπόστολοι ἐξέθεσαν τ' ἀποτελέσματα τῆς πρώτης ἀποστολικῆς πορείας τους. Σὲ ὅλους ἔκαμε ἐντύπωση ἡ μεγάλη προθυμία, μὲ τὴν ὁποία δέχονταν οἱ ἐθνικοὶ τὴ νέα θρησκεία καὶ δόξασαν τὸ Θεό.

Ἡ πρώτη αὐτὴ Ἀποστολικὴ πορεία βάσταξε 4-5 χρόνια.

Μ 15. 'Αποστολική σύνοδος στὰ 'Ιεροσόλυμα

Μὲ τὴν διδασκαλία τῶν 'Αποστόλων Παύλου καὶ Βαρνάβα πολλοὶ εἰδωλωλάτρες ἔγιναν χριστιανοί, χωρὶς νὰ δεχτοῦν πρῶτα τὸν 'Ιουδαϊσμό. Ὅταν ἦρθαν ὅμως μερικοὶ χριστιανοὶ στὴν 'Αντιόχεια ἀπὸ τὴν 'Ιουδαία, ἔλεγαν στὴ διδασκαλία τους, ὅτι ὅσοι χριστιανοὶ ἦταν ἐθνικοὶ καὶ ἔγιναν ἀπευθείας χριστιανοί, χωρὶς νὰ δεχτοῦν τὴν περιτομὴ σὰν 'Ιουδαῖοι, δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ σωθοῦν, δὲν εἶναι δηλ. τέλειοι χριστιανοί, ὅπως ἐκεῖνοι.

Αὐτὸ προκάλεσε μεγάλη ἀναταραχὴ ἀνάμεσα στοὺς χριστιανούς, ποὺ ἔτσι τοὺς χώριζαν σὲ δύο ποιότητες χριστιανούς.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς 'Αντιόχειας, γιὰ νὰ διαλύσῃ τὴν παρεξήγηση, ἔστειλε ἀντιπροσώπους τῆς στὰ 'Ιεροσόλυμα, ὅπου ἦταν οἱ Πρεσβύτεροι καὶ οἱ Διδάσκαλοι.

Ἡ ἀντιπροσωπεΐα, μὲ ἐπικεφαλῇ τὸν Παῦλο καὶ τὸ Βαρνάβα, ἦρθε στὰ 'Ιεροσόλυμα καὶ συνάντησε τοὺς ἐκεῖ χριστιανούς. Διηγῆθηκαν στοὺς ἀποστόλους καὶ στοὺς πρεσβυτέρους ὅσα ἔκαμε ὁ Θεὸς μὲ τοὺς 'Αποστόλους Παῦλο καὶ Βαρνάβα στὴν περιοδεία τους καὶ μὲ πόση προθυμία προσέρχονταν οἱ ἐθνικοὶ στὸ χριστιανισμό.

Μερικοὶ ἔφεραν ἀντιρροήσεις. Καὶ γιὰ νὰ λυθῇ ἡ διαφωνία, κάλεσαν ἀποστολικὴ σύνοδο στὰ 'Ιεροσόλυμα περὶ τὸ 50 ἢ 51 μ.Χ.

Στὴ σύνοδο πῆραν μέρος ὅλοι οἱ 'Απόστολοι, ὁ Παῦλος, ὁ Βαρνάβας καὶ ἄλλοι ἀντιπρόσωποι τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὴν 'Αντιόχεια, οἱ πρεσβύτεροι καὶ ἄλλοι χριστιανοί.

Πρόεδρος στὴν πρώτη αὐτὴ σύνοδο ἔγινε ὁ 'Ιάκωβος ὁ ἀδελφός-θεος. Στὴ σύνοδο ἔγινε μεγάλη συζήτηση. Μίλησε ὁ Πέτρος ὥστερα καὶ εἶπε, πὼς ὁ Θεὸς τὸν ἔστειλε νὰ κηρύξῃ τὸ Εὐαγγέλιο στοὺς ἐθνικούς. Καὶ οἱ ἐθνικοὶ πίστεψαν καὶ ἔλαβαν τὴ χάρη τοῦ 'Αγίου Πνεύματος, ὅπως τὴν ἔλαβαν καὶ οἱ ἀπόστολοι κατὰ τὴν Πεντηκοστή. Ὁ Θεὸς, πρόσθεσε, δὲν ἔκαμε καμιὰ διάκριση ἀνάμεσα σὲ μᾶς καὶ στοὺς ἐθνικούς, ποὺ τοὺς καθάρισε τὴν καρδιά μὲ τὴν πίστη.

Μίλησε ἔπειτα ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας καὶ διηγῆθηκαν ὅσα θαύματα ἔκαμε μὲ αὐτοὺς ὁ Θεὸς στοὺς ἐθνικούς. Τελευταῖος μίλησε ὁ 'Ιάκωβος ὁ ἀδελφός-θεος καὶ ἀνάμεσα σὲ πολλὰ ἄλλα, ποὺ εἶπε, θεβαίωσε κατὰ τὴν κρίση του, πὼς δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχῃ διάκριση μεταξὺ τῶν χριστιανῶν, εἴτε ἀπὸ ἐθνικούς προσέρχονται εἴτε ἀπὸ 'Ιουδαίους. Πρότεινε μόνο νὰ συστήσουν στοὺς χριστιανούς, ποὺ προσέρχονται ἀπὸ ἐθνικούς, νὰ ἀπέχουν πλέον ἀπὸ κάθε εἰδωλωλατρικὴ συνήθεια. Καὶ γιὰ νὰ ἡσυχάσουν τοὺς χριστιανούς στὴν 'Αντιόχεια, ἔγραψαν σὲ μιὰ

ἐπιστολή, ὅσα ἀποφάσισε ἡ σύνοδος, καὶ τὴν ἔστειλαν μὲ μιά ἐπιτροπή, ποὺ τὴν ἀποτελοῦσαν ὁ Παῦλος, ὁ Βαρνάβας, ὁ Ἰούδας ὁ Βαρσαβᾶς καὶ ὁ Σίλας.

Οἱ χριστιανοὶ στὴν Ἀντιόχεια πῆραν μεγάλη χαρὰ ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἀπόφαση, γιατί ἔτσι μονάχα θὰ ξαναρχόταν ἡ γαλήνη στὴν ἐκκλησία, ποὺ τόσο εἶχε διαταραχθῇ.

M

16. Δεύτερη πορεία τοῦ Παύλου

α) Ὁ Παῦλος στὴ Μικρὰ Ἀσία

Ἡ ἀπόφαση τῆς ἀποστολικῆς συνόδου τῶν Ἱεροσολύμων ἐξασφάλισε καὶ τὴ γαλήνη στὴν Ἐκκλησία καὶ τὸ ἔργο τῶν ἀποστόλων Παύλου καὶ Βαρνάβα πλησίον τῶν ἐθνικῶν. Γι' αὐτὸ οἱ δύο ἀπόστολοι ἀποφασίζουν νὰ συνεχίσουν τὴν προσπάθειά τους στοὺς ἐθνικούς.

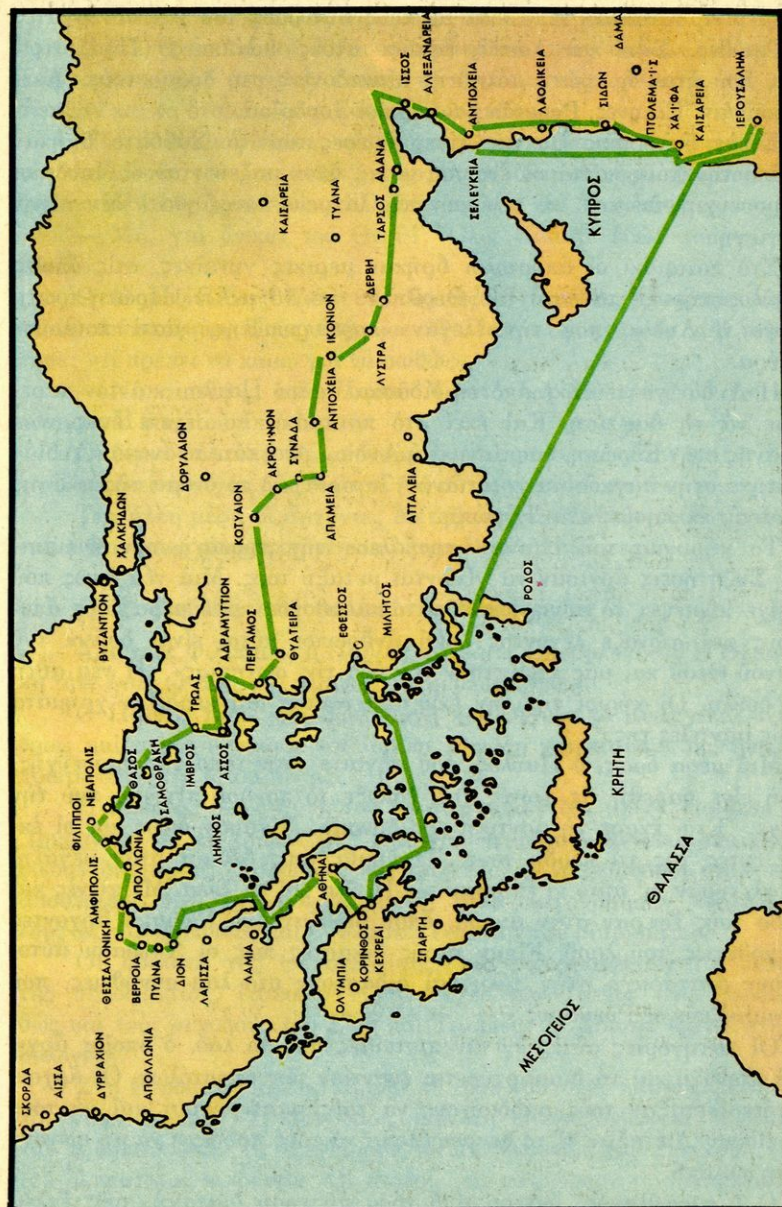
Ὁ Βαρνάβας μαζί μὲ τὸ Μάρκο πῆγαν στὴν Κύπρο καὶ ὁ Παῦλος μὲ βοηθό του τὸ Σίλα πῆραν ἄλλο δρόμο πρὸς ἄλλα μέρη. Ὁ Σίλας ἦταν Ἰουδαῖος χριστιανὸς καὶ μιλοῦσε πολὺ καλὰ τὴν ἐλληνικὴ γλῶσσα. Ἦταν ἐπομένως ἄριστος βοηθὸς τοῦ Παύλου στὰ μέρη ποὺ πῆγαινε. Ὁ Παῦλος μὲ τὸν Σίλα κατὰ τὴ δεύτερη αὐτὴ πορεία τους (48-49 μ.Χ.) ἐπισκέφθηκαν τὶς χριστιανικὲς ἐκκλησίες, ποὺ εἶχαν ἰδρυθῇ κατὰ τὴν πρώτη ἀποστολικὴ πορεία. Στὴ Λύστρα ὁ Παῦλος πῆρε καὶ δεύτερο βοηθό του τὸν Τιμόθεο, ποὺ τοῦ τὸν σύστησαν οἱ ἐκεῖ χριστιανοὶ ὡς πολὺ ἐνάρετο καὶ ἱκανό.

Ὁ Τιμόθεος εἶχε Ἰουδαία μητέρα καὶ Ἑλληνα πατέρα, ἐθνικὸ δηλ. Τὸν διέκρινε πραγματικὰ σπάνια ἀρετὴ καὶ μεγάλος ἐνθουσιασμός. Ἀπὸ τὴ Λύστρα οἱ ἀπόστολοι πῆγαν στὴ Φρυγία καὶ στὴ Γαλατία τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ὅπου ἴδρυσαν ἐκκλησίες, καὶ κατέληξαν στὴν Τρωάδα.

β) Ὁ Παῦλος στὴ Μακεδονία

Στὴν Τρωάδα ὁ Παῦλος συνάντησε τὸ Λουκᾶ. Μένοντας ἐκεῖ βρέθηκε σὲ ἀπορία ποιά διεύθυνση ν' ἀκολουθήσῃ, ποῦ νὰ κηρύξῃ τὸ Εὐαγγέλιο.

Στὴ δυσκολία τῆς ἐκλογῆς τὸν βοήθησε ἓνα ὄνειρο. Εἶδε, λέει, ἓνα Μακεδόνα, ποὺ τοῦ εἶπε: «Πέραν στὴ Μακεδονία νὰ μᾶς βοηθήσῃς». Τὸ ὄνειρο τὸ ἐξήγησε ὁ Παῦλος ὡς διαταγὴ τοῦ Θεοῦ καὶ ἀμέσως ἔφυγε καὶ πέρασε ἀπὸ τὴ Σαμοθράκη στὴ Νεάπολη τῆς Μακεδονίας,

ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΕΙΑΣ

τὴ σημερινὴ Καβάλα. Ἀπὸ ἐκεῖ μὲ τοὺς συνοδοὺς του καὶ συνεργάτες του Τιμόθεο, Σίλα καὶ Λουκᾶ, ἔφτασε στοὺς Φιλίππους (Πράξ. 15', 8-12), πού ἦταν ἡ πρώτη πόλη τῆς Μακεδονίας στὸ δρόμο τους. Ἐκεῖ κατοικοῦσαν Ἕλληνες, Ρωμαῖοι καὶ μερικοὶ Ἰουδαῖοι.

Στοὺς Φιλίππους ἔμειναν λίγες ἡμέρες καὶ τὸ Σάββατο βγῆκαν ἔξω ἀπὸ τὴν πόλη κοντὰ σὲ ἓνα ποταμάκι, ὅπου μαζεῦονταν οἱ Ἰουδαῖοι νὰ προσευχηθοῦν καὶ νὰ τελέσουν τὴ λατρεία τους, γιατί δὲν εἶχαν Συναγωγή.

Στὸ ποταμάκι οἱ ἀπόστολοι βρῆκαν μερικὲς γυναῖκες, στὶς ὁποῖες ὁ Παῦλος κήρυξε τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ (49 μὲ 50 μ.Χ.). Πρώτη-πρώτη πίστεψε ἡ Λυδία, πού τὴν ἔλεγαν «πορφυροπώλη», γιατί πουλοῦσε πορφύρα.

Ἡ Λυδία γοητεύτηκε ἀπὸ τὴ διδασκαλία τοῦ Παύλου καὶ τὸν παρέκάλει νὰ τὴ βαπτίσῃ. Καὶ ἐκεῖ στὸ ποταμάκι, ποὶ ἔγινε ἓνας νέος Ἰορδάνης στὴν Εὐρώπη, βαπτίστηκε ἡ Λυδία. Ἀπὸ τότε τὸ ὄνομα «Λυδία» γράφτηκε στὴν παγκόσμια χριστιανικὴ ἱστορία, ὡς τὸ ὄνομα τῆς πρώτης χριστιανῆς ἐκκλησίας στὴν Εὐρώπη.

Τὸ κήρυγμα τοῦ Παύλου προκαλεσε τὴν προσοχὴ τῶν Φιλιππισίων. Συζητήσεις ἄρχισαν νὰ γίνονται μεταξὺ τους. Μιὰ νέα ὁμως πού τὴν εἶχε κυριέψει τὸ πονηρὸ πνεῦμα ἀκολοθοῦσε κάθε μέρα τοὺς ἀποστόλους καὶ φώναζε λέγοντας: «Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ εἶναι δούλοι τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ μᾶς κηρύττουν τὴν ὁδὸ τῆς σωτηρίας». Ἡ νέα αὐτὴ ἦταν δούλη. Οἱ κύριοι τῆς τὴν ἐκμεταλλεύονταν καὶ κέρδιζαν χρήματα ἀπὸ τὶς μαντεῖες τῆς.

Μιὰ μέρα ὁμως, ὁ Παῦλος, πού πῆγαινε στὸν τόπο τῆς προσευχῆς, ἐπειδὴ εἶχε βαρεθῇ τὶς φωνές τῆς, ἔδιωξε τὸ πονηρὸ πνεῦμα, πού τὴν κατεῖχε. Ἔτσι ἔχασε τὴ μαντικὴ τῆς δύναμη. Ἐχασαν ὁμως καὶ οἱ ἐκμεταλλευτές τῆς τὰ κέρδη τους. Ἡ ζημία τους βέβαια ἦταν μεγάλη. Ἀγανάκτησαν γι' αὐτὸ κι ἔπιασαν τὸν Παῦλο καὶ τὸ Σίλα. Μὲ φωνές καὶ θόρυβο τοὺς ἔφεραν στὴν ἀγορά, ὅπου δικάζαν δυὸ Ρωμαῖοι ἄρχοντες τὶς ὑποθέσεις τοῦ λαοῦ. Εἶπαν στοὺς δικαστὲς πὼς οἱ Ἰουδαῖοι αὐτοὶ φέρνουν ἀναταραχὴ στὴν πόλη καὶ διδάσκουν στὸ λαὸ συνήθειες, πού δὲν ταιριάζουν σὲ Ρωμαίους.

Οἱ κατηγορίες αὐτὲς ἔγιναν πιστευτὲς ἀπὸ τὸ λαό, ὁ ὁποῖος ἄρχισε νὰ φωνάξῃ καὶ νὰ διαμαρτύρεται ἐναντίον τῶν ἀποστόλων. Οἱ ἄρχοντες τότε διέταξαν τοὺς ραβδούχους νὰ τοὺς μαστιγώσουν καὶ νὰ τοὺς φυλακίσουν. Διέταξαν δὲ τὸ δεσμοφύλακα νὰ τοὺς προσέχῃ νὰ μὴ φύγουν ἀπὸ τὴ φυλακή.

Ὁ δεσμοφύλακας, ὕστερα ἀπὸ τόσο αὐστηρὴ διαταγὴ, τοὺς ἔκλει-

σε στο έσωτερικό της φυλακής και τούς έδεσε τὰ πόδια σ' ένα ξύλο.

Ὁ Παῦλος καὶ ὁ Σίλας προσεύχονταν ὡς τὰ μεσάνυχτα καὶ ἔψαλλαν ὕμνους στὸ Θεό, ἐνῶ οἱ ἄλλοι φυλακισμένοι τούς ἄκουαν μὲ προσοχή. Ξαφνικά σεισμός μεγάλος ἔσεισε τὰ θεμέλια τῆς φυλακῆς. Οἱ πόρτες ἄνοιξαν καὶ τὰ δεσμά τῶν φυλακισμένων λύθηκαν.

Εἶδε ὁ δεσμοφύλακας τὶς πόρτες τῆς φυλακῆς ἀνοιχτὲς καὶ ἀπὸ τὴν ἀπελπισία του ἔσυρε τὸ ξίφος του ν' αὐτοκτονήσει. Νόμισε πὼς οἱ φυλακισμένοι βρῆκαν τὴν κατάλληλη εὐκαιρία καὶ δραπέτεψαν.

— Μή, γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ! Ὅλοι εἴμαστε ἐδῶ! τοῦ φώναξε ὁ Παῦλος.

Ὁ δεσμοφύλακας ἔμεινε ἔκπληκτος. Τρέμοντας γονάτισε μπροστὰ στοὺς ἀποστόλους. Τούς ὁδήγησε ἔξω ἀπὸ τὴ φυλακὴ καὶ τούς ρώτησε: «τί πρέπει νὰ κάμω γιὰ νὰ σωθῶ;».

— Νὰ πιστέψης στὸν Ἰησοῦ Χριστὸ καὶ θὰ σωθῆς κι ἐσύ καὶ ἡ οἰκογένειά σου, τοῦ ἀπάντησαν.

Ὁ δεσμοφύλακας ἔφερε τούς δυὸ ἀποστόλους στὸ σπίτι του καὶ τὴν ἴδια ἐκείνη νύχτα βαφτίστηκε καὶ αὐτὸς καὶ ἡ οἰκογένειά του.

Τὴν ἄλλη μέρα οἱ ἄρχοντες διέταξαν ν' ἀπολυθοῦν οἱ δυὸ κρατούμενοι, γιὰτί, ὅπως πληροφορήθηκαν, ἦταν Ρωμαῖοι πολῖτες.

γ) Ὁ Παῦλος στὶς πόλεις τῆς Μακεδονίας

Ἀπὸ τούς Φιλίππους ὁ Παῦλος πῆγε στὴ Θεσσαλονίκη. Ἡ Θεσσαλονίκη τότε ἦταν μεγάλη καὶ πλούσια πόλη, ὅπως σήμερα.

Ὁ Παῦλος πῆγε στὴ Συναγωγὴ καὶ κήρυξε τὸ Εὐαγγέλιο. Κήρυξε ὅμως καὶ στοὺς ἐθνικοὺς καὶ ἵδρυσε μεγάλη χριστιανικὴ ἐκκλησία στὴν πρωτεύουσα τῆς Μακεδονίας.

Ἡ πρόοδος ὅμως αὐτῇ τοῦ χριστιανισμοῦ δὲν ἄρεσε καθόλου στοὺς Ἰουδαίους τῆς Θεσσαλονίκης. Καὶ γιὰ νὰ φέρουν ἀντιπερισπασμό, πλήρωσαν διάφορους ἀνθρώπους καὶ τούς ἔβαλαν νὰ θορυβοῦν ἐναντίον τῶν ἀποστόλων. Καὶ ὄχι μονάχα αὐτό, ἀλλὰ κατηγοροῦσαν τούς ἀποστόλους ὡς ταραχοποιοὺς καὶ συνωμότες ἐναντίον τοῦ αὐτοκράτορα.

Οἱ ἀδελφοὶ τῆς Θεσσαλονίκης, γιὰ νὰ προλάβουν τὶς συνέπειες τῆς συκοφαντίας, ἔστειλαν νύχτα νύχτα τὸν Παῦλο στὴ Βέροια καθὼς καὶ τούς συνοδοὺς του Σίλα καὶ Τιμόθεο. Ὁ Λουκᾶς ἔμεινε στὴ Θεσσαλονίκη.

Στὴ Βέροια ὁ Παῦλος κήρυξε τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ καὶ πολλοὶ πίστεψαν καὶ βαφτίστηκαν. Ἦρθαν ὅμως ἀπὸ τὴ Θεσσαλονίκη οἱ διώκτες του καὶ προσπαθοῦσαν νὰ ἐξεγείρουν τὸ λαὸ ἐναντίον τοῦ Παύλου. Ἡ ζωὴ τοῦ Ἀποστόλου κινδύνευε. Οἱ πιστοί, γιὰ νὰ σώσουν τὸν Ἀπόστολο, τὸν

ἔστειλαν μὲ φιλική συντροφιά διὰ θαλάσσης στήν Ἀθήνα, ἐνῶ οἱ βοηθοὶ τοῦ Σίλας καὶ Τιμόθεος ἔμειναν στὴ Βέροια.

VO

δ) Ὁ Παῦλος στήν Ἀθήνα

Ὁ Παῦλος ἄγνωστος καὶ ξένος περιέρχεται τὴν πόλη καὶ παρατηρεῖ τὰ πάντα. Παρατηρεῖ τοὺς ναοὺς καὶ τὰ μνημεῖα τῆς τέχνης καὶ τὸ συμπέρασμά του εἶναι βαθιὰ λύπη καὶ ἀπογοήτευση. «Τί κρίμα», συλλογίζεται, «μιά πόλη, πού κυριαρχεῖ τὸ πνεῦμα καὶ ἕνας ἀνώτερος ἀνθρωπισμός, νὰ εἶναι προσηλωμένη στὰ εἰδῶλα. Νὰ μὴ βρῖσκη τὸν πραγματικὸ δρόμο πού ὁδηγεῖ στὸν ἀληθινὸ Θεό». Τριγυρνώντας ἐδῶ καὶ κεῖ, παρατηρώντας τοὺς βωμούς, βρῆκε καὶ ἕνα βωμὸ ἀφιερωμένον στὸν «Ἄγνωστο Θεό».

Ὁ Παῦλος ἐπισκέφτηκε καὶ τὴ Συναγωγὴ τῶν Ἑβραίων καὶ μίλησε γιὰ τὸν Ἰησοῦ καὶ τὴ διδασκαλία Του. Πῆγε ὕστερα στὴν ἀγορὰ καὶ γνωρίστηκε μὲ μερικοὺς Ἀθηναίους. Καθὼς εἶναι γνώστης τῆς ἑλληνικῆς, ἀρχίζει νὰ μιλάη στοὺς Ἀθηναίους στὴν ἀγορὰ γιὰ τὴ θρησκεία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Δὲν εἶναι καθόλου παράξενο γιὰτὶ μίλησε στὴν ἀγορὰ γιὰ ἕνα τόσο σοβαρὸ θέμα. Στὴν ἀγορὰ συζητοῦνταν ὅλα τὰ θέματα, πού ἀπασχολοῦσαν τοὺς Ἀθηναίους. Στὴν ἴδια ἀγορὰ, πολλὰ χρόνια πρίν, μιλοῦσε καὶ ὁ Σωκράτης, ὁ ὁποῖος βρῆκε μὲ τὴ σκέψη του, πὼς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς δὲ βρίσκεται ἀνάμεσα στοὺς Θεοὺς τοῦ Ὀλύμπου. Ἐκεῖ ἀναπτύσσει στοὺς περιέργους Ἀθηναίους τὴ φιλοσοφία του. Στὴν ἀγορὰ δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ ξένοι, πού ἔρχονταν στὴν πόλη σὰν ἐπισκέπτες ἢ ἔμποροι, ἀνακοίνωναν κάθε νεώτερο, πού συνέβαινε στὸν τότε γνωστὸ κόσμο.

Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους, πού μίλησαν μαζί του, ἀποροῦσαν γιὰ ὅσα δίδασκε καὶ ἔλεγαν: «Τὶ τάχα θέλει νὰ πῇ ὁ ξένος αὐτός;» Ἄλλοι βεβαίωσαν, πὼς κηρύττει ξένους θεοὺς, γιὰτὶ τοὺς μίλησε γιὰ τὸν Ἰησοῦ καὶ τὴν Ἀνάστασή Του. Τὸν παρακάλεσαν λοιπὸν νὰ ἔρθῃ στὸν Ἄρειο Πάγο νὰ τὸν ρωτήσουν γιὰ ὅσα διδάσκει.

Ὁ Παῦλος ἤρθε στὸν Ἄρειο Πάγο, τὸ βράχο πού ἀπὸ τότε ἔχει καθαγιασθῇ, καὶ τὸν ρώτησαν:

— Πές μας, ποιά εἶναι ἡ νέα διδαχὴ σου, πού κηρύττεις στὴν πόλη μας; Γιὰτὶ πολλὰ παρὰξένα ἀκοῦμε πὼς διηγείσαι. Θέλουμε λοιπὸν νὰ μάθουμε τί ἀκριβῶς λὲς καὶ τί σημαίνουν αὐτά.

Ὁ Παῦλος χωρὶς κανένα δισταγμὸ ἀντιμετώπισε τὴν περιέργεια τῶν Ἀθηναίων. Ἀνέβηκε στὸν ἱστορικὸ βράχο καὶ μπροστὰ σ' ἕνα ἐκλε-

Ὁ Παῦλος διδάσκει τοὺς Ἀθηναίους

πὸ ἀκροατήριό ἔκαμε μιὰ ἀπὸ τὶς σπουδαιότερες ὁμιλίες του. Εἶπε:
 Ὑποψεύστητε, ἄνδρες Ἀθηναῖοι,

Σὰς θεωρῶ τοὺς πρὸ εὐσεβεῖς ἀπ' ὅσους γνώρισα ὡς τώρα. Τρι-
 γυρνώντας στὴν πόλιν σας εἶδα πολλοὺς βωμοὺς καὶ πολλὰ ἱερά. Ἀνά-
 μεσα δὲ σ' αὐτὰ εἶδα καὶ ἓνα βωμὸ ἀφιερωμένον στὸν Ἄγνωστο Θεό.
 Αὐτὸν τὸν Ἄγνωστο Θεό, ποὺ λατρεύετε χωρὶς νὰ τὸν γνωρίζετε, ἦρθα
 νὰ σᾶς φανερώσω. Εἶναι ὁ Θεός, ποὺ ἐποίησε τὸν οὐρανὸ καὶ τὴ γῆ
 καὶ ὅλα ὅσα ὑπάρχουν σ' αὐτήν. Ὁ Θεὸς αὐτὸς δὲν κατοικεῖ σὲ χειροποίη-
 τούς ναοὺς, οὔτε ἔχει ἀνάγκη σὲ τίποτε ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους. Αὐτὸς δη-
 μιούργησε ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ἔπλασε ὅλα τὰ ἔθνη μὲ τὸ ἴδιο αἷμα,
 τὴν ἴδια καταγωγὴ καὶ τοὺς ἔδωσε τὸ δικαίωμα νὰ ζοῦνε καὶ νὰ κα-
 τοικοῦνε σ' ὅλη τὴ γῆ. Αὐτὸς τοποθέτησε στὶς καρδιές τῶν ἀνθρώπων
 τὸν πόθο νὰ τὸν ἀναζητοῦν. Ἴσως νὰ μπορέσουν νὰ Τὸν βροῦν, ἂν καὶ
 δὲ βρίσκεται μακριὰ ἀπὸ τὸν καθένα μας, γιατί ὅλοι ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι
 μὲ τὴ δύναμή του ζοῦμε καὶ κινούμεστε καὶ ὑπάρχουμε.

Καὶ συνέχισε :

Ὁ Θεὸς τώρα παραγγέλλει σὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ὅπου καὶ ἂν βρίσκωνται, νὰ μετανοήσουν, γιατί προσδιόρισε τὴν ἡμέρα, ποὺ θὰ κρίνῃ τὴν οἰκουμένη μὲ ἄντρα, ποὺ τὸν ὅρισε καὶ τὸν ἀνάστησε ἀπὸ τοὺς νεκροὺς, γιὰ νὰ μᾶς διαβεβαιώσῃ, πὼς Αὐτὸς εἶναι ὁ Κριτὴς.

Ὅταν ἄκουσαν γιὰ ἀνάσταση ἀπὸ τοὺς νεκροὺς, ἄλλοι τὸν χλεύαζαν καὶ ἄλλοι τοῦ εἶπαν: Γιὰ τὸ ζήτημα αὐτὸ θέλουμε νὰ μᾶς ξαναμιλήσῃς. Μερικοὶ ὅμως πίστεψαν σὲ ὅσα δίδαξε, ὅπως ὁ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης καὶ μιὰ γυναῖκα ποὺ τὴν ἔλεγαν Δάμαρι, καθὼς καὶ ἄλλοι.

Ὁ Διονύσιος ἔγινε ὁ πρῶτος ἐπίσκοπος τῆς Ἐκκλησίας στὴν Ἀθήνα καί, ὅπως ἀναφέρει ἡ παράδοση, πέθανε μὲ μαρτυρικό θάνατο τὸ 96 μ.Χ. Ἡ Ἐκκλησία μας γιορτάζει τὴ μνήμη του στὶς 3 Ὀκτωβρίου καὶ ἡ Ἀθήνα τὸν τιμᾷ ὡς πολιτοῦχο της, σὰν προστάτη της δηλ.

Ἀπολυτίκιο

Χρηστότητα ἐκδιδασχθεὶς καὶ νήφων ἐν πᾶσι, ἀγαθὴν συνείδησιν ἱεροπρεπῶς ἐνδυσάμενος, ἤντησας ἐκ τοῦ σκεύους τῆς ἐκλογῆς τὰ ἀπόρρητα καὶ τὴν πίστιν τηρήσας, τὸν ἴσον δρόμον τετέλεκας, ἱερομάρτυς Διονύσιε· πρέσβευε Χριστῷ τῷ Θεῷ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

ε) Ὁ Παῦλος στὴν Κόρινθο

Ἀπὸ τὴν Ἀθήνα ὁ Παῦλος ἔφυγε γιὰ τὴν Κόρινθο. Ἡ Κόρινθος εἶναι ἡ πόλη μὲ τὶς δυὸ θάλασσες, ὅπως τὴν ἔλεγαν τότε γιὰ τὴ θέση της ἀνάμεσα στὸν Κορινθιακὸ καὶ τὸ Σαρωνικόν. Εἶναι πολὺ πλούσια πόλη καὶ ἔχει ἀναπτύξει σποινδαῖο ἐμπόριο. Ἔχει πληθυσμὸ 400 χιλιάδες καὶ πλέον δούλους καὶ 100 χιλιάδες ἐλεύθερους πολίτες. Ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς ἑλληνας κατοίκους μένουν ἐκεῖ καὶ Ρωμαῖοι καὶ Ἰουδαῖοι. Ὁ Παῦλος πορεύεται πρὸς τὴν Κόρινθο μὲ κάποιον δισταγμὸ. Σκέπτεται πὼς τὰ πλούτη καὶ ἡ παράλυση στὰ ἦθη, ποὺ ἐπικρατοῦσαν τότε στὴν Κόρινθο, εἶναι σοβαρὰ ἐμπόδια, γιὰ νὰ προσέλθουν οἱ ἄνθρωποι στὴ θρησκεία τοῦ Ἰησοῦ.

Φτάνει ὥστόσο ἐκεῖ καὶ ἀπὸ τοὺς πρῶτους ποὺ γνώρισε ἦταν ὁ Ἀκύλας, ἕνας Ἰουδαῖος σκηνοποιός, καὶ ἡ γυναῖκα του ἡ Πρίσκιλλα, οἱ ὁποῖοι καὶ τὸν φιλοξένησαν. Καὶ ἐπειδὴ καὶ ὁ Παῦλος εἶναι σκηνοποιός, συνεργάζεται μαζί τους, ἐνῶ τὰ Σάββατα κηρύττει τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ στὴ Συναγωγή.

Μερικοί 'Ιουδαίοι πίστεψαν και βαπτίστηκαν και μαζί μ' αὐτοὺς και ὁ ἀρχισυνάγωγος Κρίσπος.

Στὸ μεταξύ ἦρθαν ἀπὸ τὴ Θεσσαλονίκη ὁ Σίλας και ὁ Τιμόθεος και τοῦ ἔφεραν βοήθεια ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τῶν Φιλίππων και πληροφορίες γιὰ τὴν πίστη τῶν χριστιανῶν στὴ Θεσσαλονίκη, ποὺ καταδιώκονταν σκληρά.

Ὁ Παῦλος ὕστερα ἀπὸ τὶς πληροφορίες τῶν φίλων και συνοδῶν του, ἔγραψε στοὺς χριστιανούς στὴ Θεσσαλονίκη τὴν πρώτη ἐπιστολὴ τοῦ πρὸς Θεσσαλονικεῖς.

Ὁ ἐρχομὸς τῶν ἀποστολικῶν συντρόφων τοῦ Παύλου γίνεται αἰτία νὰ μεγαλώσῃ ἡ ἀντίδραση τῶν 'Ιουδαίων ἐναντίον του. Πολλοὶ δὲ ἐκτρέπονται σὲ βιαιότητες και βλαστήμιες κατὰ τοῦ Παύλου. Αὐτὸ ἦταν αἰτία ν' ἀπογοητευτῇ ὁ Ἀπόστολος ἀπὸ τοὺς συμπατριῶτες του 'Ιουδαίους. Φεύγει ἀπὸ τὴ Συναγωγὴ τινάζοντας τὴ σκόνῃ ἀπὸ τὰ ρούχα του, θέλοντας νὰ δείξῃ πὼς δὲν τοὺς ἀνέχεται πλέον. Ἐκεῖ κοντὰ στὴ Συναγωγὴ βρίσκεται τὸ σπίτι τοῦ 'Ιούστου, ποὺ πίστεψε στὸ κήρυγμα τοῦ Παύλου και κεῖ πηγαίνει ὁ Ἀπόστολος, ἀφοῦ τὸν προσκάλεσε ὁ 'Ιούστος νὰ τὸν φιλοξενήσῃ.

Ἀπ' ὅπου και ἂν πέρασε ὁ Παῦλος φρόντισε πρῶτα πρῶτα νὰ κηρύξῃ στοὺς 'Ιουδαίους. Μὰ παντοῦ συνάντησε ἀντίδραση και ἔχθροτητα. Σὲ μερικές πόλεις μάλιστα κινδύνεψε. Γι' αὐτὸ παίρνει τὴν ἀπόφαση νὰ στραφῇ πρὸς τοὺς ἐθνικοὺς κι ἔπειτα νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν Κόρινθο.

Τὴ νύχτα ὅμως ἦρθε στὸν ὕπνο του ὁ Κύριος και τοῦ εἶπε νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ κήρυγμά του χωρὶς φόβο, γιατί Αὐτὸς τὸν προστατεύει. Καὶ ὁ Παῦλος ἐπὶ 18 μῆνες διδάσκει στὴν Κόρινθο και κηρύττει τὴ νέα θρησκεία τοῦ 'Ιησοῦ, τὴ θρησκεία τῆς Ἀγάπης.

Τοῦτο ἔκαμε τοὺς 'Ιουδαίους νὰ ἐξεγερθοῦν. Συνέλαβαν τὸν Παῦλο και τὸν ἔφεραν στὸ δικαστήριον. Ὁ Γαλλίωνας ὅμως, ἀντίπατος στὴν Κόρινθο, τοὺς ἀποδοκίμασε και ἄφησε ἐλεύθερο τὸν Ἀπόστολο.

στ) Ἐπιστροφὴ τοῦ Παύλου στὴν Ἀντιόχεια

Ὁ Παῦλος μὲ τὴ συντροφιά τῶν φίλων του, τοῦ Ἀκύλα και τῆς Πρίσκιλλας, ἀφήνει τὴν Κόρινθο. Ἀποχαιρετᾷ τοὺς χριστιανούς του μὲ πολλὴ συγκίνηση, ἀλλὰ και ἐκεῖνοι λυποῦνται γιὰ τὴν ἀναχώρηση τοῦ Παύλου ἀπὸ τὴν πόλιν τους.

Μὲ πλοῖο ὁ Παῦλος και οἱ σύντροφοί του ἦρθαν στὴν Ἐφεσο. Ἀπὸ ἐδῶ σκοπεύει νὰ πάῃ στὰ Ἱεροσόλυμα. Οἱ κάτοικοι ὅμως τῆς Ἐφέσου τὸν παρακαλοῦνε νὰ μείνῃ περισσότερο καιρὸ κοντὰ τους. Ἀλλ' ὁ Παῦλος διαίεται, τοὺς ἀποχαιρετᾷ και φεύγει λέγοντας: Πρέπει νὰ κάμω

ἐξάπαντος τὴ γιορτὴ τοῦ Πάσχα στὰ Ἱεροσόλυμα καὶ, ἂν θελήσῃ ὁ Θεός, θὰ ἐπιστρέψω στὴν πόλιν σας.

Ἐφ' ὧγε λοιπὸν μὲ πλοῖο καὶ ἔφτασε στὴν Καισάρεια καὶ ἀπὸ ἐκεῖ στὰ Ἱεροσόλυμα.

Ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ ὁ Παῦλος ἦρθε στὴν ἀγαπημένη του πόλιν, τὴν Ἀντιόχεια, ὅπου τὸν ὑποδέχτηκαν μὲ ἀγάπην καὶ ἐνθουσιασμό. Ὁ Παῦλος διηγήθηκε στοὺς χριστιανοὺς στὴν Ἀντιόχεια τί ἔκαμε στὴν περιοδεία του καὶ πῶς ἶδνε διάφορες ἐκκλησίες. Ὅλες αὐτὲς οἱ πληροφορίες χαροποίησαν τοὺς εὐσεβεῖς χριστιανοὺς τῆς Ἀντιόχειας.

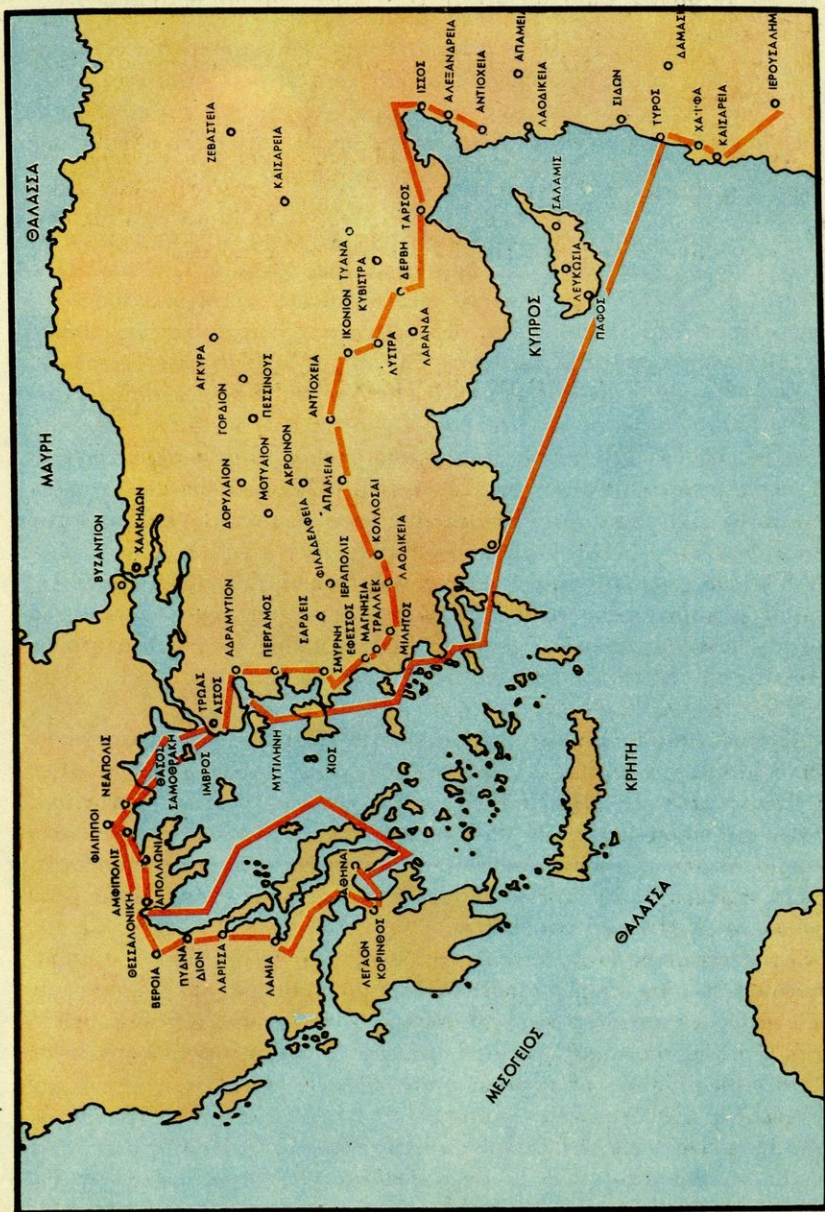
17. Τρίτη πορεία τοῦ Παύλου

Ὁ Παῦλος δὲν ἔμεινε πολὺν καιρὸ στὴν Ἀντιόχεια. Ἀποφάσισε τὴν τρίτη πορεία του καὶ κατευθύνεται πρὸς τὴν Ἔφεσο, ὅπως εἶχε ὑποσχεθῇ στοὺς ἐκεῖ χριστιανοὺς. Περνώντας ἀπὸ τὴ Γαλιατία καὶ τὴ Φρυγία ἐπισκέπτεται τὶς ἐκκλησίες, πὺν εἶχε ἰδρῦσει.

Ἡ Ἔφεσος, ὅπου ἔφτασε, ἦταν ἡ ὠραιότερη καὶ πλουσιότερη πόλιν στὴ Μικρὰ Ἀσία ἐκείνον τὸν καιρὸ. Εἶχε λαμπρὲς οἰκοδομὲς καὶ ὁμορφα μνημεῖα. Ὁ ναὸς τῆς θεᾶς Ἀρτεμῆς ὑψώνεται ὠραίος καὶ ἐπιδλητικός καὶ στολίζει τὴν πόλιν.

Στὴν Ἔφεσο ὁ Παῦλος μίλησε στὴν ἀρχὴ στίς Συναγωγὰς τῶν Ἰουδαίων. Μερικοὶ πίστεψαν, ἀλλὰ οἱ πλεονέκτοισι τὸν ἀποδοκίμασαν. Ἐτοῖς ὁ Παῦλος ἐγκατέλειψε τὴ Συναγωγὴ καὶ στράφηκε στοὺς ἐθνικοὺς. Ἐνας πλούσιος στὴν Ἔφεσο τοῦ παραχώρησε μιὰ μεγάλη σχολὴ καὶ κεῖ συγκεντρώνονται οἱ ἐθνικοὶ καὶ ἀκούνε τὴ διδασκαλίαν του. Ἐπὶ τρία ὀλόκληρα χρόνια κηρύσσει ἐκεῖ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος. Ὅταν διδάσκη, προσέρχονται πολλοὶ νὰ τὸν ἀκούσουν. Ἡ φήμῃ ἀπλώνεται σ' ὀλόκληρην τὴ Μικρὰ Ἀσίαν, ἀπ' ὅπου ἔρχονται τὰ πλήθη στὴν Ἔφεσο, γιὰ νὰ τὸν γνωρίσουν καὶ ν' ἀκούσουν τὴ διδασκαλίαν του. Πολλοὶ ζητοῦν μικροπραγμάτα του, ὅπως τὰ μαντῖλια π.χ., πὺν χρησιμοποιοῖ, ἢ διάφορα ἄλλα, γιὰ φυλαχτά τους καὶ γιὰ πολῦτιμα κειμήλια. Ἄλλοι φέρουν τοὺς ἀρρώστους τους καὶ βρίσκουν τὴ θεραπείαν τους. Ἡ Ἔφεσος κατάντησε ἕνα σοβαρὸ κέντρο μὲ τὴ χριστιανικὴ αὐτὴ κίνησιν.

Ἀλλὰ ἡ νέα θρησκεία ζημιώνει τὰ συμφέροντα τῶν ἀγαματοποιῶν, οἱ ὅποιοι κατασκευάζαν ἀγάλματα τῆς θεᾶς Ἀρτεμῆς, πὺν λατρεύεται κυρίως στὴν Ἔφεσο. Οἱ εἰδωλολάτρεις ἀγόραζαν τὰ μικρὰ ἀργυρὰ ὁμοιώματα τῆς θεᾶς καὶ τὰ ἔφεραν μαζί τους γιὰ φυλαχτά.

ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΕΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

Τώρα όμως με τη διάδοση της νέας θρησκείας, ή βιομηχανία των αγαλμάτων της Ἀρτεμης ἔχασε τοὺς πελάτες της. Τὸ ἐμπόριο των αγαλμάτων ξέπεσε καὶ κρίση οἰκονομική μαστίζει τοὺς ἐργάτες καὶ τοὺς ἐμπόρους. Ὅσοι γίνονται χριστιανοί, δὲν ἐνδιαφέρονται πιά γιὰ τὰ εἰδωλα.

Ὁ ἀρχηγὸς των ἐργατῶν Δημήτριος ἐξήγησε, ὅτι ἡ ἀπροθυμία των ἀγοραστῶν ὀφείλεται στὴ νέα θρησκεία, τὴν ὁποία διδάσκει ὁ Παῦλος καὶ ἀποφασίζει ν' ἀντιδράσῃ. Στὴ γιορτὴ λοιπὸν της Ἀρτεμης, ποὺ γινόταν τὸ Μάιο μῆνα, κάλεσε ὅλους τοὺς ἐργάτες καὶ τοὺς τεχνίτες καὶ τοὺς ἔπεισε πὼς αἰτία τῆς δυστυχίας τους εἶναι ὁ Παῦλος. Ὅσο βρίσκεται ὁ Παῦλος στὴν Ἐφεσο, τοὺς βεβαίωσε, αὐτοὶ δὲν πρόκειται νὰ προκόψουν στὴν ἐργασία τους. Ἐκεῖνοι φανατίστηκαν καὶ ξεχύθηκαν στοὺς δρόμους τῆς πόλης μὲ κραυγές: «Μεγάλη ἡ Ἀρτεμὴ των Ἐφεσίων».

Ἐφτασαν καὶ στὴν κατοικία τοῦ Παύλου καὶ ἀφοῦ δὲ βοῆκαν τὸν ἴδιο ἐκεῖ, ἔπιασαν τοὺς συνεργάτες του. Χρειάστηκε νὰ παρέμβῃ ἡ ἐξουσία, γιὰ νὰ διαλυθοῦν. Ὁ Παῦλος ξέφυγε ἀπὸ μεγάλο κίνδυνο. Δὲ μποροῦσε πιά χωρὶς μεγάλο κίνδυνο τῆς ζωῆς του νὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ μένῃ στὴν Ἐφεσο. Ἐπειτα ἦταν καιρὸς πιά νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν πόλιν, στὴν ὁποία ἔμεινε ἐπὶ τρία χρόνια διδάσκοντας (54-57 μ.Χ.). Πῆγε τώρα στὴν Τρωάδα, πέρασε στὴ Μακεδονία καὶ ἐπισκέφτηκε τοὺς Φιλίππους, ὅπου τὸν δέχτηκαν μὲ μεγάλο ἐνθουσιασμό. Συνέχισε τὴν περιοδεία του στὴ Μακεδονία, ἔφτασε στὸ Δυρράχιο κηρύσσοντας ἀπ' ὅπου περνοῦσε τὸ Εὐαγγέλιο. Κατέβηκε ὕστερα στὴν Κόρινθο καὶ μετὰ τρεῖς μῆνες ἀναχώρησε γιὰ τὰ Ἱεροσόλυμα.

Πέρασε ἀπὸ τοὺς Φιλίππους καὶ μετὰ πέντε ἡμέρες ἔφτασε στὴν Τρωάδα μαζί μὲ τὸ Λουκά. Ἐκεῖ τοὺς περίμεναν καὶ οἱ ἄλλοι μαθητές, ποὺ εἶχαν προηγηθῇ. Ἐδῶ ὁ Παῦλος ἔμεινε ἑπτὰ ἡμέρες. Τὴν παραμονή, ποὺ θ' ἀναχωροῦσε, οἱ μαθητές του ἀπὸ τὴν Τρωάδα εἶχαν συγκεντρωθῇ στὸ ἀνώγειο ἑνὸς σπιτιοῦ καὶ παρακολουθοῦσαν τὴ διδασκαλία τοῦ Ἀποστόλου. Ἡ διδασκαλία κράτησε ὡς τὰ μεσάνυχτα. Ὅλοι ἦταν ἀφοσιωμένοι στὴν ὁμιλία τοῦ Παύλου.

Ἀνάμεσα στοὺς μαθητὲς ἦταν καὶ ἓνας νέος, ὁ Εὐτύχιος, ποὺ παρακολουθοῦσε τὴ διδασκαλία τοῦ Παύλου μὲ προσοχὴ καὶ ἐνδιαφέρον. Ὁ Εὐτύχιος εἶχε καθίσει στὸ παράθυρο. Πέρασε όμως ἡ ὥρα καὶ ὁ νεαρὸς μαθητὴς ἀποκοιμήθηκε μὲ ἀποτέλεσμα νὰ χάσῃ τὴν ἰσορροπία του καὶ νὰ πέσῃ ἀπὸ τὸ τρίτο πάτωμα στὸ ἔδαφος. Ὅλοι τότε κατέβηκαν διαστικά καὶ ἀνήσυχτοι γιὰ τὴν τύχη τοῦ νεαροῦ Εὐτύχιου. Τὸν σήκωσαν νεκρό. Στὸ μεταξὺ κατέβηκε καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος καὶ πῆγε κοντὰ στὸ ἀναίσθητο παιδί. Τὸ ἀγκάλιασε καὶ εἶπε στοὺς ἄλλους νὰ μὴν ἀνησυχοῦν, γιατί ὁ νέος ζῇ, δὲν πέθανε. Καὶ πραγματικά ὁ νέος σιγὰ σιγὰ

συνῆλθε, ἐνῶ ὅλοι οἱ ἄλλοι ἀνέβηκαν καὶ πάλι στὸ ἀνώγειο νὰ παρακολουθήσουν τὸν Ἀπόστολο στὴ διδασκαλία του. Ὁ Παῦλος, πρὶν συνεχίσει, ἔκοψε ψωμί, ἔφαγε καὶ ἄρχισε πάλι τὸ κήρυγμά του ὡς τὴν αὐγή, τὴν ὥρα, πὺν ἔφρυγε.

Ὁ Παῦλος καὶ οἱ συνοδοὶ του ἔφτασαν στὴ Μυτιλήνη, πέρασαν ἀντίκρου στὸ νησί τῆς Χίου, ὕστερα ἀπὸ τὴ Σάμο καὶ ἤρθαν στὴ Μίλητο. Ὁ Παῦλος διαζόταν νὰ βρεθῇ στὰ Ἱεροσόλυμα τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς. Γι' αὐτὸ καὶ δὲν ἐπισκέφτηκε τὴν Ἔφεσο. Κάλεσε ὅμως στὴ Μίλητο τοὺς πρεσβυτέρους τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοὺς ἔδωσε πολλές συμβουλές. Τοὺς θύμιζε μὲ πόσο ζῆλο ἐργάστηκε ὁ ἴδιος καὶ πὺς παρ' ὅλους τοὺς κινδύνους καὶ πειρασμοὺς πὺν συνάντησε, κήρυξε πάντα μὲ θάρρος καὶ στοὺς Ἰουδαίους καὶ στοὺς ἔθνικοὺς. Τώρα, λέει, πηγαίνει στὴν Ἱερουσαλήμ ὕστερα ἀπὸ ἐντολὴ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος. Ἐκεῖ, τοὺς θεβαίωσε, τὸν περιμένουν θλίψεις καὶ κίνδυνοι. Ἴσως νὰ μὴ τὸν συναντήσουν πλέον. Μόνοι τοὺς λοιπὸν πρέπει ν' ἀγρυπνοῦν καὶ νὰ προσέχουν τὸν ἑαυτὸ τους, ὥστε νὰ μὴ παρασυρθοῦν σὲ πλάνες καὶ ἁμαρτίες. Τοὺς συμβούλεψε νὰ ἀποφεύγουν τὴ φιλαργυρία καὶ νὰ ἔχουν αὐτὸν ὡς παράδειγμα, πὺν ἐπὶ τρία χρόνια κήρυσσε καὶ σύγχρονα ἐργαζόταν νὰ ζήσει τὸν ἑαυτὸ του καὶ τοὺς βοηθοὺς του.

«Ξέρετε», τοὺς εἶπε, «πόσα δάκρυα ἔχυσα καὶ πόσα κακὰ ὑπόφερα ἀπὸ τὴν κακία τῶν Ἰουδαίων τὸν καιρὸ πὺν σᾶς δίδασκα τὴν πίστι στὸ Χριστό. Ποτὲ δὲ ζήτησα ἀμοιβή. Τὰ χέρια μου μὲ ὑπηρετοῦσαν νὰ ζῶ ἐγὼ καὶ οἱ συνεργάτες, μου. Τώρα τὸ Ἅγιο Πνεῦμα μοῦ λέγει νὰ πάω στὰ Ἱεροσόλυμα, ὅπου πολλὰ βασανιστήρια μὲ περιμένουν. Τίποτε ὅμως δὲ θὰ μ' ἐμποδίσῃ νὰ τελειώσω τὸ ἔργο, πὺν μοῦ ἀνάθεσε ὁ Χριστός».

Γονάτισε ὕστερα καὶ προσευχήθηκε. Μαζί του προσευχήθηκαν ὅλοι. Ὅλοι ἔκλαιαν καὶ καταφιλοῦσαν τὸν Παῦλο. Ὅταν ἔφευγε, τὸν συνόδεψαν ὡς τὸ πλοῖο. Ὁ Παῦλος μὲ συνοδεία μερικῶν ἀπὸ τοὺς μαθητὲς του ἔφτασε στὰ Ἱεροσόλυμα, ὅπου τὸν δέχτηκαν οἱ χριστιανοὶ μὲ μεγάλη χαρά. Ὁ Παῦλος διηγήθηκε σὲ ὅλους, ὅσα πραγματοποιήσε στὴν ἀποστολική του πορεία. Ὅλοι θαύμασαν γιὰ τὴ δραστηριότητά του καὶ τὸ μεγάλο ἔργο πὺν πραγματοποιήσε καὶ δόξασαν τὸ Θεό.

✓ 6) Σύλληψη τοῦ Παύλου

Τὸ ἔργο τοῦ Παύλου εἶναι πολὺ γνωστὸ στὴν Ἱερουσαλήμ. Ἀπὸ παντοῦ ἔχουν φτάσει Ἰουδαῖοι γιὰ τίς ἡμέρες τῆς Πεντηκοστῆς καὶ ἔφεραν πληροφορίες πολλὰς γιὰ τὴ δράση του. Ἦρθαν καὶ ἀπὸ τὴ Μικρὰ

Ἄσσία παλαιοὶ φανατικοὶ διώκτες του καὶ δηλωμένοι ἐχθροὶ του καὶ θεώρουν τὴν εὐκαιρία κατὰλληλῇ νὰ τὸν ἐξοντώσουν.

Μιά μέρα λοιπὸν ποὺ εἶχαν συγκεντρωθῇ στὸ ναὸ τὰ πλήθη, εἶδαν καὶ τὸν Παῦλο. Ὁρμησαν ἐναντίον του, τὸν συνέλαβαν καὶ φώναξαν καὶ στοὺς ἄλλους: «Βοηθήστε μας, ἀδέρφια, ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς διδάσκει καὶ στοὺς Ἰουδαίους καὶ στοὺς εἰδωλολάτρες κατὰ τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου».

Ὅλοι πίστεψαν τὴν κατηγορία καὶ τοῦ ἐπιτέθηκαν μὲ χτυπήματα. Ἐκλείσαν οἱ πόρτες τοῦ ναοῦ καὶ μὲ μεγάλη ταραχὴ διαδόθηκε σ' ὅλη τὴν πόλιν. Ἐνῶ δὲ οἱ Ἰουδαῖοι εἶχαν ἀποφασίσει νὰ τὸν θανατώσουν, τὸ ἔμαθε ὁ χιλιάρχος καὶ ἦρθε μὲ στρατιῶτες του στὸ μέρος τῆς ταραχῆς. Μὲ τὴν παρουσία τῶν Ῥωμαίων στρατιωτῶν οἱ Ἰουδαῖοι ἔπαψαν νὰ χτυποῦν τὸν Παῦλο. Τὸν συνέλαβε ὁμοῦς ὁ χιλιάρχος καὶ πρόσταξε νὰ τὸν δέσουν μὲ δυὸ ἀλυσίδες. Ἐπειδὴ δὲ ὁ χιλιάρχος δὲ μπορούσε νὰ καταλάβῃ γιατί τὸν κατηγοροῦν καὶ ζητοῦν τὸ θάνατό του, ἀλλὰ καὶ γιατί δὲν ἤξερε ποιὸς εἶναι, πρόσταξε νὰ τὸν ὀδηγήσουν στὸ φρούριο.

Τὸν ἔφεραν πραγματικὰ στὸ φρούριο καί, γιὰ νὰ τὸν σώσουν ἀπὸ τὴ μανία τοῦ ὄχλου, τὸν προστάτευαν οἱ στρατιῶτες.

Καθὼς ὁ Παῦλος ἀνέβαινε τὰ σκαλοπάτια ἀνάμεσα στοὺς στρατιῶτες, παρακάλεσε τὸ χιλιάρχο νὰ τοῦ ἐπιτρέψῃ νὰ μιλήσῃ στὸ πλήθος. Ἀφ' οὗ πῆρε τὴν ἄδεια, στάθηκε ἀτάραχος, δεμένος καὶ πληγωμένος καὶ μὲ μιὰ κίνηση τοῦ χειριοῦ του ἐπέβαλε σιωπὴ στὰ πλήθη. Ὅταν δὲ ἄρχισε νὰ μιλήῃ ἐβραϊκὰ στὸν κόσμον, ὅλοι κράτησαν ἀπόλυτη σιωπὴ.

Ὁ Παῦλος ἀρχίζει νὰ τοὺς διηγῆται γιὰ τὴ ζωὴ του. Τοὺς ὁμολογεῖ πὼς καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος ὑπῆρξε φανατικὸς διώκτης τῶν χριστιανῶν καὶ στὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ στὴ Δαμασκό. Τοὺς διηγεῖται τὸ ὄραμά του στὸ δρόμο ἔξω ἀπὸ τὴ Δαμασκό καὶ τὸ κάλεσμά του ἀπὸ τὸν Ἰησοῦ. Συνεχίζοντας τοὺς ἀνάφερε πὼς ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ πῆρε τὴν ἐντολὴ τοῦ Κυρίου νὰ κηρύξῃ τὸ Εὐαγγέλιό του στοὺς ἐθνικοὺς.

Ὡς τώρα οἱ Ἰουδαῖοι τὸν παρακολουθοῦσαν μὲ προσοχὴ καὶ σιωπὴ. Ὅταν ὁμοῦς ἄκουσαν γιὰ τὸ κήρυγμά του στοὺς ἐθνικοὺς, ἀναταράχτηκαν καὶ προσπαθοῦσαν νὰ ἀποσπάσουν τὸν Παῦλο ἀπὸ τὰ χεῖρια τῶν στρατιωτῶν.

Ὁ χιλιάρχος προστάζει τότε νὰ τὸν φέρουν μέσα στὸ φρούριο, γιὰ ν' ἀσφαλιστῇ ἀπὸ τὴ μανία τῶν Ἰουδαίων. Προστάζει ἐπίσης νὰ τὸν κρατήσουν δεμένο καὶ νὰ τὸν δεῖρουν. Ἀλλὰ ὁ Παῦλος δήλωσε πὼς εἶναι Ῥωμαῖος πολίτης ἀφότου γεννήθηκε· καὶ ὁ χιλιάρχος εἶπε, ὅχι μονάχα νὰ τὸν λύσουν, ἀλλὰ καὶ νὰ τὸν προστατέψουν, γιατί εἶχε μεγάλη εὐθύνη γιὰ τὴ ζωὴ τῶν Ῥωμαίων πολιτῶν.

Ὁ χιλιάρχος τὴν ἄλλῃ μέρα θέλοντας νὰ μάθῃ γιατί κατηγοροῦν

τὸν Παῦλο, πρόσταξε νὰ ἔρθουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ ὅλα τὰ μέλη τοῦ συνεδρίου τους. Ἐφ' ἧς τότε καὶ τὸν Ἀπόστολο Παῦλο μπροστά τους καὶ αὐτὸς παρακολουθοῦσε τι θὰ ποῦν.

Τὸ συνέδριο τὸ ἀποτελοῦσαν Φαρισαῖοι καὶ Σαδδουκαῖοι. Οἱ Σαδδουκαῖοι δὲν πίστευαν στὴν ἀθανασία τῆς ψυχῆς καὶ στὴν ἀνάσταση τῶν νεκρῶν, ὅπως πίστευαν οἱ Φαρισαῖοι. Δὲν ὑπάρχει, ἔλεγαν, ἀνάσταση, οὔτε ἄγγελοι οὔτε πνεῦμα, αὐτὰ ποὺ πίστευαν δηλ. οἱ Φαρισαῖοι. Ὁ Παῦλος γνωρίζει τὶς διαφορές, ποὺ ὑπάρχουν ἀνάμεσα στοὺς Σαδδουκαίους καὶ στοὺς Φαρισαίους καὶ ἐπωφελεῖται ἀπὸ αὐτὴ τὴ σοβαρὴ ἀντίθεσή τους. Καὶ λέει ὅτι εἶναι Φαρισαῖος καὶ πὼς δικάζεται, γιατί πιστεύει στὴν ἀνάσταση τῶν νεκρῶν. Σάλος καὶ σύγχυση ἔγινε τότε στὸ συνέδριο. Οἱ Σαδδουκαῖοι ζητοῦν νὰ σύρουν τὸν Παῦλο πρὸς τὸ μέρος τους, γιὰ νὰ τὸν τιμωρήσουν. Οἱ Φαρισαῖοι ἀντίθετα φωνάζουν πὼς ὁ Παῦλος εἶναι ἀθῶος καὶ προσπαθοῦν νὰ τὸν σύρουν πρὸς τὸ δικό τους μέρος, γιὰ νὰ τὸν προστατέψουν.

Ὁ χιλιάρχος ἀνῆσυχος μήπως μέσα στὸ φανατισμό τους οἱ φατρίες τῶν Ἰουδαίων κατασπαράξουν τὸν Ἀπόστολο, προτάζει τοὺς στρατιῶτες του νὰ τὸν ἀποσπάσουν μὲ τὴ βία ἀπὸ τὰ χέρια τους καὶ νὰ τὸν φέρουν γιὰ ἀσφάλειά του πάλι στὸ φρούριο. Ὅταν ὅμως πληροφορήθηκε πὼς πολλοὶ Ἰουδαῖοι εἶχαν ὀρκιστῇ, ὅτι δὲ θὰ φάνε καὶ δὲ θὰ πιοῦν, ἂν δὲ θανατώσουν τὸν Παῦλο, τὸν ἔστειλε μὲ ἰσχυρὴ συνοδεία στρατοῦ στὴν Καισάρεια, στὸν ἡγεμόνα Φήλικο.

Μετὰ πέντε ἡμέρες ἦρθαν στὴν Καισάρεια ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα ὁ ἀρχιερέας Ἀνανίας καὶ πρεσβύτεροι, ὡς ἀντιπρόσωποι τοῦ συνεδρίου τους, γιὰ νὰ δικάσουν τὸν Παῦλο ἐνώπιον τοῦ ἡγεμόνα, ὅπως τοὺς εἶχε ὑποσχεθῇ ὁ χιλιάρχος.

Ὁ ἡγεμόνας, ὅμως, κατάλαβε ὅτι κανένα κακὸ δὲ βαρύνει τὸν Παῦλο καὶ πὼς μονάχα ὁ φαντασμός εἶναι ἡ αἰτία τῆς ταραχῆς. Ἐδίωξε τοὺς Ἰουδαίους, ἐνῶ γιὰ τὸν Παῦλο ἔδωσε διαταγὰς νὰ τὸν φυλᾶνε στὸ ἀνάκτορο τοῦ Ἡρώδη καὶ ν' ἀφήνουν ἐλεύθερους τοὺς φίλους του νὰ τὸν ἐπισκέπτονται.

Δυὸ χρόνια ἔμεινε ὁ Παῦλος στὴ φυλακή, ἀπὸ τοῦ 58-60 μ.Χ. Τότε κάλεσε καὶ ἦρθαν ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ οἱ ἐπίσημοι Ἰουδαῖοι γιὰ νὰ δικάσουν τὸν Παῦλο.

Ἀπολογήθηκε καὶ πάλι ὁ Παῦλος καὶ θεβαίωσε πὼς καμιά κατηγορία δὲν μπορεῖ νὰ σταθῇ ἐναντίον του. Καὶ ἐπειδὴ ὁ Φῆστος πρότεινε, ἂν θέλῃ ὁ Παῦλος νὰ κατεβῇ στὴν Ἱερουσαλὴμ, γιὰ νὰ δικαστῇ ἐκεῖ ἀπὸ τὸ Συνέδριο τῶν Ἰουδαίων, ζήτησε νὰ δικαστῇ ἐνώπιον τοῦ αὐτοκράτορα στὴ Ρώμη, καθὼς εἶχε δικαίωμα ὡς Ρωμαῖος πολίτης.

Μόνος του ὁ Παῦλος ζήτησε νά δικαστῇ ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα. Δὲν εἶχε καμιὰ ἐμπιστοσύνη στὸ συνέδριο τῶν φανατισμένων Ἰουδαίων, ποὺ ἤθελαν τὴν ἐξόντωσή του.

Ὁ Φῆστος ἐπομένως ἦταν ὑποχρεωμένος νά τὸν στείλῃ στὴ Ρώμη. Ἐκείνη τὴν ἐποχὴ τὰ ταξίδια καὶ μάλιστα τὰ τόσο μακρινὰ στὴ θάλασσα οὔτε εὐκολὰ ἦταν, οὔτε χωρὶς κινδύνους. Δὲν ὑπῆρχαν, ὅπως σήμερα, συγκοινωνίες, οὔτε πλοῖα γιὰ ἐπιβάτες. Ὅσοι εἶχαν ἀνάγκη νὰ ταξιδέψουν, χρησιμοποιοῦσαν φορτηγὰ πλοῖα, ἂν δὲν ἦταν παραφορτωμένα. Ὅλα δὲ τὰ πλοῖα ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ἦταν ἰστιοφόρα.

Ὁ Φῆστος ἐτοίμασε μιὰν ἀποστολὴ μὲ πολλοὺς ὑπόδικους καὶ μαζί μ' αὐτοὺς ἔστειλε καὶ τὸν Ἀπόστολο Παῦλο. Τοὺς παράδωσε στὸν ἐκατόνταρχο Ἰούλιο νά τοὺς ἐπιτηρῇ καὶ τοὺς ἔδιωξε. Ἐπιβιβάστηκαν σ' ἓνα ἀδραμυττινὸ πλοῖο καὶ ὕστερα ἀπὸ πολλὰς ταλαιπωρίες ἔφτασαν στὰ Μύρα τῆς Λυκίας. Ἀπὸ κεῖ μπῆκαν σὲ ἄλλο πλοῖο φορτηγὸ ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια, ποὺ ἦταν φορτωμένο σιτάρι.

Κατὰ τὸ ταξίδι καὶ ἐνῶ παρέπλεαν τὴ νῆσο Κρήτη ἀντίθετοι ἄνεμοι τοὺς ἀνάγκασαν νά προσεγγίσουν σ' ἓνα ἀφιλόξενο κρητικὸ λιμάνι. Ὁ Παῦλος ἐπρότεινε τότε στὸν ἐκατόνταρχο νά μὴ συνεχίσουν τὸ ταξίδι τους μ' αὐτὸ τὸν καιρὸ, ἀλλὰ νά μείνουν ἐκεῖ νά περάσῃ ὁ χειμώνας μὲ τὶς φοβερὲς τρικυμίες. Ὁ πλοίαρχος ὅμως δὲ συμφωνοῦσε καί, μόλις φάνηκε πὼς ὁ καιρὸς καλυτέρευε, ἔφυγαν. Πιὸ ἔξω ὅμως φοβερὴ τρικυμία ξέσπασε καὶ τὰ κύματα βουνὰ ἀπειλοῦσαν νά καταποντίσουν τὸ πλοῖο. Δεκατέσσερα μερόνυχτα τὸ πλοῖο τὸ φέρουν τὰ κύματα ἀκυβέρνητο, ὅπου θέλουν. Ὅλοι εἶναι ἀπελπισμένοι καὶ περιμένουν τὸν πνιγμὸ τους. «Μὴ φοβάστε», τοὺς εἶπε ὁ Παῦλος, «κανένας ἀπ' ὅλους μας δὲ θὰ πάθῃ κακὸ. Μοῦ τὸ διαβεβαίωσε ὁ Θεὸς καὶ Κύριός μου. Σὰς πληροφορῶ ἀκόμη πὼς τὸ πλοῖο μας θὰ προσαράξῃ σὲ κάποιο νησί».

Πραγματικὰ μιὰ νύχτα ὕστερα ἀπὸ δεκατέσσερα μερόνυχτα φρικτῆς ταλαιπωρίας, τὸ πλοῖο προσάραξε στὰ ρηχὰ κάποιου νησιοῦ, ποὺ τὸ ἔλεγαν Μελίτη (ἢ σημερινὴ Μάλτα). Μὲ ἄπειρους κινδύνους κατόρθωσαν νά διαπερδαιωθοῦν ὅλοι στὴν ξηρὰ, κάπου 276 ψυχές. Οἱ κάτοικοι τῆς Μελίτης ἔδειξαν μεγάλη καλὸσύνη καὶ φιλάνθρωπία γιὰ τοὺς ναυαγούς. Ἄναψαν φωτιὰ μεγάλη, γιὰ νά τοὺς ζεστάνουν καὶ νά τοὺς στεγνώσουν, ποὺ εἶχαν βραχῇ, καὶ προσπαθοῦσαν νά τοὺς περιποιηθοῦν. Ὁ Παῦλος, γιὰ νά δυναμώσῃ τὴ φωτιά, μάζεψε φρύγανα καὶ τὰ ἔκαμε σωρὸ. Μόλις ὅμως πῆρε τὸ σωρὸ νά τὸν ρίξῃ στὴ φωτιά, ἓνα φαρμακερὸ φίδι, μιὰ ὀχιά τὸν δάγκασε στὸ χέρι. Κρεμάστηκε μάλιστα ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ

Παύλου καὶ κείνος χωρὶς ν' ἀνησυχήσῃ καθόλου τὸ τίναξε καὶ τὸ φίδι ἔπεσε στὴ φωτιά.

Οἱ κάτοικοι τοῦ νησιοῦ, ποὺ εἶδαν τὴν ὀχιά νὰ κρέμεται ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ Παύλου, ἔλεγαν μεταξύ τους πὼς ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς φαίνεται νὰ εἶναι κάποιος φονιάς, ποὺ σώθηκε ἀπὸ τὸν πνιγμὸ στὴ θάλασσα καὶ ἡ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ τὸν τιμώρησε στὴν ξηρά. Καὶ περίμεναν τὸ θάνατο τοῦ Ἀποστόλου ἀπὸ τὸ δηλητήριο τῆς ὀχιάς.

Ὁ Παῦλος ὁμως δὲν ἔπαθε τίποτε καὶ οἱ ἀγαθοὶ νησιῶτες μετέβηλαν γνώμη. «Κάποιος θεὸς εἶναι», ἔλεγαν μεταξύ τους.

Τοῦτο τὸ περιστατικὸ καὶ ἡ θεραπεία, ποὺ ἔκανε ὁ Παῦλος σὲ πολλοὺς ἀρρώστους, ἔκαμε ὅλους στὸ νησί νὰ τὸν σέβονται καὶ νὰ τὸν περιβάλλουν μὲ ἐκτίμηση.

Τρεῖς μῆνες ἔμειναν οἱ ναυαγοὶ στὴ Μελίτη. Ὅσοι μὲν μπῆκαν σὲ ἄλλο πλοῖο καὶ ἤρθαν ἐπὶ τέλους στὴ Ρώμῃ τὸ 60 ἢ 61 μ.Χ.

Οἱ χριστιανοὶ στὴ Ρώμῃ δέχτηκαν τὸν Παῦλο μὲ ιδιαίτερη χαρά. Ἄν καὶ ὑπόδικος ὁ Παῦλος, ζοῦσε σὰν ἐλεύθερος. Γιὰ φυλακὴ τοῦ τοῦ ὄρισαν ἓνα σπίτι, ποὺ ὁ ἴδιος νοίκιασε, καὶ γιὰ φύλακά του εἶχε ἓνα στρατιώτη.

Ἔτσι εἶναι ἐλεύθερος νὰ δέχεται τοὺς φίλους του χριστιανούς καὶ νὰ διδάσκῃ χωρὶς νὰ ἐμποδίζεται.

Τρεῖς ἡμέρες ὕστερα ἀπὸ τὸν ἐρχομὸ του στὴ Ρώμῃ ὁ Παῦλος κάλεσε στὸ σπίτι του τοὺς πιὸ ἐπίσημους Ἰουδαίους τῆς Ρώμης καὶ τοὺς διηγήθηκε, ὅσα συνέβηκαν στὰ Ἱεροσόλυμα. Τοὺς ἐξήγησε κατόπι, γιὰ τὸν ἔφεραν δέσμιο στὴ Ρώμῃ καὶ γιὰ τὴν ἀναγκάστηκε νὰ ζητήσῃ μόνος του τὴ δικαιοσύνη τοῦ Καίσαρα.

Οἱ Ἰουδαῖοι τοῦ ἀπάντησαν πὼς δὲν ἔχουν πληροφορηθῇ καμιά κατηγορία ἐναντίον του, μόνον τὸν παρακάλεσαν νὰ τοὺς ἐκθέσῃ μιὰ μέρα ὅποια ἔκρινε αὐτὸς κατάλληλη, τὴ νέα αἵρεση, ὅπως ἐχαρκτηρίζαν τὴ διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ. Ὅρισαν μιὰ μέρα κι ἔφυγαν. Τὴν ὁρισμένη μέρα ὁ Παῦλος τοὺς δέχτηκε καὶ τοὺς μίλησε ἀπὸ τὸ πρωὶ ὡς ἀργὰ τὸ βράδυ. Ἄλλοι ἀπὸ αὐτοὺς πίστεψαν καὶ ἄλλοι ὄχι.

Δυὸ χρόνια ἔμεινε ὁ Παῦλος κάτω ἀπὸ τὶς ἴδιες συνθῆκες. Δεχόταν ἐλεύθερα τοὺς ἐπισκέπτες του καὶ τοὺς δίδασκε τὸ Εὐαγγέλιο τοῦ Κυρίου. Αὐτὸ τὸν καιρὸ ἔγραψε ἐπιστολὲς στὶς ἐκκλησίες, ποὺ εἶχε ἰδρῦσει, γιὰ νὰ στερεώσῃ τὴν πίστη τῶν χριστιανῶν.

Ἐγίνε ἐπὶ τέλους κάποια μέρα ἡ δίκη του καὶ ἀθωώθηκε. Ἔτσι ἔμεινε ἀπολύτως ἐλεύθερος καὶ ἄρχισε νὰ ἐτοιμάζεται γιὰ νέα ἀποστολικὴ πορεία.

18. Τετάρτη και τελευταία πορεία του Παύλου

Ὁ Παῦλος εἶναι 60 χρονῶν. Οἱ κακοπάθειες καὶ οἱ ταλαιπωρίες τῶν ταξιδιῶν τὸν ἔχουν καταβάλλει σωματικά. Τὸ πνεῦμα του ὁμῶς εἶναι ἀκατάβλητο καὶ ἀκμαιότατο. Ἡ ψυχικὴ του δύναμις, ὁ ἐνθουσιασμός του, ὁ ζήλος του γιὰ τὸ θεῖο ἔργο του καὶ ἡ διάθεσή του δὲν ἔχουν καμφοθῇ. Ἔχει γιὰ στήριγμά του τὴ μεγάλη του πίστη στὸν ἀληθινὸ Θεὸ καὶ Σωτῆρα Ἰησοῦ Χριστό.

Τὴν ἀνοιξὴ λοιπὸν τοῦ 64 μ.Χ. ἐπιχειρεῖ τὴν τελευταία πορεία. Δὲν εἶναι γνωστὸ ποῦ ἀκριβῶς πῆγε. Ὁ Λουκᾶς, ποὺ ἔγραψε ὅλες τὶς περιοδεῖες του, τὸν ἀφήνει στὴ Ρώμῃ. Τὴ νέα πορεία του τὴ συμπεραίνομε ἀπὸ τὶς ἐπιστολές του καὶ ἀπὸ πληροφορίες, ποὺ μᾶς ἄφησαν οἱ Πατέρες ἐκείνης τῆς ἐποχῆς.

Ἡ πρώτη πόλῃ ποὺ ἐπισκέφτηκε φαίνεται νὰ εἶναι ἡ Ἔφεσος. Συνάντησε ἐκεῖ τοὺς χριστιανούς καὶ τοὺς συμβούλεψε νὰ εἶναι προσεχτικοὶ ἀπέναντι στοὺς αἵρετικούς καὶ στοὺς Ἰουδαίους. Ἀφοῦ ἄφησε τὸν Τιμόθεο ἀντιπρόσωπό του καὶ ἐπίσκοπο, πῆγε στὶς Κολοσσές, μιὰ μεγάλη πόλῃ στὴ Φρυγία καὶ ἀπὸ κεῖ στοὺς Φιλίππους καὶ στὴν ἄλλη Μακεδονία, ἀπ' ὅπου γύρισε πάλι στὴν Ἔφεσο.

Ἀπὸ τὴν Ἔφεσο μαζί μὲ τὸν Τίτο πέρασε στὴν Κρήτη. Ἐκεῖ δίδαξε καὶ στερέωσε τὴν Ἐκκλησία, στὴν ὁποία ἄφησε ἐπίσκοπο τὸν Τίτο, γιὰ νὰ συνεχίσῃ τὸ ἔργο, ποὺ ἄρχισαν μαζί καὶ νὰ τὸ τελειώσῃ.

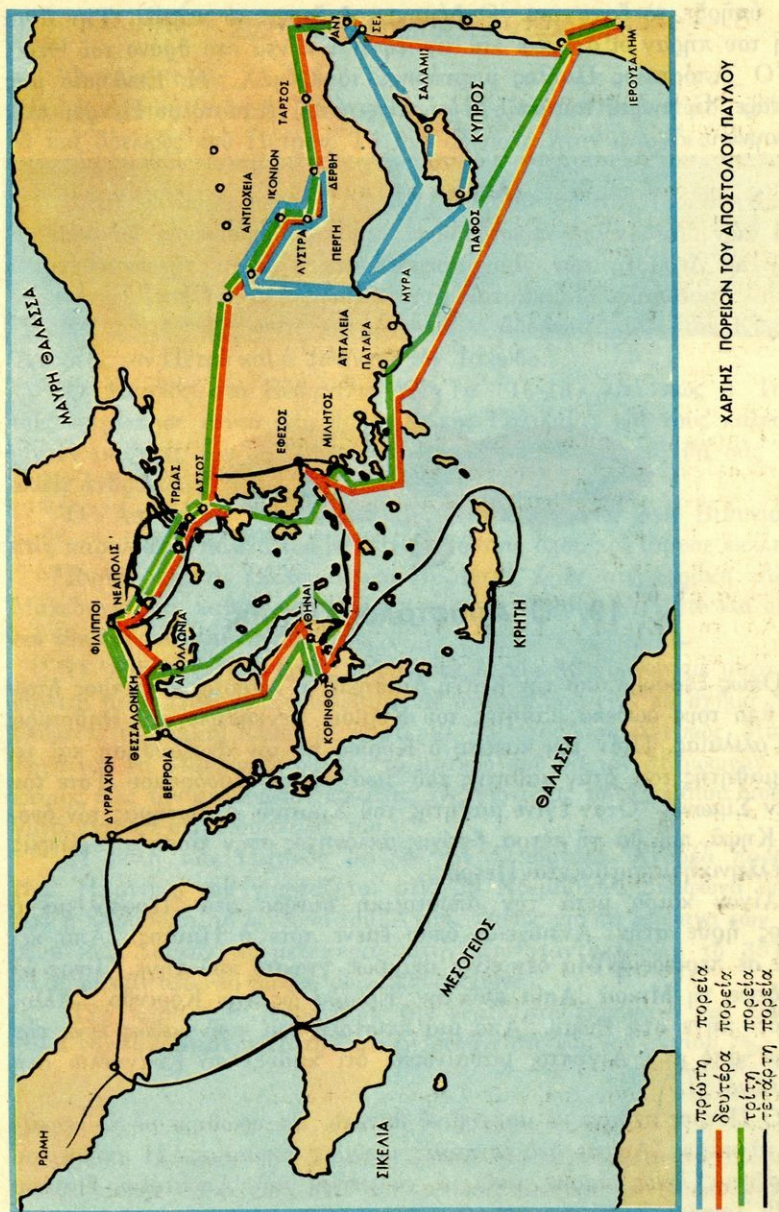
Ἀπὸ ἐπιστολῇ, ποὺ ἔστειλε στὸν Τίτο, μαθαίνομε πὼς ἔφτασε στὴ Νικόπολῃ καὶ στὰ γύρω μέρη τῆς Ἡπείρου. Ἰσως δὲ ἀπὸ τὴν Ἡπειρὸ νὰ πέρασε στὴν Ἰταλία καὶ στὴ Ρώμῃ.

Στὴ Ρώμῃ δὲ βρῆκε τὴν ἴδια κατάστασι, ποὺ εἶχε ἀφήσει, ὅταν ἔφυγε. Αὐτοκράτορας τώρα εἶναι ὁ διεφθαρμένος Νέρωνας, ποὺ διέταξε τὸν ἀδυσώπητο διωγμὸ τῶν χριστιανῶν. Ἐπιασαν τότε πολλοὺς χριστιανούς καὶ ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς καὶ τὸν Παῦλο, τὸν ὁποῖο ἔριξαν στὶς φυλακές.

Ἄν καὶ γέροντας ὁ Παῦλος διατηρεῖ ὅλο τὸ ψυχικὸ του μεγαλεῖο. Δὲν ἔχει πιά τὴ συντροφιά τοῦ Λουκᾶ. Ἀπὸ τὴ φυλακὴ του γράφει ἐπιστολὴν στὸν Τιμόθεο καὶ τοῦτο τὸ γράμμα του εἶναι ἡ τελευταία ἐπικοινωνία του μὲ τὶς ἐκκλησίες του.

Ὁ θάνατός μου πλησιάζει, γράφει στὸν Τιμόθεο, ἀλλὰ δὲν τὸν φοβοῦμαι: «Τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγωνίσamai, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα. Λοιπὸν ἀπόκειται μοι ὁ τοῦ δικαιοσύνης στέφανος».

Ὁ Παῦλος καταδικάστηκε σὲ θάνατο. Ἡρεμὸς καὶ γαλήνιος ἐβάδισε στὸ μαρτύριό του. Ἀναδείχτηκε μεγάλος καὶ στὸ θάνατό του, ὅπως με-

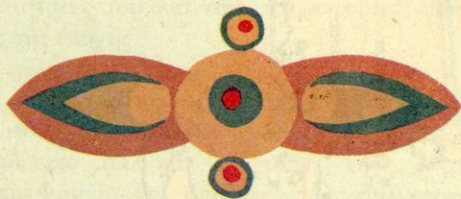

γάλο ὑπῆρξε τὸ ἔργο του. Ὁ δῆμιος τοῦ ἔκοψε τὸ κεφάλι. Τὴν ἁγία-
ψυχὴ του πῆραν οἱ ἄγγελοι καὶ τὴν ἔφεραν κοντὰ στὸ θρόνο τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος μαρτύρησε τὸ 67 μ.Χ. Ἡ Ἐκκλησία μας
γιορτάζει τὴ μνήμη του μαζί με τὴ μνήμη τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου στίς
29 Ἰουνίου. ✓

Ἀπολυτίκιο

Οἱ τῶν Ἀποστόλων πρωτόθρονοι καὶ τῆς οἰκουμένης διδάσκα-
λοι τῷ Δεσπότη τῶν ὄλων πρεσβεύσατε, εἰρήνην τῇ οἰκουμένῃ
δωρήσασθαι καὶ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος

Μ

19. Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος

Ὅπως ξέρουμε ἀπὸ τὴν Καινὴ Διαθήκη, ὁ Ἀπόστολος Πέτρος ἦταν
ἓνας ἀπὸ τοὺς δώδεκα μαθητὲς τοῦ Κυρίου. Γεννήθηκε στὴ Βηθσαῖδὰ
τῆς Γαλιλαίας. Πρὶν τὸν καλέσει ὁ Κύριος νὰ τὸν ἀκολουθήσει καὶ νὰ
γίνῃ μαθητὴς του, ἦταν μαθητὴς τοῦ Ἰωάννη τοῦ Προδρομοῦ. Τότε τὸν
ἔλεγαν Σίμωνα. Ὅταν ἔγινε μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ, ὁ Σωτὴρ αὐτοῦ τὸν ὀνό-
μασε Κηφᾶ, ποὺ θὰ πῇ πέτρα, βράχος ἀκλόνητος στὴν πίστιν του. Κηφᾶς
στὴν ἐλληνικὴ μεταφράζεται Πέτρος.

Λίγον καιρὸ μετὰ τὴν ἀποστολικὴ σύνοδο στὰ Ἱεροσόλυμα ὁ
Πέτρος ἦρθε στὴν Ἀντιόχεια, ὅπου ἔμενε τότε ὁ Παῦλος. Ἀπὸ κεῖ
βγῆκε σὲ περιοδεΐα. Μὰ δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστὸ ποῦ πῆγε. Ἴσως νὰ
περιοδεύει τὴ Μικρὰ Ἀσία καὶ τὴν Ἑλλάδα ὡς τὴν Κόρινθο. Ἄλλοι
λένε ὅτι πῆγε στὴ Ρώμη. Ἀπὸ μιὰ ἐπιστολὴ του, ποὺ καθὼς λένε τὴν
ἔγραψε ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο, μαθαίνουμε ὅτι κήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον στὴ
Βαβυλώνα. Μ

Ὁ Πέτρος πέθανε μετὰ μαρτυρικὸ θάνατο. Σταυρώθηκε μετὰ τὸ κεφάλι
πρὸς τὰ κάτω. Ἄφησε δυὸ ἐπιστολὲς μεγάλης σημασίας. Ἡ μνήμη του
γιορτάζεται, ὅπως εἴπαμε, μαζί με τὴ μνήμη τοῦ Ἀποστόλου Παύλου
στίς 29 Ἰουνίου. Μ

20. Ἀπόστολος Ἀνδρέας

Ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας λέγεται καὶ πρωτόκλητος, γιατί εἶναι ὁ πρῶτος μαθητής, πὺν κάλεσε ὁ Χριστός. Ἦταν παιδί τοῦ Ἰωάνᾱ καὶ ἀδελφὸς τοῦ Πέτρου. Τὰ δυὸ ἀδέρφια ἦταν ψαράδες στὴ λίμνη Γεννησαρέτ.

Λίγο ἀργότερα, μετὰ τὴ βάπτισι τοῦ Χριστοῦ στὸν Ἰορδάνη ἀπὸ τὸν Ἰωάννη τὸ βαπτιστή, ὁ Ἀνδρέας καὶ ὁ Ἰωάννης, τὸ παιδί τοῦ Ζεβεδαίου, προσῆλθαν στὸν Ἰησοῦ, ὅπως τοὺς εἶχε προτρέψει ὁ Ἰωάννης ὁ βαπτιστής. Τόσο μαγεύτηκαν ἀπὸ τὴ διδασκαλία τοῦ νέου Δασκάλου, τοῦ «Ἀμνοῦ τοῦ Θεοῦ», ὥστε ἔφεραν καὶ τ' ἀδέρφια τοὺς στὸν Κύριο, ὁ Ἀνδρέας τὸν Πέτρο καὶ ὁ Ἰωάννης τὸν Ἰάκωβο.

Ὁ Μάρκος στὸ Εὐαγγελίό του (α' 16-19) λέει πὺς ὁ Ἰησοῦς τοὺς συνάντησε κοντὰ στὴ θάλασσα τῆς Γαλιλαίας καὶ τοὺς κάλεσε νὰ γίνουν μαθητές του. «Ἐλάτε κοντά μου», τοὺς εἶπε, «καὶ θὰ σᾶς κάμω ἀλιεῖς ἀνθρώπων».

Ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας κήρυξε τὸ Εὐαγγέλιο στὴ Βιθυνία καὶ στὶς παραλιακὲς πόλεις τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ὅπου καὶ ἴδρυνε ἐκκλησίες.

Ἰδρυνε ἐπίσης ἐκκλησία στὸ Βυζάντιο, ἦρθε στὴ Θράκη καὶ στὴ Μακεδονία καί, καθὼς λένε, δίδαξε καὶ στὴ Σκυθία. Γι' αὐτὸ καὶ οἱ Ρῶσοι τὸν θεωροῦνε προστάτη τους.

Ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας πέθανε σὲ ἡλικία 80 χρόνων μὲ μαρτυρικὸ θάνατο στὴν Πάτρα. Σταυρώθηκε σὲ σταυρὸ πὺν εἶχε τὸ σχῆμα Χ καὶ ὑπόμεινε τὸ φρικτὸ πάθος μὲ καρτερία. Ἦ παράδοση λέει πὺς, ὅταν τὸν πῆγαιναν νὰ σταυρωθῇ, φίλησε τὸ σταυρὸ πὺν θὰ τὸν σταύρωναν. Λένε ἐπίσης πὺς τὸν σταύρωσαν ἐξαιτίας τῆς γυναίκας τοῦ Ρωμαίου διοικητῆ, γιατί πίστεψε στὴ διδασκαλία του.

Ἡ πόλη τῶν Πατρῶν θεωρεῖ τὸν Ἀπόστολο Ἀνδρέα προστάτη της. Ἡ μνήμη του γιορτάζεται στὶς 30 Νοεμβρίου. Σύμφωνα μὲ ὅσα λέει ἡ παράδοση, τὸ λείψανο τοῦ Ἀγίου, καθὼς καὶ τὰ λείψανα τῶν Τιμοθέου καὶ Λουκά, τὰ μετέφεραν στὴν Κωνσταντινούπολη τὸ 357 καὶ τὰ ἀπόθεσαν στὸ ναὸ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων.

Τὴν κἀρα τοῦ Ἀποστόλου τὴν εἶχαν στὸ Βατικανὸ καὶ κατὰ τὸ 1964 τὴν ἔφεραν στὴν Πάτρα καὶ τὴ φυλᾶνε στὸ ναὸ τοῦ Ἀγίου. ➤

Ἀπολυτίκιο

Ὡς τῶν Ἀποστόλων πρωτόκλητος καὶ τοῦ κορυφαίου αὐτάδελφος, τῷ Δεσπότη τῶν ὅλων, Ἀνδρέα, ἰκέτευε, εἰρήνην τῇ οἰκουμένῃ δωρήσασθαι καὶ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος.

21. Ὁ Ἀπόστολος Λουκᾶς

Ὁ Ἀπόστολος Λουκᾶς κατάγεται ἀπὸ ἐλληνικὴ οἰκογένεια τῆς Ἀντιόχειας τῆς Συρίας. Ἦταν γιατρός στο ἐπάγγελμα καί, καθὼς λέει ἡ παράδοση, ἦταν καὶ καλὸς ζωγράφος. Ἀπὸ τὸν Ἀπόστολο Παῦλο διδάχτηκε τὴ χριστιανικὴ θρησκεία καὶ τὸν ἀκολούθησε ὡς τὴν ἡμέρα τοῦ θανάτου του στὴ Ρώμη. Ὅσοι ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ Παύλου κήρυξε τὸ Εὐαγγέλιο στὴν Ἑλλάδα.

Σὲ ἡλικία 80 χρόνων πέθανε μὲ μοιραϊκὸ θάνατο στὴ Θήβα, ὅπως ἀναφέρει ἡ παράδοση. Τὸ λείψανό του τὸ μετέφεραν στὴν Κωνσταντινούπολη στὸ ναὸ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων.

Ὁ Λουκᾶς ὠφέλησε τὸ χριστιανισμὸ ὄχι μονάχα μὲ τὴ διδασκαλία του, ἀλλὰ πρὶν μὲ τὰ συγγράμματά του. Ἐγραψε τὸ Εὐαγγέλιό του στὴν ἐλληνικὴ γλῶσσα μεταξὺ τοῦ 78 καὶ 93 μ.Χ. Ἐγραψε ἐπίσης τὶς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, πού εἶναι συνέχεια τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ ὕστερα ἀπὸ τὴν Ἀνάληψη τοῦ Κυρίου.

Ἡ μνήμη του γιορτάζεται στίς 18 Ὀκτωβρίου.

Κοντάκιο

Μαθητὴς γενόμενος τοῦ Θείου Λόγου, σὺν τῷ Παύλῳ ἄπασαν ἐ-
φωταγωγῆσας τὴν γῆν καὶ ἀχλὺν ἀπεδίωξας, τὸ Θεῖον γράψας
Εὐαγγέλιον.

22. Οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι

α) Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης

Ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰωάννης ἦταν παιδιὰ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ τῆς Σαλώμης ἀπὸ τὴ Βηθσαϊδᾶ.

Πρὶν τοὺς καλέσῃ ὁ Κύριος, ἦταν μαθητὲς τοῦ Ἰωάννη τοῦ βαπτιστῆ. Ἀκολούθησαν τὸν Ἰησοῦ καὶ ἔγιναν μαθητὲς του, ὀνομάστηκαν δὲ ἀπὸ τὸν Κύριο «Βοαναργεῖς» δηλ. «παιδιὰ τῆς βροντῆς», ἴσως γιὰ τὸ ζωηρὸ τοὺς χαρακτῆρα καὶ τὸν ἐνθουσιασμὸ πὺν ἔδειχναν.

Ὁ Ἰάκωβος, ὁ Ἰωάννης καὶ ὁ Πέτρος ἦταν οἱ πρὶν ἀγαπημένοι μαθητὲς τοῦ Κυρίου. Αὐτοὶ μονάχα ἦταν παρόντες κατὰ τὴ Μεταμόρφωση τοῦ Χριστοῦ στὸ ὄρος Θαβώρ. Ὁ Ἰωάννης μάλιστα ἀκολούθησε τὸν

Κύριο ὡς τὸ Γολγοθᾶ, ὅπου σταυρώθηκε καὶ παρακολούθησε τὸ πάθος του. Ἀπὸ τὸ σταυρὸ Του ὁ Κύριος τοῦ ἔδωκε τὴν τιμητικὴ ἐντολὴ νὰ προστατεύῃ τὴ Θεοτόκο. «Λέγει τῇ μητρὶ αὐτοῦ: Ἴδε ὁ υἱός σου. Εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ: Ἴδου ἡ μήτηρ σου» (Ἰωάν. 19', 26-27). Ὁ Ἰωάννης καὶ ὁ Πέτρος ἔτρεξαν πρῶτοι στὸν τάφο τοῦ Κυρίου, ὅταν εἰδοποιήθηκαν ἀπὸ τὴ Μαγδαληνὴ γιὰ τὴν Ἀνάστασή Του. Πρῶτος ὁ Πέτρος ἀναγνώρισε τὸ Δάσκαλό τους, ὅταν ἐμφανίστηκε στοὺς μαθητές του στὴ λίμνη τῆς Τιβεριάδας.

Ὁ Ἰάκωβος εἶναι ὁ πρῶτος μαθητὴς τοῦ Κυρίου, ποὺ πέθανε μὲ μαρτυρικὸ θάνατο, μὲ ἀποκεφαλισμό, ἀπὸ τὸν Ἡρώδη τὸ 44 μ.Χ.

Ἡ Ἐκκλησία γιορτάζει τὴ μνήμη του στὶς 30 Ἀπριλίου.

Ὁ Ἰωάννης ἔμεινε στὰ Ἱεροσόλυμα ὡς τὸν καιρὸ ποὺ ἐγίνε ἡ ἀποστολικὴ σύνοδος. Ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα ὕστερα ξεκινοῦσε γιὰ τὶς περιοδεῖες του σὲ πολλὲς πόλεις στὴ Μικρὰ Ἀσία.

Ὑστερα ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ Παύλου καὶ τὴν ἄλωση τῆς Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ τὸν Τίτο (70 μ.Χ.), ὁ Ἰωάννης πῆγε στὴν Ἔφεσο. Τὸν καιρὸ τοῦ αὐτοκράτορα Δομιτιανοῦ τὸν ἔστειλαν ἐξορία στὴν Πάτμο, ἓνα ἐλληνικὸ νησί. Τὸν καιρὸ τοῦ Νέρωνα γύρισε στὴν Ἔφεσο, ὅπου ἐργάστηκε γιὰ τὴ διάδοση καὶ ἐξάπλωση τοῦ χριστιανισμοῦ. Ἐξῆσε ὡς τὰ βαθιὰ του γεράματα πηγαίνοντας στὶς συναθροίσεις τῶν χριστιανῶν μὲ τὴ βοήθεια τῶν μαθητῶν του, ποὺ τὸν ὑποβάσταζαν. Καὶ ἐπειδὴ δὲν εἶχε τὴ δύναμη νὰ μιλήσῃ, ἔλεγε μονάχα: «Τεκνία μου, ἀγαπᾶτε ἀλλήλους». Σ' αὐτὰ τὰ τέσσερα λόγια κλείεται ὅλο τὸ μεγαλεῖο, ποὺ ἔχει τὸ ὑψηλὸ νόημα τῆς διδασκαλίας τοῦ Κυρίου.

Ὁ Ἰωάννης ἔγραψε πέντε βιβλία, δηλ. τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιο, τὴν Ἀποκάλυψη καὶ τρεῖς καθολικὲς ἐπιστολές.

Τὴ μνήμη του τὴ γιορτάζουμε στὶς 8 Μαΐου.

6) Φίλιππος καὶ Ναθαναὴλ

Ὁ Φίλιππος καταγόταν ἀπὸ τὴ Βηθσαϊδᾶ. Κήρυξε τὸ Θεῖο Λόγο στὴ Φρυγία. Πέθανε μὲ μαρτυρικὸ θάνατο κρεμασμένος ἐπάνω σὲ ξύλο ἀπὸ τοὺς εἰδωλολάτρες τὸ 87 μ.Χ. Ἡ μνήμη του γιορτάζεται στὶς 14 Νοεμβρίου.

Ὁ Ναθαναὴλ ἡ Βαρθολομαῖος καταγόταν ἀπὸ τὴν Κανὰ τῆς Γαλιλαίας. Κήρυξε στὴν Ἀραβία καὶ στὶς Ἰνδίες. Ἀποκεφαλίστηκε στὴν Ἀρμενία ἀπὸ τὸν ἀδελφὸ τοῦ βασιλιᾶ τῆς χώρας. Ἡ μνήμη του γιορτάζεται στὶς 11 Ἰουνίου.

γ) Θωμᾶς καὶ Ματθαῖος

Ὁ Θωμᾶς, πού τὸν λέγανε καὶ Δίδυμο, ὅπως λέει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, χαρακτηρίζεται σὰ γενναῖος καὶ ζωηρός, ἀλλὰ δύσπιστος. Ἐδειξε τὴν ἀγάπη του στὸν Κύριο, ὅταν παρακινοῦσε τοὺς ἄλλους μαθητὲς λέγοντας: «Πᾶμε καὶ μεῖς νὰ πεθάνουμε μαζί του». Μολαταῦτα, ὅταν ἀναστήθηκε ὁ Κύριος, δὲν πίστευε πὼς ἐμφανίστηκε ἀνάμεσά τους, γιατί ἔλειπε ὁ ἴδιος. Στὴν ἄλλη ἐμφάνισή του τὸν κάλεσε ὁ Κύριος νὰ βάλλῃ τὸ δάχτυλό του στὶς πληγές του, «στὸν τύπον τῶν ἥλων», γιὰ νὰ πιστέψῃ. Καὶ ὁ Θωμᾶς φώναξε ἀμέσως μὲ ἐνθουσιασμό: «ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου».

Ὁ Θωμᾶς δίδαξε στὴν Περσία καὶ στὶς ἀνατολικές Ἰνδίες, ὅπου καὶ μαρτύρησε. Ἡ μνήμη του γιορτάζεται τὴν πρώτη Κυριακὴ μετὰ τὸ Πάσχα.

Ὁ Ματθαῖος ἦταν ἀπὸ τὴ Γαλιλαία. Πρὶν γίνῃ μαθητὴς τοῦ Κυρίου ἦταν τελώνης. Ἐγράψε τὸ «κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον» στὴν ἀραμαϊκὴ γλῶσσα κι ἔπειτα τὸ μετέφρασε στὴν ἐλληνικὴ μόνος του. Ὁ Ματθαῖος κήρυξε στὴν Αἰθιοπία, στὴν Περσία, στὴν Ἀραβία καὶ στὴ Μακεδονία. Πέθανε μὲ μαρτυρικὸ θάνατο στὴν Αἰθιοπία. Ἡ μνήμη του γιορτάζεται στὶς 6 Νοεμβρίου.

δ) Ἰάκωβος τοῦ Ἀλφαίου καὶ Λεβαῖος

Ὁ Ἰάκωβος ἦταν γιὸς τοῦ Ἀλφαίου καὶ τῆς Μαρίας. Κήρυξε στὴν Αἴγυπτο, ὅπου βρῆκε μαρτυρικὸ θάνατο.

Ὁ Λεβαῖος ἢ Θαδδαῖος κήρυξε στὴ Συρία, στὴν Ἀρμενία, στὴ Μεσοποταμία καὶ στὴν Περσία.

ε) Σίμων ὁ ζηλωτὴς καὶ Ματθίας

Ὁ Σίμωνας λέγεται καὶ Κανανίτης ἢ ζηλωτὴς. Κήρυξε στὴ Μεσοποταμία, στὴ Βόρεια Ἀφρική καὶ στὴ Βρετανία, ὅπου μαρτύρησε μὲ σταυρικὸ θάνατο.

Ὁ Ματθίας εἶναι ὁ ἀντικαταστάτης τοῦ Ἰούδα. Ἡ ἐκλογή του ἐγίνε ἀπὸ τοὺς μαθητὲς, μετὰ τὴν Ἀνάληψη τοῦ Κυρίου καὶ μὲ κληρὸ ἀνάμεσα σ' αὐτὸν καὶ στὸ Βαρσαββᾶ ἢ Ἰούστο. Δίδαξε τὸ Εὐαγγέλιο στὴν Αἴγυπτο καὶ στὴν Αἰθιοπία, ὅπου καὶ πέθανε μὲ μαρτυρικὸ θάνατο.

στ) Μάρκος

Ὁ Μάρκος ἔμεινε στὰ Ἱεροσόλυμα μαζί μὲ τὴ μητέρα του Μαρία, πού ἦταν μαθήτρια τοῦ Κυρίου. Στὸ σπίτι του συναθροίζονταν οἱ Ἀπό-

στολοι καὶ προσεύχονταν. Εἶναι μάλιστα πολὺ πιθανόν, ὅτι σ' αὐτὸ τὸ σπί-
τι δέχτηκαν τὴν ἐπιφοίτηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος κατὰ τὴν Πεντηκοστὴ
οἱ μαθητὲς τοῦ Κυρίου.

Ὁ Μάρκος λεγόταν καὶ Ἰωάννης. Ἐγίνε συνεργάτης τοῦ Βαρνάβα
καὶ τοῦ Παύλου στὴ δεύτερη ἀποστολικὴ πορεία. Ἐγραψε τὸ «κατὰ
Μάρκον Εὐαγγέλιον» καὶ μαρτύρησε στὴν Ἀλεξάνδρεια τὸ Πάσχα τοῦ
68 μ.Χ. Τὸ λείψανό του τὸ μετέφεραν ἀργότερα μερικοὶ ἔμποροι στὴ
Βενετία, ὅπου καὶ ἔχτισαν μεγαλοπρεπὴ ναό, πὺν φέρει τὸ ὄνομά του.
Ἡ μνήμη του γιορτάζεται στὶς 25 Ἀπριλίου.

Κοντάκιο τοῦ εὐαγγελιστῆ Μάρκου

Ἐξ ὕψους λαβὼν τὴν χάριν τοῦ πνεύματος, ρητόρων πλοκάς διέλν-
σας, Ἀπόστολε, καὶ τὰ ἔθνη ἅπαντα σαγηνεύσας, Μάρκε παναοίδι-
με, τῷ σὺ Δεσπότη προσηγάγες, τὸ θεῖον κηρύξας Εὐαγγέλιον.

Ἡ Ἐκκλησία μας τιμᾷ τὴ μνήμη τῶν Ἀποστόλων ἰδιαίτερα γιὰ
τὸν καθένα, γιορτάζει ὁμως καὶ τὴ μνήμη ὅλων τῶν Ἀποστόλων μαζί
στὶς 30 Ἰουνίου.

Ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους ὁ Ἰωάννης, ὁ Μάρκος, ὁ Ματθαῖος καὶ ὁ
Λουκάς λέγονται εὐαγγελιστές, γιὰτὶ ἔγραψαν Εὐαγγέλια.

23. Ὁργανισμὸς καὶ διοίκηση τῶν πρώτων ἐκκλησιῶν

Κατὰ τὴν ἐπίγεια ζωὴ του ὁ Ἰησοῦς ἔδωσε στοὺς Ἀποστόλους
ἰδιαίτερη χάρη. Τοὺς παραχώρησε τὴν ἐξουσία νὰ τελοῦν τὰ μυστήρια
καὶ τὸν ἁγιασμὸ τῶν πιστῶν. Κατὰ τὴν περίοδο τῶν ἀποστολικῶν
χρόνων τὴν Ἐκκλησίαν τὴ διοικοῦσαν οἱ Ἀπόστολοι. Ὅπου ἴδρυν
ἐκκλησίες, χειροτονοῦσαν ἐπισκόπους, πρεσβυτέρους καὶ διακόνους
καὶ τοὺς ἀφηναν ἀντιπροσώπους τους.

Ὅστερα ἀπὸ τὸ θάνατο τῶν Ἀποστόλων προῖστάμενοι στὶς ἐκκλη-
σίες ἔγιναν οἱ ἐπίσκοποι μὲ βοηθοὺς τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς
διακόνους. Ἔτσι δημιουργήθηκε ἡ τάξη τῶν κληρικῶν, πὺν εἶχαν ἔργο
τους νὰ ὑπηρετοῦν τὴν Ἐκκλησίαν. Ἡ ἀνάγκη λοιπὸν νὰ διοικηθῇ καλὰ
ἡ Ἐκκλησία δημιούργησε τοὺς τρεῖς βαθμοὺς τῆς ἱεροσύνης, δηλαδὴ
ἐπισκόπους, πρεσβυτέρους καὶ διακόνους.

“Όταν ὁ χριστιανισμὸς διαδόθηκε σὲ πολλὲς χώρες, κάθε χώρα εἶχε τὴν Ἐκκλησίᾳ της, ποὺ τὴ διοικοῦσε ὁ ἐπίσκοπος. Ἡ χώρα αὐτή, ποὺ διοικοῦσε τὴν ἐκκλησίᾳ της ὁ ἐπίσκοπος, λεγόταν ἐπισκοπή.

Ἑπαρχιακὲς σύνοδοι. Πολὺ συχνὰ παρουσιάζονταν ἐκκλησιαστικὲς ὑποθέσεις καὶ ζητήματα στὶς ἐκκλησίες. Στὰ ζητήματα αὐτὰ ἔπρεπε νὰ δίνη τὴ λύση ὁ ἐπίσκοπος κάθε ἐπισκοπῆς.

Ἀλλὰ μερικὲς φορὲς τὰ ζητήματα αὐτὰ δὲν ἦταν τόσο ἀπλὰ καὶ ὁ ἐπίσκοπος δίσταζε νὰ δώσῃ λύση μόνος του, ἀπὸ φόβο μήπως ἡ λύση ποὺ θὰ δώσῃ δὲν εἶναι συμφωνη μὲ τὴν διδασκαλίᾳ τοῦ Ἰησοῦ.

Στὶς περιπτώσεις αὐτὲς ἔπρεπε ν’ ἀποφασίσουν πολλοὶ ἐπίσκοποι. Συγκεντρώνονταν λοιπὸν πολλοὶ ἐπίσκοποι στὴν πρωτεύουσα τῆς χώρας, ἢ σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες πόλεις, ἀπὸ ὅλες τὶς ἐπαρχιακὲς ἐπισκοπὲς. Ἐκεῖ γινόταν συνέδριο τῶν ἐπισκόπων καὶ ἔδιναν λύση στὰ δύσκολα προβλήματα. Τὸ συνέδριο αὐτὸ λεγόταν ἐπαρχιακὴ σύνοδος. Προέδρος στὴν Ἑπαρχιακὴ Σύνοδο γινόταν ὁ ἐπίσκοπος τῆς πρωτεύουσας, τῆς μητροπόλεως ὅπως τὴν ἔλεγαν. Ὁ ἐπίσκοπος τῆς μητροπόλεως λεγόταν μητροπολίτης.

Ὁ μητροπολίτης λοιπὸν ἦταν ἐπίσκοπος σὲ ἴσο βαθμὸ μὲ τοὺς ἄλλους τῶν ἐπαρχιακῶν ἐπισκοπῶν, ἀλλὰ εἶχε τὰ «πρωτεῖα θέσεως». Ἀργότερα οἱ μητροπολίτες στὶς πέντε μεγάλες πόλεις, στὰ Ἱεροσόλυμα, στὴν Ἀντιόχεια, στὴν Ἀλεξάνδρεια, στὴν Κωνσταντινούπολη καὶ στὴ Ρώμη, ὀνομάστηκαν πατριάρχες, πνευματικοὶ δηλ. ἄρχοντες στοὺς χριστιανούς. Οἱ ἔδρες τοὺς ὀνομάστηκαν Πατριάρχες.

Οἱ πατριάρχες ἦταν καὶ αὐτοὶ ἐπίσκοποι στὶς μεγάλες πόλεις, ἀλλὰ οἱ μητροπολίτες καὶ οἱ ἐπίσκοποι τοὺς θεωροῦσαν ἀνώτερους. Οἱ πέντε πατριάρχες ἦταν ἴσοι μεταξὺ τοὺς καὶ κανένας δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ἀνακατεύεται στὶς ὑποθέσεις τῶν ἐκκλησιῶν τῶν ἄλλων Πατριαρχείων.

24. Διωγμοὶ τῶν χριστιανῶν

Ὅπως εἶδαμε στὰ προηγούμενα, ὅλοι σχεδὸν οἱ Ἀπόστολοι τελείωσαν τὴν ζωὴ τους μὲ μαρτυρικὸ θάνατο. Ἀκολούθησαν τὸ παράδειγμα καὶ τὴν τύχη τοῦ Διδασκάλου τους. Ὁ μαρτυρικός τους θάνατος ὀφείλεται στοὺς μεγάλους διωγμοὺς τῆς νέας θρησκείας.

Στὰ πρῶτα χρόνια ὁ διωγμὸς προερχόταν ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους. Οἱ Ἰουδαῖοι ἐνόμισαν πῶς, ἂν θανατωθῇ ὁ Ἰησοῦς, θὰ ἐξαφανιστῇ καὶ ἡ διδασκαλία Του καὶ κατὰ συνέπεια καὶ ἡ θρησκεία, ποὺ ἴδρυσε. “Όταν

ὅμως εἶδανε ὅτι μὲ μεγαλύτερο ἐνθουσιασμό ἀπλωνόταν παντοῦ ἡ νέα θρησκεία καὶ ἡ διδασκαλία τοῦ Εὐαγγελίου, ὁ διωγμὸς ἔγινε πρὸ σκληροῦ καί, ὅπως εἶδαμε, τὸ πρῶτο θῦμα ἦταν ὁ πρωτομάρτυρος Στέφανος.

Ὁ διωγμὸς τῶν χριστιανῶν ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους δὲν εἶχε καὶ τόσο μεγάλη σημασία. Τὸ ἐπίσημο ρωμαϊκὸ κράτος παρακολουθοῦσε τοὺς διωγμοὺς αὐτοὺς μὲ ἀπάθεια. Ἡ Ρώμη εἶχε στὴν ὑποταγὴ της πολλοὺς λαοὺς. Ἦταν λοιπὸν ὑποχρεωμένη νὰ ἀνέχεται τὴ θρησκεία τοῦ κάθε ἔθνους, ποῦ ἦταν ὑπόδουλο. Γι' αὐτὸ καὶ τὸ ρωμαϊκὸ κράτος δὲν ἔδωσε μεγάλη σημασία στὴν ἀρχὴ στὴ διάδοση τοῦ χριστιανισμοῦ, ποῦ τὸν θεωροῦσε σὰν αἵρεση τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ. Ὅταν ὅμως ὁ χριστιανισμὸς ξαπλώθηκε καὶ μπήκε σὲ ὅλες τὶς κοινωνικὲς τάξεις, τότε τὸ κράτος τῆς Ρώμης θεώρησε πὼς ἡ νέα θρησκεία κλονίζει τὰ θεμέλια τῆς αὐτοκρατορίας. Ἐπαψε νὰ παρακολουθῇ μὲ ἀπάθεια τὴν κατάσταση καὶ ἄρχισε μεγάλους καὶ φοβεροὺς διωγμοὺς.

Τὰ αἴτια ποῦ προκάλεσαν τοὺς διωγμοὺς ἦταν πολλά:

α) Ἡ ἀντίθεση τῆς νέας θρησκείας στὴν εἰδωλολατρία. Ἐνῶ ἡ εἰδωλολατρία παραδεχόταν τὴ διαίρεση τῶν ἀνθρώπων σὲ κυρίους καὶ δούλους, ὁ χριστιανισμὸς ἐκήρυξε τὴν ἰσότητα ἀνάμεσα σὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Αὐτὸ, φυσικά, ἔβλαπτε τὰ συμφέροντα τῶν ἀρχόντων, ποῦ εἶχαν πολλοὺς δούλους. Αὐτοὶ πίστευαν πὼς δὲν εἶναι ὀρθό, οὔτε δίκαιο νὰ γίνουν ἴσοι μὲ τοὺς δούλους τους. Κήρυξαν λοιπὸν τὸ χριστιανισμὸ θανάσιμο ἐχθρό τους.

β) Οἱ ἱερεῖς τῶν εἰδωλολατρῶν, οἱ ἀγαλματοποιοὶ καὶ οἱ διάφοροι τεχνίτες ἔχαναν τὴν πελατεία τους καὶ ζημιώνονταν. Αἰτία τῆς ζημίας τους ἦταν ἡ νέα θρησκεία. Δὲν ἄφηναν, λοιπόν, καμιά εὐκαιρία νὰ μὴ συκοφαντήσουν τὸ χριστιανισμὸ καὶ νὰ μὴ διαδώσουν σὲ βάρος τῶν χριστιανῶν φοβερὰ καὶ τρομερά, γιὰ νὰ τοὺς κάνουν μισητοὺς στὸ λαὸ καὶ στοὺς ἄρχοντες.

γ) Ἐπειδὴ οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ δὲν εἶχαν ναοὺς καὶ δὲ χρησιμοποιοῦσαν εἰδωλα στὴ λατρεία τους, οὔτε θυσίες πρόσφεραν, ὅπως οἱ εἰδωλολάτρες, θεωρήθηκαν ἄθεοι καὶ ἄξιοι νὰ ἐξοντωθοῦν.

δ) Πολλοὶ σχημάτισαν τὴν ἰδέα πὼς ὅσα ἀτυχήματα συμβαίνουν στὸν κόσμον — σεισμοί, πλημμύρες, ἀρρώστιες κ.λπ. — προέρχονταν ἀπὸ τοὺς Θεοὺς ἑξαιτίας τῆς ἀσεβείας τῶν χριστιανῶν.

ε) Οἱ Ρωμαῖοι αὐτοκράτορες τότε λατρεύονταν σὰ θεοί. Ὅποιος ἀρνιόταν νὰ προσφέρει θυσίες στὸ θεὸ αὐτοκράτορα, ἦταν ἐπαναστῆς καὶ ἐχθρὸς τοῦ Κράτους. Τέτοιοι θεωρήθηκαν καὶ οἱ χριστιανοί. Ἐξαιτίας ὧν αὐτῶν, ὁ χριστιανισμὸς κηρύχθηκε ἐχθρὸς τοῦ λαοῦ καὶ

ἐχθρὸς τοῦ Κράτους. Ἐπρεπε νὰ ἐξοντωθοῦν λοιπὸν μὲ κάθε τρόπο οἱ χριστιανοί. Ἔτσι ἀκολούθησαν οἱ φοβεροὶ διωγμοί.

Σὲ ὅλους αὐτοὺς τοὺς διωγμοὺς οἱ χριστιανοί, ἄντρες καὶ γυναῖκες, ἔδειξαν μεγάλον ἥρωισμό, ἀπεριόριστο θάρρος καὶ ἀφάνταστη ὑπομονή. Περιφρονοῦσαν τὸ θάνατο καὶ τὰ βασανιστήρια. Βάδιζαν μάλιστα πρὸς τὸ θάνατο μὲ τόση ἀπάθεια καὶ τόσο θάρρος, ὥστε νὰ προκαλοῦν τὸ θαυμασμό καὶ αὐτῶν ἀκόμα τῶν βασανιστῶν τους.

Οἱ διωγμοὶ ἄρχισαν τὸ 64 μ.Χ. καὶ κράτησαν ὡς τὸ 313 μ.Χ. Ἐπὶ 250 ὁλόκληρα χρόνια δηλαδή.

Οἱ σημαντικότεροι διωγμοὶ ἦταν:

1. Διωγμὸς ἐπὶ Νέρωνα. Στὴν ἐποχὴ τοῦ Νέρωνα (64-68 μ.Χ.) οἱ διωγμοὶ πῆραν δραματικὴ μορφή. Ὁ Νέρωνας ἦταν αἰμοδόρος καὶ κακοῦργος αὐτοκράτορας. Δολοφόνησε τὴ μάνα του, τὴ γυναῖκα του, τοὺς καλύτερους φίλους του καὶ τοὺς εὐεργέτες του. Στὸ δέκατο χρόνον τῆς βασιλείας του (64 μ.Χ.) ἔβαλε φωτιά νὰ κάψῃ τὴ Ρώμην. Γιὰ νὰ ξεφύγῃ τότε τὴν ὀργὴν τοῦ λαοῦ, ἄφησε νὰ διαδοθῇ ὅτι οἱ χριστιανοὶ πυρπόλησαν τὴ Ρώμην, γιὰ νὰ καταστρέψουν τάχα τοὺς εἰδωλολατρικοὺς ναοὺς καὶ νὰ χτίσουν δικoὺς τους, χριστιανικοὺς. Οἱ εἰδωλολάτρες δὲ δυσκολεύτηκαν καθόλου νὰ πιστέψουν τὴ συκοφαντία, ὅσο καὶ ἂν δὲν τὴ δικαιολογοῦσε ἡ λογική, γιατί μισοῦσαν τοὺς χριστιανούς.

Ὁ Νέρωνας, γιὰ νὰ στερεώσῃ τὴ συκοφαντία, ἔκαμε ἰδιαίτερους νόμους ἐναντίον τῶν χριστιανῶν καὶ διέταξε φοβερὸ διωγμὸ.

Οἱ χριστιανοὶ σέρνονταν πολλοὶ μαζὶ στὰ βασανιστήρια καὶ ἔβρισκαν τραγικὸ καὶ ἀπάνθρωπο θάνατο. Ἄλλους ἔριχναν τροφὴ σὲ πεινασμένα θηρία καὶ ἄλλους ἄλειφαν μὲ πίσσα καὶ τοὺς ἔκαιαν σὰ λαμπάδες, γιὰ νὰ φωτίσουν τὶς ἱπποδρομίες τοῦ Νέρωνα. Καὶ κεῖνος παρακολουθοῦσε τὸ ἀπάνθρωπο θέαμα ντυμένος σὰ διφρηλάτης.

Τὴν ἐποχὴ αὐτὴ θανατώθηκαν οἱ κορυφαῖοι Ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Παῦλος.

2. Διωγμὸς ἐπὶ Δομιτιανοῦ. Ὁ αὐτοκράτορας Δομιτιανὸς (81-96 μ.Χ.) δὲν ὑστεροῦσε ἀπὸ τὸ Νέρωνα σὲ κακία καὶ διαφθορά. Προσπαθοῦσε νὰ βρῇ σκηνὴ ἀφορμῆς νὰ ἐξοντῶνῃ τοὺς ὑπηκόους του, γιὰ νὰ τοὺς παίρῃ τὴν περιουσίαν τους. Τοὺς χριστιανούς τοὺς καταδίδωξε σὰν ἐχθροὺς τοῦ κράτους καὶ ἄθεους σὲ ὅλη τὴν αὐτοκρατορία.

Στὴν ἐποχὴ του μαρτύρησαν ἀνάμεσα σὲ πολλοὺς ἄλλους ὁ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης καὶ ὁ Τιμόθεος, ὁ δὲ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης στάλθηκε ἐξόριστος στὸ νησί Πάτμος.

✓ **3. Διωγμός ἐπὶ Τραϊανοῦ:** Μαρτύριο Ἰγνατίου: Ὁ διωγμός τῶν χριστιανῶν στὴν ἐποχὴ τοῦ Τραϊανοῦ ἄρχισε νὰ γίνεται μὲ σύστημα (98-117 μ.Χ.).

Ἔκαμε νόμο, μὲ τὸν ὁποῖο ἀπαγόρευε νὰ ὑπάρχουν σωματεῖα στὸ κράτος. Ἐπειδὴ δὲ οἱ χριστιανοὶ συναθροίζονταν σὲ ἰδιαίτερα μέρη γιὰ τὴν προσευχή τους, ἦταν παραβάτες τοῦ νόμου «περὶ σωματείων».

Γιὰ νὰ τιμωρηθῇ ἓνας χριστιανός, ἔπρεπε νὰ γίνῃ καταγγελίας καὶ νὰ παρουσιαστῇ στὸ δικαστήριο. Ἄν στὸ δικαστήριο δήλωνε ἄρνηση στὸ Χριστὸ καὶ θυσιάζεε στὰ εἰδῶλα, τὸν ἀθώωναν. Ἄν ἐπέμενε, τὸν καταδίκαζαν σὲ θάνατο.

Τότε μαρτύρησε ὁ ἐπίσκοπος τῆς Ἀντιόχειας Ἰγνάτιος. Δεμένο τὸν ἔστειλαν στὴ Ρώμη, γιὰ νὰ ριχτῇ στὰ ἄγρια θηρία.

Ὅταν τὸν ἔφεραν ἀπὸ τὴν Ἀντιόχεια στὴ Ρώμη, τοῦ ἔκαμαν πολλὰ βασανιστήρια καὶ πολλοὺς ἐξευτελισμοὺς οἱ συνοδοὶ στρατιῶτες. Σ' ἓνα γράμμα του στοὺς χριστιανούς στὴ Ρώμη ἔγραφε: «Εὐχομαὶ νὰ φτάσω τὸ γρηγορότερο στὰ θηρία, πὺν θὰ μὲ ρίξουν καὶ θὰ τὰ κολακέψω νὰ μὲ φᾶνε τὸ ταχύτερο καὶ ὅχι ὅπως συμβαίνει κάποτε, πὺν δειλιάζουν καὶ δὲν ἐγγίζουσιν τοὺς ἀνθρώπους πὺν τοὺς ρίχνουν».

Ὁ Ἰγνάτιος πέθανε στὸ ἀμφιθέατρο τῆς Ρώμης. Τὸν κατασπάρξαν τὰ θηρία. Τὸ μαρτύριό του τὸ δέχτηκε μὲ θάρρος καὶ καρτερία. ✓

✓ **4. Διωγμός ἐπὶ Ἀντωνίνου Πίου.** Μαρτύριο τοῦ Πολύκαρπου. Ὁ Ἀντωνίνος Πίος (138-161 μ.Χ.) δὲν εὐνοοῦσε τοὺς διωγμούς. Δὲν τοὺς ἤθελε, ἀλλὰ σὲ πολλὰς περιπτώσεις δὲ μπόρεσε νὰ σώσῃ τοὺς χριστιανούς ἀπὸ τὴ μανία τοῦ ὄχλου. Στὴν ἐποχὴ του μαρτύρησε ὁ ἐπίσκοπος τῆς Σμύρνης Πολύκαρπος.

Καθὼς λένε, ὁ Πολύκαρπος ἦταν μαθητὴς τοῦ εὐαγγελιστῇ Ἰωάννη καὶ εἶχε γίνῃ ἐπίσκοπος στὴ Σμύρνη. Τὸν συνέλαβαν καὶ τὸν ἔφεραν ἐμπρὸς στὸ Ρωμαῖο Κορδάτο, πὺν τὸν παρακινοῦσε νὰ ἀπαρνηθῇ τὸν Κύριο. «Ὁμοσον καὶ ἀπολύσω σε· λοιδόρησον Χριστόν», τοῦ ἔλεγε ὁ Κορδάτος. Καὶ ὁ Πολύκαρπος ἀπάντησε: «Ὁγδόντα ἔξι χρόνια δουλεύω σ' Αὐτὸν καὶ σὲ τίποτε δὲ μὲ ἀδίκησε. Πῶς μπορῶ νὰ βλαστημήσω τὸ βασιλεῖά μου, πὺν μὲ ἔσωσε;».

Γι' αὐτὴ τὴ θαρραλέα ἀπάντηση καὶ ὁμολογία του ὁ Πολύκαρπος καταδικάστηκε νὰ πεθάνῃ στὴ φωτιά. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ φωτιά δὲν τὸν πείραξε, ἀλλὰ τὸν σεβάστηκε, τὸν σκότωσαν μὲ ξίφος. ✓

5. Διωγμός ἐπὶ Μάρκου Αὐρηλίου. Μαρτύριο τῆς Ἀγίας Παρασκευῆς. Ὁ Μάρκος Αὐρηλῖος (161 - 180 μ.Χ.) φημιζόταν σάν ὁ πιὸ ἐνάρετος ἄνθρωπος. Ἔλεγε: «Σκέψου πῶς οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἀδέσφια

σου και ἀγάπησέ τους». Καί ὅμως αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴ σοφὴ σκέψη βρῆκε ἀφορμὴ νὰ κινήσῃ διωγμὸ κατὰ τῶν χριστιανῶν ἀπὸ φυσικὰ φαινόμενα, ποὺ συνέβηκαν στὴν ἐποχὴ τῆς βασιλείας του. Σεισμοὶ εἶχαν συνταράξει τὴν Ἰταλία καὶ τὰ ποτάμια ξεχείλισαν. Ἐγιναν βέβαια καὶ καταστροφές, γιὰ τὶς ὁποῖες κανένας δὲν ἔφταιγε. Τὰ φαινόμενα αὐτὰ ἀνησύχησαν τὸν κόσμον καὶ πολλοὶ τὰ θεώρησαν σὰν κακὰ σημάδια, ποὺ στέλνουν οἱ θεοὶ νὰ προειδοποιήσουν τοὺς ἀνθρώπους. Γιὰ νὰ καθησυχάσῃ τὸν ὄχλον ὁ αὐτοκράτορας, ἐπέτρεψε νὰ γίνουν διωγμοί, γιὰ νὰ ἀποδοθοῦν ὅλα στοὺς χριστιανούς. Αὐτοὶ ἔφταιγαν, γιατί μετὰ τὴν ἀσέβειά τοὺς στοὺς θεοὺς τῶν εἰδώλων προκάλεσαν τὴν ὀργή τοὺς. Τότε μαρτύρησε καὶ ἡ Ἁγία Παρασκευή.

Ἡ Ἁγία Παρασκευὴ γεννήθηκε στὴ Ρώμη περὶ τὸ 138 μ.Χ. Ἦταν τὸ μοναχρὶδο παιδί τῶν γονέων της, οἱ ὅποιοι τῆς ἔδωκαν ἐξαιρετικὴ μόρφωση. Ἀμα πέθαναν οἱ γονεῖς της, ἡ Ἁγία Παρασκευὴ ἦταν 20 χρόνων. Πούλησε τότε ὅλα τὰ υπάρχοντά της καὶ τὰ μοίρασε στοὺς φτωχοὺς. Ὅσοι ἀπὸ αὐτὴ τὴ χριστιανικὴ χειρονομία της ἀνάλαβε ἀποστολικὸ ἔργο. Περνοῦσε ἀπὸ τὶς διάφορες πόλεις καὶ τὰ χωριὰ καὶ κήρυσσε τὴ νέα θρησκεία καὶ τὴ διδασκαλία της. Σπουδαία ἦταν ἡ χριστιανικὴ δράση της. Μὰ δὲν τὴν ἄφησαν. Τὴ συνέλαβαν τὸν καιρὸ τοῦ Ἀντωνίνου Πίου καὶ τὴν ὑπέβαλαν σὲ πολλὰ μαρτύρια, γιὰ ν' ἀρνηθῇ τὴν πίστη της. Ἡ Ἁγία Παρασκευὴ ὅμως ἔδειξε τόσο θάρρος καὶ τόση καρτερία, ὥστε νὰ κινήσῃ τὸ θαυμασμὸ τοῦ αὐτοκράτορα καὶ νὰ τῆς χαρίσῃ τὴ ζωὴ καὶ τὴν ἐλευθερίαν της.

Ἐλεύθερὴ τώρα ἡ Ἁγία Παρασκευὴ συνέχισε τὸ ἀποστολικὸ ἔργο της ὡς τὸν καιρὸ ποὺ ἔγινε αὐτοκράτορας ὁ Μάρκος Αὐρήλιος. Τὴ συνέλαβαν τότε πάλι καὶ τὴν καρατόμησαν, ἀφοῦ πρῶτα τὴν ὑπέβαλαν σὲ φρικτὰ βασανιστήρια.

6. Διωγμὸς ἐπὶ Σεπτιμίου Σεβήρου. Μαρτύριο Ἁγίας Περεπτόνας: Ὁ Σεπτίμιος Σεβήρος βασίλευσε τὸ 193-211 μ.Χ. Τὸ 202 μ.Χ. ἔκαμε διάταγμα, ποὺ ἀπαγόρευε νὰ γίνεται κανεὶς χριστιανός. Ὁ διωγμὸς τότε ἔφτασε ὡς τὴν Αἴγυπτον, τὴν ὑπόλοιπὴν Β. Ἀφρικὴ καὶ τὴ Γαλλίαν. Τότε μαρτύρησε καὶ ἡ Ἁγία Περεπτόνα στὴν Καρχηδόνα.

Ἡ Ἁγία Περεπτόνα δὲ θυσιάσε μονάχα τὴ νεότητά της, ἀλλὰ καὶ τὴ στοργή της ὡς μητέρα στὸ παιδί της γιὰ χάριν τοῦ Κυρίου. Ἦταν 22 χρόνων, ὅταν ἔχασε τὸ σύζυγό της καὶ ἔμεινε χήρα μὲ ἓνα βρέφος, ποὺ θήλαζε ἀκόμα. Οἱ διώκτες της, σκληρότεροι καὶ ἀπὸ τὰ θηρία ἀκόμη, δὲ σεβάστηκαν τὴν ἱερότητα τῆς μητέρας. Συνέλαβαν τὴν Ἁγία καὶ τὴ φυλάκισαν.

Τὴν ἡμέρα τῆς δίκης ὁ πατέρας της κρατώντας τὴν ἀγκαλιά του

τὸ θρόνος της τὴν παρακαλοῦσε μὲ δάκρυα νὰ λυπηθῇ τὸ παιδί της καὶ νὰ θυσιάσῃ στὸν αὐτοκράτορα. Ἦταν ὅμως τόση ἡ ψυχικὴ δύναμη καὶ τὸ ψυχικὸ μεγαλεῖο τῆς Ἀγίας Περπέτουας, ὥστε νὰ φανῇ ἀνώτερη ἀπὸ τὶς ἀνθρώπινες ἀδυναμίες:

— Ὁχι! ἀπάντησε στὶς προτάσεις τῶν δικαστῶν της.

Οἱ δῆμοί της τὴν ὀδήγησαν τότε στὸ ἀμφιθέατρο, ὅπου τὴν ὑπέβαλαν στὸ φρικτὸ μαρτύριο τῶν κερατισμῶν μιᾶς ἄγριας ἀγελάδας. Ἡ Ἀγία δέχτηκε πολλὰ κακώσεις μὲ καρτερία, ὅπως δέχτηκε καὶ τὸ θάνατο, γιατί ἀμέσως μετὰ ὁ δῆμος τὴ θανάτωσε μὲ σφαγὴ.

Ἡ ἐκκλησία μας γιορτάζει τὴ μνήμη της τὴν 1 Φεβρουαρίου.

7. Διωγμὸς ἐπὶ Δεκίου. Ὁ Δέκιος βασίλευσε ἀπὸ τὸ 249 - 251 μ.Χ. Στὸν καιρὸ τῆς βασιλείας του ὁ διωγμὸς τῶν χριστιανῶν ἀποκορυφώθηκε. Ὁ σκληρὸς πολεμιστὴς τῶν Γότθων, ἂν καὶ ἦταν ἀπασχολημένος μὲ τοὺς σκληροὺς πολέμους, βρῆκε ὥστόσο τὸν καιρὸ νὰ δείξῃ τὴν προσήλωσή του στὴν εἰδωλολατρία.

Οἱ χριστιανοὶ καταδιώκονται σὰν ἄγρια θηρία. Τὰ συνηθισμένα βασανιστήρια θεωροῦνται ἀνώδυνα. Γι' αὐτὸ καὶ ἐφευρίσκουν ἄλλα πιὸ φρικιαστικά. Μαστιγώνουν μέχρι αἵματος, ξεριζώνουν τὰ νύχια, γδέρνουν ζωντανούς, τοὺς καίουν, τοὺς σταυρώνουν, τοὺς παραδίδουν σὲ θηρία, τοὺς περιλοῦζουν μὲ καυτὸ λάδι, τοὺς συντρίβουν τὰ κόκαλα κ.ἄ. Ἡ Ρώμη κυριολεκτικὰ μέθυσε μὲ αἷμα χριστιανικὸ.

8. Διωγμὸς ἐπὶ Διοκλητιανοῦ. Ὁ Διοκλητιανὸς εἶχε συνάροντα τὸ Γαλέριο (284-306 μ.Χ.). Ὁ Γαλέριος κατὰ τὸ 303 κατόρθωσε νὰ πείσῃ τὸ συνάροντά του Διοκλητιανὸ νὰ κηρύξῃ διωγμοὺς κατὰ τῶν χριστιανῶν. Ὁ διωγμὸς αὐτὸς πῆρε πολὺ μεγάλη ἔκταση. Ἦταν τόσο σκληρὸς, ὥστε ἡ βασιλεία τοῦ Διοκλητιανοῦ νὰ ὀνομαστῇ ἐποχὴ τῶν μαρτύρων. Καὶ ὅμως ἡ νέα θρησκεία, ὅχι μονάχα δὲν ξεριζώθηκε, ἀλλὰ καὶ θεμελιώθηκε βαθύτερα στὶς συνειδήσεις τῶν ἀνθρώπων.

Τὴν ἐποχὴ αὐτὴ μαρτύρησαν ὁ Ἅγιος Γεώργιος καὶ Ἅγιος Δημήτριος.

Ἀτέλειωτες σελίδες θὰ μπορούσε νὰ ἀποτελέσῃ ὁ κατάλογος τῶν μαρτύρων, ποὺ ἔβρεξαν μὲ τὸ αἷμα τους τὰ θεμέλια τῆς Ἐκκλησίας μας. Ὁ πόθος τῆς αἰώνιας ζωῆς, ἡ νοσταλγία μιᾶς ἄλλης πατρίδας, ποὺ εἶναι ὁλότελα διαφορετικὴ ἀπὸ τὴν πατρίδα τῆς ἐγκόσμιας ζωῆς, γέμιζαν μὲ ἐνθουσιασμό τοὺς μάρτυρες καὶ μὲ ἀδιαφορία γιὰ τὸ βίο στὴ γῆ, ποὺ εἶναι τόσο παροδικός, ἐνῶ στὸν οὐρανὸ εἶναι αἰώνιος. Ἡ ἄκαμπτη ψυχικὴ δύναμη, ποὺ χαρακτηρίζει ὅσους ἐργάζονται γιὰ τὴν κοινωνικὴ ἀνάπλαση, ἔκανε τοὺς μάρτυρες ἀναίσθητους στὰ κάθε εἶδους μαρτύρια,

πὸ μηχανεύονταν οἱ ἄνθρωποι τοῦ σκοταδιοῦ. Γι' αὐτὸ παρὰ τοὺς ἄγριους διωγμούς, παρὰ τὸ ἄφθονο αἷμα τῶν μαρτύρων καὶ τὰ βασανιστήρια ποὺ τοὺς ἐπέβαλαν, ὁ χριστιανισμὸς δὲ σταμάτησε τὴ θριαμβευτικὴ πορεία του.

25. Μάρτυρες τῆς χριστιανικῆς Θρησκείας

α. Ὁ Ἅγιος Δημήτριος

Ὁ Ἅγιος Δημήτριος εἶναι ὁ πρὸ πολλὴν τιμημένος Ἅγιος τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἰδιαίτερα ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία εἶναι σταθερὰ δεμένη μὲ τὸ ὄνομά του μὲ πολλὰς παραδόσεις.

Ὁ Δημήτριος γεννήθηκε στὴ Θεσσαλονίκη ἀπὸ ἐπιφανῆ οἰκογένεια καὶ ὑπηρετοῦσε σὰν ἀξιωματικούς τὴν ἐποχὴ τοῦ Διοκλητιανοῦ. Σὰν ἀξιωματικὸς διακρινόταν γιὰ τὸ ἥθος του καὶ τὶς στρατιωτικὰς ἀρετὲς του. Θερμὸς ὁπαδὸς τοῦ χριστιανισμοῦ, ὄχι μονάχα δὲν ἔπαιρνε καμιά προφύλαξη καὶ δὲν ἔκρυβε τὶς χριστιανικὲς του πεποιθήσεις, μὰ ἀντίθετα δημιουργοῦσε χριστιανικὴ κίνηση ἀνάμεσα στοὺς νέους τῆς Θεσσαλονίκης.

Ὅταν βγῆκε μιὰ διαταγὴ, ποὺ ὄριζε φυλάκιση καὶ θάνατο σὲ ὅσους δὲν ἀποκήρυσσαν τὸ χριστιανισμό, ὁ Δημήτριος ἐξακολούθησε τὸ ἔργο του χωρὶς νὰ ὑπολογίῃ τὶς διαταγὰς καὶ τοὺς κινδύνους. Τὸν συνέλαβαν λοιπὸν κατὰ τὸ 303 καὶ τὸν φυλάκισαν.

Τὴν ἴδια ἐποχὴ γίνονταν παλαιστικοὶ ἀγῶνες στὸ στάδιο τῆς Θεσσαλονίκης. Στοὺς ἀγῶνες αὐτοὺς προκαλοῦσε κάθε νέο, ποὺ ἤθελε νὰ μετρηθῇ μαζί του, ἓνας πολὺ ρωμαλέος Ρωμαῖος, ὁ Λυαῖος.

Τὴν πρόκληση τὴ δέχτηκε ὁ Νέστορας, ἓνας νέος τῆς Θεσσαλονίκης, ὁπαδὸς τοῦ Δημητρίου. Πρὶν ὅμως ἀγωνιστῇ, πῆγε στὴ φυλακὴ νὰ ἐπισκεφτῇ τὸ Δημήτριο. Ὁ Δημήτριος τὸν ἐνθάρρυνε καὶ τὸν εὐλόγησε μὲ τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ στὸ μέτωπο.

Ὁ ἀγὼνας τῶν δύο ἀντιπάλων εἶχε μεγάλο ἐνδιαφέρον, γιατί σ' αὐτὸν τὸν ἀγῶνα συγκρούεται ὁ Χριστιανισμὸς μὲ τὴν εἰδωλολατρία. Ὁ Νέστορας λοιπὸν δὲν πάλευε γιὰ τὴν προσωπικὴ του ἀνάδειξη, ἀλλὰ γιὰ τὴν ἀνάδειξη τῆς θρησκείας του, ποὺ τόσο τὴν κατάρρεχε ὁ κόσμος τῆς εἰδωλολατρίας. Ἀπ' αὐτὸ καὶ ἡ ψυχικὴ του δύναμη, ἐνισχυμένη καὶ μὲ τὴν εὐλογία τοῦ Δημητρίου, γιγαντώθηκε σὲ σημεῖο νὰ γίνῃ ἀκατάβλητος ἀγωνιστής, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ νικήσῃ τὸν ὑπερφίαλο Λυαῖο καὶ τὸν κόσμο ποὺ ἀντιπροσώπευε, τὸν εἰδωλολατρικὸν κόσμον.

Ὅσοι ἦταν χριστιανοὶ πανηγύριζαν τὴ νίκη τοῦ Νέστορα καὶ δόξασαν τὸ Θεό, ποὺ χάριε στὴν ἐπέμβασή του, μὲ τὴν εὐλογία τοῦ Δημητρίου.

Ο Άγιος Δημήτριος

νικήθηκε ὁ Λυαῖος. Ὅσοι ἦταν εἰδωλολάτρες, ἀντίθετα, θεώρησαν προσβολή τους τὴ νίκη τοῦ Νέστορα, τοῦ χριστιανοῦ ποὺ νίκησε τὸν εἰδωλολάτρη.

Οἱ πληροφορίες αὐτὲς ἔφτασαν καὶ στὸν αὐτοκράτορα, ὅτι δηλ. ὁ Δημήτριος εἶναι ὁ κυριότερος ὑπαίτιος τῆς νίκης τοῦ χριστιανοῦ, γιατί πρὶν ἀπὸ τὸν ἀγώνα ἔδωσε τὴν εὐλογία του στὸ νικητὴ. Ὁ αὐτοκράτορας διέταξε νὰ ἀποκεφαλίστοῦν καὶ ὁ Δημήτριος καὶ ὁ Νέστορας. Ἡ νίκη ὅμως τοῦ χριστιανισμοῦ δὲ μποροῦσε νὰ θανατωθῇ. Ἐμεινε στὶς χριστιανικὲς καρδιὲς ζωντανὸς σύμβουλος θάρρους καὶ πίστεως.

Ἡ παράδοση ἀναφέρει πὼς ἀπὸ τὸν τάφο τοῦ Δημητρίου ἀνάβλυσε μύρο. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Ἅγιος ὀνομάζεται μυροβλήτης. Ἡ Θεσσαλονίκη τὸν τιμᾷ σὰν πολιοῦχο της. Ἐπάνω στὸν τάφο του ἔκαμαν μεγάλοπρεπο ναὸ καὶ γιορτάζουν τὴ μνήμη του στὶς 26 Ὀκτωβρίου.

Ἀπολυτίκιο

Μέγαν εὗρατο ἐν τοῖς κινδύνοις, Σὲ ὑπέρμαχον ἢ οἰκουμένη, ἀθλοφόρε τὰ ἔθνη τροποῦμενον. Ὡς οὖν Λυαῖον καθεῖλες τὴν ἔπαρσιν ἐν τῷ σταδίῳ θαρρύνας τὸν Νέστορα, οὕτως ἅγιε, μεγαλομάρτυς Δημήτριε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἱκέτευε, δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

6. Ὁ Ἅγιος Γεώργιος.

Ὁ Ἅγιος Γεώργιος γεννήθηκε μετὰ τὸ 250 στὴν Καππαδοκία ἀπὸ ἐπιφανῆ οἰκογένεια. (Ἄλλοι λένε πὼς γεννήθηκε στὴ Λύδδα τῆς Παλαιστίνης).

Ἀπὸ τὴ νεαρή του ἡλικία ὁ Γεώργιος ἔγινε χριστιανός, διακρίθηκε στὸ στρατὸ καὶ ἔγινε χιλιάρχος.

Ὅταν πέθαναν οἱ γονεῖς του, ὁ Γεώργιος χάρισε στοὺς δούλους του καὶ στοὺς αἰχμαλώτους τὴν ἐλευθερία τους καὶ μοίρασε τὴν περιουσία του στοὺς φτωχοὺς.

Στοὺς διωγμοὺς ἐναντίον τῶν χριστιανῶν ἀρνήθηκε νὰ πάρῃ μέρος. Ὁμολόγησε μάλιστα πὼς κι αὐτὸς εἶναι χριστιανός.

Ὁ Διοκλητιανὸς ἀγαποῦσε πολὺ τὸ Γεώργιο, γιὰ τὸ ἥθος του καὶ γιὰ τὴν ἀντρεία του καὶ δὲν ἤθελε νὰ τὸν θανατώσῃ. Τὸν διατάζει λοιπὸν νὰ ἀρνηθῇ τὸ χριστιανισμὸ μὲ τὴν ὑπόσχεση πὼς θὰ τοῦ προσφέρῃ μεγάλες τιμές. Ὁ Γεώργιος ὅμως ἀρνήθηκε τὶς προσφορὰς αὐτὲς καὶ ἔμεινε πιστὸς στὸ χριστιανισμὸ, ἂν καὶ τὸν ὑπέβαλαν σὲ φρικτὰ βασανιστήρια. Στὸ τέλος τὸν ἀποκεφάλισαν (303 μ.Χ.). Τὸ λείψανό του τὸ ἔθαψαν στὴ Λύδδα. Ἐπάνω στὸν τάφο του ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος ἔχτισε ναὸ πρὸς τιμὴν του.

Ὁ Ἅγιος Γεώργιος

Ὁ Γεώργιος βρῖσκει στήν κάθε χριστιανική ψυχή τρυφερή λατρεία. Ἡ νιότη του, ἡ ὁμορφιά του καί ἡ ἀντρεία του γοητεύουν μέ τήν ἀκτινοβολία τους ὅλες τίς χριστιανικές ψυχές. Ἡ μνήμη του γιορτάζεται στίς 23 Ἀπριλίου.

Ἀπολυτίκιο

Ὡς τῶν αἰχμαλώτων ἐλευθερωτής καί τῶν πτωχῶν ὑπερασπιστής, ἀσθενούντων ἰατρός, βασιλέων ὑπέρμαχος, τροπαιοφόρε, μεγαλομάρτυς Γεώργιε, πρέσβευε Χριστῷ τῷ Θεῷ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

1. 'Ο Μέγας Κωνσταντίνος προστάτης τῆς νέας θρησκείας

α. 'Ο Μέγας Κωνσταντίνος αὐτοκράτορας στὴ Δύση

'Ο Μ. Κωνσταντίνος γεννήθηκε κατὰ τὸ ἔτος 274 μ.Χ. στὴ Νύσσα τῆς σημερινῆς Σερβίας. Πατέρας του ἦταν ὁ Κωστάντιος Χλωρός, στρατηγὸς τότε, καὶ μητέρα του ἡ Ἑλένη.

'Ο τότε αὐτοκράτορας τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους Διοκλητιανὸς ἀπὸ ἐκτίμηση στὰ ἑκτακτά ἠθικά προσόντα καὶ τὰ πνευματικά χαρίσματα τοῦ Κωνσταντίνου, ποὺ τὸν χαρακτηρίζαν ἀπὸ τὴ νεότητά του, τὸν προστάτευε καὶ τὸν προοίδιασε σὲ χιλιάρχο.

'Αργότερα τὸ μεγάλο ρωμαϊκὸ κράτος χωρίστηκε σὲ τέσσερα τμήματα. Δύο στὸ ἀνατολικὸ τμήμα καὶ δύο στὸ δυτικὸ. Καθένα ἀπὸ τὰ τμήματα αὐτὰ εἶχε τὸ δικό του αὐτοκράτορα - καίσαρα. 'Ο πατέρας τοῦ Κωνσταντίνου, ὁ Κωστάντιος Χλωρός, ἔγινε καίσαρας στὶς δυτικὲς ἐπαρχίες τοῦ ρωμαϊκοῦ κράτους, δηλ. στὴ Γαλατία, τὴν Ἰσπανία καὶ στὴ Βρετανία.

Κατὰ τὸ ἔτος 306 μ.Χ. πέθανε ὁ Κωστάντιος καὶ ὁ στρατὸς ὁμόφωνα ἀνάδειξε αὐτοκράτορα τὸν Κωνσταντίνου μὲ ἐπευφημίες. Τὴν ἐποχὴ αὐτὴ ὁ Κωνσταντίνος δὲν εἶναι χριστιανός. Εἶναι ἀπλῶς φίλος καὶ προστάτης τῶν χριστιανῶν, ὅπως καὶ ὁ πατέρας του. Καὶ ἐνῶ στὰ ἄλλα τμήματα τῆς αὐτοκρατορίας οἱ συνάρχοντες τοῦ Κωνσταντίνου συνέχιζαν τοὺς φοβεροὺς διωγμοὺς κατὰ τῶν χριστιανῶν, στὸ δικό του κράτος οἱ χριστιανοὶ βρίσκουν θερμὴ προστασία.

'Η ἐποχὴ αὐτὴ εἶναι ἐποχὴ μὲ μεγάλες ἀνησυχίες. 'Η εἰδωλολατρία ἔχει κλονιστῇ. Οἱ ἄνθρωποι ἀναζητοῦν ἓνα ἠθικὸ στήριγμα, ἓνα Θεὸ ἰσχυρό, ποὺ νὰ ἀντικαταστήσῃ τὸ χάος τῆς ἀμφιβολίας, ποὺ κυριαρχοῦσε στὶς ψυχὲς τῶν ἀνθρώπων.

Στὴν αὐλὴ τοῦ Κωνσταντίνου πνέει ἄνεμος χριστιανικός. 'Η μητέ-

ρα του 'Ελένη και ἡ ἀδελφή του Κωνσταντία εἶναι ὁπαδοὶ τῆς νέας θρησκείας καὶ ἀσκοῦν σοβαρὴ ἐπίδραση στὶς σκέψεις τοῦ Κωνσταντίνου, πού ὕστερα ἀπὸ τὴν ταραχώδη ζωὴ τῶν πολέμων ἀναζητᾷ τὴ γαλήνη.

6. Τὸ δράμα τοῦ Κωνσταντίνου

Κατὰ τὸ 311 μ.Χ. στὴ δύση βασιλεύουν ὁ Κωνσταντῖνος καὶ ὁ Μαξέντιος. Τὸ κράτος τοῦ Κωνσταντίνου εἶναι τὸ πιὸ εὐνομούμενο ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα, πού ἀποτελοῦν τὴν ἀπέραντη ρωμαϊκὴ αὐτοκρατορία.

Ὁ Μαξέντιος, ἐπειδὴ ἔχει ἔδρα του τὴ Ρώμη, πού ἦταν ἡ καρδιὰ τῆς αὐτοκρατορίας, φιλοδοξεῖ καὶ ἐτοιμάζεται νὰ κατακτήσῃ ὁλόκληρὴ τὴ δύση καὶ νὰ μείνῃ μόνος αὐτὸς αὐτοκράτορας στὸ δυτικὸ τμήμα.

Ὁ Κωνσταντῖνος ὅμως προλαβαίνει κάθε ἐκδήλωση τοῦ Μαξέντιου καὶ εἰσβάλλει στὴν Ἰταλία βαδίζοντας κατὰ τῆς Ρώμης. Ὁ στρατὸς του εἶναι τρεῖς φορὲς λιγότερος ἀπὸ τὸ στρατὸ τοῦ Μαξέντιου. Μὰ ὁ Κωνσταντῖνος δὲν ἀνησυχεῖ γι' αὐτό. Ἀνησυχεῖ, γιατί ὁ στρατὸς του ἔχει τὴν πρόληψη ὅτι τὸ ἔδαφος τῆς Ἰταλίας εἶναι ἱερό, ὅπως καὶ τὸ θεῖο Καπιτώλιο καὶ ἡ καταπάτησή του εἶναι ἀνόσια πράξη. Διστάζει λοιπὸν ὁ Κωνσταντῖνος νὰ προχωρήσῃ κατὰ τῆς Ρώμης. Μεγάλῃ ἀγωνίᾳ τὸν βασανίζει. Τὰ παίζει ὅλα γιὰ ὅλα. Εἶναι γι' αὐτὸ περιλυπὸς καὶ προσπαθεῖ νὰ βρῇ κάποιον τρόπο νὰ ἐπιτύχῃ τὴ νίκη.

Στὴν ἀπελπισία του ὑψώνει τὴν ψυχὴ του στὸ Θεὸ τῶν χριστιανῶν καὶ βυθίζεται σὲ ἔκσταση προσευχῆς. Ξαφνικά — εἶναι Σεπτέμβριος τοῦ 312 — ἐνῶ εἶναι μεσημέρι, βλέπει στὸν οὐρανὸ φωτεινὸ σημεῖο μὲ ἑξαιρετικὴ λάμψη. Φαινόταν φωτεινὸς σταυρὸς καὶ ἐπάνω στὸ σταυρὸ φωτεινὰ γράμματα, πού ἔλεγαν: «ΕΝ ΤΟΤΤΩ ΝΙΚΑ».

Ἡ μέρα πέρασε καὶ τὴ νύχτα ὁ Κωνσταντῖνος εἶδε στὸ ὄνειρό του τὸν Ἰησοῦ νὰ τοῦ δείχνῃ τὸ ἴδιο ἐκεῖνο σημεῖο, πού εἶχε δεῖ στὸν οὐρανό, τὸ φωτεινὸ σταυρὸ, καὶ νὰ τὸν παρὰκινῇ νὰ τὸ ἀναπαραστήσῃ.

Ὅταν ξύπνησε, ἔδωσε τὴν ἐξήγησή του ὅτι ὁ Χριστὸς ἔρχεται βοηθὸς του τὴν πιὸ κρίσιμη στιγμή τοῦ ἀγώνα του. Διατάζει ἀμέσως καὶ κατασκευάζουν μιὰ σημαία ὅμοια μὲ τὸ δραμά του. Εἶναι ἡ πρώτη χριστιανικὴ σημαία αὐτὸ τὸ λ α β α ρ ο.

Μόλις ὑψώθηκε τὸ λάβαρο, ἡ λάμψη τῆς πίστεως στὸ Χριστὸ πλημμύρισε τὶς καρδιὲς ὅλων τῶν χριστιανῶν καὶ ἐκείνων ἀκόμα πού δὲν πίστευαν στὸ Χριστό. Ἐξαφανίστηκαν οἱ δισταγμοὶ ἀπὸ τὴν ψυχὴ τοῦ αὐτοκράτορα καὶ ἡ πίστη γιὰ μιὰ νίκη ὁλοκληρωτικὴ κατατλημυρίζει ὅλες τὶς καρδιές.

Ὁ Κωνσταντῖνος ἐπιτίθεται στὸ Μαξέντιο, νικάει τὸ στρατὸ του καὶ τὸν διασκορπίζει. Ἀνάμεσα στοὺς νεκροὺς εἶναι καὶ ὁ ἴδιος ὁ Μαξέν-

τιος. Τὴν ἐπομένη ἀπὸ τὴ μάχη, τὸ Λάβαρο καὶ οἱ πιστοὶ τοῦ μπαίνουν νικητὲς στὴ Ρώμη.

Τὸν ἐπόμενο χρόνο — 313 — ὁ Κωνσταντῖνος καὶ ὁ συνάρχοντας τοῦ Λικίνιος ὑπογράφουν διάταγμα, μὲ τὸ ὁποῖο ἐπιβάλλεται ἡ ἀνεξιθρησκεία. Χριστιανοὶ καὶ εἰδωλολάτρεις εἶναι πιά ἴσοι ἀπέναντι στοῦ νόμο. Στὰ τέλη τοῦ 324 ὁ Κωνσταντῖνος ἔγινε κύριος σὲ ὅλο τὸ ἀπέραντο ρωμαϊκὸ Κράτος καὶ ἐπέβαλε τὴν ἀνεξιθρησκεία, νὰ εἶναι δηλαδὴ ὁ καθένας ἐλεύθερος νὰ λατρεύῃ ὅποιον θεὸ θέλει. «Μηδεὶς τὸν ἕτερον παρενοχλήτω ἕκαστος ὅπερ ἡ ψυχὴ βούλεται, τοῦτο καὶ πράττετω». Ἀπὸ τότε ἡ εἰδωλολατρία φανέρωσε τὶς μεγάλες ἀδυναμίες τῆς καὶ παρουσίασε τὴν κάμψη, ποὺ κατὰληξε στοῦ θρίαμβου τοῦ χριστιανισμοῦ.

γ. Οἱ αἵρέσεις

Ὅταν ἔπαψαν οἱ διωγμοὶ τῶν χριστιανῶν, ἐμφανίστηκαν διάφορες αἵρέσεις, κηρύγματα δηλ. ἀντίθετα μὲ τὴ χριστιανικὴ διδασκαλία. Ἐξαιτίας τούτων συντάραξαν τὴν ἐκκλησίαν διάφορες συζητήσεις ἀνάμεσα στοὺς αἵρετικούς καὶ τοὺς γνήσιους χριστιανούς, γιατί γίνονταν μὲ φανατισμὸ καὶ ὄχι μὲ τὴν ἀδελφικὴ ἀγάπη, ποὺ δίδασκε τὸ Εὐαγγέλιο. Οἱ αἵρέσεις δημιούργησαν πολλὰς φορὰς φοβερὸ μίσος ἀνάμεσα στοὺς χριστιανούς καὶ ἔγιναν αἰτία νὰ χυθῇ καὶ χριστιανικὸ αἷμα ἀκόμα.

Τὶς αἵρέσεις ἡ Ἐκκλησία τὶς ἀντιμετώπισε μὲ τὶς Οἰκουμένικες Συνόδους, ποὺ διατύπωσαν ὀρθὰ καὶ μὲ σαφήνεια τὴ χριστιανικὴ διδασκαλία στὰ σημεῖα ἐκεῖνα, ποὺ τὰ διέστρεφαν οἱ αἵρέσεις.

Στὶς Οἰκουμενικὰς Συνόδους ἔπαιρναν μέρος οἱ Ἐπίσκοποι, ποὺ ἀντιπροσώπευαν τὶς Ἐκκλησίες τῆς Οἰκουμένης.

Οἱ ἀποφάσεις τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων λέγονται καὶ εἶναι δόγματα, ὅροι, σύμβολα, ἐφόσον ἀναφέρονται στὴ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας. Ὅσες ἀναφέρονται στὴ λατρεία καὶ στὴ διοίκηση λέγονται Κανόνες.

Οἱ ἀποφάσεις τῶν Συνόδων ἦταν θεόπνευστες. Οἱ αὐτοκράτορες τὶς ἐπισημοποίησαν μὲ νόμους. Τὶς ἔκαμαν νόμους τοῦ κράτους.

Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου ὡς τὴν ἐποχὴ τοῦ σχίσματος τῶν Ἐκκλησιῶν, ἔγιναν ἑπτὰ Οἰκουμενικὰς σύνοδοι.

δ. Αἵρεση τοῦ Ἀρείου, πρώτη οἰκουμενικὴ σύνοδος

Ὁ μεγαλύτερος κίνδυνος γιὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ γιὰ τὸ κράτος προερχόταν ἀπὸ τὴν αἵρεση τοῦ Ἀρείου.

Ὁ Ἀρειὸς γεννήθηκε στὴ Λιβύη καὶ ἦταν πρεσβύτερος στὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἀλεξανδρείας, ὅπου ἦταν ἐπίσκοπος ὁ γέροντας Ἀλέξανδρος.

Ὁ Ἄρειος εἶναι νέος μὲ ἑκτακτὴ εὐφυΐα καὶ ἐρευνητικὸ πνεῦμα, ἀλλὰ καὶ δεινὸς ῥήτορας καὶ διδάσκει πῶς ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι πλάσμα τοῦ Θεοῦ, δηλ. ἓνας τέλειος ἄνθρωπος, ποὺ τὸν δημιούργησε ὁ Θεὸς πρὶν νὰ δημιουργήσῃ τὸν κόσμον.

Ἡ διδασκαλία αὐτὴ τοῦ Ἀρείου ἄρχισε τὸ 318 μ.Χ. καὶ διαδόθηκε μὲ μεγάλη ταχύτητα καὶ πέρα ἀπὸ τὴν Ἀφρική. Ἐφτάσε ὡς τὴν Παλαιστίνη καὶ τὴ Νικομήδεια, ποὺ ἦταν ἄλλοτε πρωτεύουσα τοῦ Διοκλητιανοῦ. Ἡ αἵρεση μὲ τὴν ἐξάπλωσὴ της ἀναταράζει τὴν Ἐκκλησίαν. Καὶ ἐπειδὴ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀλεξάνδρειας μὲ τὴ σύνοδο τῆς Νίκαιας δὲν κατορθώνει νὰ ἐξουδετερώσῃ τὸν κίνδυνον, ἀνάλαβε ὁ Κωνσταντῖνος νὰ σβήσῃ τὴν πυρκαϊά, ποὺ ἄναψε ὁ Ἄρειος.

Ὁ Κωνσταντῖνος σκέφτηκε πῶς, γιὰ νὰ ξανάρθῃ ἡ ἐνότητα στὴν Ἐκκλησίαν, χρειάζοταν ἡ δική του ἐπέμβαση. Κάλεσε λοιπὸν ὅλους τοὺς ἐπισκόπους τῆς αὐτοκρατορίας σὲ σύνοδο στὴ Νίκαια τῆς Βιθυνίας τὸ 325 μ.Χ. Τοὺς πλήρωσε μάλιστα τὰ μεταφορικά τους ἔξοδα καὶ φρόντισε γιὰ τὴ διαμονή τους στὴ Νίκαια ὅσο καιρὸ θὰ διαρκοῦσε ἡ σύνοδος.

Στὴν πρώτη αὐτὴ Οἰκουμενικὴ σύνοδο πῆραν μέρος 318 πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. Ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς ἦταν καὶ ὁ ἐπίσκοπος ἀπὸ τὴν Κύπρο, ὁ θαυματουργὸς Σπυρίδων, ὁ ἐπίσκοπος Μύρων τῆς Λυκίας Νικόλαος, ὁ νεαρὸς Ἀθανάσιος, ὁ πιὸ σοβαρὸς ἀντίπαλος τοῦ Ἀρείου, καὶ ἄλλοι.

Τὴν ἑναρξὴ τῆς συνόδου τὴν κήρυξε ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος, ὁ ὁποῖος δὲν ἔφυγε, ἀλλὰ ἔμεινε ἀνάμεσα στοὺς συνοδικοὺς καὶ φρόντιζε μὲ τὸ γλυκὸ τρόπο τοῦ αὐτοκράτορα νὰ περιορίζῃ τὴν ὀρμητικότητα τῶν ἀντιπάλων.

Ὑστερα ἀπὸ πολλὰς ὁμιλίες καὶ συζητήσεις μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς συνόδου, ὁ Ἄρειος καὶ ἡ διδασκαλία του καταδικάστηκαν. Καὶ γιὰ νὰ μὴν ὑπάρχῃ στὸ μέλλον καμιὰ ἀμφισβήτηση σὲ ὅσα συζητήθηκαν ἡ σύνοδος συνέταξε τὰ ἑπτὰ πρῶτα ἄρθρα τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως. Στὸ τέλος τοῦ συμβόλου πρόσθεσαν καὶ ἀναθεματισμὸ γιὰ κεῖνον, ποὺ θὰ ἔλεγε ἀντίθετα περὶ τοῦ «Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ».

Σ' αὐτὴ τὴ σύνοδο οἱ πατέρες ἀποφάσισαν καὶ γιὰ μερικὲς ἄλλες διαφορές, ποὺ προκαλοῦσαν σύγχυση στὴν Ἐκκλησίαν. Μιὰ ἀπὸ τίς ἀποφάσεις αὐτὲς εἶναι καὶ ὁ προσδιορισμὸς τοῦ Πάσχα, πότε πρέπει νὰ γιορτάζεται καὶ ὄρισαν τὴν πρώτη Κυριακὴ μετὰ τὴν πανσέληνον τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας.

ε. Ἡ Ἁγία Ἑλένη

Τρεῖς αἰῶνες ἔχουν περάσει ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ποὺ συνέβη τὸ μεγάλο

δράμα τοῦ σταυρικοῦ θανάτου τοῦ Κυρίου. Στὸ διάστημα αὐτὸ ἔχουν γίνεи μεγάλες καταστροφές στὴν Ἱερουσαλήμ. Ἐπάνω στὰ ἐρείπια τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομώντα εἶχε χτιστῇ ναὸς τοῦ Δία. Ὅ,τι δὲν εἶχαν καταστρέψει οἱ πόλεμοι, τὸ ἐξαφάνισε ὁ θρησκευτικὸς φανατισμός. Οἱ περιπέτειες τῶν Ἰουδαίων καὶ οἱ διωγμοὶ τῶν χριστιανῶν εἶχαν σβήσει τὴν ἀνάμνηση τῶν ἱερῶν τόπων.

Τώρα ποὺ ἔχει ἐπικρατήσει ἀπόλυτα ὁ χριστιανισμός, ἡ βασιλομήτωρ Ἑλένη ἀποφάσισε νὰ ἀποκαλύψῃ τοὺς Ἁγίους Τόπους. Τοὺς ἐπισκέφτηκε κατὰ τὸ 327 καὶ ἀναζήτησε ὅλα τὰ σημεῖα, στὰ ὁποῖα ἔζησε καὶ δίδαξε ὁ Χριστός.

Ὅποτερα ἀπὸ πολλὰ καὶ ἐπίμονες ἔρευνες καὶ ἀνασκαφές κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίβλεψη τῆς Ἁγίας Ἑλένης βρέθηκε ὁ Πανάγιος Τάφος τοῦ Κυρίου καὶ ὁ Τίμιος καὶ Ζωοποιὸς Σταυρός.

Ἡ εἶδηση ἔφτασε πολὺ γρήγορα στὸν αὐτοκράτορα, ὁ ὁποῖος χάρηκε καὶ διέταξε νὰ ἀνεγερθῇ ἔπάνω στὸν Πανάγιο Τάφο ναός.

Ὁ Τίμιος Σταυρὸς κλείστηκε σὲ ἀργυρὴ λάρνακα. Ἡ Ἁγία Ἑλένη πῆρε μαζί της ἓνα μικρὸ μέρος τοῦ Σταυροῦ καὶ δύο ἀπὸ τὰ καρφιά.

Φρόντισε ὥστε νὰ γίνουν τὰ θεμέλια τοῦ ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Σωτήρα καὶ ἔπειτα ἀναχώρησε ἀπὸ τὴν Ἰουδαία.

Λίγον καιρὸ μετὰ καὶ σὲ ἡλικία 80 χρονῶν ἡ Ἀγία Ἑλένη πέθανε στὶς ἀρχὲς τοῦ 328 μ.Χ. Τὸ σῶμα της τὸ μετακόμισαν στὴ Ρώμη.

στ. Ἡ κτίση τῆς Κωνσταντινουπόλεως

Ἀφοῦ ὁ Κωνσταντῖνος πραγματοποίησε τὴν ἐνότητα τοῦ κράτους του, ἔπρεπε νὰ δημιουργήσῃ καὶ μιὰ πρωτεύουσα στὸ κέντρο τῆς αὐτοκρατορίας. Ἡ Ρώμη δὲν ἦταν ἀρκετὰ χριστιανική, γιὰ νὰ χρησιμοποιηθῇ γιὰ πρωτεύουσα τοῦ κράτους, ποὺ ἀναμορφώνεται μὲ τὸ χριστιανισμό. Ὁ Κωνσταντῖνος διάλεξε γιὰ πρωτεύουσα τοῦ κράτους του τὸ Βυζάντιο. Ἡ θέση τοῦ Βυζαντίου εἶναι στὴν καρδιά τῆς αὐτοκρατορίας. Εἶναι ἡ γέφυρα ποὺ ἀνταμώνει τὴ δύση μὲ τὴν ἀνατολή, τὸ βορὰ μὲ τὸ νότο. Πολλὰ λοιπὸν τὰ πλεονεκτήματά της.

Τὸ Νοέμβριο τοῦ 325 μ.Χ. ὁ ἴδιος ὁ αὐτοκράτορας χάραξε τὴν περίμετρο τῆς νέας πρωτεύουσας καὶ τὸ 330 ἡ ἔδρα τοῦ κράτους μεταφέρθηκε ἐκεῖ.

Ἡ Κωνσταντινούπολη ἔγινε τὸ προπύργιο τοῦ χριστιανισμοῦ, ὁ φάρος τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ, τὸ στήριγμα καὶ ὁ προμαχῶνας τῆς πολιτισμένης ἀνθρωπότητας ἐπὶ 1.128 χρόνια.

ζ. Θάνατος τοῦ Κωνσταντίνου

Κατὰ τὸ 337 ὁ Κωνσταντῖνος, ἐνῶ ἐτοιμαζόταν νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῶν Περσῶν, ἀρρώστησε σοβαρά. Ἐπειδὴ προέβλεπε τὸ θάνατό του, βαφτίστηκε καὶ μετὰ τρεῖς μέρες, στὶς 21 τοῦ Μαΐου, γιορτὴ τῆς Πεντηκοστῆς, πέθανε.

Ὁ μεγάλος νεκρὸς μεταφέρθηκε στὴν Κωνσταντινούπολη καὶ θάφτηκε στὸν ἑτοιμο τάφο του στὸ ναὸ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων.

Στὸν Κωνσταντῖνο οἱ εἰδωλολάτρες ἀπέδωσαν θεϊκὲς τιμές, ἐνῶ οἱ χριστιανοὶ τὸν ἔταξαν στὴ θέση τῶν ἁγίων, καὶ αὐτὸν καὶ τὴ μητέρα του, τὴν Ἀγία Ἑλένη. Τὴ μνήμη τους τὴ γιορτάζουμε στὶς 21 Μαΐου.

Ἀπολυτίκιο

Τοῦ Σαυροῦ σου τὸν τύπον ἐν οὐρανῷ θεασάμενος καὶ ὡς ὁ Παῦλος τὴν κλῆσιν οὐκ ἐξ ἀνθρώπων δεξάμενος ὁ ἐν βασιλεῦσιν Ἀπόστολός σου Κύριε, βασιλεύουσιν πόλιν τῇ χειρὶ σου παρέθετο, ἦν περίσωζε διὰ παντὸς ἐν εἰρήνῃ, πρεσβεΐαις τῆς Θεοτόκου, μόνε φιλάνθρωπε.

2. 'Ο Μέγας 'Αθανάσιος

'Ο Μέγας 'Αθανάσιος γεννήθηκε στην 'Αλεξάντρεια περί τὸ 295 μ.Χ. ἀπὸ Ἑλλήνες χριστιανούς.

Λένε πὼς ὁ 'Αθανάσιος στὴν παιδική του ἡλικία, ἐκεῖ πὺν ἔπαιζε, βάφτιζε στὴ θάλασσα παιδιὰ εἰδωλολατρῶν καὶ πὼς ὁ πατριάρχης 'Αλέξανδρος ἀναγνώρισε ὡς ἔγκυρες αὐτὲς τὶς βαπτίσεις, γιατί, κατὰ τὴν τελετὴ πὺν γινόταν, εἶχαν τηρηθῇ ὅλοι οἱ κανόντες τῆς ἐκκλησίας. Ὅστερα ἀπὸ τοῦτο ὁ πατριάρχης πῆρε στὴν προστασία του τὸ νεαρὸ 'Αθανάσιο καὶ ἐνδιαφέρθηκε γιὰ τὴν ἀρετὴ μὀρφωσῆ του.

Σὲ ἡλικία 24 χρόνων ὁ 'Αθανάσιος ἔγινε διάκονος.

Ὅταν τὸ 325 ἔγινε ἡ πρώτη Οἰκουμενικὴ σύνοδος, ὅπου δόθηκε ἡ μάχη τῆς ὀρθοδοξίας πρὸς τὸν 'Αρειανισμό, ὁ 'Αθανάσιος, ἂν καὶ ἀπλὸς διάκονος, ἔδειξε ζῆλο καὶ τόλμη, ἀλλὰ καὶ σπάνια ρητορικὴ ἱκανότητα. Εἶναι ὁ πιὸ σοβαρὸς καὶ ὁ πιὸ μαχητικὸς ἀντίπαλος τοῦ 'Αρείου. Τὸ ὄνομά του γίνεται σύμβολο τῆς ὀρθοδοξίας.

Κατὰ τὸ 328, πὺν πέθανε ὁ πατριάρχης 'Αλέξανδρος, ὁ κλῆρος καὶ ὁ λαὸς στὴν 'Αλεξάντρεια αὐτὸν διάλεξαν γιὰ νέο πατριάρχη, διάδοχο τοῦ 'Αλεξάνδρου, ἂν καὶ εἶχε ἡλικία 33 χρόνων μονάχα. Ἡ ἐποχὴ αὐτὴ εἶναι ἡ πιὸ κρίσιμη γιὰ τὴν ἐκκλησίαν ἐξαιτίας τοῦ 'Αρειανισμοῦ, πὺν προόδευε.

Οἱ ὀπαδοὶ τοῦ 'Αρείου προσπαθοῦσαν μὲ συκοφαντίες νὰ τὸν ἐξοντώσουν καὶ κατορθώνουν νὰ τὸν στείλουν ἐξορία κατ' ἐπανάληψη. Τὴν πρώτη φορὰ τὸν ἔστειλαν σὲ μιὰ πόλιν στὴ Γαλλία. Ἡ ἐξορία του τότε κράτησε ὡς τὸν καιρὸ πὺν πέθανε ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος. Τὴ δεύτερη φορὰ τὸν ἔστειλαν στὴ Ρώμη, ἐνῶ στὸν πατριαρχικὸ θρόνο ἦταν ὁ Γρηγόριος. Ὅταν πέθανε ὁ Γρηγόριος, γύρισε στὴν 'Αλεξάντρεια ὁ 'Αθανάσιος καὶ ἐπὶ δέκα χρόνια ἔμεινε ἀνενόχλητος.

Ἀπὸ τὶς συκοφαντίες τῶν ἀντιπάλων του ἀναγκάστηκε πολλὰς φορὲς νὰ καταφύγῃ στὴν ἔρημο, ἀνάμεσα στοὺς ἀσκητὲς.

Σ' ὅλες τὶς ταλαιπωρίες του ὁ 'Αθανάσιος ποτὲ δὲν ἔχασε τὸ θάρρος του καὶ τὴ μαχητικότητά του. Πάντοτε φλογερὸς ἀγωνιστὴς, πάντοτε ἀποφασιστικὸς καὶ θαρραλέος ὁ 'Αθανάσιος ἀναδείχτηκε ὁ στύλος τῆς ὀρθοδοξίας.

Στὶς 2 Μαΐου τοῦ 373 ὁ 'Αθανάσιος πέθανε, ἀφοῦ μὲ τοὺς ἡρωικούς ἀγῶνες του γιὰ τὴν ὀρθοδοξίαν ἐξασφάλισε τὸ στεφάνι τοῦ θριάμβου.

Ὁ Γρηγόριος ὁ θεολόγος, ὁ γλυκὸς ποιητὴς καὶ ρήτορας, στὸν ἐπικήδειο λόγο του εἶπε: «'Αθανάσιον ἐπαιῶν, ἀρετὴν ἐπαινέσομαι».

Ἡ Ἐκκλησία γιορτάζει τὴ μνήμη του στὶς 18 Ἰανουαρίου.

Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος

Ἀπολυτίκιο

Στῦλος γέγονας ὀρθοδοξίας, θείοις δόγμασιν ὑποστηρίζων τὴν ἐκκλησίαν, ἱεράρχα Ἀθανάσιε. Τῷ γὰρ Πατρὶ τὸν Υἱὸν ὁμοούσιον ἀνακηρύξας, κατήσχυνας Ἄρειον. Πάτερ ὦσι, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἱκέτευε δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

3. 'Ο 'Ιουλιανὸς πολέμιος τοῦ χριστιανισμοῦ

“Ὅστερα ἀπὸ ἀπὸ τὸ Μεγάλο Κωσταντῖνο ὅλοι οἱ αὐτοκράτορες εἶναι χριστιανοὶ καὶ ὑποστηρίζουν τὴ χριστιανικὴ θρησκεία. Ἐνας μονάχα ἀποτελέσει ἐξαίρεση, ὁ 'Ιουλιανὸς.

‘Ο 'Ιουλιανὸς ἦταν ἱκανὸς καὶ γενναῖος αὐτοκράτορας. Γεννήθηκε ἀπὸ χριστιανικοὺς γονεῖς καὶ ἀνατράφηκε χριστιανικά. Ὅταν ἦταν ἀκόμα νέος, ἤρθε στὴν Ἀθήνα καὶ φοίτησε σὲ διάφορες φιλοσοφικὲς σχολὰς (355 μ.Χ.). Ἡ παραμονὴ τοῦ στὴν Ἀθήνα καὶ ἡ φοίτησή του σὲ εἰδωλολατρικὰς σχολὰς γοήτεψαν τὸ πνεῦμα του. Ἡ ἀρχαία Ἑλλάδα μὲ τὸ μεγαλεῖο τὼν σοφῶν καὶ τὼν καλλιτεχνῶν της, μὲ τὰ ὑπέροχα μνημεῖα τῆς τέχνης, αἰχμαλώτισαν τὴν ψυχὴ τοῦ 'Ιουλιανοῦ καὶ κυριέψαν τὴ σκέψιν του τόσο, ὥστε νὰ πλανηθῇ καὶ νὰ πιστέψῃ πὼς ὅλα τὰ κακὰ τῆς ἐποχῆς του ὀφείλονται στὴν ἀπομάκρυνση τὼν ἀνθρώπων ἀπὸ τὴ θρησκεία τὼν εἰδώλων πὼς, ἂν ξαναρχόταν ἡ πίστις στὴν εἰδωλολατρικὴ θρησκεία, θὰ συνεχίζόταν ἡ πορεία πρὸς τὸν πολιτισμό, πὺν δημιούργησε τὸ ἑλληνικὸ πνεῦμα κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίδραση τῆς εἰδωλολατρίας.

‘Ο 'Ιουλιανὸς δὲν κατάλαβε τοῦτο τὸ σημαντικό, ὅτι μονάχα ἡ χριστιανικὴ θρησκεία, σὰ θρησκεία ἀγάπης καὶ δικαιοσύνης,μποροῦσε νὰ ἀνυψώσῃ τὸν ἄνθρωπο στὸν ἀληθινὸ του προορισμό.

Γιὰ νὰ ἐπιτύχῃ, ὅ,τι πίστευε ὁ 'Ιουλιανὸς, δὲν ἔκλεισε θέραια τίς χριστιανικὰς ἐκκλησίας, ἀλλὰ ἀπόκλεισε ὅλους τοὺς χριστιανοὺς ἀπὸ ὅλα τ' ἀνώτερα πολιτικὰ καὶ στρατιωτικὰ ἀξιώματα, καθὼς καὶ ἀπὸ ὅλες τίς ἀνώτερες σχολὰς.

Αὐτὸ τὸ ἔκανε γιὰ νὰ πειθαναγκάσῃ τοὺς φιλοπρόοδους καὶ ἱκανοὺς νέους νὰ ἀφοσιωθοῦν στὴν εἰδωλολατρίαν. Καὶ γιὰ νὰ τὴ στηρίξῃ καλύτερα, ἔχτισε ναοὺς καὶ βωμοὺς στὰ εἴδωλα καὶ τοὺς στόλισε μὲ ἀγάλματα τὼν δώδεκα θεῶν.

Ἀλλὰ ἡ λατρεία τὼν εἰδώλων θρῑσκόταν πιά στὴ δύση της ὀριστικά. Αὐτὸ τὸ θεβαῖωσε καὶ τὸ Μαντεῖο τὼν Δελφῶν μὲ χρησμό του, πὺν ἔδωσε στὸν ἀπεσταλμένο τοῦ 'Ιουλιανοῦ Ὁρειβάσιον πὺν εἶχε σταλῇ γιὰ νὰ ἀνορθώσῃ τὸ μαντεῖο τοῦ Ἀπόλλωνα. Ἐλεγε λοιπὸν ὁ χρησμὸς τοῦ μαντείου:

Εἶπατε τῷ βασιλεῖ, χαμαὶ πέσε δαίδαλος αὐλά,
οὐκ ἐτὶ Φοῖβος ἔχει καλύβην, οὐ μάντιδα δάφνην,
οὐ παγὰν λαλέουσιν, ἀπέσβετο καὶ λάλον ὕδωρ.

Δηλαδὴ νὰ πῆτε στὸ βασιλιά πὼς τὸ περίτεχνο ἀνάκτορον τοῦ Ἀπόλλωνα ἔχασε τὴν παλιά του δόξα. Δὲν ἔχει πιά ὁ θεὸς τὴ μαντικὴ του

καλύβα ούτε τη μαντική του δάφνη ούτε το θεϊκό νερό της Κασταλίας, που έπινε ή Πυθία και μιλούσε. Κι αυτό χάθηκε.

Ο χρησμός ειδοποιούσε τον αυτοκράτορα πως ήταν αδύνατο πια ν' αναστηθί ή αρχαία θρησκεία.

Πραγματικά όλες οι προσπάθειες του Ιουλιανού δεν ωφέλησαν σε τίποτε την ειδωλολατρία. Τό αναγνώρισε και ο ίδιος, την ώρα που πέθαινε πληγωμένος θανάσιμα σε μιá μάχη με τους Πέρσες. Τίναξε τó χέρι του σκορπίζοντας αίμα από τις πληγές του στον άερα και είπε: «Νενίκηκάς με Ναζωραΐε». Δηλ. με νίκησες Χριστέ.

Ο Ιουλιανός πέθανε 32 χρονών τó 363 μ.Χ.

Η Έκκλησία για τήν αποστασία του από τó χριστιανισμό τόν δόμασε πα ρ α β ά τ η ή ά πο σ τ ά τ η.

4. Ο Θεοδόσιος

Μετά τó θάνατο του Ιουλιανού κανένας άλλος αυτοκράτορας δέν εναντιώθηκε στο χριστιανισμό. Όλοι ήταν χριστιανοί και ύποστηριξαν με κάθε τρόπο τή χριστιανική πίστη. Και έπειδή ή ειδωλολατρία έσβηνε ήμέρα με τήν ήμέρα, δέν καταδίωξαν τούς έθνικούς. Κατά τó 379 ανέβηκε στο θρόνο του Βυζαντίου ó Θεοδόσιος ó Μέγας σε ήλικία 33 χρόνων.

Ο Θεοδόσιος βρήκε μιá κατάσταση όχι ευχάριστη. Η έκκλησία ήταν αναστατωμένη από τις διάφορες αίρέσεις, του Αρείου και του Μακεδονίου και από τούς έθνικούς ακόμη.

Τόν Αρειανισμό τόν είχε ύποστηρίξει ó προηγούμενος αυτοκράτορας Ουάλης, που είχε προσχωρήσει στην αίρεση του Αρείου. Όσο για τήν ειδωλολατρική θρησκεία, που είχε αρχίσει νά σβήνεται και νά χάνεται, τά μέτρα που είχε λάβει ó Ιουλιανός τήν έκαμαν νά αναθαρρήση.

Ο Θεοδόσιος με τή βαθιά πίστη του στην όρθοδοξία φρόντισε νά έξουδετερώση τούς έχθρους της. Για νά καταπολέμηση τήν αίρεση του Αρείου στηρίχτηκε στις άποφάσεις, που είχε πάρει ή Α΄ Οικουμενική σύνοδος. Για τήν αίρεση του Μακεδονίου συγκρότησε τή Β΄ Οικουμενική σύνοδο, που τήν άποκήρυξε. Τούς έθνικούς τούς καταπολέμησε με διάφορα μέτρα, που πήρε. Δυστυχώς όμως ó λαός, που εύκολα φανατίζεται, παραξήγησε τά μέτρα που πήρε ó αυτοκράτορας και δημιούργησε πολλά έξτροπα.

Από ύπερβολικό ζήλο πολλοί άρχοντες από τó ένα μέρος, ó φανατισμός που χαρακτήριζε τούς άμόρφωτους καλόγερους και τόν όχλο

ἀπὸ τὸ ἄλλο, ἔγιναν ἀφορμὴ νὰ ξεπεραστοῦν τὰ ὅρια μιᾶς πολειμικῆς. Πολλοὶ ἐθνικοὶ σκοτώθηκαν καὶ πολλὰ μνημεῖα τῆς τέχνης καταστράφηκαν ἀπὸ τὶς ἄγριες ἐκδηλώσεις τοῦ ὄχλου. Οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες, ποὺ τόσο καλλιέργησαν τὸ ἀγωνιστικὸ πνεῦμα τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδας καταργήθηκαν. Ὁ ναὸς τοῦ Σεράπιδος στὴν Ἀλεξάνδρεια καταστράφηκε τελείως. Ἀριστουργήματα τῆς τέχνης θρυμματίστηκαν καὶ οἱ μεγάλης ἀξίας βιβλιοθῆκες στὴν Ἀλεξάνδρεια πυρπολήθηκαν. Ἔτσι οἱ μεταγενέστεροι ἀποστερήθηκαν ἀπὸ τοὺς πολύτιμους θησαυροὺς τοῦ πνεύματος μιᾶς ἀνεπανάληπτης πνευματικῆς δημιουργίας. Τὰ ἐγκλήματα αὐτὰ δὲν τὰ ἐπιδοκίμασε ἡ χριστιανικὴ Ἐκκλησία. Ἡ χριστιανικὴ θρησκεία, θρησκεία τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης, δὲν ἀναγνωρίζει τὴ βία σὰν μέσο διαδόσεως, οὔτε ἡ μισαλλοδοξία ἀναγνωρίζεται στὴ διδασκαλία τοῦ Σωτῆρα Χριστοῦ. Ὁ φανατισμὸς ὅμως, ὅταν κατακυριαρχῇ στὰ πλήθη, δὲ γνωρίζει ὅρια.

5. Οἱ τρεῖς Ἱεράρχες

α. Ὁ Ἅγιος Βασίλειος

Ὁ Ἅγιος Βασίλειος γεννήθηκε στὴν Καισάρεια τῆς Καππαδοκίας τὸ 330 μ.Χ., τὴ χρονιά δηλ. ποὺ ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος εἶχε μεταφέρει τὴν πρωτεύουσα τοῦ κράτους του ἀπὸ τὴ Ρώμη στὸ Βυζάντιο.

Ὁ πατέρας του ἦταν πλούσιος δικηγόρος καὶ δάσκαλος τῆς ρητορικῆς. Ἡ μητέρα του ἡ Ἑμμέλεια ἦταν κόρη μάρτυρα τῆς πίστεως τοῦ Χριστοῦ, ἡ δὲ γιαγιά του ἀπὸ τὸν πατέρα του, ἡ Μακρίνα, εἶχε μείνει, στὴν ἐποχὴ τοῦ Διοκλητιανοῦ μὲ τοὺς σκληροὺς διωγμοὺς, ἑφτά χρόνια στὴν ἐξορία. Ἀπ' αὐτὴ τὴ γιαγιά διδάχτηκαν ὁ Βασίλειος καὶ τὰ ἑφτά ἀδέρφια του τὴ θερμὴ ἀγάπη στὴ χριστιανικὴ πίστι.

Ὑστερα ἀπὸ τὶς πρώτες σπουδὲς του στὴν Καισάρεια ὁ Βασίλειος πῆγε στὴ Κωνσταντινούπολη καὶ μαθήτευσε κοντὰ στὸν περίφημο ἐθνικὸ δάσκαλο Λιβάνιο. Στὴν Καισάρεια εἶχε γνωριστῇ καὶ συνδεθῇ μὲ ἀδελφικὴ φιλία μὲ τὸ Γρηγόριο Ναζιανζηνό.

Μετὰ ἀπὸ τὴ μαθητεία του στὸ Λιβάνιο καὶ σὲ ἡλικία 21 ἢ 22 χρόνων ἤρθε στὴν Ἀθήνα, τὸ μεγάλο πνευματικὸ κέντρο τῆς ἀρχαιότητος, γιὰ νὰ φοιτήσῃ στὶς φιλοσοφικὰς σχολὰς, ποὺ λειτουργοῦσαν ἀκόμα ἐκεῖ.

Στὴν Ἀθήνα εἶχε συσπουδαστές του τὸν ἀδερφικὸ του φίλο Γρηγόριο καὶ τὸ γνωστὸ μας ἀπὸ τὰ προηγούμενα Ἰουλιανό, ποὺ ὕστερα ἔγινε αὐτοκράτορας.

Οἱ δύο φίλοι, ὁ Βασίλειος καὶ ὁ Γρηγόριος, ἂν καὶ βρέθηκαν ἀνάμεσα σὲ ζωηροὺς νέους, πὺν δὲ ζοῦσαν σεμνὸ βίον, δὲν παρὰσφύρηθηκαν. Ἡ χριστιανικὴ θρησκεία ἦταν ἀρκετὰ ἰσχυρὸ ὄχυρὸ νὰ τοὺς προφυλάξη. Μετὰ ἀπὸ τέσσερα χρόνια, πὺν κράτησαν οἱ σπουδὲς του, ὁ Βασίλειος γύρισε στὴν πατρίδα του καὶ πῆρε τὴ θέση τοῦ πατέρα του, ὡς δάσκαλος τῆς ρητορικῆς. Μὰ αὐτὸ δὲν τὸν ἱκανοποιοῦσε. Καὶ μὲ τὴν ὑπόδειξη καὶ τὴν προτροπὴ τῆς ἀδελφῆς του Μακρίνας ἀφοσιώθηκε στὸ χριστιανισμό.

Κατὰ τὰ ἔτη 357 καὶ 358 ἐπισκέφτηκε τὰ μοναστήρια στὴν Κυρηναϊκὴ ὡς τὴν Θηβαΐδα, στὴν Παλαιστίνη καὶ στὴ Συρία.

Μετὰ τὸ 358 γύρισε στὴν Καππαδοκία, γιὰ νὰ ἀφοσιωθῇ σὲ θρησκευτικὲς μελέτες καὶ σκέψεις. Γι' αὐτὸ καὶ ἀποσύρθηκε σ' ἓνα κτῆμα του στὸν Πόντο, ὅπου ἔμεινε πέντε χρόνια.

Στὴ μόνωσή του δὲ μένει ἀπαθὴς στοὺς ἀγῶνες τῆς ὀρθοδοξίας κατὰ τοῦ Ἀρειανισμοῦ. Μάχεται καὶ ἀπὸ κεῖ. Ὅταν χήρεψε ὁ θρόνος τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῆς Καισαρείας, ὁ λαὸς ζήτησε γιὰ ποιμένα του τὸ Βασίλειο.

Ὡς ἀρχιεπίσκοπος ὁ Βασίλειος ἀφιερώνει ὅλες τὶς πνευματικὲς καὶ ἠθικὲς δυνάμεις του ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας του.

Ὅταν ὁ αὐτοκράτορας Οὐάλης ἔστειλε τὸν Ὑπαρχο Μόδεστο, γιὰ νὰ κατορθώσῃ νὰ πείσῃ τὸν Ἱεράρχη νὰ προσχωρήσῃ στὸν Ἀρειανισμό, ἔστω καὶ μὲ τὴ βία, ὁ Βασίλειος δὲ φοβήθηκε. Χωρὶς νὰ πτοηθῇ ἀπάντησε ὅτι «ὅσοι ἔχουν ἀνατραφῇ μὲ τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ, δὲν παραβαίνουν οὔτε μιὰ συλλαβὴ ἀπὸ τὰ θεῖα δόγματα. Δέχονται καὶ τὸ θάνατο, ἂν παραστῇ ἀνάγκη».

Ἡ σταθερότητα καὶ τὸ θάρρος τοῦ Βασιλείου ἔκαμαν τὸ Μόδεστο καὶ τὸν αὐτοκράτορά του νὰ ὑποχωρήσουν καὶ εἶχαν ἀποτέλεσμα τὴν ἐπικράτηση τῶν δογμάτων πὺν ἀποφάσισε ἡ πρώτη Οἰκουμενικὴ σύνοδος.

Ὁ Βασίλειος πέθανε τὸ 379 σὲ ἡλικία 49 χρονῶν. Ὅλοι ἔκλαψαν γιὰ τὸ θάνατό του, χριστιανοί, ἰουδαῖοι καὶ ἔθνηκοί.

Ὁ Βασίλειος ἀναδείχτηκε μεγάλος ἱεράρχης. Ὅλη του τὴ ζωὴ τὴ διάθεσε γιὰ τὸ ποίμνιό του. Ποτὲ δὲ φρόντισε γιὰ τὸν ἑαυτό του. Μοίρασε τὴν περιουσία του στοὺς φτωχοὺς. Τὸ σπίτι του τὸ ἔκαμε νοσοκομεῖο. Διατηροῦσε φτωχοκομεῖο, ὅπου μποροῦσε νὰ βρῇ προστασία ὁ κάθε φτωχὸς ἄσχετα πρὸς τὴ θρησκεία του καὶ τὴ φυλὴ του. Ὁ ἴδιος ζοῦσε πολὺ φτωχὰ καὶ ἡ τροφὴ του ἦταν ὅση χρειάζόταν γιὰ νὰ διατηρῆται στὴ ζωὴ. Φοροῦσε πολὺ φτωχὰ ροῦχα καὶ ἀπόφευγε κάθε ἐπίδειξη. Ἦταν εὐγενικὸς καὶ πολὺ γλυκὸς στοὺς τρόπους. Ὅταν ὅμως ἦταν ἀνάγκη νὰ ὑπερασπιστῇ τὴ θρησκεία του, δὲ λύγιζε καὶ ἦταν πολὺ τολμηρὸς.

Ἡ Ἐκκλησία τὸν ὀνόμασε Ἅγιο καὶ μεγάλο ἱεράρχη. Καὶ πολὺ δίκαια, γιατί τὸ ἔργο του ἦταν πραγματικὰ μεγάλο. Ἐφησε πολλὰ συγγράμματα καὶ τὴ θεία λειτουργία, ποὺ τελεῖται δέκα φορές τὸ χρόνο στὴν Ἐκκλησία. Δηλ. τὶς πέντε Κυριακὲς τῆς Μεγάλης Σαρακοστῆς, τὴ Μεγάλῃ Πέμπτῃ, τὸ Μεγάλο Σάββατο, τὴν παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων, τὴν ἡμέρα τῶν Θεοφανείων καὶ τὴν ἡμέρα ποὺ γιορτάζεται ἡ μνήμη του, δηλ. τὴν 1ῃ Ἰανουαρίου.

Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ ἔκαμε ἀθάνατο τὸ Βασίλειο στὴν ἱστορία τοῦ πολιτισμοῦ, εἶναι τὸ γεγονός πὼς στὸ πρόσωπό του συναντήθηκαν μὲ ἀπόλυτη ἁρμονία ὁ ἀληθινὸς χριστιανὸς καὶ ὁ,τι καλύτερο εἶχε ὁ ἑλληνισμός. Μὲ τὸ Βασίλειο ὁ μὲν ἑλληνισμὸς ἐγίνε χριστιανικὸς, ὁ δὲ χριστιανισμὸς ἐξελληνίστηκε, ὥστε νὰ προκύψῃ κάτι νέο, ἡ ἐλληνοχριστιανικὴ παιδεία.

Στὸ πρόσωπο τοῦ Βασιλείου συναντιοῦνται ὁ ἑλληνισμὸς καὶ ὁ χριστιανισμὸς καὶ ἀποτελοῦν τὸν ἑλληνοχριστιανικὸ πολιτισμὸ, ὁ ὁποῖος καθοδηγεῖ τὴν ἀνθρωπότητα ἀνάμεσα στοὺς αἰῶνες καὶ ὑψώνει τὴν παγκόσμια ψυχὴ στὰ ὠραιότερα ἰδανικά.

Ἀπολυτίκιο

Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος σου, ὡς δεξαμένην τὸν λόγον σου, δι' οὗ θεοπρεπῶς ἐδογματίσας, τὴν φύσιν τῶν ὄντων ἐτρέψωσας, τὰ τῶν ἀνθρώπων ἦθη κατεκόσμησας, Βασίλειον ἱεράτευμα, πᾶτερ ὅσιε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἱκέτευε, δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

6. Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός.

Ὁ Γρηγόριος γεννήθηκε στὴν Ἀριανζό, ποὺ βρίσκεται πολὺ κοντὰ στὴ Ναζιανζό, κατὰ τὸ 329 μ.Χ. (Δηλ. ἓνα χρόνο πρὶν ἀπὸ τὸ Μεγάλο Βασίλειο). Στὸν πατέρα του, ποὺ ἦταν ἐπίσκοπος στὴ Ναζιανζό, καὶ στὴ μητέρα του Νόνα, χρωσταίει ὁ Γρηγόριος τὴ χριστιανικὴ του ἀνατροφή.

Ἦταν προικισμένος μὲ ἑκτακτὰ πνευματικὰ χαρίσματα καὶ μεγάλη εὐφυΐα. Τὴν πρώτη του ἐκπαίδευση τὴν πῆρε στὴν Καισάρεια, ὅπου γνωρίστηκε καὶ συνδέθηκε μὲ ἀδερφικὴ φιλία μὲ τὸ Βασίλειο. Συνέχισε ἀκόμα τὶς σπουδὲς του στὴν Καισάρεια τῆς Παλαιστίνης καὶ ὕστερα στὴν Ἀλεξάνδρεια. Τελευταῖα ἤρθε στὴν Ἀθήνα, ὅπου συνάντησε τὸ Βασίλειο καὶ γνώρισε τὸν Ἰουλιανό.

Ο Άγιος Γεργόριος

Τὸ 347 συμπλήρωσε τὶς σπουδές του, γύρισε στὴν πατρίδα του καὶ τὸν ἐπόμενὸ χρόνὸ ἀποσύρθηκε σὲ ἓνα μοναστήρι, πού τὸ εἶχε ιδρύσει ὁ Βασίλειος. Δὲν ἔμεινε ὅμως πολὺν καιρὸ στὸ μοναστήρι, γιατί πληροφροήθηκε τὴ διάδοσιν τοῦ Ἀρειανισμοῦ. Γύρισε στὴ Ναζιανζό, ὅπου χειροτονήθηκε πρεσβύτερος ὕστερα ἀπὸ ἀξίωση τοῦ λαοῦ καὶ χωρὶς τὴ δική του θέληση. Καὶ δὲν ἤθελε ὁ Γρηγόριος, ὅχι γιὰ κανένα ἄλλο λόγο, παρὰ γιατί θεωροῦσε τὴν ἱεροσύνη σὰν πολὺ μεγάλο ἀξίωμα, γιὰ τὸ ὁποῖο δὲ θεωροῦσε ἄξιο τὸν ἑαυτὸ του.

Μετὰ τὸ θάνατο τοῦ πατέρα του ὁ Γρηγόριος δὲ θέλησε νὰ μείνῃ σὰν ἐπίσκοπος στὴν ἐπισκοπὴ τῆς Ναζιανζοῦ, παρὰ τὴν ἀξίωση τοῦ λαοῦ. Ἔφυγε καὶ πάλι σ' ἓνα μοναστήρι, γιὰ νὰ βρῇ μιὰ ἀδιατάραχτη ἡσυχία. Ἐκεῖ πληροφροήθηκε τὸ θάνατο τοῦ φίλου του Βασιλείου (1 Ἰανουαρίου 379 μ.Χ.) καὶ τὸν ἐθρήνησε μὲ μεγάλη ὁδύνη.

Στὸ μεταξὺ ὁ Ἀρειανισμὸς ἐπικρατοῦσε. Εἶχε κατορθώσει νὰ καταλάβῃ ἀκόμα καὶ τὸν Πατριαρχικὸ θρόνον στὴν Κωνσταντινούπολη. Ἦταν φανερό πὼς ἡ ὀρθοδοξία κινδύνευε. Χρειαζόταν ἓνας μεγάλος καὶ ἱκανὸς ρήτορας καὶ θρησκευτικὸς ἀρχηγὸς μὲ μεγάλη ἀξία. Τὰ βλέμματα τότε ὅλων στράφηκαν πρὸς τὸ Γρηγόριο. Αὐτὸς εἶχε καὶ σπάνια μόρφωση καὶ ρητορικὴ ἱκανότητα.

Ὁ Γρηγόριος δέχτηκε. Πῆγε στὴν «βασίλιδα τῶν πόλεων», τὴν Κωνσταντινούπολη, καὶ ἀπὸ τὸ ναὸ τῆς Ἀγίας Ἀναστασίας ἐξεφώνησε τοὺς περίφημους λόγους του γιὰ τὴ θεότητα τοῦ Λόγου, δηλ. τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Τόση ἦταν ἡ γοητεία ἀπὸ τὰ κηρύγματά του, ὥστε πλήθη, ἀπὸ ὀρθοδόξους καὶ αἵρετικούς, πῆγαιναν νὰ τὸν ἀκούσουν.

Οἱ αἵρετικοὶ ἀνησύχησαν, ὅπως ἦταν φυσικό. Ἀπὸ τὴ μιὰ στιγμή στὴν ἄλλη ἔχαναν τοὺς ὁπαδοὺς τους. Καὶ ἐπειδὴ δὲμποροῦσαν νὰ φέρουν καμιά ἀντίδραση μὲ ἄλλο τρόπο, χρησιμοποίησαν τὴ συκοφαντία καὶ τὴ βία. Κατηγόρησαν τὸ Γρηγόριο, πὼς διδάσκει τὴν πολυθεΐα καὶ μιὰ νύχτα, τὴν ὥρα πού βάφτιζε κατηχούμενους, τοῦ ἔκαναν ἐπίθεση μὲ πέτρες.

Ὁ Γρηγόριος δέχτηκε ἀτάραχα τὴν ἐπίθεση καὶ προσευχόταν ὑπὲρ τῶν ἀνόμων.

Τὸν ἐπόμενὸ χρόνὸ ὁ αὐτοκράτορας Θεοδόσιος παρακάλεσε τὸ Γρηγόριο ν' ἀνέλθῃ στὸν Πατριαρχικὸ θρόνον. Ὁ Γρηγόριος δὲ δεχόταν καὶ ἤθελε νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη. Ὁ λαὸς ὅμως ἐμπόδισε τὴν ἀναχώρησή του καὶ ἐκδήλωσε τὴν ἐπιμονή του στὴν πρόταση καὶ παράκληση τοῦ αὐτοκράτορα καὶ τὸν ἐγκατέστησε στὸν πατριαρχικὸ θρόνον ἐπίσημα στὸ ναὸ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων.

Αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν ἐποχὴ ὁ Θεοδόσιος κάλεσε τὴ Β' Οἰκουμενικὴ σύνοδο, γιὰ ν' ἀποκατασταθῇ ἡ γαλήνη στὴν Ἐκκλησία τόσο ἀπὸ μέρους τῶν Ἀρειανῶν ὅσο καὶ γιὰ νὰ καταπολεμηθῇ ἡ αἵρεση τοῦ Μακεδονίου.

Ὁ Μακεδόνιος δίδασσε πὼς τὸ Ἅγιο Πνεῦμα εἶναι κτίσμα καὶ ἐπομένως τὰ πρόσωπα τῆς Ἀγίας Τριάδας τὰ περιόριζε σὲ δύο. Στὴ σύνοδο πῆραν μέρος 150 ἀνώτεροι κληρικοί. Πρόεδρος στὴ σύνοδο ἦταν ὁ Γρηγόριος, μετὰ τὸ θάνατο τοῦ προέδρου τῆς Μελετίου, πατριάρχου τῆς Ἀλεξανδρείας.

Ὁ Γρηγόριος κατέβαλε κάθε προσπάθεια νὰ ἐπιτύχῃ τὴ γαλήνη καὶ τὴν εἰρήνη στὴν Ἐκκλησία μὲ τὴ σύνοδο. Ἡ σύνοδος συμπλήρωσε τὸ σύμβολο τῆς πίστεως μὲ ἄλλα πέντε ἄρθρα, πὺν πρόσθεσε στὰ ἑφτά, πὺν εἶχε συντάξῃ ἡ πρώτη οἰκουμενικὴ σύνοδος.

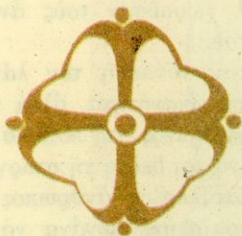
Ὑστερα ἀπὸ τὴ σύνοδο ὁ Γρηγόριος παραιτήθηκε καὶ ἀναχώρησε στὴν Ἀριανζό, ὅπου ἔμεινε ὡς τὸ τέλος τῆς ζωῆς του μελετώντας καὶ συγγράφοντας.

Κατὰ τὸ 390 πέθανε, ἀφοῦ ἄφησε πολλὰ συγγράμματα.

Γιὰ τὶς μεγάλες ὑπηρεσίες του στὴν Ἐκκλησία καὶ στὸ χριστιανισμὸ ὀνομάστηκε «μέγας ἱεράρχης», ὅπως καὶ ὁ Βασίλειος, καὶ «οἰκουμενικὸς διδάσκαλος». Ἡ μνήμη του γιορτάζεται στὶς 25 Ἰανουαρίου. M

Ἀπολυτίκιο

Ὁ ποιμενικὸς αὐλὸς τῆς θεολογίας σου, τὰς τῶν ρητόρων ἐνίκησε σάλπιγγας· ὥς γὰρ τὰ βάθη τοῦ πνεύματος ἐκζητήσαντι καὶ τὰ κάλλη τοῦ φθέγματος προσετέθη σοι. Ἀλλὰ πρόσθευε Χριστῷ τῷ Θεῷ, πάτερ Γρηγόριε, σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ὁ Χρυσόστομος γεννήθηκε στὴν Ἀντιόχεια τῆς Συρίας τὸ 347 μ.Χ. Στὴν εὐσεβῆ μητέρα του Ἀνθούσα ὀφείλει τὴ χριστιανικὴ του ἀνατροφή. Μικρὸς ἀκόμα, νήπιο, ἔμεινε ὀρφανὸς ἀπὸ πατέρα.

Ἡ Ἀνθούσα σὲ ἡλικία 20 χρόνων ἔμεινε χήρα καὶ ἔβαλε σκοπὸ στὴ ζωὴ της τὴν καλὴ ἀνατροφή τοῦ παιδιοῦ της. Τόση δὲ ἦταν ἡ ἀφοσίωσή της στὸ καθήκον αὐτό, ὥστε ὁ ἐθνικὸς φιλόσοφος Λιβάνιος ἀναγκάστηκε νὰ ὁμολογήσῃ: «Ὡ θεοὶ τῆς Ἑλλάδος, ὁποίας γυναῖκες ἔχουσιν οἱ χριστιανοί!».

Σ' αὐτὸν τὸν εἰδωλολάτρη δάσκαλο ἀνάθεσε ἡ Ἀνθούσα τὴ μόρφωση τοῦ παιδιοῦ της.

Ὁ Λιβάνιος κατὰλαβε τὴν ἀξία τοῦ μαθητῆ του καὶ ὅταν ὕστερα ἀπὸ καιρὸ τὸν ρώτησαν οἱ μαθητές του ποῖον θὰ ἄφηνε διάδοχό του στὴ φιλοσοφικὴ σχολὴ στὴν Ἀντιόχεια, ἀπάντησε: «Τὸν Ἰωάννη, ἂν δὲ μᾶς τὸν ἔπαιρναν οἱ χριστιανοί».

Ὅταν τελείωσε τὶς σπουδές του ὁ Ἰωάννης, ἀσκοῦσε τὸ ἐπάγγελμα τοῦ δικηγόρου στὴν Ἀντιόχεια. Ἀλλὰ δὲν ἔμεινε γιὰ πολὺ δικηγόρος. Ἡ μελέτη τῆς θεολογίας τὸν γοήτευε. Δέχτηκε τὸ βάπτισμα ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπο τῆς Ἀντιόχειας τὸ 370 καὶ ἐπὶ τρία χρόνια ἔζησε ἀσκητικὸ βίο. Ἄλλα τέσσερα χρόνια ἔζησε ὕστερα κοντὰ σ' ἓνα γέροντα ἀσκητὴ καὶ ἄλλα δύο ἐντελῶς μόνος του σ' ἓνα σπῆλαιο στὰ βουνά. Ἐπειδὴ ὅμως κλονίστηκε ἡ υἱεία του, γύρισε στὴν Ἀντιόχεια τὸ 380 μ.Χ. καὶ χειροτονήθηκε διάκονος. Μετὰ ἔξι χρόνια χειροτονήθηκε πρεσβύτερος καὶ ἐπὶ ἔντεκα χρόνια διακρινόταν γιὰ τὴν εὐγλωττία του καὶ τὴν ἀφοσίωσή του στοὺς ἄπορους καὶ δυστυχισμένους.

Ἡ εὐγλωττία του γοήτευε τὰ πλήθη καὶ ἡ φήμη του ἔφτασε ὡς τὴν Κωνσταντινούπολη. Τότε αὐτοκράτορας ἦταν ὁ Ἀρκάδιος, ὁ ὁποῖος τὸν κάλεσε στὴν πρωτεύουσα καὶ τὸν ἀνέβασε στὸν πατριαρχικὸ θρόνο τὸ 398 μ.Χ.

Οἱ ὁμιλίες τοῦ Ἰωάννου στὶς ἐκκλησίες ἄφησαν ἐποχὴ. Οἱ ναοὶ στοὺς ὁποίους κήρυσσε δὲ χωροῦσαν τοὺς ἀνθρώπους, πού ἔρχονταν ν' ἀκούσουν τὴ διδασκαλία του.

Ὁ λαὸς στὴν Κωνσταντινούπολη τὸν λάτρευε κυριολεκτικά, ὄχι μονάχα γιὰ τὴ ρητορικὴ του ικανότητα, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὸν ἐνάρετο βίο του. Ὁ Ἰωάννης ἦταν ἀφοσιωμένος στὸ ποιμνίό του σὰν καλὸς ποιμένας. Δὲν ἄφησε καμιά εὐκαιρία νὰ μὴ δείξῃ τὴ στοργή του στοὺς δυστυχισμένους. Ἦταν ἀλήθεια ὁ κατάλληλος ἄνθρωπος στὴν κατάλληλη θέση.

Ὁ Ἰωάννης δὲν περιορίστηκε μονάχα νὰ διδάσκῃ τὶς χριστιανικὲς ἀλήθειες καὶ νὰ καθοδηγῇ στὴν ἀρετὴ. Καυτηρίαζε τὸν ἄσωτο

Ο Άγιος Ιωάννης
ὁ Χρυσόστομος

βίο πού ἔκαναν οἱ πλούσιοι καὶ οἱ ἰσχυροί. Πῆρε πολὺ αὐστηρὰ μέτρα κατὰ τῶν κληρικῶν, πού πλούτιζαν ἀπὸ τὴν ἱεροσύνη. Δὲ δίστασε νὰ ἐλέγξῃ ἀκόμα καὶ τὴν αὐτοκράτειρα Εὐδοξία, γιὰ τὴν ἀκόλαστη ζωὴ της. Περίφημη ἔμεινε ἡ φράση του γιὰ τὴν αὐτοκράτειρα: «Πάλιν ἡ Ἡρωδιάς μαίνεται· πάλιν ταράσσεται· πάλιν ὀρχεῖται· πάλιν ἐπὶ πίνακι κεφαλὴν Ἰωάννου ζητεῖ λαβεῖν».

Ἡ αὐστηρότητά του καὶ ὁ ἔλεγχός του ἔγιναν αἰτία ν' ἀποχτήσῃ ἐχθροὺς ὅλους τοὺς πλούσιους καὶ τοὺς ἰσχυροὺς, ὅλους τοὺς ἄρχοντες καὶ τοὺς κληρικούς. Καὶ γιὰ νὰ ἡσυχάσουν ὅλοι αὐτοὶ ἀπὸ τὸν αὐστηρὸ ἔλεγχον τοῦ πατριάρχου, ἀποφάσισαν νὰ τὸν ἐξοντώσουν.

Σὲ μιὰ σύνοδο ἀπὸ κληρικούς, πού ἔγινε στὴ Χαλκηδὸνα μὲ πρόεδρο τὸν πατριάρχη τῆς Ἀλεξανδρείας Θεόφιλο, πάρθηκε ἀπόφαση νὰ τὸν καθαιρέσουν ἀπὸ τὸ θρόνο τοῦ Πατριαρχείου καὶ νὰ τὸν ἐξορίσουν. Ἡ ἀπόφαση αὕτῃ στηρίχθηκε σὲ συκοφαντίες. Γι' αὐτὸ καὶ δὲ δέχθηκε ὁ Χρυσόστομος νὰ πάρῃ μέρος στὴ σύνοδο.

Ἐξάλλου ἡ σύνοδος παίρνοντας μιὰ τόσο ἐχθρική θέση ἀπέναντι στοῦ Χρυσόστομο, δὲ λογάριεσε τὴν ἀντίδραση τῆς κοινῆς γνώμης. Ἡ ἀπόφασή της ἦταν ἀντίθετη στοῦ αἴσθημα τοῦ λαοῦ, ὁ ὁποῖος μόλις πληροφορήθηκε ποιά ἀπόφαση πῆρε ἡ σύνοδος, ἐξεγέρθηκε καὶ ματαίωσε τὴν ἐξορία καὶ τὴν καθαίρεση.

Δὲ μπόρεσε ὁμως ὁ λαὸς νὰ ἐμποδίσῃ τὸ μίσος τῆς αὐτοκράτειρας Εὐδοξίας καὶ τὸ πάθος πολλῶν ἐχθρῶν τοῦ πατριάρχου νὰ ἐπιτύχουν, ὅτι δὲν πέτυχε ἡ ἀπόφαση τῆς συνόδου. Ἔτσι ὕστερα ἀπὸ ἓνα χρόνον μετὰ τὴν ἀπόφαση τῆς συνόδου τοῦ 403 μ.Χ. μετ' ἐνέργειες τῆς Εὐδοξίας συγκροτήθηκε ἄλλη σύνοδος, τὸ Μάρτιο τοῦ 404 μ.Χ., ἡ ὁποία ἀποφάσισε καὶ αὕτῃ τὴν καθαίρεση τοῦ Χρυσόστομου καὶ ὕστερα ἀπὸ δυὸ μῆνες τὸν ὀδήγησαν σὲ ἐξορία, κρυφὰ ἀπὸ τὸ λαό, γιὰ νὰ μὴν ἀντιδράσῃ ὅπως καὶ τὴν πρώτη φορὰ.

Τὴν ἐπόμενη μέρα ὁμως πληροφορήθηκε ὁ λαὸς τὴν ἀπαγωγὴ τοῦ πατριάρχου του καὶ στασίασε. Ἀγανακτισμένος γιὰ ὅτι ἔγινε παρὰ τὴ θέλησή του, ἔκαψε τὸ ναὸ τῆς Ἀγίας Σοφίας, γιὰ νὰ δείξῃ πὼς χωρὶς τὸν Ἰωάννη δὲ χρειάζεται ὁ ναός.

Ἀλλὰ δὲν πέτυχε τὴν ἐπάνοδο τοῦ Χρυσόστομου. Ὁ σεπτὸς ἱεράρχης μεταφέρθηκε στὴν Κωνσταντινούπολιν τῆς Ἀρμενίας. Οἱ δῶκτες του νόμιζαν πὼς δὲ θ' ἀντέξῃ σὲ πορεία πού κράτησε 70 μέρες. Ὁ Ἰωάννης ὁμως ἔφτασε σῶος καὶ ἐπὶ τρία χρόνια ἦταν ὁ μεγάλος ἐξόριστος, πού, ὅπου κι ἂν βρισκόταν, συγκέντρωνε τὸ σεβασμὸ τῶν χριστιανῶν.

Σ' ὅλο τοῦτο τὸ διάστημα ὁ Ἰωάννης δὲν ἔπαψε ν' ἀγωνίζεται τὸν ἀγῶνα τῆς ὀρθοδοξίας. Οἱ ἐχθροὶ του τότε κατόρθωσαν νὰ πείσουν τὸν

αυτοκράτορα Ἀρκάδιο νὰ διατάξῃ νὰ μεταφέρουν τὸν Ἰωάννη σὲ χειρότερη ἐξορία.

Τρεῖς μῆνες βάδιζε ὁ Χρυσόστομος στὸ νέο τόπο τῆς ἐξορίας του. Οἱ φρουροὶ του, ἀνάλογα μὲ τὶς ὁδηγίες ποὺ πῆραν, τοῦ φέρονταν βάνουσα καὶ πρὶν φτάσῃ στὴν παραλία τοῦ Εὐξείνου Πόντου, πέθανε σὲ ἡλικία 60 χρόνων κατὰ τὸ 407 μ.Χ.

Τὸ σεπτὸ λείψανο τοῦ Χρυσοστόμου τὸ μεταφέρανε στὴν Κωνσταντινούπολη μὲ πομπή καὶ τὸ τοποθέτησαν στὸ ναὸ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων.

Ὁ Ἰωάννης μὲ τὰ πολλά του χαρίσματα λάμπρυνε τὸ θρόνο τῆς Κωνσταντινούπολης. Ποτὲ ἄλλη φορὰ δὲν ἀκούστηκαν στὸ ναὸ τῆς Ἀγίας Σοφίας τόσο ὑπέροχοι λόγοι. Ποτὲ ἄλλη φορὰ δὲ συγκινήθηκαν οἱ χριτιανικὲς καρδιὲς τόσο, ὅσο ἀπὸ τὰ κηρύγματα τοῦ Ἰωάννη.

«Κατὰ τὶς τραγικὲς ἡμέρες ποὺ πάλεψε ἐναντίον τῆς Εὐδοξίας, ἀκούστηκαν ἀπὸ τὸ στόμα του χρυσὰ λόγια, ποὺ ὁ ἀρχαῖος κόσμος δὲν ἄκουσε ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Δημοσθένη καὶ τοῦ Κικέρωνα», ἔγραψε ἓνας ξένος καθηγητής. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Ἰωάννης κατέχει τὴν πρώτη θέση στὴν Ἐκκλησία. Σὲ πολλὰ συγγράμματά του βρίσκει κανεὶς καὶ σήμερα τὴ γοητεία τῆς σκέψης τοῦ ἱεράρχη καὶ τὴν ὠραιότητα τῶν λόγων του.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ συγγράμματά του ὁ Ἰωάννης ἔγραψε καὶ τὴ θεία λειτουργία, ποὺ τελεῖται κάθε Κυριακή. Ἡ μνήμη του γιορτάζεται στίς 27 Ἰανουαρίου.

Ἀπολυτίκιο

Ἦ τοῦ στόματός σου καθάπερ πυρρὸς ἐκλάμπασα χάρις τὴν οἰκουμένην ἐφώτισεν, ἀφιλαργυρίας τῷ κόσμῳ θησαυροὺς ἐναπέθετο, τὸ ὕψος ἡμῖν τῆς ταπεινοφροσύνης ὑπέδειξεν. Ἀλλὰ σοῖς λόγοις παιδεύων, πάτερ Ἰωάννη Χρυσόστομε, πρέσβευε τῷ Λόγῳ Χριστῷ τῷ Θεῷ, σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

δ. Οἱ τρεῖς Ἱεράρχες

Ὁ Μέγας Βασίλειος, ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, θεωροῦνται οἱ σπουδαιότεροι διδάσκαλοι τῆς Οἰκουμένης καὶ οἱ μεγαλύτεροι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας.

Οἱ τρεῖς μεγάλοι ἱεράρχες δεσπόζουν σὰν πνευματικὲς μορφὲς στὸ χριστιανισμό. Καὶ οἱ τρεῖς ὀφείλουν τὸ πνευματικὸ τους μεγαλεῖο στὶς εὐλαβικὲς μητέρες τους καὶ στὴ σπουδὴ τους στὶς ἑλληνικὲς φιλοσοφικὲς σχολές.

Εἶναι οἱ τρεῖς φωστῆρες τῆς τρισηλίου Θεότητος, ὅπως τοὺς ἀποκαλεῖ ἡ ἐκκλησιαστικὴ ποίηση στὸ ἀπολυτίκιο, πὺν ψάλλεται τὴν ἡμέρα τῆς μνήμης τους, 30 Ἰανουαρίου.

Ἀπολυτίκιο

«Τοὺς τρεῖς μεγίστους φωστῆρας τῆς Τρισηλίου Θεότητος, τοὺς τὴν Οἰκουμένην ἀκτίσι δογμάτων θείων πυρσεύσαντας, τοὺς μελιρρύτους ποταμοὺς τῆς σοφίας, τοὺς τὴν κτίσιν πᾶσαν θεογνωσίας νόμασι καταρδεύσαντας. Βασίλειον τὸν Μέγαν καὶ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον σὺν τῷ κλεινῷ Ἰωάννῃ τῷ τὴν γλῶτταν χρυσορρήμονι, πάντες οἱ τῶν λόγων αὐτῶν ἐρασταί, συνελθόντες ὕμνοις τιμήσωμεν. Αὐτοὶ γὰρ τῇ Τριάδι ὑπὲρ ἡμῶν αἰεὶ πρεσβεύουσιν».

6. 'Ο 'Ιουστινιανός καὶ ἡ κτίσις τοῦ ναοῦ τῆς 'Αγίας Σοφίας

Βρισκόμαστε στὸν ἕκτο μ.Χ. αἰώνα. Τοὺς δύο προηγούμενους αἰῶνες, τὸν τέταρτο καὶ τὸν πέμπτο, οἱ μεγάλοι πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ὄχι μονάχα συντέλεσαν νὰ λάμψη στὴν οἰκουμένη τὸ τρισήλιο τῆς Θεότηας (Πατέρας, Τίος καὶ Ἅγιο Πνεῦμα), ἀλλὰ καὶ ἔδωκαν ἰδιαίτερη ἀκτινοβολία στὸν ἑλληνισμό. Ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα μὲ τὴ γλυκύτητά της κυριάρχησε στὸ νέο μεγάλο κράτος τοῦ Βυζαντίου καὶ ὁ ἑλληνισμός σφριχτοδεμένος μὲ τὸ χριστιανισμό σὲ μιὰ ἐνότητα, ἔδωσαν μιὰ νέα μορφή στὸ κράτος καὶ δημιούργησαν ἕναν ἀνώτερο πολιτισμό. Τὴν ἐποχὴ αὐτὴ ἀνέβηκε στὸ θρόνο τοῦ Βυζαντίου ἕνας ἐπιφανὴς αὐτοκράτορας, ὁ 'Ιουστινιανός.

'Ο 'Ιουστινιανός ἔθεσε σκοπὸ στὴ ζωὴ του νὰ ἐνώση ὅλες τὶς ἐπαρχίες στὸ ἀπέραντο κράτος του καὶ νὰ σχηματίσῃ μιὰ νέα χριστιανικὴ αὐτοκρατορία. Καὶ τὸ πέτυχε καὶ χάρη στὴ δική του τὴν ἄκαμπτη θέληση καὶ τὸ ὀργανωτικὸ του δαιμόνιο, ἀλλὰ καὶ χάρη στοὺς διαλεχτοὺς συνεργάτες του. Οἱ πολῦτιμοι συνεργάτες του ἦταν ὁ νομομαθὴς Τριβωνιανός, ὁ οἰκονομολόγος 'Ιωάννης Καππαδόκης, οἱ δυὸ στρατηγοὶ τοῦ Βελισσάριος καὶ Ναρσῆς καὶ πῶς πολὺ ἡ γυναίκα του ἡ Θεοδώρα, ποὺ ἀναδείχτηκε πολῦτιμη σύμβουλός του.

Τόση ἦταν ἡ δραστηριότητα τοῦ αὐτοκράτορα, ὥστε ἕνας ἱστορικὸς Βυζαντινολόγος εἶπε γιὰ τὸν 'Ιουστινιανό: «Θὰ μπορούσε ν' ἀλλάξῃ τὴν πορεία τῆς ἱστορίας, ἂν τοῦ ἐπαρκοῦσε ὁ χρόνος, γιὰ νὰ πραγματοποιήσῃ τὰ σχέδιά του».

Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ πολιτικὰ καὶ πολεμικὰ του ἔργα, ποὺ λάμπρυναν τὴ βασιλεία του, ὁ 'Ιουστινιανός στόλισε τὴν πρωτεύουσα καὶ τὶς πόλεις τοῦ βασιλείου μὲ λαμπρὰ οἰκοδομήματα. Ἰδρυσε ὀρφανοτροφεῖα, βρεφοκομεῖα, γηροκομεῖα καὶ φτωχοκομεῖα. Κατασκεύασε γεφύρια, δρόμους, ὑδραγωγεῖα, λουτρά, δεξαμενές, ἀποθήκες κ.ἄ. Καὶ ἀνάμεσα σὲ ὅλα αὐτὰ ξεχώριζαν τὰ θρησκευτικὰ οἰκοδομήματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ λαμπρότερο καὶ ἀθάνατο ἔργο του εἶναι ὁ ναὸς τῆς Ἀγίας Σοφίας.

'Ο ναὸς τῆς Ἀγίας Σοφίας εἶχε χτιστῇ ἀρχικὰ ἀπὸ τὸ Μεγάλον Κωνσταντῖνο. Τὰ ἐγκαίνια ὅμως ἔγιναν τὸν καιρὸ τῆς βασιλείας τοῦ διαδόχου του Κωνσταντα τὸ 360 μ.Χ. 'Ο ναὸς ἦταν ἡ σπουδαιότερη θρησκευτικὴ οἰκοδομὴ στὴ βασιλίδι πόλιν καὶ σ' ὅλη τὴν ἀνατολή. Σ' αὐτὸ τὸ ναὸ θριάμβευσε ὁ Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός. Σ' αὐτὸν ἡ μελίρρυτη φωνὴ τοῦ Χρυσοστόμου δόνησε τὶς χριστιανικὰς καρδιές. Ὅταν ὅμως ὁ

Χρυσόστομος στάλθηκε σὲ ἔξορία, ὁ λαὸς θεώρησε πὼς ἦταν περιττὸς πιά ὁ ναός, ἀπὸ τὸ βῆμα τοῦ ὁποίου ἀκουγόταν ὁ χρυσορρήμονας πατέρας τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τὸν πυρπόλησε.

Αὐτὸν τὸν πυρπολημένο ναὸ τὸν ἀνοικοδόμησε ὁ Θεοδόσιος Β΄ ὁ Μικρὸς (408) καὶ ἔντεκα χρόνια μετὰ τὴν πυρπόληση τοῦ πρώτου ναοῦ ἔγιναν τὰ ἐγκαίνια τοῦ δεύτερου.

Τὸν καιρὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ στὴ στάση τοῦ Νίκα (532), ὁ ναὸς πυρπολήθηκε πάλι γιὰ δευτέρη τὴν ὥρα φορὰ. Τὴ στάση τὴν ἀντιμετώπισε ὁ Ἰουστινιανὸς καὶ νίκησε. Γιὰ τὸ ναὸ φρόντισε ν' ἀνεγερθῇ λαμπρότερος καὶ ὡραιότερος, γιατί τὸν θεωροῦσαν σύμβολο τῆς πολιτικῆς καὶ θρησκευτικῆς ζωῆς τοῦ ἔθνους.

Τὸ περίλαμπρο οἰκοδόμημα χτίστηκε ἀπὸ δύο ὀνομαστοὺς ἀρχιτέκτονες τοῦ Βυζαντίου, τὸν Ἀνθέμιο καὶ τὸν Ἰσίδωρο.

Πέντε χρόνια καὶ δέκα μῆνες ἐργάστηκαν γιὰ τὸ ναὸ δέκα χιλιάδες ἐργάτες. Ἐφεραν ὕλικά ἀπὸ ὅλο τὸν κόσμο. Τὰ πιὸ πολύτιμα καὶ πιὸ ὡραία μάρμαρα ἀπὸ τὰ πέρατα τῆς αὐτοκρατορίας. Ἔργα ἐξαιρετικῆς τέχνης ἀπὸ τὰ ἱερὰ τῆς ἀρχαιότητος. Μετάφεραν κολόνες ἀπὸ τὸν περίφημο ναὸ τῆς θεᾶς Ἀρτεμῆς τῆς Ἐφέσου καὶ ἀπὸ τὸ ναὸ τοῦ Βάαλ τῆς Ἡλιούπολης στὴ Συρία. Ἐφεραν πολύτιμες πέτρες γιὰ τὴ διακόσμηση τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ ναοῦ μὲ συνδυασμὸ ἀπὸ χρυσάφι καὶ ἄργυρο.

Στὸ δάπεδο ἔβαλαν μωσαϊκὰ περίτεχνα. Ψηφιδωτὰ μεγάλης ἀξίας παρίσταναν ἁγίους στοὺς τοίχους. Ὁ ὑπέροχος θόλος, ποὺ ἐπάνω του δεσπόζει ἡ μορφή τοῦ Παντοκράτορα, φαινόταν σὰ μετέωρο στὸν ἀέρα. Λαμπρὸ φῶς καὶ ἁρμονία εἶναι οἱ κυριότερες ἐντυπώσεις, ποὺ ἀφήνουν κατάπληκτο τὸν ἐπισκέπτη μόλις μπῇ στὸ ἱερὸ κάτω ἀπὸ τὸ μεγάλο θόλο.

Ὅλο τὸ οἰκοδόμημα ἔχει μᾶκρος 78,16 μ. καὶ πλάτος 71,80 μ. Ὅπως μᾶς πληροφοροῦνε οἱ χρονογράφοι τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰουστινιανοῦ στὸ ναὸ χωροῦσαν περισσότεροι ἀπὸ 500 παλάδες καὶ 25 χιλιάδες ἄτομα. Στὴ μεγάλη αὐλὴ τοῦ ναοῦ ἦταν μαρμαρίνη βρύση καὶ ἐπάνω της ἦτανε χαραγμμένη μιὰ ἐπιγραφὴ καρκινική:

«ΝΙΨΟΝ ΑΝΟΜΗΜΑΤΑ ΜΗ ΜΟΝΑΝ ΟΨΙΝ»

Ἡ ἐπιγραφὴ διαβάζεται ἀπὸ τὴν ἀρχὴ πρὸς τὸ τέλος καὶ ἀπὸ τὸ τέλος πρὸς τὴν ἀρχή, γι' αὐτὸ καὶ λέγεται καρκινική.

Ὅταν τελείωσε ἡ οἰκοδομὴ καὶ ἤρθε ἡ μέρα γιὰ τὰ ἐγκαίνια, στὶς 27 Δεκεμβρίου τοῦ 537 μ.Χ., ὁ Ἰουστινιανὸς μπῆκε στὸ ναὸ, ἀνέβηκε στὸν ἄμωνα καὶ θαυμάζοντας ἄπλωσε τὰ χέρια του γεμάτος χαρὰ

καὶ ἀγαλλίαση καὶ ἀναφώνησε: «Δόξα τῷ Θεῷ τῷ καταξιώσαντί με τοιοῦτον ἔργον ἐπιτελέσαι. Νενίκηκά σε Σολομών».

Ὁ ναὸς τῆς Ἀγίας Σοφίας εἶναι ἡ κιβωτός, μέσα στὴν ὁποία ἡ ἐλληνικὴ ψυχὴ βρίσκει τὸ ἐθνικὸ της μεγαλεῖο καὶ κάθε χριστιανικὴ καρδιά τὴ λατρεία της στὸν Παντοκράτορα Δημιουργό. Τὰ ἀτελείωτα χρόνια τῆς σκλαβιάς τὸ γένος μας ἀναβάφτιζε τὴν ψυχὴ του στὴ γλυκιά ἀνάμνηση τοῦ ἱεροῦ χώρου τοῦ ναοῦ. Κάθε πικρία ἀπὸ τὴ σκλαβιά γλυκαινόταν στὸ ὄραμα τοῦ «Μαρμαρωμένου Βασιλείου» καὶ ἡ ψυχὴ ζωντάνευε, γιατί ἔπαιρνε τὴ γλυκιά μελωδία ἀπὸ τὴν τελευταία λειτουργία καὶ τὴ μετέβαλλε σὲ χρυσὴ ἐλπίδα.

Τώρα ὁ ναός, τὸ καύχημα τῆς χριστιανοσύνης καὶ τοῦ γένους τὸ γλυκὸ ὄνειρο, ἀφοῦ ὕστερα ἀπὸ τὴν ἄλωση χρησιμοποιοῦντο γιὰ πολλὰ χρόνια σὰν τζαμί, χρησιμοποιεῖται γιὰ μουσεῖο.

7. Ὁ Ἡράκλειος καὶ ὁ Ἀκάθιστος Ὕμνος

α. Ὁ Ἀκάθιστος Ὕμνος

Μετὰ τὸν Ἰουστινιανὸ βασιλεῦσαν διάφοροι αὐτοκράτορες. Τὸ κράτος δὲ βρίσκεται πιά στὴν προηγούμενη ἀκμὴ του. Διάφοροι ἐχθροὶ θανάσιμοι τοῦ περιστοιχίζουν καὶ ἀπειλοῦν τὴν ἀκεραιότητά του.

Τὴν ἐποχὴ αὕτη — 610 μ.Χ. — ἀνέβηκε στὸ θρόνο ὁ Ἡράκλειος. Τὸ κράτος τὸ βρῆκε σὲ ἀποσύνθεση. Χωρὶς στρατό. Χωρὶς χρήματα. Ἦταν ἀδύνατο κάτω ἀπὸ τέτοιες συνθῆκες νὰ ἐπιζήσῃ. Ἐχθροὶ — ἀπὸ τ' ἀνατολικά οἱ Πέρσες, ἀπὸ τὰ Β. οἱ Σλάβοι καὶ οἱ Ἀβανοὶ — ἐρημώ-νουν τὶς ἐπαρχίες. Καὶ τὸ χειρότερο εἶναι πὺν καμιά πίστη δὲ θεομαί-νει τὴν ψυχὴ τοῦ λαοῦ. Κανένα ἰδανικὸ δὲν τὸν ἐμψυχώνει.

Ἐντεκα ὁλόκληρα χρόνια ὁ Ἡράκλειος ἀνορθώνει καὶ ἀνοικοδο-μεῖ, γιατί πιστεύει πὺς τίποτε δὲ μπορεῖ νὰ ἐπιχειρήσῃ κατὰ τῶν ἐχθρῶν, χωρὶς νὰ ᾿χη μαζί του τὴν ψυχὴ τοῦ ἔθνους καὶ τὰ οἰκονομικά μέσα.

Οἱ Πέρσες εἶχαν καταλάβει τὴ Συρίαν, μῆτ' ἄν στὴν Παλαιστίνην καὶ στὴν ἱερὴ πόλιν τοῦ χριστιανισμοῦ, τὴν Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἄρπαξαν τὸν Τίμιο Σταυρό, ἐνῶ πλήθη ἀπὸ χριστιανούς, ἀνάμεσα στοὺς ὁποίους καὶ ὁ πατριάρχης Ζαχαρίας, αἰχμαλωτίστηκαν.

Οἱ ἐνέργειες αὐτὲς τῶν Περσῶν ἦταν βαρὺ πλῆγμα γιὰ τὴν αὐτοκρατορίαν. Καὶ τὸ χειρότερο ἦταν πὺν ὁ Πέρσης μονάρχης παράγ-γειλε στοὺς Βυζαντινούς πὺς, ἂν ἀπαρνηθοῦμε τὸ Χριστὸ καὶ λατρεύουν τὸν Ἥλιο, τότε θὰ πάψῃ κι αὐτὸς νὰ πολεμάῃ τὸ Βυζάντιο.

Ἡ ἔξωφρενικὴ αὐτῇ παραγγελία τοῦ Πέρση μονάρχη καὶ ἡ ἀρπαγὴ τοῦ Τίμιου Σταυροῦ ξύπνησαν τὴ λαϊκὴ ψυχὴ ἀπὸ τὸ λήθαργό της. Ὁ Ἡράκλειος τὴν ἱστορικὴ αὐτὴ στιγμή ἀναδείχτηκε ὁ μοναδικὸς ἀρχηγός, ποὺ θὰ ἔσωζε τὸ κράτος.

Στὸ δύσκολο ἔργο του εἶχε πολύτιμους βοηθοὺς, τὸν πατριάρχη Σέργιο καὶ τὸν πρωθυπουργὸ Βῶνο. Ὁ πατριάρχης διαθέτει ὅλους τοὺς θησαυροὺς τῆς Ἐκκλησίας, μιὰ καὶ τὰ δημόσια ταμεῖα ἦταν ἀδειανά. Μὲ αὐτὰ ὁ Ἡράκλειος ἐτοίμασε στρατὸ καὶ στόλο. Συγκέντρωσε γύρω του ὅλο τὸ ἑλληνικὸ ἔθνος καὶ σκόρπισε παντοῦ πύρινο ἐνθουσιασμὸ καὶ πίστη. Καὶ μὲ σύνθημα τὸ «κινδυνεύει ἡ πίστη» σάλπισε συναγερμὸ στὶς ψυχὰς καὶ ἔδωσε τὴν ὁρμὴ γιὰ τὴ νίκη κατὰ τῶν ἐχθρῶν.

Στὶς ἀρχὲς τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 622, ἀφοῦ δεήθηκε γονατιστὸς μπροστὰ στὸ ἱερὸ τῆς Ἀγίας Σοφίας γιὰ τὴ νίκη, στράφηκε πρὸς τὸν πατριάρχη Σέργιο καὶ τοῦ εἶπε: «Στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ, τῆς Θεομήτορος καὶ στὰ δικὰ σου ἀφήνω τὴν Πόλη αὐτὴ καὶ τὸ παιδί μου».

Ἡ σύγκρουσή του μὲ τοὺς Πέρσες ἦταν νικηφόρα. Ὁ Χοσρόης, ὁ ἡγεμόνας τῶν Περσῶν, ἀναγκάζεται ν' ἀποσύρῃ τὰ στρατεύματά του ἀπὸ τὶς βυζαντινὲς ἐπαρχίες. Καὶ γιὰ ν' ἀναγκάσῃ τὸν Ἡράκλειο νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν ἀγῶνα, σκέφτηκε νὰ χτυπήσῃ τὴν πρωτεύουσα. Συμμάχησε λοιπὸν μὲ τοὺς Ἀβάρους καὶ συμφώνησαν ὅτι θὰ μοιραστοῦν τὸ βυζαντινὸ κράτος, μὲ τὸν ὅρο οἱ Ἀβαροὶ νὰ πολιορκήσουν τὴν Κωνσταντινούπολη.

Ὁ Ἡράκλειος ὅμως δὲ γελάστηκε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν ἀγῶνα. Ἔστειλε μονάχα λίγους πολεμιστὲς καὶ αὐτὸς μὲ τὸν ὑπόλοιπο στρατὸ ἐξακολούθησε νὰ καταφέρῃ πλήγματα κατὰ τῶν Περσῶν.

Στὸ μεταξὺ ὁ χαγάνος τῶν Ἀβάρων μὲ 80.000 στρατὸ ἔρχεται καὶ πολιορκεῖ τὴ βασιλεύουσα πόλη, ζητώντας νὰ τοῦ παραδοθῇ. «Εἶναι ἀδύνατο νὰ σωθῇτε», παραγγέλλει στοὺς κατοίκους, «ἐκτὸς ἂν γίνετε ψάρια νὰ κολυμπήσετε στὴ θάλασσα ἢ πουλιὰ νὰ πετάξετε στὸν οὐρανόν».

Ὁ λαὸς ὅμως στὴν πόλη δὲ δειλιάζει. Ὁ πατριάρχης Σέργιος καὶ ὁ πρωθυπουργὸς Βῶνος ξεσηκώνουν τὰ πλήθη στὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τῶν ὅλων. Ὁ ἴδιος ὁ πατριάρχης βρίσκεται πάνω στὰ τεῖχη ἀνάμεσα στοὺς ἀγωνιστὲς καὶ τοὺς προτρέπει ν' ἀγωνίζονται μὲ φανατισμὸ καὶ θάρρος, γιὰτὶ ἀνάμεσά τους βρίσκεται ἡ Θεοτόκος ὑπερασπιστὴς καὶ ὑπέρμαχος στρατηγὸς τῆς βασιλεύουσας Πόλης.

Σὲ μιὰ κεραυνοβόλο ἔξοδό τους οἱ μαχητὲς μὲ τὴν πίστη στὴ Θεοτόκο κατακαίουν καὶ σαρώνουν τοὺς ἐχθροὺς. Ὁ χαγάνος ἀπὸ φόβο μήπως στὸ μεταξὺ φτάσῃ ὁ Ἡράκλειος ἔλυσε τὴν πολιορκία καὶ ἀποχώρησε.

Ἡ Θεοφρούρητη Πόλη σώθηκε ἀπὸ βέβαιο κίνδυνο καὶ τὴ σωτηρία τῆς τῇ χρωστοῦσε στὴ Θεοτόκο.

Ἐξάλλος ἀπὸ ἐνθουσιασμὸ ὁ λαὸς καὶ πλημμυρισμένος ἀπὸ εὐγνωμοσύνη στὴ Θεοτόκο, τὴν Ὑπέρμαχο στρατηγό, γέμισε τὶς ἐκκλησίαις, γιὰ νὰ Τὴν εὐχαριστήσῃ. Ὅλη ἐκείνη τὴ νύχτα ἔψαλλαν εὐχαριστήριον ὕμνο στὴν Θεοτόκο στὸ ναὸ τῶν Βλαχερνῶν.

Ὁ ὕμνος αὐτὸς ὀνομάστηκε Ἀκάθιστος Ὑμνος. Ἀποτελεῖται ἀπὸ 24 στροφές, ὅσα εἶναι τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου καὶ τελειώνει μετὰ τὴ φράση «Χαῖρε Νύμφη ἀνύμφευτε» ἢ μετὰ τὴ φράση «Ἀληλουῖα».

Ἀπὸ τότε ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος ἢ χαιρετισμοὶ στὴ Θεοτόκο, ψάλλεται κάθε Παρασκευὴ τὶς πρῶτες πέντε ἑβδομάδες τῆς Μεγάλης Σαρακοστής. Ποιὸς Ἕλληνας δὲ γνωρίζει τὸν Ὑμνο, ποὺ ψάλλεται κατὰ τὴν ἀκολουθία τοῦ Ἀκάθιστου Ὑμνου.

Τῇ Ὑπερμάχῳ Στρατηγῷ τὰ νικητήρια,
ὥς λυτρωθεῖσα τῶν δεινῶν, εὐχαριστήρια
ἀναγράφω Σοι, ἡ Πόλις Σου, Θεοτόκε.
Ἄλλ' ὥς ἔχουσα τὸ Κράτος ἀπροσμάχητον,
ἐκ παντοίων με κινδύνων ἐλευθέρωσον,
ἵνα κράζω Σοι, χαῖρε Νύμφη Ἀνύμφευτε.

6. Ἡ ὑψωση τοῦ Τίμιου Σταυροῦ

Ὁ Ἡράκλειος ἐξακολούθησε τὸν πόλεμο ἐναντίον τῶν Περσῶν. Τοὺς νίκησε καὶ λευτέρωσε ὅλες τὶς ἐπαρχίες του. Εἶχε μείνει πιά ἀπερίσπαστος καὶ ἡσυχος· νόμιζε ὅτι ἡ πρωτεύουσά του εἶναι ἀσφαλισμένη καὶ δὲ διατρέχει κανένα κίνδυνο ἀπὸ ἄλλους ἐχθρούς.

Οἱ Πέρσες ἀναγκάστηκαν νὰ ὑπογράψουν εἰρήνην ταπεινωτικὴ γι' αὐτοὺς καὶ νὰ παραδώσουν στὸν αὐτοκράτορα τὸν Τίμιον Σταυρό.

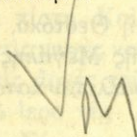
Αὐτὸ ἦταν μιὰ τεράστια ἱκανοποίηση στὴ χριστιανικὴ συνείδηση. Ὁ λαὸς ἐνθουσιασμένος καὶ συγκινημένος ζητωκραύγαζε τὸν αὐτοκράτορα, πολὺ περισσότερο γιατί ἔφερε τὸν Τίμιον Σταυρὸ στὴν Κωνσταντινούπολη. Εἶχε δρῖσει μάλιστα ὁ Ἡράκλειος νὰ προπορεύεται ὁ Σταυρὸς ἀπὸ τὸ θριαμβικὸ του ἄρμα, καθὼς ἔμπαινε στὴν Πόλη.

Τὴν ἀνοιξὴ τοῦ ἐπομένου χρόνου (629) ὁ Ἡράκλειος ἔφερε τὸν Τίμιον Σταυρὸ στὰ Ἱεροσόλυμα. Μόλις ἔφτασε στὴν Ἁγία Πόλη ἀπο-

κατάστησε στὸν πατριαρχικό του θρόνο τὸν πατριάρχη Ζαχαρία. Ὁ Σταυρὸς παραδόθηκε στὸν πατριάρχη σῶος.

Στὶς 14 Σεπτεμβρίου ὁ αὐτοκράτορας βγῆκε κρατώντας τὸ Σταυρὸ καὶ τὸν ὕψωσε στὸν «Κρανίου Τόπον». Ὁ κληρὸς ἔψαλλε: «Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν Σου καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν Σου, νίκας τοῖς εὐσεβέσι κατὰ βαρβάρων δωρούμενος καὶ τὸ Σὸν φυλάττων διὰ τοῦ Σταυροῦ Σου πολίτευμα».

Τὴν ὕψωση τοῦ Τίμιου Σταυροῦ γιορτάζει ἡ Ἐκκλησία μας στὶς 14 Σεπτεμβρίου καὶ τότε ψάλλει τὸν ἴδιο ὕμνο, ποὺ ἔψαλλαν τότε στὰ Ἱεροσόλυμα.

8. Ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος

Ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος γεννήθηκε περὶ τὸ 240 ἢ 250 μ.Χ. σὲ μιὰ μικρὴ πόλη στὴν Αἴγυπτο κοντὰ στὴ Μέμφιδα. Οἱ γονεῖς του ἦταν εὐποροί. Ὁ Ἀντώνιος δὲν ἔμαθε γράμματα. Ἀπὸ τὶς ἀκροάσεις ὁμως πολλῶν θρησκευτικῶν λόγων καὶ ἀπὸ τὴ συχνὴ φοίτησή του στοὺς ναοὺς ἔμαθε ὅσα χρειαζόταν, γιὰ νὰ στηρίξει τὴ βαθύτατη πίστη του.

Ἦταν 20 χρόνων, ὅταν ἔχασε τοὺς γονεῖς του. Καὶ τότε, σύμφωνα μὲ τὴν ἐντολὴ τοῦ Χριστοῦ «πώλησον τὰ ὑπάρχοντά σου καὶ δὸς τοῖς πτωχοῖς», μοίρασε τὴν περιουσίᾱ του στοὺς φτωχοὺς καὶ ἄρχισε νὰ ἀσκητεύῃ. Κλείστηκε μέσα σ' ἓνα μνημεῖο καὶ ὀρισμένες μονάχα ἡμέρες δεχόταν ἓνα φίλο του, ποὺ τοῦ ἔφερνε νερὸ καὶ ψωμί.

Ῥότερα ἀπὸ καιρὸ σκέφτηκε πῶς εἶναι πολὺ κοντὰ στὸν κόσμο καὶ ἀπομακρύνθηκε σὲ μιὰ ἔρημο. Κλείστηκε σ' ἓνα σπήλαιο καὶ περιορίστηκε σὲ κατὰξερὸ ψωμί καὶ νερὸ μιὰ φορὰ τὴν ἡμέρα, ἀργότερα δὲ καθε τρίτῃ ἢ τέταρτῃ μέρα.

Ῥότερα ἀπὸ ἀσκητικὴ ζωὴ ἐπὶ 20 χρόνια, νικητὴς πιά τῶν πειρασμῶν, ἦρθε σὲ ἐπικοινωνία μὲ τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἄρχισε νὰ διδάσκη. Πλήθη ἀπὸ θαυμαστὲς του ἔτρεχαν κοντὰ του καὶ ζητοῦσαν τὶς συμβουλές του.

Τὴν ἐποχὴ τῶν διωγμῶν τοῦ 311 μ.Χ. ὁ Ἀντώνιος ἄφησε τὴν ἔρημο καὶ ἦρθε στὴν Ἀλεξάνδρεια, γιὰ νὰ ἐνθαρρύνῃ τοὺς χριστιανοὺς. Μόλις ἔπαψε ὁ διωγμός, ἐπανῆλθε στὴ μόνωσή του βαθύτερα στὴν ἔρημο, γιὰ ν' ἀποφεύγῃ τὰ πλήθη, ποὺ δὲν ἔπαψαν νὰ τὸν ἐπισκέπτονται. Ὅταν ξέσπασε ἡ θύελλα τοῦ Ἀρειανισμοῦ, ὁ Ἀντώνιος ἦρθε πάλι ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους, γιὰ νὰ ἐνισχύσῃ τοὺς χριστιανοὺς κατὰ τῆς

αίρέσεως τοῦ Ἀρείου. Καί ὅταν ἔκρινε πὼς ἡ ἀποστολή του τελείωσε, ξανάφυγε γιὰ τὴν ἔρημο.

Ἡ διδασκαλία τοῦ Ἀντωνίου εἶναι θέβαια πολὺ αὐστηρή, ἀλλὰ εἶχε χάρη καὶ δύναμη σοφίας. Παρὰ τὴν ἀσκητικὴ ζωὴ του, τὴ γεμάτη ἀπὸ στερήσεις καὶ νηστείες, ὁ Ἀντώνιος ἔζησε 105 χρόνια. Πέθανε στίς 17 Ἰανουαρίου τοῦ 355 μ.Χ. Στίς 17 Ἰανουαρίου γιορτάζει καὶ ἡ Ἐκκλησία τὴ μνήμη του.

Ἀπολυτίκιον

Τὸν ζηλωτὴν Ἠλίαν τοῖς τρόποις μιμούμενος, τῷ βαπτιστῇ εὐθείαις ταῖς τρίβοις ἐπόμενος, πάτερ Ἀντώνιε, τῆς ἐρήμου γέγονας οἰκιστὴς καὶ τὴν οἰκουμένην ἐστήριξας εὐχαῖς σου. Δι' ὃ πρέσβευε Χριστῷ τῷ Θεῷ, σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Μοναχικὸς βίος. Ὁ Ἀντώνιος δὲν ἦταν ὁ πρῶτος ἀσκητής. Ὡς δάσκαλός του ἀναφέρεται ὁ Παῦλος ὁ Θηβαῖος. Αὐτὸς θεμελίωσε τὸ θεσμὸ τοῦ ἀναχωρητῆ καὶ ἔμεινε λαμπρὸ παράδειγμα μόνωσης καὶ προσευχῆς. Πολλοὶ ἀκολούθησαν τὸ παράδειγμά του καὶ ὁ μοναχικὸς βίος διαδόθηκε ὅχι μονάχα στὴν Αἴγυπτο, ἀλλὰ καὶ σ' ὅλο τὸ χριστιανικὸ κόσμον. Ἀργότερα ὁ μαθητὴς τοῦ Ἀντωνίου Παχώμιος ἱδρύσκει τὰ μοναστήρια, ὅπου οἱ μοναχοὶ ζοῦσαν μὲ κανόνες, ποὺ καθόριζαν τὸν τρόπο τῆς ζωῆς τῶν μοναχῶν.

Κυριότερες ἀρετὲς τοῦ μοναχοῦ εἶναι, κατὰ τὸν Ἅγιο Βασίλειο, ἡ ἐγκράτεια, ἡ ὑπακοή καὶ ἡ πένια.

Σπουδαῖο κέντρο τοῦ μοναχικοῦ βίου στὴν Ἑλλάδα ἔγινε τὸ Ἅγιο Ὄρος στὴ Χαλκιδικὴ Χερσόνησο (Ἄθως).

Τὰ μοναστήρια ὠφέλησαν πολὺ τὴ χριστιανικὴ κοινωμία. Πρῶτον γιατί ἦταν φυτώρια χριστιανικῶν ἀρετῶν καὶ δεύτερον γιατί χρησίμεψαν σὰ σχολὲς γραμμάτων καὶ τεχνῶν γιὰ τὸ λαὸ καὶ τὸν κλῆρο. Τὰ ἑλληνικὰ μοναστήρια πρόσφεραν στὸ ἑλληνικὸ ἔθνος σπουδαία ὑπηρεσία τὸν καιρὸ τῆς τουρκοκρατίας. Μέσα σ' αὐτὰ διατηρήθηκε ἄσβεστη ἡ φλόγα γιὰ τὴ λευτεριά καὶ ἡ ἑλληνικὴ συνείδηση ἀμετάβλητη καὶ ἀφθαρτή. Χρησίμεψαν ἀκόμα τὰ μοναστήρια σὰν σχολεῖα, ὅπου μορφώνονταν τὰ Ἑλληνόπουλα. Διαφύλαξαν λοιπὸν τὰ μοναστήρια τὸ ἐθνικὸ φρόνημα καὶ βοήθησαν τὸ ἔθνος νὰ ἐλευθερωθῇ.

9. Κυριακή τῆς Ὁρθοδοξίας. Εἰκονομάχοι

Οἱ εἰκόνες καί τὰ διάφορα κειμήλια τῆς ἐκκλησίας ἄρχισαν νά προσελκύουν τήν προσοχή καί τή λατρεία τῶν χριστιανῶν ἀπό τήν ἐποχή τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου ἀκόμα. Ἀπό τήν ἐποχή αὕτη ζωγραφίζον στούς τοίχους καί σέ ξύλα τὰ πρόσωπα τοῦ Ἰησοῦ, τῆς Παναγίας καί τῶν διαφόρων ἁγίων.

Πολλοί ὅμως ἀμόρφωτοι χριστιανοί στήν ἐποχή τῶν βυζαντινῶν χρόνων ἀντί ν' ἀποδώσουν τιμὴ καί λατρεία στὰ πρόσωπα, πού παρίσταναν οἱ εἰκόνες, λάτρευαν αὐτὲς τὶς ἴδιες τὶς εἰκόνες. Χωρὶς νά τὸ καταλαβαίνουν δηλ. ἔπесαν στήν εἰδωλολατρία.

Τὴν ἴδια αὕτη ἐποχή εἶχε πιάσει τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ κάθε κοινωνικὴ τάξη καί μόρφωση ἢ μανία τῶν μοναστηριῶν. Οἱ πλούσιοι καί οἱ ἀνώτεροι ὑπάλληλοι τοῦ κράτους ἔχτιζαν δικά τους μοναστήρια, νά τὰ ἔχουν σὰν καταφύγια ἀπὸ τὶς διάφορες περιπέτειες τῆς ζωῆς. Τὸ ἴδιο ἔκαναν καί πολλοὶ ἄρρωστοι, πού πίστευαν πῶς, γιὰ ν' ἀποκτήσουν τὴν ὑγεία τους, ἔπρεπε νά ιδρύσουν ἓνα μοναστήρι.

Ὅλα αὐτὰ εἶχαν σὰν ἀποτέλεσμα νά προσέρχονται στὸ μοναχικὸ βίο οἱ νέοι κατὰ χιλιάδες. Κι αὐτὸ ὄχι ἀπὸ σεβασμὸ πρὸς τὴ θεοσεκεία, ἀλλὰ γιὰ ν' ἀπολαμβάνουν τ' ἀγαθὰ τῆς ζωῆς χωρὶς κόπους καί χωρὶς ἰδιαίτερες φροντίδες. Ἔτσι ὅμως ὁ στρατὸς ἔχασε τοὺς στρατιῶτες του, τὰ χωράφια ἔχασαν τοὺς γεωργοὺς καί ἡ βιομηχανία τοὺς ἐργάτες. Ἐχασε καί ἡ πολιτεία τὰ εἰσοδήματά της, γιατί τὰ μοναστήρια εἶχαν στήν κατοχή τους πολλὰ καί μεγάλα κτήματα καί δὲν πλήρωναν φόρους.

Ὁ αὐτοκράτορας Λέων ὁ Ἰσαυρὸς γιὰ τὴ θεραπεία αὐτοῦ τοῦ κακοῦ ἔκαμε διάταγμα τὸ 726 μ.Χ. μὲ τὸ ὁποῖο ἀπαγόρευε νά λατρεύουν τὶς εἰκόνες καί τὰ λείψανα. Δὲν ἔβγαλε τὶς εἰκόνες ἀπὸ τοὺς ναοὺς, ἀλλὰ διέταξε νά τὶς ἀνεβάσουν πρὸ ψηλά, ὥστε νά μὴ τὶς φτάνη σέ τόσο ὕψος ἡ ἐκδήλωση τῆς λατρείας τῶν πιστῶν. Καί ὅμως ἡ λατρεία τῶν εἰκόνων καί τῶν λειψάνων ἐξακολούθησε.

Αὐτὸ ἀνάγκασε τὸν αὐτοκράτορα νά ἐμποδίσῃ μὲ τὴ βία αὕτη τὴν ἐκδήλωση τῆς εἰδωλολατρίας. Τὸ 730 μὲ νέο διάταγμα ὄρισε τὴν ἀποβολὴ ἀπὸ τοὺς ναοὺς τῶν εἰκόνων, πού παρίσταναν ἀγγέλους, ἁγίους καί μάρτυρες. Σύγχρονα ἀπαγόρευε τὴ λατρεία τῶν εἰκόνων καί στὰ σπίτια τῶν πιστῶν.

Ὁ λαὸς ὅμως καί ὁ κλήρος χαρακτηρίσαν τὴν ἀπαγόρευση αὕτη σὰν ἀσέβεια καί ἐνέργεια ἀντιχριστιανικὴ. Ἡ ἀντίθεση τοῦ κλήρου καί προπαντὸς τῶν μοναχῶν μὲ ἀρχηγό τους μιὰ μεγάλη φυσιογνωμία τῆς ἐποχῆς, τὸν Ἰωάννη Δαμασκηνό, εἶχε σὰν ἀποτέλεσμα νά δικαιεθῶν

οἱ χριστιανοὶ σὲ δυὸ ἀντίθετες παρατάξεις, τοὺς εἰκονομάχους καὶ τοὺς εἰκονολάτρεις.

Δημιουργήθηκε μεγάλη ταραχὴ στὴν Ἐκκλησία τότε ἐξ αἰτίας τοῦ διωγμοῦ τῶν εἰκόνων, πού κράτησε καὶ στὴν περίοδο τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Ε΄.

Ὁ αὐτοκράτορας Κωνσταντῖνος ἔβλεπε πῶς, ἂν καὶ εἶχαν ἀπαγορευτῇ οἱ εἰκόνες, ἐξακολουθοῦσαν νὰ ὑπάρχουν προπάντων στὰ μοναστήρια καὶ στὰ σπίτια τῶν χριστιανῶν.

Κάλεσε σὲ συσκέψεις τὸν ἀνώτερο κληρὸ καὶ κατάληξαν στὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ λατρεία τῶν εἰκόνων ἔπρεπε νὰ καταπολεμηθῇ μὲ Οἰκουμενικὴ σύνοδο. Ἀφοῦ τὰ διατάγματα τοῦ αὐτοκράτορα δὲν ἐμπόδισαν τὸ λαὸ καὶ τοὺς καθυστερημένους μοναχοὺς ν' ἀποφύγουν τὴν εἰκονολατρία, μιὰ ἀπόφαση τῆς Οἰκουμενικῆς συνόδου, σκέφτηκαν ὅτι θὰ γινόταν περισσότερο σεβαστή.

Κάλεσαν λοιπὸν στὴν Κωνσταντινούπολιν Οἰκουμενικὴ σύνοδο τὸ 754 γι' αὐτὸν τὸ σκοπὸ καὶ ἤρθαν 348 Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας.

Στὴ σύνοδο ἀποφασίστηκε ἡ καθαίρεση τῶν εἰκόνων καὶ στὶς 8 τοῦ Αὐγούστου τῆς ἰδίας χρονιάς οἱ συνοδικοὶ πατέρες πέρασαν τὸν Κεράτιο καὶ μεγάλη πομπὴ πῆγαν μαζί μὲ τὸ βασιλεῖα στὸ ναὸ τῶν Βλαχερνῶν, ὅπου ἀναγνώστηκαν μὲ πανηγυρισμοὺς οἱ ὅροι τῆς Οἰκουμενικῆς συνόδου.

Ἡ ἀπόφαση τῆς συνόδου δὲν περιορίστηκε μονάχα στὴν ἀποβολὴ τῶν εἰκόνων ἀπὸ τοὺς ναοὺς, ἀλλὰ καταδίκαιζε καὶ τὴν κατασκευὴ εἰκόνων ἢ τὴν ἀπόκρυψή τους.

Παρ' ὅλες αὐτὲς τὶς ἀποφάσεις καὶ τὰ βασιλικά διατάγματα ἡ λατρεία τῶν εἰκόνων συνεχίστηκε. Τὸ χάσμα ἀνάμεσα στοὺς εἰκονολάτρεις καὶ τοὺς εἰκονομάχους δὲ γεφυρώθηκε. Ἡ μεγάλη ταραχὴ ἀναστάτωσε κυριολεκτικὰ τὴν Ἐκκλησία.

Τὴν ἀναταραχὴ αὐτὴ καὶ τὴ διαμάχη ἀνάμεσα στοὺς χριστιανοὺς θέλησε νὰ σταματήσει ἡ αὐτοκράτειρα Εἰρήνη ἡ Ἀθηναία.

Ἡ αὐτοκράτειρα κάλεσε τὴν ἑβδόμη Οἰκουμενικὴ σύνοδο στὴ Νίκαια τὸ 787, γιὰ νὰ ἐπιλύσῃ τὸ ζήτημα τῶν εἰκόνων. Ἡ σύνοδος ἀποφάσισε νὰ ἐπαναφερθοῦν οἱ εἰκόνες στοὺς ναοὺς καὶ καθόρισε, ὅτι ἡ τιμὴ καὶ ὁ σεβασμὸς δὲ δίνεται στὸ ὕλικο τῶν εἰκόνων, τὸ ξύλο καὶ τὰ χρώματα, ἀλλὰ στὰ πρόσωπα ποὺ εἰκονίζονται.

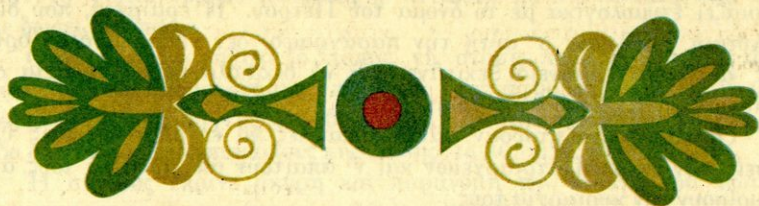
Ἡ εἰκονομαχικὴ ὁμως φιλονικία ἐξακολούθησε νὰ ταράξῃ τὴν ἐκκλησία. Ἦταν τόσο βαθιὰ ριζωμένη ἡ διάσταση ἀνάμεσα στοὺς εἰκονομάχους καὶ στοὺς εἰκονολάτρεις, ὥστε οὔτε οἱ ἀποφάσεις τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς συνόδου μπόρεσαν νὰ ξαναφέρουν τὴ γαλήνη στὴν τρικυμία τῶν ψυχῶν.

“Όταν ανέβηκε στο θρόνο ὁ Λέων Ε' ὁ Ἀρμένιος, κάλεσε ἄλλη σύνοδο καὶ αὐτὴ ἀποφάσισε τ' ἀντίθετα ἀπὸ τὶς ἀποφάσεις τῆς Ζ' συνόδου. Πάλι λοιπὸν οἱ εἰκόνες βρέθηκαν σὲ διωγμό. Τὰ μοναχικὰ τάγματα τότε μὲ ἐπὶ κεφαλῇς τὸ Θεόδωρο Στουδίτη, ἡγούμενο στὸ μοναστήρι τοῦ Στουδίου, ἔκαμαν ἀνοιχτὴ πολεμικὴ τῆς νεώτερης ἀπόφασης τῆς συνόδου. Ὁ Λέων πρόσταξε τότε ν' ἀφαιρεθοῦν οἱ εἰκόνες μὲ τὴ βία. Καὶ ὁ διωγμὸς συνεχίσθηκε, ὥσπου ἀνέβηκε στὸ θρόνο τοῦ Βυζαντίου ἡ Θεοδώρα, ἡ σύζυγος τοῦ αυτοκράτορα Θεόφιλου, ποὺ εἶχε πεθάνει.

Ἡ Θεοδώρα φρόντισε γιὰ τὴν ἀναστήλωση τῶν εἰκόνων μὲ νέα πάλι σύνοδο, ποὺ τὴν ἀποτελέσαν ἐπίσκοποι καὶ ἄλλοι κληρικοὶ φίλοι τῶν εἰκόνων.

Ἡ σύνοδος αὐτὴ ξανάφερε σὲ ἰσχύ τὴν ἀπόφαση τῆς Ζ' Οἰκουμένης συνόδου. Γιὰ νὰ τιμήσουν τὴν ἀναστήλωση τῶν εἰκόνων τότε ἔγιναν γιορτὲς τὴν πρώτη Κυριακὴ τῆς Μεγάλης Σαρακοστής τοῦ 843 μ.Χ. Ἀπὸ τότε ἡ Κυριακὴ αὐτὴ λέγεται «Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδόξιας» καὶ γιορτάζεται ἡ ἀναστήλωση τῶν εἰκόνων. Στὴ γιορτὴ ψάλλεται τὸ τροπάριο: Τὴν ἄχραντον εἰκόνα Σου προσκυνοῦμεν, Ἀγαθέ, αἰτούμενοι συγχώρησιν τῶν πταισμάτων ἡμῶν, Χριστέ ὁ Θεός. Βουλῆσει γὰρ ἡδύοκῃσας σαρκὶ ἀνελθεῖν ἐν τῷ σταυρῷ, ἵνα ρύσῃ οὓς ἔπλασας ἐκ τῆς δουλείας τοῦ ἐχθροῦ. Ὅθεν εὐχαρίστως βοῶμεν Σοι. Χαράς ἐπλήρωσας τὰ πάντα, ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, παραγενόμενος εἰς τὸ σῶσαι τὸν κόσμον».

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

1. Τὸ σχίσμα τῶν Ἐκκλησιῶν

α. Αἷτια καὶ ἀφορμὲς τοῦ σχίσματος

Μόλις τελείωσε ὁ σάλος, ποὺ ἀναστάτωσε τὴν Ἐκκλησία ἀπὸ τὴ διαμάχη ἀνάμεσα στοὺς εἰκονολάτρες καὶ στοὺς εἰκονομάχους καὶ γεφυρώθηκε τὸ χάσμα, ἄλλα ζητήματα συγκλόνισαν τὴν Ἐκκλησία καὶ ἔφεραν τὴ διαίρεσή της σὲ Ἀνατολικὴ καὶ σὲ Δυτικὴ.

Αἷτια γι' αὐτὴ τὴ διαίρεση ἦταν ἡ ἐπιθυμία τῶν πατριαρχῶν τῆς Ρώμης (τῶν παπῶν), νὰ ὑποτάξουν στὴν ἐξουσία τους τὰ ἄλλα Πατριαρχεῖα. Ὁ πάπας τῆς Ρώμης, ἔλεγαν, εἶναι ὁ μόνος ἀντιπρόσωπος τοῦ Χριστοῦ ἐπάνω στὴ γῆ, γιατί εἶναι ὁ φυσικὸς διάδοχος τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου, ποὺ ἴδρυσε τὴν ἐκκλησία στὴ Ρώμη. Καὶ ὅπως ὁ Πέτρος ἦταν ὁ κορυφαῖος ἀνάμεσα σὲ ὅλους τοὺς Ἀποστόλους, τὸ ἴδιο καὶ ὁ πάπας, ὁ διάδοχός του, πρέπει νὰ εἶναι ὁ κορυφαῖος ἀνάμεσα στοὺς πατριάρχες τοῦ χριστιανισμοῦ.

Αὐτὸ ὅμως δὲν εἶναι ὀρθό, γιατί πρῶτα πρῶτα ὁ Πέτρος δὲν εἶναι ὁ ἰδρυτὴς τῆς Ἐκκλησίας στὴ Ρώμη. Ἰδρυτὲς της εἶναι χριστιανοὶ ἀπὸ τὴν Ἀνατολή, ποὺ εἶχαν φτάσει ὡς τὴ Ρώμη γιὰ ἐμπορικοὺς λόγους. Δεύτερο γιατί, καὶ ἂν ἀκόμα ἦταν ἰδρυτὴς τῆς Ἐκκλησίας στὴ Ρώμη ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, αὐτὸ δὲν ἀποτελεῖ ἰδιαίτερο δικαίωμα γιὰ τὴν Ἐκκλησία τῆς Ρώμης, ἀφοῦ ὁ Πέτρος ἴδρυσε καὶ ἄλλες πολλὲς ἐκκλησίες, ποὺ θὰ μπορούσαν κι αὐτὲς νὰ ζητήσουν τὰ πρωτεῖα.

Ἦταν, λένε, κορυφαῖος ὁ Ἀπόστολος Πέτρος ἀνάμεσα στοὺς ἄλλους ἀποστόλους, γιατί τοῦ εἶπε ὁ Κύριος: «Σὺ εἶ Πέτρος καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν» (Ματθ. ιστ' 18). Μὲ τὰ λόγια αὐτὰ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς διδάσκει ὅτι τὸ θεμέλιο τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ σταθερὴ πίστη, ποὺ τὴν ὀνομάζει «πέτρα», ἐπειδὴ

ταιριάζει ἐτυμολογικά μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Πέτρου. Ἡ ἐρμηνεία, πού δίνει ἡ Δυτική Ἐκκλησία σ' αὐτὴ τὴν παράγραφο, δὲν εἶναι καθόλου ὀρθή. Ἀπ' αὐτὴ τὴν ἐρμηνεία ξεκινᾶνε, γιὰ νὰ δικαιολογήσουν πρωτεία στὴ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης.

Οἱ πάπες ἀναζητοῦσαν πάντα εὐκαιρίες νὰ ἐπεμβαίνουν στὶς ὑποθέσεις τῶν ἄλλων Πατριαρχείων καὶ ν' ἀπαιτοῦν ἀπ' αὐτὰ νὰ τοὺς ἀναγνωρίσουν τὴν κυριαρχία τους.

Τὴν παράλογη αὐτὴ ἀξίωση, πού πρόβαλλαν οἱ πάπες, δὲν τὴν δέχτηκαν, ὅπως ἦταν φυσικό, τὰ ἄλλα Πατριαρχεῖα καὶ προπαντὸς τὸ Πατριαρχεῖο τῆς Κωνσταντινούπολης. Οἱ σχέσεις γι' αὐτὸ ἀνάμεσα στὶς ἐκκλησίες Ἀνατολῆς καὶ Δύσης δὲν ἦταν καθόλου ἀρμονικές. Ἡ ἀντίθεση ὁλοένα καὶ γινόταν βαθύτερη καὶ παρὰ τὴν ἐπιθυμία τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας νὰ διατηρηθῇ ἡ ἐνότητα στὶς ἐκκλησίες, παρὰ τὶς ὑποχωρήσεις πού ἔκαναν οἱ πατριάρχες, δὲ μπόρεσαν ν' ἀποφύγουν τὴ σύγκρουση. Κι' ἔτσι ἡ διαίρεση ἔγινε.

Αὐτοκράτορας τοῦ Βυζαντίου ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ἦταν ὁ Μιχαὴλ ὁ Γ'. Τὶς ὑποθέσεις ὅμως τοῦ κράτους δὲν τὶς διαχειρίζοταν ὁ ἴδιος ὁ Μιχαήλ, ἀλλὰ ὁ Βάρδας, ὁ ἀδελφὸς τῆς βασιλομήτορος Θεοδώρας, πού ἔφερε τὸν τίτλο τοῦ Καίσαρα.

Ὁ Βάρδας εἶχε ἔρθει σὲ διάσταση μὲ τὸν τότε πατριάρχη τῆς Κωνσταντινούπολης Ἰγνάτιο. Τὸν κατέβασε λοιπὸν ἀπὸ τὸν πατριαρχικὸ θρόνο καὶ στὴ θέση του ἀνέβασε τὸ Φώτιο, τὸ 857 μ.Χ. Ὁ Φώτιος εἶχε πολὺ μεγάλη μόρφωση. Ἦταν ἱκανὸς καὶ δραστήριος. Ἐγίνε πατριάρχης, χωρὶς νὰ εἶναι κληρικὸς. Πέρασε ὅλους τοὺς βαθμοὺς τῆς ἱεροσύνης σὲ ἕξι ἡμέρες.

Ὅταν ἀνέβηκε στὸ θρόνο ὁ Φώτιος, εἰδοποίησε τὸν τότε πάπα Νικόλαο Α' γιὰ τὴν ἐκλογή του, ὁ δὲ αὐτοκράτορας τὸν προσκάλεσε νὰ στείλῃ ἀντιπροσώπους του στὴν Κωνσταντινούπολη, γιὰ νὰ συνεργαστοῦν, ὥστε ν' ἀποκατασταθῇ ἡ εἰρήνη ἀνάμεσα στὶς ἐκκλησίες τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσης.

Ὁ πάπας ἔστειλε ἀντιπροσώπους του, ἀλλὰ τοὺς ἔδωσε τὴν ἐντολὴ νὰ μὴν ἀναγνωρίσουν τὸ Φώτιο, γιατί δὲν ἦταν νόμιμη, ἔλεγε, ἡ ἐκλογή του καὶ πὼς ἀνέβηκε στὸν πατριαρχικὸ θρόνο παράνομα, ἐφόσον ὁ Ἰγνάτιος δὲν εἶχε παραιτηθῇ μόνος του ἀπὸ τὸ θρόνο καὶ δὲν τὸν καθάισε σύνοδος.

Ὁ Φώτιος, γιὰ νὰ κάμῃ νόμιμη τὴν ἐκλογή του, κάλεσε σύνοδο στὴν Κωνσταντινούπολη τὸ Μάιο τοῦ 861. Σ' αὐτὴ ἔλαβαν μέρος 348 ἐπίσκοποι, ἀνάμεσα στοὺς ὁποίους ἦταν καὶ οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ πάπα. Ἡ σύνοδος ἐπικύρωσε τὴν ἐκλογή τοῦ Φωτίου καὶ οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ πάπα ἀναγνώ-

ρισαν τὸ Φώτιο νόμιμο πατριάρχη, ἀντίθετα μὲ τὴν ἐντολὴ πρὸς τοὺς εἶχε δώσει ὁ πάπας.

Ὅταν πληροφορήθηκε ὁ πάπας τὴ στάση πρὸς τὴν τήρησάν οἱ ἀντιπρόσωποί του, δυσανεκτήθηκε πολὺ καὶ τοὺς ἀφόρεσε. Καὶ γιὰ ν' ἀνατρέψῃ τὴν ἀπόφασιν τῆς συνόδου στὴν Κωνσταντινούπολιν, κάλεσε σύνοδο στὴ Ρώμην ἀπὸ ἐπισκόπους τῆς Δύσης, τὸ 863 μ.Χ.

Ἡ σύνοδος ἔκρινε ἄκυρη καὶ παράνομη τὴν ἐκλογὴν τοῦ Φωτίου. Στὴν πραγματικότητά ὁ πάπας ἤθελε νὰ δείξῃ ὅτι μονάχα αὐτὸς εἶχε τὸ δικαίωμα ν' ἀποφασίζῃ γιὰ τὶς ὑποθέσεις ὅλων τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ κόσμου.

Ἡ ἀντίθεσιν αὐτὴ ἀνάμεσα στὶς δύο ἐκκλησίες ἐγένετο μεγαλύτερη ἐξαιτίας τῆς Βουλγαρίας. Ὁ ἡγεμόνας τῆς Βουλγαρίας Βόγορις ἐγένετο χριστιανὸς μὲ ἐνέργειες τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Ὅλοι οἱ μεγιστάνες τῆς Βουλγαρίας ἀκολούθησαν τὸ παράδειγμα τοῦ ἡγεμόνα τοῦ καὶ βαπτίστηκαν ἀπὸ τὸν ἱεραπόστολον Μεθόδιο. Ἡ χριστιανικὴ πιά Βουλγαρία συνδέθηκε μὲ τὸ βυζαντινὸ κράτος μὲ συνθήκας εἰρήνης.

Ἐπειδὴ ὅμως τὸ πατριαρχεῖο τῆς Κωνσταντινούπολης δὲ δέχτηκε τὴν ἀξίωσιν τοῦ ἡγεμόνα τῶν Βουλγάρων νὰ ἀνακηρυχθῇ ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῶν Βουλγάρων πατριάρχης, ὁ Βόγορις δυσανεκτήθηκε καὶ σὰ χριστιανὸς πρὸς ἦταν ζήτησε ἀπὸ τὴ δυτικὴ Ἐκκλησίαν νὰ τὸν διαφωτίσῃ τάχα σὲ μερικὰ χριστιανικὰ δόγματα, γιὰ τὴν, ἔλεγε, δὲν εἶχε καὶ μεγάλη ἐμπιστοσύνην στὴν ἀνατολικὴ ἐκκλησία.

Πρόθυμος ὁ πάπας ἔστειλε ἀντιπροσώπους στὴ Βουλγαρίαν καὶ ἔκαμε τὸ κάθε τι, γιὰ νὰ προσαρτήσῃ τὴ βουλγαρικὴ ἐκκλησίαν στὴ δυτικὴν.

Οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ πάπα, γιὰ νὰ πετύχουν τοὺς σκοποὺς του, μιλοῦσαν περιφρονητικὰ γιὰ τὸν πατριάρχη τῆς Κωνσταντινούπολης καὶ γιὰ ὅ,τι ἀφοροῦσε τὴν ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν. Τοῦτο βέβαια ἔβλαπτε τὰ συμφέροντα τοῦ Βυζαντίου καὶ μείωνε τὸ κύρος τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ Φώτιος γιὰ ν' ἀμυνθῇ, κάλεσε τὸ 867 μὲ ἐπιστολὴν τοῦ ὅλων τοὺς ἀρχιερεῖς τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας σὲ σύνοδο, γιὰ νὰ κρίνουν τὴ δραστηριότητα τοῦ πάπα καὶ τὶς αἵρετικὰς ἐνέργειάς του. Στὴ σύνοδο ὁ Φώτιος κατ'ἀγγελίαν τὴ διαγωγὴν τοῦ πάπα καὶ τὸν κατηγοροῦσε, ὅτι προβαίνει σὲ νέες διδασκαλίας, πρὸς δὲ στηρίζονται στὴν Ἁγίαν Γραφήν.

Στὴν σύνοδο αὐτὴν, πρὸς τὴν ἀποτελοῦσαν χίλιοι ἀντιπρόσωποι, ἀποδοκίμασαν τὸν πάπα Νικόλαον καὶ δὲν ἀναγνώρισαν καμιὰ ἀξίωσίν του γιὰ κυριαρχίαν τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας στὴν Ἀνατολικήν. Ἀποφάσισαν ἐπίσης ν' ἀπαγορευθῇ καθε λογιῆς ἐπέμβασις τῶν ἀρχιερέων τῆς

Ρώμης στα ἐκκλησιαστικά πράγματα τῆς Κωνσταντινούπολης.

Ἔτσι τὸ σχίσμα ἐγινε βαθύτερο. Οἱ σχέσεις ὧν τῶν Πατριαρχείων τῆς Ἀνατολῆς μὲ τὸ Πατριαρχεῖο τῆς Ρώμης διακόπηκαν.

6 Ὁ Δογματικοὶ λόγοι τοῦ σχίσματος

Στὴ διένεξη ποὺ δημιουργήθηκε ἀνάμεσα στὶς ἐκκλησίες Ἀνατολῆς καὶ Δύσης, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς φιλοδοξίες ἢ τοὺς πολιτικοὺς λόγους, ἐμφανίστηκαν καὶ δογματικὲς διαφορές, ποὺ εἶναι οἱ οὐσιαστικοὶ λόγοι ποὺ ὀδήγησαν καὶ στὸ σχίσμα.

Ἡ δυτικὴ Ἐκκλησία παρουσίασε νέες διδασκαλίες, ποὺ δὲ συμφωνοῦσαν μὲ τὴν Ἀγία Γραφή.

Σπουδαιότερες καινοτομίες: 1. Πρόσθεσαν στὸ σύμβολο τῆς πίστεως καὶ στὸ 7 ἄρθρο τὶς λέξεις «καὶ τοῦ Υἱοῦ». Δηλ. Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκπορεύεται καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ ἐνῶ τὸ σύμβολο τῆς πίστεως, ποὺ συντάξε ἡ πρώτη Οἰκουμενικὴ σύνοδος στὴ Νίκαια ἀναφέρει: «Καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ Κύριον, τὸ Ζωοποιόν, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον...». Ἡ δυτικὴ ἐκκλησία τὸ τροποποίησε καὶ λέει: «Καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ Κύριον, τὸ Ζωοποιόν, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ ἐκπορευόμενον».

Μὲ τὴ διδασκαλία αὐτὴ ἡ δυτικὴ Ἐκκλησία δέχεται πὼς ἡ Ἀγία Τριάδα δὲν εἶναι μία Ἀρχὴ τοῦ Πατρὸς, ἐκ τοῦ ὁποῖου γεννᾶται ὁ Υἱὸς καὶ ἐκπορεύεται τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἀλλὰ δυὸ Ἀρχές, τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ.

2. Σύμφωνα μὲ τὴ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας ὁ κάθε ἁμαρτωλὸς πρέπει νὰ μετανοήσῃ γιὰ τὶς κακὰς πράξεις του καὶ νὰ συγχωρεθῶν οἱ ἁμαρτίες του. Σὲ ὅποιον μετανοήσῃ, ὁ ἐξομολογητὴς ἐπιβάλλει γιὰ τιμωρία του νὰ κάμῃ καλὰ ἔργα.

Τὴ διδασκαλία αὐτὴ ἡ δυτικὴ Ἐκκλησία τὴ νόθεψε ὡς ἑξῆς:

Γιὰ νὰ συγχωρεθῶν οἱ ἁμαρτίες τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ἀρκεῖ νὰ τοῦ ὑπολογίσῃ ὁ πάπας ἀγαθὰς πράξεις, ποὺ περισσεύουν ἀπὸ τὸ Σωτῆρα καὶ τοὺς ἁγίους του. Ὁ πάπας δηλ. εἶναι ὁ διαχειριστὴς σὲ ὅλες τὶς ἀγαθὰς πράξεις τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἁγίων του καὶ μπορεῖ νὰ τὶς διαθέτῃ ὅπως θέλῃ. Ἐπομένως ὁ ἁμαρτωλὸς δὲν εἶναι ἀνάγκη ν' ἀπασχολῆται μὲ καλὰς πράξεις, γιὰ νὰ συγχωρεθῶν οἱ ἁμαρτίες του. Τὸ ταμεῖο τοῦ Σωτῆρος καὶ τῶν ἁγίων του εἶναι γεμάτο μὲ ἀγαθὰς πράξεις. Ὁ πάπας μπορεῖ ν' ἀνοίγῃ τὸ ταμεῖο καὶ νὰ χαρίσῃ στὸν κάθε ἁμαρτωλὸ γιὰ νὰ συγχωρεθῶν οἱ ἁμαρτίες του.

3. Ἡ ὁρθόδοξη χριστιανικὴ Ἐκκλησία παραδέχεται πὼς οἱ ψυχὲς

τῶν νεκρῶν θὰ κριθοῦν στὴ Δευτέρα Παρουσία ἀπὸ τὸν Σωτῆρα, ποὺ «θὰ ἔλθῃ ἐν δόξῃ κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς». Τὰ μνημόσυνα, ποὺ γίνονται ἀπὸ τοὺς ζῶντες, ἔχουν σκοπὸ νὰ παρακαλέσουν τὸ Θεὸ νὰ φανῇ ἐπιεικὴς.

Ἡ παπικὴ Ἐκκλησία δέχεται, πὼς οἱ ἁμαρτωλὲς ψυχές, γιὰ νὰ συγχωρεθοῦν, παραμένουν στὸ «Καθαρτήριο», ἓνα μέρος τοῦ ἄλλου κόσμου, ὅπου παραμένουν ὥσπου νὰ καθαριστοῦν. Ἡ κάθαρση γίνεται γρηγορώτερα, ἂν γίνουν λειτουργίες ἀπὸ τοὺς ζῶντες καὶ δοθῇ ἄφεση ἁμαρτιῶν ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς ἢ ἀπὸ τὸν πάπα.

4. Τέλος, στὴν τέλεση τῶν μυστηρίων ἡ δυτικὴ Ἐκκλησία ἔκαμε πολλὲς ἀλλαγές.

Τὸ σχίσμα ἔγινε ὁριστικὸ τὸ 1054, ὅταν ἦταν πατριάρχης ὁ Μιχαὴλ Κηρουάριος.

Ὁ Αὐτοκράτορας τότε τοῦ Βυζαντίου παρακάλεσε τὸν πάπα Λέοντα 9ον νὰ στείλῃ ἀντιπροσώπους του στὴν Κωνσταντινούπολη, γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ βροῦν τρόπο νὰ συμφιλιωθοῦν οἱ δυὸ Ἐκκλησίες. Σ' αὐτὴ τὴν ἀπόφαση ἔφτασε ὁ αὐτοκράτορας μὲ τὴν ἐλπίδα πὼς, ἂν ἐπιτύχῃ ἡ συμφιλίωση, ὁ πάπας, ποὺ εἶχε μεγάλῃ πολιτικὴ δύναμη στὴ Δύση, θὰ τὸν βοηθοῦσε νὰ πολεμήσῃ τοὺς Νορμανδοὺς, ποὺ ἀπειλοῦσαν τὴ βυζαντινὴ αὐτοκρατορία.

Οἱ ἀποσταλμένοι τοῦ πάπα ἔδειξαν μεγάλη περιφρόνηση στοὺς συναδέλφους τοὺς τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας στὶς συζητήσεις. Καὶ ὁ πατριάρχης, γιὰ τὴν ἀξιοπρέπεια τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, στάματῃσε κάθε συζήτηση. Ἐκρίνε πὼς περιτενεῖ κάθε συζήτηση μὲ ἀνθρώπους, ποὺ λογάριάζαν τοὺς συναδέλφους τοὺς κατώτερους.

Οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ πάπα ἀπελπίστηκαν πὼς θὰ πετύχουν νὰ ὑποτάξουν τὴν ἀνατολικὴ Ἐκκλησία στὸν πάπα. Μπῆκαν στὸ ναὸ τῆς Ἀγίας Σοφίας, τὴν ὥρα ποὺ γινόταν ἡ θεία λειτουργία, καὶ κατὰ θεσαν ἐπάνω στὴν Ἀγία Τράπεζα ἀφορεσμὸ κατὰ τοῦ πατριάρχῃ καὶ ὅλης τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ πατριάρχης κάλεσε τότε τοπικὴ σύνοδο τὸ 1054 καὶ ἡ Σύνοδος ἔκρινε πὼς πρέπει νὰ ἀποκοπῇ ὁριστικὰ ἡ δυτικὴ Ἐκκλησία ἀπὸ τὴν ἀνατολική. Ἔτσι τὰ Πατριαρχεῖα τῆς Ἀνατολῆς, δηλ. τῆς Κωνσταντινούπολης, τῆς Ἀντιόχειας, τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τῶν Ἱεροσολύμων, ἀποτέλεσαν καὶ ἀκόμα ἀποτελοῦν τὴν ἀνατολικὴ Ἐκκλησία.

2. Ἐκχριστιανισμός τῶν Βουλγάρων

Στὰ βόρεια τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας κατοικοῦσαν οἱ Σλάβοι. Ἦταν λαὸς ἀπολίτιστος καὶ εἰδωλολατρικός. Συχνὰ ἔκαναν ἐπιδρομὲς καὶ λεηλατοῦσαν τὶς βυζαντινὲς ἐπαρχίες.

Ἡ χριστιανικὴ Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινούπολης φρόντισε νὰ ἐκχριστιανίσῃ αὐτὸν τὸ λαὸ καὶ νὰ τὸν ἐκπολιτίσῃ. Ὁ χριστιανισμὸς ἄρχισε νὰ διαδίδεται σιγὰ σιγὰ ἀνάμεσα στὶς σλαβικὲς φυλές.

Στὴ διάδοση τοῦ χριστιανισμοῦ πολὺ συντέλεσαν δυὸ Ἕλληνες καλόγεροι ἀπὸ τὴ Θεσσαλονίκη, ὁ Μεθόδιος καὶ ὁ Κύριλλος.

Ἀποσταλμένοι ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο καὶ οἱ δυὸ διάδωσαν τὸ χριστιανισμό, ἀλλὰ καὶ μετὰφρασαν στὴ σλαβικὴ γλῶσσα τὴν Ἁγία Γραφή, τὴ θεία λειτουργία καὶ διάφορα ἄλλα συγγράμματα τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ ἐπειδὴ ἡ σλαβικὴ γλῶσσα δὲν εἶχε γραπτὸ λόγον, οἱ δυὸ καλόγεροι δημιούργησαν τὸ σλαβικὸ ἀλφάβητο. Ἡ δραστηριότης δηλ. τῶν δυὸ καλογέρων ἦταν πολὺπλευρη.

Ὁ χριστιανισμὸς διαδόθηκε στὴ Βουλγαρία, τὸν καιρὸ ποῦ ἦταν πατριάρχης στὸ Οἰκουμενικὸ πατριαρχεῖο ὁ Φώτιος. Ὁ ἡγεμόνας τῶν Βουλγάρων Βόγορις βαπτίστηκε τότε καὶ ὀνομάστηκε Μιχαὴλ (864 μ.Χ.), στὸ ὄνομα τοῦ αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου. Ὁ βουλγαρικὸς λαὸς ἀκολούθησε τὸ παράδειγμα τοῦ Βασιλιᾶ του καὶ δέχτηκε τὸ χριστιανισμό.

Καὶ ἐπειδὴ στὴν Ἐκκλησίᾳ τῆς Βουλγαρίας δὲν ὑπῆρχαν κληρικοὶ καὶ ἀρχιεπίσκοπος, ὁ πατριάρχης Φώτιος, ὕστερα ἀπὸ σχετικὴ παράκληση τοῦ Βόγορι - Μιχαήλ, ἔστειλε καὶ ἀρχιεπίσκοπον καὶ ἄλλους κληρικούς.

Ἀλλὰ ὁ Βόγορις εἶχε μεγαλύτερες φιλοδοξίες. Ἦθελε τὸν ἀρχιεπίσκοπον τῆς Βουλγαρίας πατριάρχη. Καὶ ὁ Φώτιος, φυσικὰ, δὲ δέχτηκε αὐτὴ τὴν παράλογον ἀξίωση. Θύμωσε τότε ὁ Βόγορις καὶ ἔδωξε ἀπὸ τὴ Βουλγαρία τοὺς Ἕλληνες κληρικούς καὶ ἀπευθύνθηκε στὴ δυτικὴ Ἐκκλησία. Ὁ πάπας δέχτηκε μὲ μεγάλη του εὐχαρίστηση τὸ αἶτημα τοῦ Βόγορι καὶ ἔστειλε Λατίνους κληρικούς. Γιὰ πατριάρχη δὲ γινότανε λόγος. Οὔτε ὁ πάπας δέχτηκε τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῆς Βουλγαρίας σὲ πατριάρχη. Καὶ ὁ Βόγορις ξαναγύρισε στὸ πατριαρχεῖο τῆς Κωνσταντινούπολης καὶ δέχτηκε τοὺς Ἕλληνες κληρικούς, οἱ ὁποῖοι ὀργάνωσαν τὴ βουλγαρικὴ Ἐκκλησία.

Ἔτσι ἡ βουλγαρικὴ Ἐκκλησία ἔμεινε ὀρθόδοξη. Ἡ φιλοδοξία ὅμως τοῦ Βουλγάρου ἡγεμόνα ἔγινε ἡ τελευταία ἀφορμὴ γιὰ νὰ διακοποῦν οἱ σχέσεις τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, Ἀνατολῆς — Δύσης.

Τὰ ὁρθόδοξα πατριαρχεῖα τῆς Ἀνατολῆς ἐνωμένα μὲ Κεφαλή τὸν Κύριο ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστὸ ἀποτελοῦν ἀπὸ τότε τὴν ὁρθόδοξη χριστιανικὴ Ἐκκλησία ἢ Ἀνατολική.

3. Ἐκχριστιανισμὸς τῶν Ρώσων

Ἡ παράδοση ἀναφέρει πὺς ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας κήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον στὴ Ρωσία. Οἱ Ρῶσοι ὅμως ἔμειναν εἰδωλολάτρες.

Ὁ ἐκχριστιανισμὸς τῶν Ρώσων ἄρχισε ἀπὸ τοῦ 955 μ.Χ., τότε πού ἡ αὐτοκράτειρα Ὑλγα βαπτίστηκε στὴν Κωνσταντινούπολη.

Τὸ 988 μ.Χ. ὁ αὐτοκράτορας Βλαδὶμηρος παντρεύτηκε τὴν Ἀννα, ἀδερφή τοῦ αὐτοκράτορα Βασιλείου τοῦ Βουλγαροκτόνου, ἀφοῦ προηγουμένως δέχτηκε τὸ χριστιανισμὸ καὶ βαπτίστηκε.

Ὁ Βλαδὶμηρος καὶ ἡ Ἀννα ἐργάστηκαν, γιὰ νὰ διαδοθῇ ὁ χριστιανισμὸς στὴ χώρα τους. Ὁ διάδοχος δὲ τοῦ αὐτοκράτορα Ἱεροσλάβος συνέχισε τὶς προσπάθειες τῶν γονέων του. ἔχτισε μεγαλοπρεπεῖς ναοὺς, φρόντισε νὰ εἰσαχθῇ στὴ ρωσικὴ Ἐκκλησία ἡ βυζαντινὴ μουσικὴ καθὼς καὶ ἄλλες βυζαντινὲς συνήθειες.

Ἡ χειροτονία τῶν Ρώσων μητρολιτῶν γινόταν στὸ πατριαρχεῖο τῆς Κωνσταντινούπολης. Ἔτσι οἱ Ρῶσοι ἀναγνώριζαν τιμητικὰ τὰ πρωτεῖα στὸν πατριάρχη τῆς Κων/πολης.

Ἡ χριστιανικὴ Ἑλλάδα ἔστελνε ἄλλη μιὰ φορὰ τὸ φῶς της, χριστιανικὸ φῶς αὐτὴ τὴ φορὰ, στοὺς βάρβαρους καὶ ἀπολίτιστους λαοὺς ἐκείνης τῆς ἐποχῆς.

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

1. Θρησκευτική μεταρρύθμιση στη Δύση

Ἡ βυζαντινὴ αὐτοκρατορία ἔζησε χίλια χρόνια. Σ' ὅλο αὐτὸ τὸ διάστημα ἡ ἀνατολικὴ ὁρθόδοξη Ἐκκλησία δὲν ἔξφυγε καθόλου ἀπὸ τὴ διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἀπὸ τὶς ἀποφάσεις, πὺν εἶχαν πάρει οἱ Οἰκουμενικὲς σύνοδοι.

Ἡ δυτικὴ ὁμως Ἐκκλησία πολιτεύτηκε κατὰ τρόπο ξένο πρὸς τὰ θεῖα ρήματα τοῦ Εὐαγγελίου. Οἱ διάφοροι πάπες, ἀφοῦ ἐξασφάλισαν μεγάλῃ δύναμη καὶ πολὺ πλοῦτο, δὲν ἦταν πιά οἱ ποιμένες ἐνὸς ποιμνίου ταπεινῶν χριστιανῶν. Ζοῦσαν σὲ πολυτελέστατα μέγαρα καὶ ἓνα πλῆθος ἀπὸ καλλιτέχνες, μουσικοὶ καὶ ἄνθρωποι τῶν γραμμάτων τοὺς περιστοιχίζαν.

Στὰ μοναστήρια οἱ καλόγεροι λησιμόνησαν τὴν ἀπλότητα, τὴν πενία καὶ τὴν ἐγκράτεια, πὺν χαρακτηρίζε τοὺς πρώτους ἐκείνους μοναχοὺς. Ἡ Ἐκκλησία εἶχε θεσπίσει τοὺς κανόνες γιὰ τὴ ζωὴ τῶν μοναχῶν καὶ τοὺς εἶχε ὀρίσει καὶ ὁ Μέγας Βασίλειος. Οἱ μοναχοὶ ὁμως στὴ Δύση δὲν τοὺς λογάριζαν. Ζοῦσαν μὲ κάθε ἄνεση καὶ ἀδιαφοροῦσαν, ἂν ἡ ζωὴ πὺν κάνανε, ἦταν πραγματικὸ σκάνδαλο στὴ χριστιανικὴ κοινωνία.

Οἱ πλούσιοι ἄνθρωποι μποροῦσαν νὰ κάνουν κάθε λογῆς ἁμαρτίες μὲ ἀνάλαφρη τὴ συνείδηση, γιὰτὶ ἂν πλήρωναν χρήματα, ἀγόραζαν τὴν ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν τους. Οἱ πάπες ἔδιναν μὲ βαριὰ πληρωμὴ συγχωροχάρτια ἢ ἀφέσεις, ὅπως τὰ ἔλεγαν. Τὰ συγχωροχάρτια θεβαίωναν ὅτι σβήνεται κάθε ἁμαρτία τους καὶ ὅτι ἡ θύρα τοῦ Παραδείσου εἶναι ὀλάνοιχτη γιὰ κείον πὺν μπορεῖ νὰ πληρώσῃ.

Αὐτὲς τὶς ἀφέσεις τὶς στήριζαν στὴ διδασκαλία, πὺν ἔλεγε, πὺς τὰ καλὰ ἔργα εἶχαν πολὺ μεγάλῃ δύναμη. Τέτοια ἔργα ἀποθησαύριζε ἡ Ἐκκλησία καὶ μποροῦσε νὰ τὰ διαθέσῃ, ὅπως νόμιζε καλύτερα. Μποροῦσε λοιπόν ὁ πάπας, πὺν ἦταν ὁ ἀνώτατος ἀρχηγὸς στὴν Ἐκκλησία,

νά διαθέτη ἀπὸ τὸ ταμείο τῶν καλῶν ἔργων, σὰν ἀπὸ πηγῇ, γιὰ ὄφελος κάθε πιστοῦ, πού οἱ πράξεις του δὲν ἐπαρκοῦσαν. Μποροῦσαν δηλ. ν' ἀγοράσουν τὸν Παράδεισο ἀπὸ τὸν πάπα, ὅπως ἀγοράζει κανεὶς ὅ,τι τοῦ χρειάζεται ἐπάνω στὴ γῆ.

Ἄν τολμοῦσε κανένας χριστιανὸς νὰ διαμαρτυρηθῇ γι' αὐτὴ τὴν κατάρχησιν καὶ τὴ διαφθορά, κινδύνευε νὰ καὶ ζωντανός. Κανένας δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ἔχῃ ἀντίθετη γνώμη ἀπὸ τὴ γνώμη τοῦ πάπα, πού ἦταν ἀ λ ά θ η τ ο ς.

Ὅποιον κατηγοροῦσαν σὰν ἀσεβῆ, ἔπρεπε νὰ περιμένη πολὺ σκληρὴ τιμωρία καὶ πολὺ συχνὰ φρικτὸ θάνατο, ὕστερα ἀπὸ φοβερὰ βασανιστήρια ἀπὸ τὴν Ἱε ρ ά Ἐ ξ έ τ α σ η.

Ἡ Ἱε ρ ά Ἐ ξ έ τ α σ η ἦταν θεσμὸς τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας, πού εἶχε σκοπὸ νὰ κάνῃ ἔρευνες, γιὰ νὰ θρῖσκη τοὺς ἀσεβεῖς καὶ τοὺς αἵρετικούς καὶ νὰ τοὺς τιμωρῇ. Συνηθισμένη τιμωρία ἦταν ὁ θάνατος στὴ φωτιά.

Ἡ Ἱε ρ ά Ἐ ξ έ τ α σ η ἔμεινε στὴν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος σὰν ἡ τρομερὴ μάστιγα τῆς χριστιανικῆς κοινωνίας στὴ Δύση.

Ὅλα ὅμως σὲ τοῦτο τὸ κόσμον ἔχουν κάποιο τέλος. Καὶ πολὺ περισσότερο ἡ ἀφόρητη αὐτὴ κατάσταση τοῦ μαρτυρίου καὶ τοῦ φόβου. Καὶ τὸ τέλος ἦρθε σὰ χείμαρρος, πού κανένας δὲν μποροῦσε ν' ἀνακόψῃ τὴν ὁρμὴ του. Μερικοὶ φωτισμένοι ἄνθρωποι πρόβαλαν τὸ ἠθικὸ τους ἀνάστημα ἀπέναντι στοὺς πάπες καὶ σταμάτησαν τὸ θλιβερὸ κατήφορο τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας.

α. Λούθηρος

Ὁ Λούθηρος ἦταν Γερμανὸς καθηγητὴς τῆς θεολογίας στὸ πανεπιστήμιο τῆς Βυτεμβέργης. Μελέτησε τὴν Ἀγία Γραφή καὶ ἔφτασε στὸ συμπέρασμα ὅτι οἱ πάπες, ὅχι μονάχα δὲ διαφύλαξαν τὴ διδασκαλία τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ πρόσθεσαν πολλὰς δικῆς τους διδασκαλίας.

Τίμιος καὶ ἠθικὸς χαρακτήρας ὁ Λούθηρος δὲν ἀνέχτηκε τὴ συνέχιση αὐτῆς τῆς ἐξαθλίωσης τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας ἐξ αἰτίας τῶν παπῶν. Ἡ συνείδησή του ἐπαναστάτησε προπαντὸς ὅταν ἓνας καλόγερος, ἀντιπρόσωπος τοῦ πάπα, τριγύριζε τὶς πόλεις καὶ πουλοῦσε συγχωροχάρτια, πού τὰ εἶχε ἐκδώσει ὁ πάπας Λέων ὁ 10ος.

Ὁ Λούθηρος, χωρὶς νὰ ὑπολογίσῃ τὴν Ἱε ρ ά Ἐ ξ έ τ α σ η καὶ τὴν ὁργὴ τοῦ πάπα, τοιχοκόλλησε κατὰ τὸ 1517 στὴν πόρτα τοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ μιὰ διακήρυξιν μὲ 95 ἄρθρα.

Με την διακήρυξη έκανε έλεγχο στis καταχρήσεις τών παπών και καλούσε τούς χριστιανούς νά μεταρρυθμίσουν τά εκκλησιαστικά πράγματα.

Τό κήρυγμα του Λούθηρου ξαπλώθηκε με καταπληκτική ταχύτητα σ' όλη τή Γερμανία.

Όταν πληροφορήθηκε ό πάπας τή διακήρυξη, όργιστηκε και έστειλε στη Γερμανία μιá πρόσκληση στο Λούθηρο νά παρουσιαστῇ ενώπιόν του, για ν' άπολογητῇ. Με τήν επέμβαση όμως του Φρειδερίκου Γ' τῆς Σαξονίας, ό πάπας ανακάλεσε τήν πρόσκληση και άνάθεσε σέ αντιπρόσωπό του νά ταχτοποιήση τήν υπόθεση.

Ό Λούθηρος παρουσιάστηκε στον παπικό αντιπρόσωπο (1518) και άρνήθηκε ν' ανακαλέση τή διακήρυξή του. Ό παπικός αντιπρόσωπος κάλεσε τότε τό Λούθηρο στη Λιψία, για νά συζητήσουν τό θέμα τῆς παπικῆς έξουσίας. Σ' αὐτή τή συζήτηση ό Λούθηρος κατηγόρησε βίαια τόν πάπα και άμφισβήτησε τά πρωτεία του. Γι' αὐτό και τόν παράπεμψαν στο άνώτατο παπικό δικαστήριο.

Τό παπικό δικαστήριο κάλεσε τό Λούθηρο με προθεσμία 60 ήμέρες ν' ανακαλέση και νά ξαναγυρίση στους κόλπους τῆς παπικῆς Έκκλησίας. Έάν άρνιόταν, θά τόν συλλάμβαναν και θά τόν τιμωρούσαν.

Ό Λούθηρος σάν άπάντηση έκαψε στήν πλατεία τῆς Βυττεμβέργης τήν άπόφαση του παπικού δικαστηρίου και έξακολούησε νά διαφωτίζει τούς χριστιανούς για τίς αὐθαιρεσίες του πάπα.

Τότε ό πάπας έκαμε άφορεσμό εναντιόν του Λουθήρου και κάλεσε τόν Κάρολο Ε', αὐτοκράτορα τῆς Γερμανίας, νά εφαρμόση τή διαταγή του. Ό Κάρολος συγκάλεσε τότε σέ συνέδριο τούς ήγεμόνες (1521) και κάλεσε και τό Λούθηρο.

Ό Λούθηρος πῆγε στο συνέδριο και ύποστήριξε με θάρρος τίς άπόψεις του και τό άποτέλεσμα ήταν νά μοιραστούν οι ήγεμόνες σέ όπαδούς τῆς μεταρρύθμισης και σέ όπαδούς του πάπα.

Τό 1527 συγκλήθηκε άλλο συνέδριο τών ήγεμόνων. Σ' αὐτό ύπερίσχυσε ό Κάρολος Ε' και ανακήρυξαν τή μεταρρύθμιση του Λουθήρου αίρετική. Οι όπαδοί τότε τῆς μεταρρύθμισης διαμαρτυρήθηκαν για τίς άποφάσεις που πῆρε τό συνέδριο και όνομάστηκαν γι' αὐτό διαμαρτυρόμενοι ἢ προτεστάντες.

Έτσι ἡ καθολική Έκκλησία, όπως λεγόταν ἡ δυτική Έκκλησία, διαιρέθηκε σέ δύο ισχυρές παρατάξεις. Στους όπαδούς του πάπα, που λέγονται καθολικοί και στους όπαδούς τῆς μεταρρύθμισης, που όνομάστηκαν προτεστάντες ἢ διαμαρτυρόμενοι.

Ανάμεσα στis δύο αντιμαχόμενες παρατάξεις ξεσπασε τρομερή

σύγκρουση. Τὸ χριστιανικὸ αἷμα ἔτρεξε ἄφθονο στὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ, τοῦ Θεοῦ τῆς Ἀγάπης καὶ τῆς Εἰρήνης. Στὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ, ὁ ὁποῖος ἔχυσε τὸ δικό Του τίμιο αἷμα, γιὰ νὰ ἐπικρατήσῃ ἡ Ἀγάπη καὶ ἡ Εἰρήνη ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους.

Σὲ μιὰ νύχτα μονάχα σφάχτηκαν χιλιάδες διαμαρτυρόμενοι στὴ Γαλλία σ' ἓνα τρομερὸ καὶ φορικτὸ διωγμὸ. Ἡ νύχτα αὕτη εἶναι γνωστὴ στὴν ἱστορία μὲ τὸ ὄνομα «νύχτα τοῦ Ἁγίου Βαρθολομαίου».

Παρ' ὅλους αὐτοὺς τοὺς διωγμοὺς, οἱ διαμαρτυρόμενοι ἐπικράτησαν στὴ Γερμανία, στὴν Ἀγγλία καὶ στὶς βόρειες χῶρες τῆς Εὐρώπης. Ὁ Λούθηρος δημιούργησε ἰδιαίτερη χριστιανικὴ διδασκαλία. Παραδέχεται μονάχα τὴν Ἀγία Γραφή καὶ ἀρνεῖται τὴν Ἱερὰ Παράδοση. Ἀπὸ τὰ ἑπτὰ μυστήρια παραδέχεται μονάχα τὸ Βάπτισμα καὶ τὴ Θεία Εὐχαριστία. Βάση τῆς σωτηρίας, κατὰ τὸ Λούθηρο, εἶναι ἡ πίστη στὸ Χριστό, πὺν διδάσκεται μόνον ἀπὸ τὴν Ἀγία Γραφή καὶ ἐρμηνεύεται ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο πὺν τὸν φωτίζει ὁ Θεός. Μὲ τὰ καλὰ ἔργα ἐκδηλώνει ὁ χριστιανὸς τὴν πίστη του, δὲν εἶναι ὅμως δυνατόν μόνον τὰ καλὰ ἔργα, νὰ συντελέσουν στὴν τελικὴ σωτηρία τοῦ πιστοῦ.

6. Σβίγγλιος καὶ Καλβίνος

Τὴν ἴδια ἐποχὴ πὺν διακήρυξε ὁ Λούθηρος τὴ μεταρρύθμιση στὴν Ἐκκλησία τῆς Γερμανίας, ἐμφανίστηκε στὴν Ἑλβετία ὁ Σβίγγλιος. Ὁ Σβίγγλιος παρακινήθηκε ἀπὸ τὴν ἴδια ἀφορμὴ πὺν διαμαρτυρήθηκε καὶ ὁ Λούθηρος, ἀπὸ τὴν πώληση δηλ. ἀφετηρίων ἀπὸ τὸν πάπα καὶ τὸ 1519, δυὸ χρόνια μετὰ τὴ διακήρυξη τοῦ Λούθηρου, ζήτησε τὴ μεταρρύθμιση στὴν Ἐκκλησία. Σ' αὐτὸν τὸν πόλεμο ὁ Σβίγγλιος σκοτώθηκε. Τὸ ἔργο του ὅμως τὸ συνέχισε ὁ Καλβίνος καὶ τὸ τελείωσε. Ἔτσι ἡ μεταρρύθμιση ἐπικράτησε καὶ στὴν Ἑλβετία καὶ ἡ Ἐκκλησία ἐκεῖ ὀνομάστηκε Καλβινική.

Ὡστε ἡ Μία καὶ Ἀδιαίρετη Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ διαιρέθηκε σέ:

1. ὀρθόδοξη ἀνατολικὴ Ἐκκλησία (τὰ 4 πατριαρχεῖα στὴν Ἀνατολή).
2. Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία, καὶ
3. Ἐκκλησία τῶν διαμαρτυρομένων.

2. 'Η ὀρθόδοξη 'Εκκλησία ἐπὶ Τουρκοκρατίας

Χίλια χρόνια ἔζησε ἡ βυζαντινὴ αὐτοκρατορία. Σ' ὅλο αὐτὸ τὸ διάστημα κράτησε ἀναμμένη τὴ λαμπάδα τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ τοῦ ἐλληνισμοῦ.

Ἐνῶ στὴ Δύση ἡ χριστιανικὴ 'Εκκλησία ξέφυγε, ὅπως εἶδαμε, ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς διδασκαλίας τοῦ Κυρίου μὲ τὴν κατάχρηση τῶν ἔξουσιῶν ἐκ μέρους τῶν ἡγητόρων της, ἡ χριστιανικὴ 'Εκκλησία στὴν 'Ανατολὴ διατήρησε τὴ χριστιανικὴ διδασκαλία, ὅπως τὴν παραδώσανε οἱ Ἀπόστολοι.

Ἡ ἡθικὴ πάλι τοῦ χριστιανισμοῦ πρὸς τὴν εἰδωλολατρία, πρὸς τὴ βαρβαρότητα καὶ τὰ διάφορα φιλοσοφικὰ συστήματα σὲ ὅλη αὐτὴ τὴ διαδρομὴ μιᾶς χιλιετηρίδας ἀναζωογονοῦσε τὴν πίστι καὶ θέρμαινε τὴ χριστιανικὴ ψυχὴ.

Ἡ αὐτοκρατορία τοῦ Βυζαντίου καλλιέργησε τὸν ἄνθρωπο καὶ τὸν ἀνέψωσε πνευματικά. Σὰν ἄλλη κιβωτὸς διαφύλαξε τὴν ἡθικὴ διδασκαλίαν τοῦ Ἰησοῦ γιὰ νὰ τὴν παραδώσῃ σὲ μιὰν ἄλλη ἐποχὴ στὴ Δύση.

Μετὰ ἀπὸ χίλια χρόνια ζωῆς, ἡ βυζαντινὴ αὐτοκρατορία εἶχε ἔξαντλήσει τὰ ὅρια τῆς ἀντοχῆς της. Τὰ συνεχῆ χτυπήματα ἀπὸ βάρβάρους λαοὺς ἔφθειραν σιγὰ σιγὰ τὴ δύναμὴ της. Τὸ τέλος της βρισκόταν πολὺ κοντά. Καὶ τὸ 1453 ἡ Κωνσταντινούπολη, τὸ προπύργιον τῶν λαῶν τῆς Δύσης καὶ ὁ θεματοφύλακας ὅλων τῶν ἀξιών καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, ἔπεσε στὰ χέρια τῶν Τούρκων.

Τὸ ἐλληνικὸ γένος περιέπεσε σὲ δουλείαν. Ὁ κατακτητὴς, ἀφοῦ χόρτασε τὸ αἷμα καὶ τὸν πλοῦτο τῆς χώρας, συνῆλθε ἀπὸ τὸ μεθύσι τῆς μεγάλης του ἐπιτυχίας καὶ σκέφτηκε πὼς ὁ ἐλληνισμὸς τοῦ χρειάζεται, γιὰτὶ μονάχα στίς ἱκανότητες τοῦ πνευματικὰ ἀνώτερου ἐλληνισμοῦ μποροῦσε νὰ στηρίξῃ τὴν αὐτοκρατορίαν του.

Ἄν ἐξολόθρευε τὸν ἐλληνισμό, θὰ ζημιωνόταν ὁ ἴδιος ὁ κατακτητὴς. Καὶ αὐτὸ δὲν τὸν συνέφερε. Ἡ νέα αὐτοκρατορία χρειαζόταν βοηθὸ καὶ συμπαραστάτη ἕναν καλλιεργημένο πνευματικὰ λαόν, ὅπως ἦταν ὁ ἐλληνικὸς.

Ἡ Θεία Πρόνοια, ἑξῆς, δὲ θέλησε τὸν ὀλοκληρωτικὸν ἀφανισμόν τοῦ ἐλληνικοῦ γένους. Ἡ ἀποστολὴ του στὸν κόσμον ἦταν ἀνέκαθεν ἐκπολιτιστικὴ. Καὶ ὅταν ἐκφράζεται μὲ τοὺς φιλοσόφους του κάτω ἀπὸ τὴν στέγη τῆς πολυθείας καὶ ὅταν συμβαδίζει μὲ τὸ χριστιανισμόν, τὸν ἴδιον ρόλον διαδραματίζει στὴν ἱστορίαν τοῦ πολιτισμοῦ. Τὸ ρόλον τοῦ ἐκπολιτιστῆ, τοῦ φωτοδότῃ, τοῦ πρωτοπόρου.

Ὁ κατακτητὴς Μωάμεθ ὁ Β', ποὺ ἀναφέρεται στὴν ἱστορίαν σὰν

Πορθητής, ἐμπόδισε τὴν δολκληρωτικὴ καταστροφὴ τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου. Ἀπ' αὐτὴ τὴ στιγμή ἀρχίζει ὁ ἀναγεννητικὸς ρόλος τῆς ὁρθόδοξης χριστιανικῆς Ἐκκλησίας.

Πολιτικά ἔπαψε νὰ ὑπάρχη ὁ ἑλληνισμός. Ἡ πολιτικὴ ἐξουσία καταλύθηκε μὲ τὴν πτώση τῆς Βασιλεῦσας Πόλης, πού ἦταν καὶ πτώση τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας. Γι' αὐτὸ ὁδηγὸς τοῦ Γένους ἔγινε ἡ Ἐκκλησία. Καὶ μέσα στὸ σκοτάδι τῆς σκλαβιάς ἡ Ἐκκλησία ἦταν πλέον ὁ μόνος ὁδηγὸς τοῦ Ἑθνους.

Ὁ Μωάμεθ ὄρισε θρησκευτικὸ ἀρχηγὸ τῶν χριστιανῶν τὸν πατριάρχη τῆς Κωνσταντινούπολης. Κάλεσε μάλιστα τὸν πιὸ ἐπιφανῆ ἄντρα ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, τὸ Γεώργιο Σχολάριο, πού μετὰ τὴ χειροτονία του ὀνομάστηκε Γεννάδιος, καὶ τοῦ ἀνάθεσε τὰ ὑψηλὰ καθήκοντα τοῦ Ἑθνάρχου στὸν ὑπόδουλο ἑλληνισμό.

Στὸ ἔξῃς ὁ πατριάρχης εἶναι ἡ πνευματικὴ κορυφὴ τοῦ Ἑθνους καὶ ἡ ἐλπίδα τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ κόσμου, οἱ δὲ ἐπίσκοποι, οἱ φυσικοὶ ἀρχηγοὶ τῶν χριστιανῶν στίς περιφέρειές τους. Αὐτοὶ λύνουν τίς διαφορὰς τῶν χριστιανῶν, δέχονται τὸ γογγυσμὸ τοῦ σκλάβου καὶ τὸν παρηγοροῦν, τὸν ἐμψυχώνουν, τοῦ πυροδοτοῦν τὴν ἐλπίδα τοῦ λυτρωμοῦ καὶ τὴν προσδοκίαν τῆς λευτεριάς. Αὐτοὶ γίνονται οἱ πνευματικοὶ ὁδηγοὶ καὶ οἱ δάσκαλοι τοῦ Γένους. ✓

3. Τὰ μοναστήρια στὴν ἐποχὴ τῆς δουλείας

Ἀνάμεσα στὰ προνόμια πού παραχώρησε ὁ Μωάμεθ στοὺς χριστιανούς, ἦταν καὶ ἡ διατήρηση μερικῶν ναῶν γιὰ τὴν τέλεση τῆς λατρείας τους, καθὼς καὶ ἡ διατήρηση τῶν μοναστηριῶν μὲ τὶς περιουσίες τους. Ἡ διατήρηση τῶν μοναστηριῶν ἦταν ἓνα ἀπὸ τὰ πιὸ σπουδαῖα προνόμια. Γιατὶ τὰ μοναστήρια διαφύλαξαν τὴν ἔνδοξη ἑλληνικὴ παράδοση καὶ τὴν ἐνότητα τοῦ ἑλληνισμοῦ.

Ὁ κλῆρος φάνηκε ἀντάξιος τῆς μεγάλης αὐτῆς ἀποστολῆς ἀπέναντι στοῦ ἔθνους καὶ στὴ φυλὴ. Ρακένδυτος καὶ πεινασμένος δίνει τὴ μεγάλη μάχη ἀπὸ τὰ μοναστήρια καὶ τοὺς ναοὺς, γιὰ τὴ διατήρηση τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως.

Θρησκεία καὶ ἔθνος ἔγιναν ἓνα τεῖχος ἀδιαπέραστο ἀνάμεσα στοὺς σκλάβους καὶ στὸν κατακτητὴ. Σὲ κάθε εὐκαιρία τὰ μοναστήρια ἔγιναν οἱ ἐστίες ἐπαναστατῶν κατὰ τοῦ τυράννου. Γίνονται τὰ καταφύγια τῶν δυστυχισμένων καὶ καταδιωκομένων, τὰ ὁρμητήρια τῶν κλεφτῶν, καὶ οἱ τροφοδότες τῶν ἐπαναστατικῶν τμημάτων.

Σὲ κάθε δύσκολη περίσταση τοῦ Γένους ἡ Ἐκκλησία διὰ τοῦ κλήρου βρίσκεται πα ρ ο ὄ σ α. Νέοι μάρτυρες προσφέρονται στοῦ ἔθνικο καὶ θρησκευτικοῦ θυσιαστήριου ἀπὸ τὶς τάξεις τοῦ κλήρου. Ἡ Ἐκκλησία πρόσφερε καὶ κάτι πολυτιμότερο ἀκόμα. Τὴν πνευματικὴ τροφὴ τοῦ Γένους, μὲ τὴν ὁποία διατηρήθηκε ὁ ἐθνισμός καὶ ἡ θρησκεία. Ὁ καλόγερος μὲ τὴ στοιχειώδη μόρφωσή του ἀπόμεινε ὁ μεγάλος δάσκαλος τοῦ Γένους καὶ ὁ σύνδεσμος ἀνάμεσα στοὺς προγόνους καὶ στοῦ αὐριανό ἔθνος.

Στὴν ἱστορία τῆς Ἑλλάδας μένει ἀθάνατο γνωστό τραγουδάκι:

«Φεγγαράκι μου λαμπρὸ
φέγγε μου νὰ περπατῶ...».

Εἶναι λόγια πού συγκινοῦν τὴν κάθε ἑλληνικὴ ψυχὴ καὶ ζωντανεύουν τὴν εἰκόνα τοῦ καλόγερου, πού στοῦ νάρθηκα τοῦ ναοῦ καὶ κάτω ἀπὸ τὸ ἀμυδρὸ φῶς τοῦ καντηλιοῦ μεταδίδει στὴν ἑλληνικὴ ψυχὴ τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν πίστη στοῦ ἔθνους καὶ στὴ θρησκεία.

Τὰ κρυφὰ σχολεῖα σ' ὅλη τὴ μακραιώνη σκλαβιά ἔγιναν τὸ μοναδικὸ φῶς τῶν σκλαβωμένων Ἑλλήνων. Ἡ ὀχτώηχος καὶ τὸ ψαλτήρι, ὁ Ἀπόστολος καὶ τὰ ἄλλα ἐκκλησιαστικὰ βιβλία ἔγιναν τὰ μοναδικὰ ἀναγνώσματα γιὰ τὰ Ἑλληνόπουλα. Ἡ νεώτερη Ἑλλάδα, πού γγῆκε ἀπὸ τὰ κόκαλα τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερά, εἶχε κυοφορηθῇ ἐπὶ πολλὰ χρόνια στοὺς νάρθηκες τῶν μοναστηριῶν.

Σημ. Νὰ διαβάσετε στὴν τάξη σας τὸ ποίημα τοῦ Ι. Πολέμη «Τὸ Κρυφὸ Σχολεῖο».

4. Ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ Ἐπανάσταση

Πρὶν ἐκραγῇ ἡ ἐπανάσταση τοῦ 1821, ποὺ εἶχε σὰν ἀποτέλεσμα τὴν ἀπελευθέρωση τῆς Ἑλλάδας, ἡ Ἐκκλησία εἶχε δεχτὴ καὶ εἶχε ἀναλάβει νὰ μεταδώσῃ τὸ «κρυφὸ μήνυμα» τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας.

Στὸ μεγάλο ἀγῶνα ποὺ ἀκολούθησε, ἡ Ἐκκλησία καὶ πάλι πρωτοστάτησε. Ἐπίσκοποι, ἀρχιμανδρίτες, παπάδες καὶ καλόγεροι μπήκαν ἐπὶ κεφαλῇ τοῦ ἀγῶνα. Στὸν ἴδιο αὐτὸν ἀγῶνα, ποὺ εἶχε σκοπὸ τὴ λευτεριά τῆς χώρας, ἡ Ἐκκλησία προσέφερε τὰ πιὸ ἐκλεκτὰ στελέχη της.

Ὁ πατριάρχης Γρηγόριος ὁ Ε΄ συλλαμβάνεται καὶ ἀπαγχονίζεται στὴ μεσαία πύλῃ τῶν Πατριαρχείων. Ἄν καὶ γνώριζε πὼς εἶναι ὁ στόχος τῆς μανίας καὶ τῆς ἐκδίκησης τῶν τυράννων, δὲ φεύγει καὶ δὲν ἐγκαταλείπει τὸ ποιμνιό του. Προσφέρει τὸν ἑαυτό του στὸ βωμὸ τῆς Πατρίδας καὶ τῆς χριστιανοσύνης. Τὴν ἴδια μέρα ἀπαγχονίζονται καὶ οἱ ἀρχιεπίσκοποι τῆς Ἐφέσου, τῆς Νικομήδειας καὶ τῆς Ἀγχιάλου, καθὼς καὶ πολλοὶ κληρικοὶ τῆς Κωνσταντινούπολης.

Ὁ μητροπολίτης τῆς Ἀλεξανδρουπόλεως Κύριλλος ἀποκεφαλίζεται μὲ ἄλλους δώδεκα κληρικούς. Τὸν ἴδιο χρόνον στὴν Κύπρο ὁ ἀρχιεπίσκοπος καὶ τρεῖς ἄλλοι ἐπίσκοποι δέχτηκαν μαρτυρικὸ θάνατο. Στὴν Κρήτη μὲ διαταγὴ τοῦ πασᾶ ἐκτελέστηκαν ὁ ἀρχιεπίσκοπος καὶ πέντε ἄλλοι ἐπίσκοποι. Σ' ἓνα μοναστήρι στὴ Χίο σφάχτηκαν ὁ μητροπολίτης Πλάτων καὶ 20 ἄλλοι μοναχοί.

Ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανὸς στὸ μοναστήρι τῆς Ἁγίας Λαύρας ὑψώνει τὸ λάβαρο τῆς λευτεριᾶς καὶ προσκαλεῖ τὸ Γένος στὰ ὄπλα γιὰ τὸν ὑπὲρ πάντων ἀγῶνα. Καὶ ἡ πρόσκλησή του ἔχει τὸ νόημα τῆς θυσίας ὡς τὸ θάνατο. Τὸ σύνθημα εἶναι:

«Λευτεριά ἢ θάνατος»

Ὁ ἀρχιμανδρίτης Δικαῖος, ὁ θρυλικὸς Παπαφλέσσας, ἀποσταλμένος ἀπὸ τὴ Φιλικὴ Ἐταιρεία, πυρπολεῖ τὶς ψυχὰς τῶν σκλάβων καὶ μὲ τὸ φλογερὸ κήρυγμα τῆς λευτεριᾶς παρασύρει καὶ ἐνθουσιάζει. Μὲ τὸ θάρρος του καὶ τὴν αὐτοπεποίθησή του πυροδοτεῖ τὶς ψυχὰς καὶ ὁδηγεῖ σ' ἓναν ἀγῶνα τιτάνιο, ἄνισο. Στὸ τέλος προσφέρει καὶ τὴν ἴδια του τὴ ζωὴ, γιὰ νὰ παραδειγματίσῃ, γιὰ νὰ δώσῃ τὸ ὑψηλὸ δίδαγμα τῆς θυσίας.

Ὁ Ἡσαΐας, ἐπίσκοπος τῆς Ἀμφισσας, γίνεται θερμὸς κήρυκας τῆς ἐπανάστασης. Περιέρχεται τὴν Πελοπόννησο καὶ τὴ Στερεὰ καὶ μὲ τὸ σταυρὸ ὑψωμένο δίνει θάρρος στοὺς μαχητὲς στὴν Ἀλαμάνα, ὅπου καὶ βρῖσκει ἡρωικὸ θάνατο.

Ὁ καλόγερος Σαμουήλ στὸ Σούλι γίνεται ἡ ψυχὴ τοῦ σκληροῦ ἀγώνα καὶ τῆς ἀνεπανάληπτης στὴν ἱστορία ἀντίστασης. Ἐμφυγώνει τοὺς ἀγωνιστὲς καὶ δὲν ἐγκαταλείπει τὸ Σούλι. Προτιμᾷ ν' ἀνατιναχτῇ μὲ τοὺς λίγους συντρόφους του στὸν ἀέρα πυρπολώντας τὴ μαρτυρική, γιὰ νὰ μὴν παραδώσῃ στὸν Ἀλήπασα τὰ ἅγια καὶ ἱερὰ τῆς Πατριδας καὶ τῆς Θρησκείας. Καὶ τὸ πυροτέχνημα στὸ Κούγκι, μὲ τὸ ὑπέροχο μεγαλεῖο τῆς θυσίας, στέλνει τὸ φῶς του, ἓνα ἐκτυφλωτικὸ φῶς, σ' ὅλους τοὺς λαοὺς τῆς γῆς.

Στὸ θρυλικὸ Μεσολόγγι ὁ ἐπίσκοπος Ρωγῶν Ἰωσήφ βρῖσκει ἑνδοξο θάνατο στὴν ἥρωικὴ ἔξοδο.

Στὸ Ἀρκάδι, στὴν Κρήτη, ὁ Ἡγούμενος Γαβριήλ προσφέρει τὸ μοναστήρι καὶ τὴ ζωὴ του καὶ μαζὶ μὲ τοὺς συναγωνιστὲς του ἐπαναλαμβάνει τὸ πυροτέχνημα τοῦ Σαμουήλ.

Κατὰ τοὺς νεώτερους χρόνους ὁ μητροπολίτης Σμύρνης Χρυσόστομος συνεχίζει τὴν ἥρωικὴ παράδοση τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Ἐκκλησίας στὴν ἱστορία τῆς Ἑλλάδας. Δὲν ἐγκαταλείπει τὸ ποιμνίό του καὶ τὴ θέση του, ἐνῶ ὁ χείμαρρος τῶν τούρκικων ὀρδῶν κατεβαίνει ἀπειλητικὸς στὴ Σμύρνη, τὴ νύφη τῆς Ἰωνίας, ὅπου εἶχε λάμψει τὸ ἐλληνικὸ πνεῦμα ἐπὶ χιλιετηρίδες. Τελευταῖος στὸ θυσιαστήριο προσφέρεται ὁ Χρυσόστομος καὶ ὑπογράφει μὲ τὸ αἷμα του τὴν πολυαίμακτὴ ἱστορία τῶν Ἑλλήνων κληρικῶν (1922).

Τὴν παράδοση αὐτὴ συνεχίζει ἡ Ἐκκλησία μας μέχρι σήμερα.

5. 'Η διοίκηση τῆς 'Εκκλησίας τοῦ ἐλεύθερου κράτους

'Η ἐπανάσταση τοῦ 1821, ὕστερα ἀπὸ μακροχρόνιο καὶ αἱματηρὸ ἀγῶνα, εἶχε σὰν ἀποτέλεσμα τὴ δημιουργία τοῦ ἐλεύθερου 'Ελληνικοῦ Κράτους.

'Η 'Εκκλησία τῆς ἐλεύθερης 'Ελλάδας δὲ μπορούσε πιά νὰ διοικῆται ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, ποὺ βρισκόταν στὴν ὑπόδουλη 'Ελλάδα.

Κατὰ τὸ 1828 ὁ πρῶτος Κυβερνήτης τῆς χώρας μας 'Ιωάννης Καποδίστριας ὄρισε μιὰ ἐπιτροπή, γιὰ νὰ ταχτοποιήσῃ τὰ πράγματα τῆς 'Εκκλησίας. Κατὰ τὸ 1833 ὁρίστηκε ἄλλη ἐπιτροπή γιὰ νὰ συντάξῃ σ' ἓνα σχέδιο, τὸν καταστατικὸ χάρτη τῆς 'Εκκλησίας, ὅπως λέγεται. Τὸ σχέδιο συντάχθηκε καὶ προσδιόριζε τὸν τρόπο τῆς διοίκησης τῆς 'Εκκλησίας τῆς ἐλεύθερης 'Ελλάδας καὶ τέθηκε ὑπ' ὄψει τῆς ἱεραρχίας.

'Η ἱεραρχία τῆς 'Ελλάδας, ποὺ τὴν ἀποτελοῦσαν ὅλοι οἱ ἱεράρχες, (36 ἀρχιερεῖς τότε) συνήλθε στὸ Ναύπλιο, ποὺ ἦταν ἡ πρωτεύουσα τοῦ ἐλληνικοῦ Κράτους, καὶ μελέτησε τὸ σχέδιο τῆς ἐπιτροπῆς. Τὸ σχέδιο ἐγκρίθηκε καὶ τὸν ἴδιο χρόνο ἔγινε νόμος τοῦ κράτους.

Σύμφωνα μὲ τοῦτο τὸ νόμο ἡ 'Εκκλησία τῆς 'Ελλάδας ἀνακηρύχθηκε αὐτοκέφαλη, ἐνωμένη μὲ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο καὶ μὲ τὶς ἄλλες ὁρθόδοξες ἐκκλησίες στὴν πίστη, μὲ κεφαλὴ τῆς 'Εκκλησίας τὸν Κύριο ἡμῶν 'Ιησοῦ Χριστό.

Κατὰ τὸν καταστατικὸ χάρτη ἀνώτατη διοίκηση τῆς 'Εκκλησίας εἶναι ἡ 'Ιερά σύνοδος.

'Η 'Ιερά σύνοδος ἀποτελέστηκε ἀπὸ πέντε μέλη, ποὺ τὰ διορίζει ὁ βασιλιάς.

'Ετσι ἡ 'Εκκλησία διοργανώθηκε μὲ τρόπο ποὺ νὰ μὴν ἐπηρεάζεται ἡ ἐσωτερικὴ ζωὴ της καὶ ἡ διοίκησή της ἀπὸ τὴν κοσμικὴ ἐξουσία, ἡ ἐξωτερικὴ ὅμως ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν πολιτεία. 'Επρεπε δὲ ἡ 'Εκκλησία τῆς 'Ελλάδας νὰ συνεννοηθῇ καὶ μὲ τὸ Πατριαρχεῖο τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ νὰ πάρῃ τὴ συγκατάθεσή του, γιὰτὶ οἱ ὁρθόδοξοι τῆς ἐλεύθερης 'Ελλάδας κινδύνευαν νὰ χαρακτηριστοῦν ἀποσχισμένοι ἀπὸ τὴν ὁρθοδοξία. 'Η 'Ιερά σύνοδος τότε ἔκαμε ἐπίσημη αἴτηση στὸν πατριαρχὴ καὶ ζήτησε νὰ θεωρηθῇ ἡ 'Εκκλησία αὐτοκέφαλη.

Τὸ Πατριαρχεῖο συγκάλεσε τὴν ἐνδημούσα Σύνοδο τὸν 'Ιούνιο τοῦ 1850 καὶ ἡ Σύνοδος ἐξέδωκε τὸ συνοδικὸ νόμο, δηλ. ἀπόφαση τῆς Συνόδου, μὲ τὴν ὁποία ἀναγνωρίζοταν αὐτοκέφαλη ἡ 'Εκκλησία τῆς 'Ελλάδας καὶ καθόριζε τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο ἔπρεπε νὰ διοικῆται.

Τότε καὶ ἡ ἐλληνικὴ κυβέρνησις ψήφισε νέο καταστατικὸ χάρτη

τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδας. Παραδέχτηκε μερικὰ ἀπὸ ὅσα ὄριζε ὁ πατριαρχὴς μὲ τὸ συνοδικὸ νόμο, ἀλλὰ ὄρισε καὶ μὲ ποῖο τρόπο θὰ διοικῆται ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδας.

Μὲ τὸν καταστατικὸ χάρτη ἡ Ἐκκλησία διοικεῖται ἀπὸ τὴν Ἱερὰ σύνοδο μὲ πρόεδρο τὸν μητροπολίτη Ἀθηνῶν, γιὰ τὴν ἐποχὴ ἡ Ἀθήνα εἶχε γίνει ἡ πρωτεύουσα τῆς χώρας, ἀντὶ τὸ Ναύπλιο. Ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο, σὲ ἔνδειξη σεβασμοῦ καὶ τιμῆς, ἡ αὐτοκέφαλη Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδας παίρνει τὸ Ἅγιο Μύρο.

Ἀπὸ τὸ 1852 ὡς σήμερα ὁ καταστατικὸς χάρτης τῆς Ἐκκλησίας ἔχει τροποποιηθῇ ἀπὸ τὶς διάφορες ἑλληνικὲς κυβερνήσεις, ἀλλὰ πάντοτε μὲ συνεννόηση μὲ τὴν ἱεραρχία τῆς Ἑλλάδας. Κατὰ τὸν καταστατικὸ χάρτη ἡ Ἱερὰ σύνοδος τῆς ἱεραρχίας τῆς Ἑλλάδας εἶναι ἡ ἀνώτατη ἐκκλησιαστικὴ ἀρχή. Ἀποτελεῖται ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀρχιερεῖς, ποὺ ἔχουν μητροπόλεις, ἀντιπρόσωπος δὲ αὐτῆς εἶναι ἡ διαρκὴς Ἱερὰ σύνοδος, ποὺ ἐδρεύει στὴν Ἀθήνα. Ἡ Ἱερὰ σύνοδος τῆς ἱεραρχίας συνέρχεται ταχτικά μὲν τὴν 1η Ὀκτωβρίου κάθε χρόνου αὐτοδικαίως, ἔκτακτα δὲ ὕστερα ἀπὸ ἀπόφαση τῆς Ἱερᾶς συνόδου ἢ ὕστερα ἀπὸ αἴτηση τοῦ 1/3 τῶν μελῶν τῆς ἱεραρχίας.

Πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς συνόδου τῆς ἱεραρχίας εἶναι ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν.

Ἡ διαρκὴς Ἱερὰ σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδας ἐνεργεῖ πάντοτε ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς Ἱερᾶς συνόδου τῆς ἱεραρχίας καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸν ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδας, ποὺ εἶναι καὶ πρόεδρος τῆς, καὶ ἀπὸ 12 μέλη, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὰ ἑξὶ εἶναι ἀρχιερεῖς ἀπὸ τὴν Παλαιὰ Ἑλλάδα καὶ τὰ ἄλλα ἑξὶ ἀρχιερεῖς ἀπὸ τὴ Νέα Ἑλλάδα (Μακεδονία, Δ. Θράκη, Ἡπειρο, Νησιὰ Αἰγαίου), περιοχὲς ποὺ θεωροῦνται τοῦ κλίματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, γιὰ τὴν λευτερωθῆκαν μετὰ τὴν ἀνακήρυξη σὰν αὐτοκέφαλης τῆς ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας.

Στὶς συνεδριάσεις τῆς Συνόδου τῆς ἱεραρχίας καὶ τῆς διαρκοῦς Ἱερᾶς συνόδου τῆς ἱεραρχίας εἶναι παρὼν καὶ ὁ κυβερνητικὸς ἐπίτροπος χωρὶς ψῆφο, ὁ ὁποῖος κυρώνει μὲ τὴν ὑπογραφή του τὶς ἀποφάσεις ποὺ παίρνουν. Κάθε μητρόπολη διοικεῖται ἀπὸ τὸν μητροπολίτη της καὶ ἀπὸ τὸ μητροπολιτικὸ Συμβούλιο.

Στὸ μητροπολιτικὸ Συμβούλιο ὑπάγονται ὅλες οἱ ἐκκλησίαι ποὺ εἶναι στὴν περιφέρειά τῆς μητροπόλεως.

Κάθε ἐκκλησία ἀποτελεῖ ξεχωριστὴ ἐνορία, ποὺ διοικεῖται ἀπὸ τὸν πρεσβύτερο (τὸν ἱερέα) ἢ τὸν ἀρχιμανδριτὴ καὶ ἀπὸ τὸ ἐνοριακὸ Συμβούλιο, ποὺ ἐκλέγεται ἀπὸ τοὺς ἐνορίτες τῆς ἐνορίας.

Στὴ Μητρόπολη ὑπάγονται καὶ τὰ μοναστήρια τῆς περιφέρειας

τῆς μητροπόλεως. Κάθε μοναστήρι διοικείται ἀπὸ τὸ ἡγουμενοσυμβούλιο. Τὰ μοναστήρια στὸ Ἅγιο Ὅρος ἔχουν δική τους ἀνεξάρτητη μητροπολιτική περιφέρεια.

6. Τὰ ἄλλα Πατριαρχεῖα

Τὰ Πατριαρχεῖα τῆς Ἀλεξάντρειας, τῆς Ἀντιόχειας καὶ τῶν Ἱεροσολύμων εἶχαν προσδέψει πολὺ τὴν πρώτην χριστιανικὴν περίοδο. Ἡ πρόοδος ὅμως αὐτὴ σταμάτησε ἀπὸ τὸν καιρὸ πού ἡ Αἴγυπτος, ἡ Παλαιστίνη καὶ ἡ Συρία, οἱ χώρες δηλ. στὶς ὁποῖες βρισκόνταν, εἶχαν χάσει τὴν ἐλευθερίαν τους καὶ ὑποτάχτηκαν στοὺς Ἀραβες. Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἄρχισε καὶ ἡ παρακμὴ τους (Ζ' αἰώνας). Ἡ θρησκεία τοῦ Μωάμεθ διαδιδόταν διὰ πυρὸς καὶ σιδήρου. Ἡ διδασκαλία τοῦ προφήτη Μωάμεθ ἐπέβαλε τὴ θρησκείαν του μετὰ τὴ βίαν. Πολλοὶ χριστιανοὶ τότε ὑποχώρησαν στὴ βίαν καὶ ἀναγκάστηκαν νὰ ἀλλαξοπιστήσουν καὶ νὰ γίνουν μωαμεθανοί.

Τὸ Πατριαρχεῖο τῆς Ἀλεξάντρειας σήμερον περιλαμβάνει ὀχτὼ περιφέρειες μετ' ὀχτὼ ἀρχιερεῖς. Βρίσκεται σὲ ἀκμὴ καὶ πρόοδον. Τὸ Πατριαρχεῖο τοῦτο, πού λάμπρυνε τὸν θρόνον τοῦ ὁ Μέγας Ἀθανάσιος τὰ πρώτα χριστιανικὰ χρόνια, ἔχει σήμερον 150.000 περίπου χριστιανούς ὁρθόδοξους. ἔχει δικό του τυπογραφεῖο καὶ ἐκδίδει σπουδαῖα χριστιανικὰ βιβλία καὶ περιοδικὰ. Ἔτσι διατηρεῖ τὴν πνευματικὴν ἐπαφὴν του μετὰ τοὺς χριστιανούς καὶ ἀναπτύσσει τὸ χριστιανικὸ πνεῦμα καὶ τίς χριστιανικὰς ἀρετάς.

Τὸ Πατριαρχεῖο τῆς Ἀντιόχειας δὲν ἔχει νὰ παρουσιάσῃ μεγάλην πρόοδον, γιὰ τὸ οἱ ἐσωτερικαὶ ἔριδες, πού τίς ἐπωφελήθησαν οἱ δυτικοὶ ἐξασθένησαν τὴν ὁρθοδοξίαν. Οἱ δυτικοὶ κατόρθωσαν νὰ προσελκύσουν πολλοὺς ὁρθόδοξους τὴν παπικὴν Ἐκκλησίαν. Ἰδρυσαν δὲ καὶ οὐνίτικο Πατριαρχεῖο, πού ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν πάπα τῆς Ρώμης. Ἐνῶ δὲ εἶναι ἐνωμένοι μετὰ τὴν δυτικὴν Ἐκκλησίαν στὰ ζητήματα πού ἀναφέρονται στὴν πίστη, διατήρησαν τὴν γλῶσσαν τους στὴ λατρεία. Δὲ χρησιμοποιοῦν δηλ. τὴν λατινικὴν γλῶσσαν στὴ λατρεία τους ὅπως ἡ παπικὴ Ἐκκλησία. Διατήρησαν ἐπίσης τὸ ἔνδυμα τῶν κληρικῶν πού εἶχαν πρὶν νὰ γίνουν παπικοί.

Τὸ Πατριαρχεῖο τῆς Ἀντιόχειας ἔχει σήμερον 15 μητροπολίτες καὶ ἡ Ἐκκλησία ἐκεῖ ἀριθμεῖ 300 χιλιάδες περίπου ὁρθόδοξους χριστιανούς, ἀπὸ τοὺς ὁποίους οἱ περισσότεροι εἶναι ἀραβόφωνοι.

Τὸ Πατριαρχεῖο τῶν Ἱεροσολύμων διοικεῖται πάντοτε ἀπὸ Ἑλλη-

νες Πατριάρχες. Έχει 19 μητροπολίτες και οι ὀρθόδοξοι χριστιανοί του εἶναι 75 χιλιάδες περίπου.

Καὶ τὰ τρία Πατριαρχεῖα ἀποδίδουν στὸν Οἰκουμενικὸ πατριάρχη πρωτεῖα τιμῆς, ἡ δὲ Κωσταντινούπολη εἶναι τὸ κέντρο τῆς ὀρθοδοξίας. Κάθε Πατριαρχεῖο ὅμως καὶ κάθε αὐτοκέφαλη Ἐκκλησία ἔχει πλήρη ἐλευθερία στὴν ἐσωτερικὴ της διοίκηση. Ὅλα δὲ ἀποτελοῦν μέλη τοῦ σώματος τῆς ὀρθόδοξης καθολικῆς Ἐκκλησίας μὲ κεφαλὴ τὸν Κύριο ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστό.

Σήμερα ἡ ἀνατολικὴ ὀρθόδοξη Ἐκκλησία ἐμφανίζεται ὡς ἑξῆς: Τὴν πρώτην σειρὰ κατέχουν τὰ τέσσερα Πατριαρχεῖα, Κωσταντινούπολης, Ἀλεξάνδρειας, Ἀντιόχειας καὶ Ἱεροσολύμων.

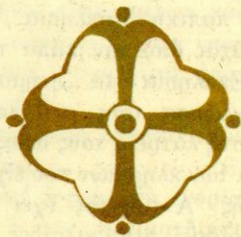
Μὲ τὸ Πατριαρχεῖο τῆς Κωσταντινούπολης εἶναι ἐνωμένες καὶ οἱ ὀρθόδοξες ἐκκλησίες τῶν χριστιανῶν τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης, τῆς Ἀμερικῆς, τῆς Αὐστραλίας καὶ τῆς Ἀσίας.

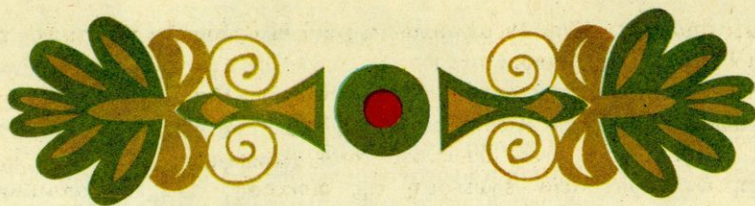
Τὶς ἐκκλησίες αὐτὲς τὶς διοικοῦν ἀρχιεπίσκοποι, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἐκκλησία τῆς Αὐστραλίας, ποὺ τὴ διοικεὶ μητροπολίτης.

Στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ὑπάγεται ἐπίσης καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Κρήτης, ποὺ τὴ διοικεὶ Ἱερὰ σύνοδος μὲ ἔδρα τὸ Ἡράκλειο.

Μετὰ τὰ ἀρχαῖα Πατριαρχεῖα ἀκολουθοῦν οἱ αὐτοκέφαλες Ἐκκλησίες τῆς Ρωσίας, Σερβίας, Ρουμανίας, Βουλγαρίας, Κύπρου, Ἑλλάδος, Πολωνίας καὶ Ἀλβανίας. Ἐκτὸς ἀπὸ τὶς Αὐτοκέφαλες, ὑπάρχουν καὶ Αὐτόνομες Ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες (Γεωργίας, Τσεχοσλοβακίας, Φινλανδίας, Ἑσθονίας, Λαθβίας καὶ πάσης Λεττονίας, Οὐκρανίας καὶ Οὐγγαρίας).

Ἡ αὐτοκέφαλη Ἐκκλησία στὴν Κύπρο διοικεῖται ἀπὸ Ἱερὰ σύνοδο. Πρόεδρός της εἶναι ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου, ποὺ λέγεται καὶ ἐθνάρχης. Περιλαμβάνει δὲ ἡ Ἐκκλησία τῆς Κύπρου 4 ἐπισκοπές.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΕΣ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΘΥΜΑΣΤΕ

33	μ.Χ :	Πεντηκοστή — Γενέθλια ημέρα τῆς Ἐκκλησίας.
37	» :	Ὁ Παῦλος γίνεται κήρυκας τῆς νέας θρησκείας.
44	» :	Μαρτυρικός θάνατος τοῦ Ἀποστόλου Ἰακώβου.
44 — 49	» :	Πρώτη περιοδεία τοῦ Παύλου.
49 — 54	» :	Δευτέρα περιοδεία τοῦ Παύλου.
54 — 65	» :	Τρίτη περιοδεία τοῦ Παύλου.
67	» :	Θάνατος τῶν Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου.
64 — 68	» :	Διωγμοὶ τοῦ Νέρωνα.
82 — 96	» :	» τοῦ Δομιτιανοῦ.
98 — 117	» :	» τοῦ Τραϊανοῦ.
110	» :	Μαρτύριο Ἰγνατίου.
138 — 161	» :	Διωγμοὶ Ἀντωνίνου Πίου.
155	» :	Μαρτύριο Πολυκάρπου.
161 — 180	» :	Διωγμοὶ Μάρκου Αὐρηλίου.
249 — 251	» :	Διωγμοὶ Δεκίου.
284 — 305	» :	Διωγμοὶ Διοκλητιανοῦ.
303	» :	Μαρτυρικός θάνατος Ἀγίου Γεωργίου.
306	» :	Μαρτυρικός θάνατος Ἀγίου Δημητρίου.
313	» :	Ὁ Μ. Κωνσταντῖνος προστάτης τῶν Χριστιανῶν Διάταγμα τῶν Μεδιολάνων.
325	» :	Α' Οἰκουμενικὴ σύνοδος — Αἵρεση Ἀρείου.
327	» :	Εὐρεση τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ὑπὸ Ἀγ. Ἑλένης.
330	» :	Ἐγκαίνια τῆς Κωνσταντινουπόλεως.
298 — 373	» :	Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος.
330 — 379	» :	Ὁ Μέγας Βασίλειος.
328 — 390	» :	Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός.
347 — 407	» :	Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος.
381	» :	Ἡ Β' Οἰκουμενικὴ σύνοδος.
537	» :	Ἐγκαίνια τῆς Ἀγίας Σοφίας.
626	» :	Ἀκάθιστος Ὕμνος.
629	» :	Ύψωση Τιμίου Σταυροῦ ὑπὸ Ἡρακλείου.
726	» :	Διάταγμα κατὰ τῆς εἰκονολατρίας.

754	» :	Ἰδρυση κοσμικοῦ κράτους τῶν Παπῶν.
787	» :	Ζ' Οἰκ. σύνοδος — Ἀπόφαση ἀναστηλώσεως εἰκόνων.
843	» :	Κυριακὴ τῆς ὀρθοδοξίας.
867	» :	Τὸ σχίσμα τῆς Ἐκκλησίας.
1054	» :	Τὸ σχίσμα γίνεται ὀριστικόν.
1204	» :	Ἀλωση Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Φράγκων.
1453	» :	Ἀλωση Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων.
1517	» :	Τὸ κήρυγμα τοῦ Λουθήρου.
1833	» :	Ἰδρυση τῆς αὐτοκεφάλου ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας.
1870	» :	Ὁ πάπας κηρύσσεται «ἀλάθητος».
1872	» :	Ἡ βουλγαρικὴ Ἐκκλησία κηρύσσεται σχισματικὴ.
1922	» :	Μαρτύριο Χρυσοστόμου Σμύρνης.
1945	» :	Ἀρση τοῦ βουλγαρικοῦ σχίσματος.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	Σελ. 5
----------------	--------

ΜΕΡΟΣ Α΄

1. Ἐκλογή τοῦ Ματθία	7
2. Ἡ Πεντηκοστή	7
3. Ἡ Πρώτη Χριστ. Ἐκκλησία	9
4. Θεραπεία τοῦ χωλοῦ	11
5. Θαύματα τῶν Ἀποστόλων	13
6. Ἐκλογή διακόνων	14
7. Στέφανος	15
8. Φίλιππος	17
9. Ἕνας ἐπίσημος ἐθνικός	18
10. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος	20
11. Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος	25
12. Ἡ ἐκκλησία Ἀντιοχείας	30
13. Σύλληψη τοῦ Πέτρου	31
14. Πρώτη πορεία τοῦ Παύλου	33
15. Ἀποστολική Σύνοδος	37
16. Β΄ πορεία τοῦ Παύλου	38
17. Γ΄ πορεία τοῦ Παύλου	46
18. Δ΄ πορεία τοῦ Παύλου	54
19. Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος	56
20. Ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας	57
21. Ὁ Ἀπόστολος Λουκάς	58
22. Οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι	58
23. Διοίκηση ἐκκλησιῶν	61
24. Διωγμοὶ τῶν Χριστιανῶν	62
25. Μάρτυρες Χριστ. Θρησκείας	68

ΜΕΡΟΣ Β΄

1. Ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος	72
2. Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος	78
3. Ὁ Ἰουλιανὸς	80
4. Ὁ Θεοδόσιος	81
5. Οἱ τρεῖς Ἱεράρχες	82
6. Ὁ Ἰουστινιανὸς	93
7. Ὁ Ἡράκλειος	95
8. Ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος	98
9. Εἰκονομάχοι	100

ΜΕΡΟΣ Γ΄

1. Τὸ σχίσμα	103
2. Ἐκχριστιανισμός τῶν Βουλγάρων	108
3. Ἐκχριστιανισμός τῶν Ρώσων	109

ΜΕΡΟΣ Δ΄

1. Θρησκευτικὴ μεταρρύθμιση	110
2. Ἡ Ἐκκλησία στὴν Τουρκοκρατία	114
3. Τὰ μοναστήρια	116
4. Ἐκκλησία καὶ Ἐπανάσταση	117
5. Διοίκηση τῆς Ἐκκλησίας	119
6. Τὰ ἄλλα Πατριαρχεῖα	121

Τὰ ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουν τὸ κάτωθι βιβλιοσημον εἰς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

Ἄντίτυπον στερούμενον τοῦ βιβλιοσήμου τούτου θεωρεῖται κλεψίτυπον ὃ διαθέτων, πωλῶν ἢ χρησιμοποιοῦν αὐτὸ διώκεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρτίου 1946 (Ἐφ. Κυβ. 1946, Α 108).

ΕΚΔΟΣΙΣ Β' 1975 (viii) - ΑΝΤΙΤ. 185.000 - ΣΥΜΒΑΣΙΣ 2596/20 - 5 - 1975

Ἐκτύπωσις - Βιβλιοδεσία: ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ & ΑΝΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ